

Acest dosar este prezentat exclusiv pentru informare.
Stimate cititor!

Daca DVS doriti sa copiat acest dosar, el urmeaza a fi inlaturat fara intirziere, imediat dupa ce ati facut cunostinta cu continutul lui.

Copiind si pastrind dosarul in cauza,
DVS va asumati toata responsabilitatea
in conformitate cu legislatia in vigoare.

Toate drepturile de autor asupra dosarului dat
se pastreaza dupa detinatorul de drept.

Orice utilizare in scopuri comerciale sau alte
scopuri, cu exceptia utilizarii in scopuri de informare
prealabila este interzisa.

Publicarea acestui document nu atrage dupa sine nici
un fel de cistig comercial.

Insa astfel de documente contribuie rapid la ridicarea
profesionalismului si spiritualitatii
cititorilor si serveste drept reclama a editiilor de
hirtie a acestor documente.

MINISTERUL ADMINISTRAȚIEI ȘI INTERNELOR
DIRECȚIA GENERALĂ ORGANIZARE,
PLANIFICARE MISIUNI ȘI RESURSE

GLOSAR
de termeni din domeniul ordinii
și siguranței publice

Editura Ministerului Administrației și Internelor
2006

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Glosar de termeni din domeniul ordinii și siguranței publice.-

București: Editura Ministerului Administrației și Internelor, 2006

Bibliogr.

ISBN (10) 973-745-008-6; ISBN (13) 978-973-745-008-1

001.4:351.74 = 135.1

Redactare: comisar-șef Romică MOISE

Tehnoredactare: agent-șef pr. Niculina TÂRȚĂU

Corectură și copertă: subinspector Carmen TUDORACHE

Tipărit la Tipografia Ministerului Administrației și Internelor

Coordonator: comisar-șef Adrian ROMANICĂ

COLECTIV DE ELABORARE

- General de brigadă dr. Olimpiodor ANTONESCU**
– *Inspectoratul General al Jandarmeriei Române*
- Colonel dr. ing. Sorin CALOTĂ**
– *Inspectoratul General pentru Situații de Urgență*
- Comisar-șef (r) Florin CRĂCIUN**
– *Inspectoratul General al Poliției de Frontieră Române*
- Comisar-șef Teodora Ileana RISTOIU**
– *Secretariatul General*
- Comisar-șef Marian NENCESCU**
– *Direcția Informare și Relații Publice*
- Comisar-șef Dan CIUCĂ**
– *Grupul Special de Protecție și Intervenție „ACVILA”*
- Locotenent-colonel Dan Costel PREDA**
– *Inspectoratul General pentru Situații de Urgență*
- Comisar Niculae MARCU**
– *Inspectoratul General al Poliției Române*
- Comisar Teodor IONESCU**
– *Centrul de Studii Postuniversitare București*
- Subcomisar Mircea BABĂU**
– *Oficiul Național pentru Refugiați*
- Subcomisar Laurențiu ISTRATE**
– *Grupul Special de Protecție și Intervenție „ACVILA”*
- Căpitan Valeriu DRĂGAN**
– *Inspectoratul General al Jandarmeriei Române*
- Subcomisar Cristina-Tatiana MIRICĂ**
– *Direcția Generală Organizare, Planificare Misiuni și Resurse – redactor responsabil*

PREFAȚĂ

Transformările sociale și economice produse în România, în ultimii 16 ani, au determinat modificări importante în exercitarea drepturilor și libertăților cetățenilor, în atitudinea față de proprietate și de instituțiile statului, în organizarea societății, în structura și dinamica fenomenului infracțional și, implicit, în domeniul ordinii și siguranței publice.

După evenimentele de la sfârșitul anului 1989, una dintre primele acțiuni majore întreprinse a fost aceea de a statua desfășurarea pe principii noi, democratice, a activității Ministerului Administrației și Internelor. S-a desfășurat și continuă fără întrerupere procesul de creare a cadrului legislativ organizatoric și conceptual, pentru ca Ministerul Administrației și Internelor să își consolideze rolul de instituție fundamentală a statului democratic de drept, instituție centrală a puterii executive, cu atribuții primordiale privind asigurarea respectării ordinii publice, apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a avutului public și privat, prevenirea și descoperirea infracțiunilor.

Ministerul Administrației și Internelor a experimentat, succesiv, mai multe modele instituționale care să răspundă nevoilor de ordine și siguranță publică ale comunității, prin elaborarea și punerea în practică inclusiv a unor programe și strategii adaptate situației operative existente în diferitele faze de dezvoltare socială.

Necesitatea armonizării și compatibilizării sistemului românesc de ordine publică cu cele din state ale Uniunii Europene a generat căutări permanente, pentru realizarea unui cadru juridic și acțional eficient, care să răspundă particularităților fiecărei etape a transformărilor și obiectivelor preconizate în plan structural și funcțional, prin asigurarea resurselor umane și financiare necesare materializării acestora.

În acest scop, procesul de elaborare și adaptare a legilor de funcționare a Ministerului Administrației și Internelor, respectiv a subsistemelor sale, a vizat, printre altele, crearea acelor structuri care generează stabilitate în statele unde funcționează și care sunt pretabile a fi realizate în țară, cu respectarea a ceea ce conferă specificului românesc personalitatea recunoscută în lume. Prin urmare, s-a simțit nevoia identificării și analizării comparative, pentru aceste structuri pe cale de a deveni euro-conforme, a unei terminologii de asemenea euro-conforme, iar pentru aceasta, trebuia ca mai întâi „acasă” să se definească unitar această terminologie.

Prezenta lucrare se înscrie în seria eforturilor Ministerului Administrației și Internelor circumscrise procesului reformei conceptuale - absolut firesc în contextul apropierii țării noastre de momentul aderării la Uniunea Europeană, dar și în acela de adaptare la cerințele perioadei post-aderare. Extrapolând, se poate circumscrie, acest tip de lucrare, eforturilor susținute pe care țara noastră le-a depus în vederea atingerii nivelului de compatibilitate a propriilor instituții cu structuri similare din țări UE, structuri construite și consolidate în perioade cu mult mai îndelungate. Aceste eforturi au adus România pe locul opt în lume din punct de vedere al ritmului reformelor, într-un clasament întocmit de Banca Mondială, dat publicității la începutul lunii septembrie 2005.

Lucrarea se adresează personalului tuturor structurilor de ordine publică, elevilor și studenților din instituțiile de învățământ ale Ministerului Administrației și Internelor, iar unul dintre obiectivele sale este acela de a suscita interesul pentru aprofundarea și completarea acestei terminologii.

Satisfacția finalizării acestui proiect – ce nu și-a propus să emită pretenții de abordare exhaustivă a terminologiei de profil – este dată de însuși caracterul de pionierat al acestuia, în a cărui reușită puțini credeau la început de drum

*Comisar șef Florin MANOLE
Director General la Direcția Generală Organizare,
Planificare Misiuni și Resurse*

A

Abilitate

Înșușire sinonimă cu priceperea, dexteritatea, dibăcia, îndemânarea, iscusința, autocontrolul și eficiența reacțiilor, simțul practic, evidențiind ușurința, rapiditatea, calitatea superioară, precizia cu care omul desfășoară anumite acțiuni/activități, posibilitățile de a face față unor situații și condiții deosebite, capacitatea de a preveni, evita, dezamorsa conflictele, implicând auto-organizarea adecvată sarcinii concrete, adaptarea suplă, eficientă; (*psihologie*) substratul constituțional sau dobândit al unor înșușiri psihice de mare randament de care dispune cineva.

Abilități de comunicare

Capacitatea de a formula, scris și oral, produse analitice. Se apreciază că un text bine conceput este alcătuit, în proporție de 65% din conținut original și 35% dintr-o formulare precisă și clară. Aceeași proporție este valabilă și în cazul comunicării orale.

Abnegație

Înzestrare specific umană, constând în slujirea unei cauze superioare, traducerea în fapt a unui crez, îndeplinirea unei misiuni până la capăt; probă de răbdare, voință și rezistență fizică și psihică, care presupune entuziasm, asumarea riscului, tenacitate și dăruire totală; sacrificarea propriului interes; îndeplinirea sarcinilor de serviciu prin punerea în plan secundar a intereselor personale.

Aborda

(1) (despre nave) a acosta la țărm; a se alătura de o altă navă, bord la bord (pentru a o ataca); a urca la bordul unei nave, a ajunge la țărm (Dicționar diplomatic, 1979);

(2) a studia o problemă, pornind de la anumite aspecte; a trata, dintr-un anume unghi, o speță; a începe o discuție;

(3) a se apropia de cineva pentru a-i vorbi.

Abuz de autoritate

Depășirea drepturilor și atribuțiilor conferite de grad (militar sau profesional) și de funcție.

Acces la procedura de determinare a statutului de refugiat

Dreptul de neîngrădit al oricărei persoane, de a solicita autorităților competente, conform legii, protecția unui stat, din motive de persecuție.

Accident

Eveniment subit, întâmplare neprevăzută, de regulă violent(ă), venit(ă) pe neașteptate, curmând o situație normală, având drept cauză activitatea umană, dar produs(ă) independent de voința victimei; se caracterizează prin aceea că, de regulă, constituie cauza unei/unor vătămări corporale.

Accident biologic

Eveniment în urma căruia are loc eliberarea necontrolată, în mediul înconjurător, a unuia sau mai multor microorganisme (enzime, bacterii, agenți patogeni), pe timpul producerii, stocării sau al transportului acestuia (acestora) și care pot genera îmbolnăvirea (infestarea) în masă a populației, animalelor sau mixtă, în zona în care se răspândește.

Accident chimic

Accident în urma căruia are loc eliberarea necontrolată, în mediul înconjurător, a unuia sau mai multor substanțe toxice (nocive), pe timpul producerii, stocării sau al transportului acestora, care pot genera îmbolnăvirea (intoxicarea) gravă sau decesul în masă al populației, animalelor sau mixt, în zona în care se răspândește.

Accident complementar

Accident care are loc pe timpul – sau după desfășurarea – unui dezastru natural, cauzat de acesta.

Accident ecologic

Eveniment fortuit, imprevizibil, care perturbă starea de normalitate, provocând urmări deosebit de grave asupra mediului.

Accident hidrotehnic

Accident cauzat de funcționarea defectuoasă, avarierea sau distrugerea unei construcții hidrotehnice, având drept consecință eliberarea necontrolată a unei mari cantități de apă, ce duce la pierderi de vieți umane și având urmări nefaste asupra mediului, în aval.

Accident major la utilaje și instalațiile tehnologice periculoase

Accident de amploare deosebită, soldat cu numeroase victime, imense pagube materiale, poluarea mediului, distrugerea sau avarierea unor utilaje și instalații tehnologice (care conțin substanțe chimice, biologice, radioactive), produs la instalații tehnologice periculoase, cauzate de neglijența umană.

Accident major pe căile de comunicații

Accident de amploare deosebită (victime, numeroase mijloace de transport și căi de comunicații distruse, pagube materiale deosebite), produs pe căile de comunicații (rutiere, feroviare, aeriene, fluviale, maritime).

Accident nuclear

Accident produs la o instalație nucleară, provocând iradierea și contaminarea personalului acesteia, a populației sau a mediului înconjurător, peste limitele admise.

Acostament

Fâșia laterală cuprinsă între limita părții carosabile și marginea platformei drumului¹.

Acquis comunitar

(1) Ansamblul de drepturi și obligații asumate de statele membre ale Uniunii Europene, normele juridice ce reglementează activitatea Comunităților Europene și a instituțiilor UE, acțiunile și politicile comunitare. Termenul „acquis” provine din limba franceză și înseamnă „ceea ce s-a dobândit”.

(2) Totalitatea normelor juridice ce reglementează activitatea instituțiilor UE, acțiunile și politicile comunitare; cuprinde: prevederile din Tratatul de origine ale Comunităților Europene, în Tratatul modificator și în Tratatul de aderare; legislația adoptată de către instituțiile UE; jurisprudența Curții de Justiție a Comunității Europene; declarațiile și rezoluțiile adoptate în cadrul Uniunii Europene; acțiuni comune, poziții comune, convenții, rezoluții, declarații și alte acte adoptate în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comune (PESC) și a cooperării polițienești și judiciare în materie penală; acordurile internaționale la care CE este parte, precum și acordurile încheiate între statele membre ale UE, cu referire la activitatea acesteia; orice standarde și norme tehnice adoptate de Comisie; tot ce ține de funcționarea internă a Uniunii Europene; cele mai bune practici în toate domeniile legate de politicile comune, precum și capacitatea de a le implementa eficient (*best practice*).

¹ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

Act de agresiune

Atac (fizic sau psihologic) îndreptat împotriva unei persoane sau unui stat.

Act de diversiune

Activitate desfășurată cu intenția de a schimba cursul unei acțiuni, prin crearea unor false situații, menite să distragă atenția, gândurile sau planurile cuiva (creând probleme false, înșelătoare); (*politic*) – acțiune întreprinsă cu scopul de a distrage atenția de la problemele reale ale vieții publice; (*mil.*) acțiune ce are ca scop abaterea atenției inamicului de la activitatea din zona în care se pregătește sau se îndreaptă atacul.

Act ostil

Atitudine dușmănoasă, potrivnică, plină de ură, a unei persoane față de alta; fapta săvârșită în mod premeditat, prin desfășurarea unor activități agresive la adresa altei părți; (*mil.*) – planuri sau acțiuni întreprinse de trupele unor state care sunt în război și care vizează suprimarea sau știrbirea suveranității, unității, independenței sau indivizibilității statului agresat; acțiune dușmănoasă care manifestă ură, rea-voință, atitudine potrivnică; atac sau orice reacție în care se folosește forța de către un stat sau de către o structură teroristă împotriva unei țări, a organismelor ei sau a cetățenilor și proprietăților acestora etc.

Act solemn

Ceremonie publică pentru sărbătorirea sau comemorarea unui eveniment sau a unei persoane.

Act terorist

(1) Act de violență comis de un grup de persoane sau de o organizație, bazat pe amenințare, intimidare, șantaj, mergând până la crimă, pentru a crea un climat de insecuritate, în scopul unor revendicări religioase sau politice – ex.- schimbarea formei de guvernământ; fapta

săvârșită, în mod premeditat, de entități teroriste care, pentru realizarea unor obiective specifice, acționează prin modalități violente sau distructive, ce vizează factorul uman și/sau factori materiali din cadrul autorităților și instituțiilor publice, populației civile sau al oricărui segment al acestora, producând stări cu un puternic impact psihologic asupra populației;

(2) agresiune internă ilegală, imprevizibilă, ocultă, extrem de violentă, ce se execută asupra unor obiective aparținând forțelor operaționale din raioanele acțiunilor de luptă, precum și asupra unor obiective politice, strategice, teritoriale, demografice, etnice, diplomatice. Aceasta poate fi sprijinită de adversar prin forțe și mijloace materiale și financiare;

(3) acțiuni contrare legii, întreprinse de unele persoane în vederea satisfacerii unor interese economico-politice ilegale.

Activitate informativă

Munca de documentare privind obținerea de date și informații despre persoane, fapte, acțiuni etc., în vederea structurării, prelucrării și utilizării eficiente; ansamblul de acțiuni întreprinse cu scopul de a informa, de a aduce elemente noi în raport cu unele cunoștințe prealabile, de a aduna elemente lămuritoare asupra unei persoane, a unui lucru sau a unei stări de fapt.

Activitate informativ-operativă

Munca de documentare, structurare și prelucrare a datelor și informațiilor, efectuată în mod organizat, de structuri specializate, în scopul valorificării lor și adoptării unui act decizional optim; ansamblu de acțiuni destinate să susțină culegerea de informații necesare derulării rapide și eficiente a operațiunilor militare.

Activitate specializată

Acțiune cu trăsături specifice, originale, care imprimă un caracter special; ansamblu de acțiuni destinate unor domenii limitate și pentru îndeplinirea cărora este necesară o anumită calificare profesională.

Activitate tehnico-operativă

Ansamblu de acțiuni destinate să asigure funcționarea promptă și în normele prevăzute, a serviciilor dintr-un domeniu tehnic; folosirea mijloacelor tehnice pentru culegerea de informații; activitate desfășurată cu ajutorul metodelor și mijloacelor polițienești, pentru obținerea datelor și informațiilor, prin utilizarea aparaturii din dotare, în scopul cunoașterii permanente a stării de fapt și al luării hotărârilor corecte.

Activități PfP (Partner for Peace)

Activități finanțate și conduse integral de Alianța Nord-Atlantică, organizate de către agențiile și comandamentele NATO, care, pe lângă exerciții, includ și alte activități precum: cursuri, seminarii, ateliere, reuniuni, schimburi de experiență, vizite etc.

Acțiune agresivă internă combinată cu acțiunea agresivă externă

Activități organizate și desfășurate de forțe externe, atât din exteriorul, cât și din interiorul statului agresat sau de către forțe externe aflate în legătură cu forțe din interiorul statului respectiv, care vizează violarea frontierelor naționale de către un alt stat, combinând cu aceasta și atacul armat împotriva obiectivelor economice, sociale, politice etc. ale statului vizat, precum și unitatea și integritatea statului, prin desprinderea unor regiuni ale teritoriului național de sub jurisdicția sa.

Acțiune de parteneriat

Activitate organizată între persoane, grupuri sau asociații, în care fiecare participant se bucură de aceleași drepturi și are aceleași obligații ca și ceilalți; acțiune în cadrul unui sistem care reunește, asociază parteneri politici, sociali sau economici, în vederea realizării unui proiect; raportul (activitatea) de colaborare între două persoane, instituții sau grupuri de persoane, având un scop comun.

Acțiune de salvare-evacuare

Acțiune care presupune folosirea echipajelor și autospecialelor (AFAC), special pregătite și echipate pentru căutarea, descoperirea și salvarea persoanelor rănite, sau aflate sub dărâmături.

Acțiune imagologică

Activitate specifică socio-psihologiei, prin care se cercetează sistematic reprezentările popoarelor sau claselor sociale, despre ele însele; tip de acțiune subsumată conceptului de război informațional ce constă, în principal, în crearea unei imagini adversarului și acțiunilor acestuia, care să favorizeze pe cel care o creează; prin acțiuni imagologice se urmărește să se inducă adversarului acele informații care sunt în măsură să conducă la formarea imaginii dezirabile a inițiatorului acțiunii.

Acțiune informativ-operativă

Ansamblul activităților desfășurate de polițiști, pentru organizarea, conducerea și executarea misiunilor specifice de culegere și interpretare a informațiilor necesare în cunoașterea permanentă a situației din zona de competență; activitate de culegere de date și informații realizată în timp operativ, odată cu desfășurarea evenimentelor.

Acțiune militară

Activitatea desfășurată de forțele armate aflate în conflict, folosind armamentul și tehnica adecvate, în scopul nimicirii, capturării sau respingerii inamicului; ansamblul măsurilor și activităților concepute, organizate și desfășurate de structurile jandarmeriei, pentru îndeplinirea misiunilor încredințate:

- tip specific de acțiune umană care cuprinde ansamblul măsurilor și activităților concepute, planificate și desfășurate de structurile militare, pentru îndeplinirea misiunilor încredințate, concretizate în forme de luptă armată, în acțiuni militare, altele decât războiul sau în forme asociate acestora;
- acțiune realizată prin sau de către armată.

Acțiune militară non-violentă

Acțiune prin care o structură militară își pune în aplicare forța, de regulă fără întrebuintarea armamentului sau a altor mijloace violente și fără a produce inamicului pierderi de vieți omenești sau distrugeri materiale (având un scop pașnic).

Acțiune polițienească

Activitate desfășurată de poliție, în aplicarea legii, în vederea prevenirii faptelor antisociale, a descoperirii autorilor și tragerii lor la răspundere penală; ansamblul măsurilor și acțiunilor preventive și sancționatorii ale organelor și forțelor legale ale statului, destinate pentru menținerea ordinii publice și repunerea acesteia în parametri firești, atunci când a fost tulburată; acțiune ce aparține sau este proprie poliției.

Acțiune preventivă polițienească

Activitate desfășurată de poliție, cu sprijinul mass-media și al altor formațiuni ce au ca atribuții ordinea publică, în scopul preîntâmpinării, împiedicării săvârșirii unor fapte cu caracter ilicit sau antisociale; acțiune care are ca scop prevenirea unor situații deosebite sau de criză.

Acțiune psihologică

Mijloc de bază în desfășurarea războiului subversiv, a unor operațiuni speciale, prin care o persoană sau grup de persoane acționează, prin metode psihologice, în vederea influențării sau determinării cuiva de a face (sau nu) ceva sau care urmărește inducerea unei anumite stări populației unei țări sau personalului unei armate, un rol important avându-l mass-media; acțiune planificată și desfășurată, ca parte integrantă a luptei, în scopul exercitării presiunii psihologice asupra adversarului și civililor aflați sub controlul acestuia, în zona de luptă; totalitatea măsurilor și activităților destinate să mențină sau să modifice percepțiile, atitudinile și comportamentul unor indivizi sau grupuri umane,

în vederea îndeplinirii obiectivelor propuse; totalitatea măsurilor, demersurilor sau modalităților prin care se urmărește sugestionarea, influențarea sau manipularea elementelor ostile sau potențial ostile, cu scopul de a neutraliza sau anihila amenințări existente sau probabile.

Acțiune separatistă

Acțiune organizată și desfășurată de forțe separatiste, care reprezintă grupuri cu structuri specific militare, pregătite, din timp, în condiții clandestine, în vederea declanșării unor conflicte zonale în interiorul granițelor țării, îndreptate împotriva independenței și integrității teritoriului național, în scopul revizuirii frontierelor, obținerii controlului asupra unor suprafețe limitate din teritoriului național, care să fie declarate provincii independente sau să fie menținute până la sosirea trupelor care declanșează agresiunea din exterior.

Acțiune socială violentă

Acțiune întreprinsă de elemente turbulente, în urma căreia se produc distrugerii de bunuri și valori; atacarea (fără provocare) a unor instituții ale statului și/sau a reprezentanților acestora.

Acțiune subversivă

Activitate desfășurată de elemente ostile, prin care se urmărește subminarea ordinii interne a unui stat, a valorilor general acceptate; acțiune care are drept scop diminuarea forței militare, a puterii economice sau a voinței politice a unei țări, minând moralul, loialitatea cetățenilor săi sau încrederea care li se poate acorda; periclitarea sau subminarea ordinii interne a unui stat

Acțiuni ale forțelor de ordine

Ansamblul activităților desfășurate de organele cu atribuții în domeniul ordinii și siguranței publice, în scopul prevenirii tulburărilor, menținerii, asigurării, precum și restabilirii ordinii de drept, când aceasta a fost afectată, precum și ansamblul modalităților de intervenție, inițiate

conștient, având scopuri bine delimitate, determinate și cunoscute de către executanți, respectiv polițiști și jandarmi; constituie o unitate reprezentativă de conduită elaborată și bazată pe un act de decizie, cu funcție de program responsabil asumat.

Acțiuni dușmănoase contra securității statului

Activități ostile organizate, întreprinse din timp, cu intenție, de forțe interne sau externe și îndreptate împotriva intereselor naționale de securitate ale unui stat, împotriva acelor valori care, promovate de o țară, asigură prosperitatea, protecția și stabilitatea statului.

Acțiuni separatiste violente

Ansamblul activităților efectuate de un grup social, în baza unor idei, concepții de origine etnică, religioasă etc., inclusiv prin utilizarea armelor sau exercitând manifestări agresive și, uneori, chiar teroriste, putând afecta unitatea și integritatea statului, prin desprinderea, concomitent sau premergător unei agresiuni externe ori în absența acesteia, a unor regiuni ale teritoriului național de sub jurisdicția sa, pentru întemeierea propriului stat suveran; izolarea, separarea de majoritate, de un grup social, în forță, folosind mijloace violente.

Acțiuni speciale

Activități care au o particularitate, pe domenii de specialitate; acțiuni organizate și pregătite din timp sau în timp scurt, destinate rezolvării unei situații deosebite; ansamblul activităților desfășurate de anumite categorii aparținând forțelor armate, pentru culegerea de informații în spatele liniilor inamice, de desant și parașutare, precum și pentru a realiza acte de diversiune-sabotaj.

Acțiuni teroriste

Pregătirea, planificarea, favorizarea, comiterea, conducerea, coordonarea și controlul asupra actului terorist, precum și orice alte activități desfășurate ulterior comiterii acestuia, dacă au legătură cu actul terorist.

Adăpost

Lucrare genistică de fortificație, construcție sau formă naturală de teren, aptă să asigure protejarea personalului, armamentului și mijloacelor tehnice din înzestrare, împotriva mijloacelor de nimicire și de observare ale inamicului, precum și împotriva intemperiilor naturale. Adăposturile realizate de trupe **pot fi clasificate după: capacitate** - adăpost de tip individual și adăpost de tip colectiv; **natura tavanului:** adăpost neacoperit, care micșorează de 1,5-2 ori efectul exploziilor nucleare aeriene și protejează împotriva gloanțelor, schijelor și tancurilor; adăpost acoperit (sau de tip îngropat), cu schelet de contur închis, intrare cu uși de protecție etanșe și prize de aer protejate; rezistență, pot fi adăposturi sub parapet, cu schelet din lemn, tablă ondulată sau alte materiale rezistente, având peste tavan un strat de pământ de 60-80 cm, care micșorează de 3-4 ori efectul unei explozii nucleare aeriene; **destinație:** pentru personal (puncte de comandă, odihnă), pentru mijloacele tehnice, pentru materiale, pentru protecția populației împotriva bombardamentelor aeriene.

Adăpost de protecție civilă

Spațiu subteran, amenajat independent sau în subsolul construcțiilor edilitare și destinat să protejeze populația civilă, în timp de război, împotriva efectelor loviturilor executate din aer, de către adversar, asupra așezărilor umane.

Adăpostire

Măsură specifică de protecție a populației, a bunurilor materiale, a valorilor culturale și de patrimoniu, pe timpul ostilităților militare, împotriva efectelor atacurilor aeriene ale adversarului.

Adăposturi de protecție civilă

Spații special amenajate pentru protecția personalului în situații de urgență, proiectate, executate, dotate și echipate potrivit normelor și instrucțiunilor tehnice elaborate de Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și aprobate de ministrul administrației și internelor.

Adâncimea focarului (hipocentrului)

Distanța pe verticală între hipocentru și focar.

Administrare baze de date

Modalitate de organizare și stocare a datelor și informațiilor specifice, în scopul utilizării cu eficiență în activitatea de zi cu zi; organizarea, completarea, actualizarea și exploatarea unei baze de date.

Administrare date personale

Modalitate de stocare și utilizare a datelor și informațiilor privind identitatea, domiciliul etc., aparținând unui/unei grup, etnii, popor; organizarea, completarea, actualizarea și exploatarea de date personale.

ADMNBC

Arme de distrugere în masă, nucleare, biologice și chimice.

Aerogară

Clădirea principală sau un grup de clădiri în care are loc procesarea pasagerilor și a mărfurilor și unde are loc îmbarcarea/încărcarea acestora pentru zborurile comerciale.²

Aerogară de mărfuri

O clădire, cu spațiile și dotările aferente, prin care se tranzitează mărfurile între mijloacele de transport aerian și cele de transport terestru și în care sunt dispuse facilități de procesare sau în care se depozitează mărfurile până la transferarea lor în mijloacele de transport aerian sau terestru.³

² Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

³ idem

Aeronavă în serviciu

Aeronava pregătită tehnic pentru a începe operațiuni de zbor și care a fost supusă controlului de securitate.⁴

Aeronavă scoasă din serviciu

Aeronava parcată pe o perioadă de timp de peste 12 ore sau supravegheată insuficient, ceea ce poate permite accesul neautorizat la aceasta.⁵

Afect

Emoție primară, caracterizată printr-o mare intensitate, expansivitate, durată redusă, dezvoltare unipolară și exprimată nemijlocit în comportament (exemple de afecte: furia, groaza, accesele nestăpânite de plâns/râs).

Afion

(1) Suc cu proprietăți narcotice, extras, de obicei, din macul de grădină;

(2) planta din care se extrage acest suc.

Afluire

Ansamblul activităților desfășurate de forțele de ordine, cu scopul de a asigura deplasarea controlată, pe direcții convergente sau paralele, în vederea îndeplinirii misiunilor, a unui grup de persoane (sau a personalului propriu, cu scopul constituirii unei grupări de forțe), către un spațiu/obiectiv dinainte stabilit.

Agent de informații

Persoană recrutată, instruită, controlată și angajată de un serviciu secret, pentru obținerea și raportarea informațiilor, a cărei misiune este de a culege date utile din punct de vedere operativ, dintr-un

⁴ idem

⁵ idem

domeniu, și a le transmite structurilor de comandă, în scopul utilizării acestora cu operativitate.

Agent regulat

Agent, expeditor de marfă sau orice altă entitate care are relații de afaceri cu un operator aerian și care asigură, pentru trimerile cargo, pachetele curier și expres, precum și pentru poștă, controale de securitate acceptate sau cerute de Autoritatea de stat pentru securitate aeronautică.⁶

Agesti (*regionalism*)

A stăvili o apă curgătoare, îngrămădind bușteni, crengi etc., la o cotitură a ei.

Agresiune informațională

Acțiune de redare, prin mass-media, a unei cantități mari de date și informații, într-o perioadă de timp redusă; atac cu informații, unele false, altele veridice, în special în perioade de criză.

Ajutor (asistență) umanitar

Programe care ajută sau reduc efectele dezastrelor sau a condițiilor care le favorizează pe acestea.

Alarmare

Acțiune de transmitere a mesajelor de avertizare/alertare printr-un semnal, trupelor și populației, despre iminența producerii unui dezastru sau a unui atac aerian, atac armat, a tulburării grave a liniștii publice, contaminării radioactive, chimice, biologice etc., în scopul trecerii urgente și în mod organizat la aplicarea măsurilor de protecție și intervenție, pentru protejarea vieții persoanelor și apărarea obiectivelor; ansamblul măsurilor și activităților pregătite și desfășurate în unitățile MA.I., în scopul creșterii capacității de luptă, în timp scurt și în mod

⁶ idem

organizat, pentru a fi în măsură să îndeplinească, în orice moment, atribuțiile și misiunile din competență, potrivit legii; difuzarea unui mesaj care semnalează un pericol iminent și poate conține măsuri de protecție adaptate pericolului.

Alarmare privind amplasarea unei bombe

Stare de alertă declarată de către autoritățile competente, în scopul activării unui plan de intervenție destinat contracarării consecințelor posibile ale unei amenințări comunicate în mod anonim ori în alt mod sau care decurge din descoperirea unui dispozitiv sau a altui articol suspect într-o aeronavă, pe un aeroport sau în orice facilități de aviație civilă.⁷

Alegerea țintei

Reprezintă un act rapid, de a distinge între combatanți și necombatanți și de a angaja doar combatanții.

Aliniament

Linie imaginară sau fâșie reală rezultată din reunirea mai multor detalii de planimetrie și nivelment din teren, care prezintă interes pentru acțiunile trupelor. În domeniul ordinii publice, aliniamentele pot fi: pentru dispozitivul de intervenție, de baraje, de coordonare, pentru precizarea misiunilor, de desfășurare.

Altercație

Schimb violent de cuvinte, gesturi, amenințări, între două sau mai multe persoane.

Altruism

Atitudine morală sau dispoziție sufletească a celui care acționează dezinteresat în favoarea altora; doctrină morală care preconizează o asemenea atitudine.

⁷ idem

Alertă

a) stare de pregătire caracteristică, prin măsurile luate, pentru desfășurarea unei acțiuni specifice.

b) semnal care avertizează asupra existenței unui pericol real sau a unei amenințări.

Alunecare de teren

Deplasare a rocilor care formează versanții unor munți sau dealuri, pantele unor lucrări de hidroameliorații sau ale altor lucrări de îmbunătățiri funciare.

Amatol

Exploziv format dintr-un amestec de azotat de aluminiu și trinitrotoluen, având o culoare alb-gălbuie. Se folosește sub formă de pulbere sau topit, ca exploziv de siguranță pentru mine și proiectile de artilerie.

Ambuscadă

(1) Acțiune de luptă în care inamicul, pândit dinainte, este atacat prin surprindere;

(2) loc amenajat și ocupat de o subunitate militară, în scopul executării unui atac prin surprindere asupra inamicului.

Ambuscadă de frontieră

Acțiune specifică, organizată de sectorul poliției de frontieră, independent sau în cooperare cu formațiunea teritorială superioară, pentru a surprinde și a captura infractorii sau contravenienții, pe timpul trecerii frauduloase a frontierei de stat. Constă în dispunerea unei formațiuni, din timp și mascat, în punctele cele mai probabile de trecere obligatorie a infractorilor sau contravenienților, despre a căror acțiune se dețin date certe.

Ambuteiaj

Blocare a circulației rutiere, din cauza îngrămădirii (în dezordine) a unor vehicule.

Amenințare cu bombă

Amenințare comunicată anonim sau în alt mod, care sugerează sau informează, indiferent dacă este adevărată sau falsă, că siguranța unei aeronave în zbor ori la sol, a unui aeroport, a unei facilități de aviație civilă sau a unei persoane (unui grup de persoane) poate fi în pericol din cauza unui explozibil, unui alt articol sau a unui dispozitiv.⁸

Amenințare economică

Acțiunea unui stat împotriva altuia, privind intenția de a-i aplica sancțiuni economice; acțiuni externe sau interne, prin care se arată intenția de a afecta economia.

Amenințare la adresa securității naționale

Acțiunea unui individ, grup de persoane sau stat, prin care se manifestă intenția de a produce disfuncțiuni instituțiilor fundamentale ale altui stat.

Amenințare militară

Acțiunea prin care un stat (sau mai multe) săvârșesc (săvârșesc) acte militare sau de altă natură, cu scopul de a impune altui (altor) stat(e) să renunțe la deplina exercitare a drepturilor și atributelor suverane; este contrară principiilor și normelor de raporturi între state.

Amenințare politică (sau la adresa statului de drept)

Acțiunea unui grup de persoane sau a unui stat asupra altui stat, prin care se manifestă intenția de a tulbura viața politică din acea țară, în scopul producerii de disfuncționalități instituțiilor fundamentale ale statului.

⁸ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Amenințare transfrontalieră

Acțiunea unui stat sau grup de state, desfășurată cu intenția de a produce tulburări militare sau politice de-a lungul graniței unei alte țări suverane; acțiuni prin care se arată intenția de încălcare a frontierei de stat.

Amoc

(1) Boală mintală tropicală, care se datorează abuzului de stupefiante și care se manifestă prin atitudini periculoase, cu izbucniri spre omucidere;

(2) furie.

Amorsă

Dispozitiv pentru aprinderea unei încărcături de exploziv.

Amploare a situațiilor de urgență

Mărima ariei de manifestare a efectelor distructive ale acestora, care amenință sau afectează viața persoanelor, funcționarea instituțiilor statului democratic, valorile și interesele comunității.

Ampriză

Lățime a fâșiei de teren pe care urmează să se construiască o șosea, o cale ferată, un dig etc.

Analist

Interpus între cel care culege informații și beneficiar. Acesta recepționează, înregistrează, evaluează și examinează situația, extrăgând sensul acesteia și apoi oferind-o beneficiarului. *Analistul* parcurge *trei faze*:

(1) adună informații, le filtrează, stabilește relevanța și relația fiecăreia cu celelalte;

(2) dezvoltă obiectiv informațiile, pentru a ajunge la înțelegerea întregului;

(3) comunică informații către alții, de așa manieră încât beneficiarii să poată pune în practică informații de valoare.

Cu cât are la dispoziție mai multe informații, cu atât analistul poate sprijini mai bine procesul de luare a deciziilor.

Analiza informațiilor

Culegerea și utilizarea informațiilor în scopul sprijinirii procesului de luare a deciziilor. Se realizează prin formularea de întrebări, evaluarea răspunsurilor și alegerea (selecția) modalităților celor mai valoroase de acțiune.

Analiză

Activitate derivată din organizarea și examinarea sistematică a mai multor surse de informații. Pașii pentru o analiză sistematică sunt: identificarea problemei; analiza – colanarea datelor. Acești pași se derulează, adesea, simultan.

Analiză de conținut

Verificarea totalității elementelor esențiale din care se compune un obiect, un sistem sau un proces; elaborarea unor concluzii rezultate în urma studierii (cercetării) amănunțite a unei probleme.

Analiză de management

Evaluare oficială, efectuată la nivelul cel mai înalt, asupra stadiului și adecvării sistemului calității în raport cu politica, în domeniul calității și cu obiectivele stabilite în cadrul acestuia.

Andocare

Operațiunea de scoatere voluntară a navei din apă într-un doc uscat sau pe un doc plutitor, cală, sincrolift, cheu și se execută la intervale de timp, pentru efectuarea lucrărilor de întreținere, atât de către echipaje, cât și de către personal specializat; de regulă, andocarea navei implică și efectuarea de reparații curente⁹.

⁹ Cf. O.M.I. nr. S/1072 din 24.01.2000 pentru aprobarea normativului tehnic privind înzestrarea unităților Ministerului de Interne cu nave, exploatarea și repararea acestora

Angajament

(1) Promisiune, făgăduială de a realiza ceva; asumarea unei răspunderi ca urmare a încheierii unei înțelegeri. Angajamentul responsabil are implicații profunde pe plan moral și social și presupune conștientizarea necesității, concomitent cu accentuarea oportunității unui act de angajament, în scopul finalizării unei opere colective, a unui obiectiv de importanță capitală pentru viața personală sau publică;

(2) lupta dintre două grupări, materializată prin atacuri și contraatacuri succesive, date în scopul distrugerii, avarierii sau scoaterii din luptă a inamicului; presupune non-evitarea luptei.

Angajarea forțelor

Întrebuințarea forțelor în teatrul de operațiuni.

Anrocament

Îngrămădire de bolovani, de piatră, de beton etc., care formează platforme de întărire, diguri etc.

Antemergător

Echipaj de poliție rutieră ce se deplasează în fața coloanei oficiale, ca element de siguranță, având ca misiune facilitarea accesului în trafic al acesteia.

Antiterorism

Ansamblul măsurilor luate pentru a preveni apariția terorismului sau a unui anumit act terorist. Aceste măsuri presupun evaluarea pericolului, întărirea apărării obiectivelor, protecția personală și siguranța acțiunilor.

Antrax

Boală infecțioasă și contagioasă (la animale și la oameni), care se manifestă prin abcese pulmonare, gastrointestinale și cutanate; dalac, bubă-neagră, cărbune.

Anxietate

Stare afectivă caracterizată printr-un sentiment de neliniște, insecuritate, tulburare difuză, teamă lipsită de obiect.

Apatrid

Persoană care nu are cetățenia nici unui stat.

Apărarea ordinii constituționale

Totalitatea măsurilor specifice adoptate de către organele specializate ale unui stat pentru a asigura funcționarea normală a organelor statului, create în conformitate cu prevederile Constituției, pentru elaborarea, punerea în aplicare și asigurarea respectării legilor în societate.

Apărare biologică

Ansamblul acțiunilor, metodelor, planurilor, procedurilor și măsurilor de apărare, pentru prevenirea și limitarea efectelor atacurilor în care adversarul a întreprins agenți biologici.

Apărare comună

Formă de luptă realizată prin cooperarea mai multor categorii de militari, în scopul zădărnirii ofensivei inamicului, al distrugerii forței acestuia și a tehnicii din dotare; intervenția forțelor mai multor state aliate în ajutorul forțelor unui stat (aliat), pentru apărarea teritoriului acestuia, în caz de agresiune armată.

Apărare contra-informativă

Măsuri ce se întreprind de către organele specializate, în scopul prevenirii scurgerii de date și informații către adversar.

Apărare națională

Ansamblu de măsuri și activități adoptate și desfășurate de statul român, în scopul de a garanta suveranitatea națională, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația

constituțională; totalitatea măsurilor și acțiunilor adoptate și desfășurate de autoritățile constituționale ale statului român, în scopul garantării suveranității naționale, independenței și unității statului, integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale; ansamblul măsurilor și acțiunilor politice, economice, militare, tehnico-științifice, diplomatice, culturale, psihologice, întreprinse pe plan intern și internațional, cu scopul de a apăra independența națională, suveranitatea și integritatea teritorială a statului. Apărarea națională reprezintă conceptul politic de bază al unei doctrine militare cu caracter defensiv. Ea presupune luarea în considerare a tuturor factorilor materiali și spirituali, prin mobilizarea cărora ia naștere forța capabilă să dea riposta hotărâtă oricărei agresiuni. În mod necesar, organizarea apărării naționale privește pregătirea populației, teritoriului și economiei, pentru apărare.

Apărare N.B.C.

Metode, planuri și proceduri destinate stabilirii misiunilor de apărare împotriva efectelor unui atac cu arme de distrugere în masă: nucleară, biologică și chimică (ADMNBC) și/sau emisiilor, altele decât atacul.

Apărare nucleară/radiologică

Ansamblul metodelor, planurilor și procedurilor întrebuințate în stabilirea și executarea măsurilor defensive împotriva efectelor unui atac cu arma nucleară, radiologică sau a accidentelor/avariilor la obiectivele de risc nuclear.

Apărarea ordinii constituționale

Totalitatea măsurilor specifice adoptate de către organele specializate ale unui stat, pentru a asigura funcționarea normală a organelor statului, create în conformitate cu prevederile Constituției, pentru elaborarea, punerea în aplicare și asigurarea respectării legilor în societate.

Arbora

A ridica drapelul, pavilionul național ori un steag pe o clădire, pe catargul unei nave etc.

Arestare provizorie

Reținerea unei persoane sub pază legală, pentru un proces sau cercetare judiciară, pe o perioadă de timp determinată.

Armament neletal

Mijloace de acțiune asupra personalului și a tehnicii, create pe principii chimice, biologice, fizice etc., care determină o incapacitate temporară a personalului sau a mijloacelor tehnice.

Armă

Orice dispozitiv a cărui funcționare determină aruncarea unui sau mai multor proiectile, substanțe explozive, aprinse sau luminoase, amestecuri incendiare ori împrăștierea de gaze nocive, iritante sau de neutralizare.

Armă biologică

Mijloc de luptă care folosește, ca factori distructivi, agenți biologici, inclusiv purtători microbieni.

Armă cu aerosoli

Armă convențională care folosește, ca factor distructiv, într-un mediu deschis, substanțe toxice, sub formă de aerosoli, rezultate în urma exploziei unui vector purtător.

Armă cu implozie

Dispozitiv în care o cantitate de material fisionabil (mai mică decât masa critică) își micșorează, brusc volumul, provocând, astfel, o densitate supra-critică, ce va constitui cauza declanșării unei explozii nucleare.

Armă cu plasmă

Sistem ce se bazează pe energia direcționată de către componentele armei propriu-zise (generatoare de microunde sau de

optico-laser, antene și alte sisteme), situate la sol, focalizată (concentrată) către traiectoria de zbor predestinată, în spațiul din atmosferă, din fața țintei (rachetă, avion etc.), cu rolul de a ioniza zona și a dezorganiza aerodinamica țintei, fiind distrusă de enorma presiune aerodinamică.

Armă de foc

Arma al cărei principiu de funcționare are la bază forța de expansiune dirijată a gazelor provenite din detonarea unei capse ori prin arderea unei încărcături; sunt asimilate armelor de foc și ansamblurile, subansamblurile și dispozitivele care se pot constitui și pot funcționa ca arme de foc.

Armă nucleară

(1) mijloc de distrugere în masă ale cărui efecte sunt bazate pe eliberarea bruscă, cu caracter exploziv, a energiei intranucleare a unor elemente chimice grele, ca urmare a reacției de fisiune sau fuziune nucleară. Este în măsură ca, în scurt timp, să producă pierderi foarte mari, atât în rândul personalului unității care are competențe în folosirea acesteia, cât și al populației aflate în raza de acțiune, pagube importante asupra mijloacelor tehnice, lucrărilor de protecție și altor obiective, precum și să creeze mari zone contaminate radioactiv;

(2) mijloc de luptă care, în configurația (compunerea) sa finală, după realizarea secvenței de inițiere-explozie, este capabil să producă reacții nucleare și să elibereze energia corespunzătoare.

Armă radiologică

Mijloc de distrugere în masă care întrebunțează, ca efect distructiv, acțiunea fluxului de neutroni asupra forței vii.

Armă termonucleară

Armă nucleară a cărei funcționare se bazează pe reacția de fisiune a nucleelor ușoare (izotopi de hidrogen).

Arme cu aer comprimat sau gaze sub presiune

Arme care, pentru aruncarea proiectilului, folosesc forța de expansiune a aerului comprimat sau a gazelor sub presiune, aflate într-o butelie recipient.

Arme cu destinație industrială

Arme de foc utilitare, semiautomate, destinate unui scop industrial de uz civil și care au aparența unei arme de foc automate.

Arme cu tranchilizante

Arme utilitare destinate imobilizării animalelor, prin injectarea de substanțe tranchilizante.

Arme de apărare și pază

Arme de foc scurte, omologate sau recunoscute în condițiile prevăzute de lege, destinate să asigure apărarea vieții, integrității și libertății persoanelor fizice, precum și a bunurilor aparținând persoanelor fizice și/sau juridice.

Arme de autoapărare

Arme neletale scurte, special confecționate pentru a împrăști gaze nocive, iritante, de neutralizare și proiectile din cauciuc, în scop de autoapărare.

Arme de colecție

Armele destinate a fi piese de muzeu, precum și armele aflate sau nu în stare de funcționare, care constituie rarități sau care au valoare istorică, artistică, științifică, documentară sau sentimentală deosebită.

Arme de distrugere în masă (A.D.M)

Mijloace de luptă capabile de mari distrugerii și/sau folosite în așa fel încât să producă un număr mare de pierderi în rândul personalului.

Principalele arme de distrugere în masă sunt: arma nucleară, chimică, biologică și radiologică, dar exclud mijloace de transport, lansare/tragere, acolo unde acestea se constituie în competențe individualizate.

Arme de foc automate

Arme de foc care, după fiecare cartuș tras, se reîncarcă automat și trag o serie de mai multe cartușe, prin apăsarea continuă pe trăgaci.

Arme de foc cu o singură lovitură

Arme de foc fără încărcător, care sunt încărcate după fiecare tragere, prin introducerea manuală a cartușului în camera de încărcare sau într-un lăcaș special prevăzut la intrarea în țeavă.

Arme de foc cu repetiție

Arme de foc care, după fiecare foc tras, se reîncarcă manual, prin introducerea pe țeavă a unui cartuș preluat din încărcător prin intermediul unui mecanism

Arme de foc lungi

Arme de foc a căror lungime a țevei sau lungime totală depășesc dimensiunile armelor de foc scurte, respectiv 30 cm pentru țeavă și/sau 60 cm lungime totală.

Arme de foc scurte

Arme de foc a căror țeavă nu depășește 30 cm sau a căror lungime totală nu depășește 60 cm

Arme de foc semiautomate

Arme de foc care, după fiecare cartuș tras, se reîncarcă automat, dar nu pot trage o serie de mai multe cartușe prin apăsarea continuă pe trăgaci.

Arme de panoplie

Arme de foc devenite nefuncționale ca urmare a transformării lor de către un armurier autorizat.

Arme de recuzită

Arme special confecționate, fabricate sau devenite inofensive ca urmare a modificării lor de către un armurier autorizat, necesare activității instituțiilor din domeniul artistic.

Arme de somare

Arme utilitare, folosite pentru imobilizarea animalelor, prin supunerea acestora la un șoc mecanic, în scopul sacrificării ulterioare.

Arme de tir

Arme destinate practicării tirului sportiv, omologate sau recunoscute în condițiile prevăzute de lege.

Arme de vânătoare

Arme destinate practicării vânătorii, cu una sau mai multe țevi, care folosesc muniție cu glonț și/sau cu alice, omologate sau recunoscute în condițiile prevăzute de lege.

Arme militare

Arme destinate exclusiv uzului militar.

Arme și muniții interzise

Arme și muniții a căror procurare, deținere, port și folosire sunt interzise persoanelor fizice și juridice, cu excepția instituțiilor care au competențe în domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale, conform legislației în vigoare.

Arme și muniții letale

Arme și muniții prin a căror utilizare se poate cauza moartea ori rănirea gravă a persoanelor.

Arme și muniții neletale

Arme și muniții destinate unui scop utilitar sau pentru agrement, confecționate astfel încât, prin utilizarea lor, să nu se cauzeze moartea persoanelor; sunt asimilate acestei categorii și armele vechi.

Arme utilitare

Arme destinate să asigure desfășurarea corespunzătoare a unor activități din domeniile industrial, agricol, piscicol, medico-veterinar, al protecției mediului și protecției împotriva dăunătorilor, precum și pentru desfășurarea, de către societăți specializate, a activităților de pază a obiectivelor, bunurilor și valorilor și transporturilor unor valori importante.

Arme vechi

Arme letale produse înainte de anul 1877 sau reproduceri ale acestora, destinate păstrării/conservării în colecții.

Arme ușoare

Armele de foc individuale și armele albe.¹⁰

Armonizare conceptuală

Realizarea unei **concordanțe între politica** – în sens larg – **și terminologia** juridică, economică, socială, militară etc. **a unei națiuni** și cele utilizate de structura superioară prin organizare, forță, influență, la care statul respectiv își propune să adere, obiectiv ce reprezintă însăși rațiunea acestei armonizări.

¹⁰ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Armonizare legislativă

Realizarea unei concordanțe între legislația unui stat și cea comunitară, respectiv cea aparținând unei grupări de state reunite de interese comune (sociale, economice, de apărare etc.), în care acesta dorește sau urmează să se integreze, respectând specificul și particularitățile pe care le impun realitățile statului care își pregătește integrarea; proces prin care legislațiile țărilor membre și a celor ce doresc să adere la UE se aliniază normelor dreptului comunitar.

Armurier

Orice persoană juridică autorizată, în condițiile legii, să desfășoare operațiuni cu arme și muniții.

Arpentaj

(Metodă de) întocmire a unui plan topografic, prin folosirea instrumentelor de măsurat lungimi.

Articol interzis

Obiect care poate fi folosit la comiterea unui act de intervenție ilicită și care nu a fost declarat și supus regulilor și legilor în vigoare. Clasificarea articolelor interzise:

- *arme de foc*: orice armă al cărui principiu de funcționare are la bază forța de expansiune a gazelor provenite din detonarea unei capse ori prin explozia unei încărcături, inclusiv pistoalele de semnalizare;
- *cuțite și obiecte tăioase*: săbii, spade, tăietoare de hârtie, cuțite de vânătoare, arme albe folosite în artele marțiale, scule și alte cuțite a căror lamă este mai mare sau egală cu 6 cm și/sau cuțite interzise de legea locală;
- *obiecte contondente*: bătă de base-ball, crosă sau alte astfel de obiecte;
- *explozibili/armament / substanțe inflamabile, corozive* – orice componente explozive sau incendiare care, singure sau în

combinație cu alte substanțe/obiecte, pot produce o explozie sau pot declanșa un incendiu. Acestea pot fi: materiale explozive, capse detonatoare, produse pirotehnice, combustibili, alte lichide inflamabile, muniție sau orice altă combinație a acestor obiecte. Orice substanțe corozive sau toxice, inclusiv gaze aflate sau nu sub presiune;

- *obiecte incapacitante* – orice gaz lacrimogen, substanță chimică sau orice alt fel de gaz aflat într-un pistol, canistră sau container și alte dispozitive incapacitante, precum dispozitivele electronice paralizante;
- *alte articole*: spărgătoare de gheață, bastoane de alpinist, lame ascuțite, foarfece, care, deși nu pot fi categorisite ca arme letale sau periculoase, pot fi folosite ca arme. În această categorie intră și jucăriile care imită armele sau grenadele;
- *articole de orice fel care pot fi folosite pentru a simula arme letale*: astfel de articole pot fi – dar nu se limitează doar la – obiecte care seamănă cu o armă sau cu un articol periculos.
- *substanțe și articole chimice/biologice*: la comiterea actelor de intervenție pot fi folosiți agenți chimici sau biologici. Astfel de substanțe chimice/biologice pot fi sulf, clor, gaz sarin, antrax, botulism, variolă și febră virală hemoragică, dar nu se limitează doar la acestea; obiectele care prezintă urme ale unor astfel de substanțe biologice/chimice vor fi izolate de zonele publice din terminale și se va anunța imediat autoritatea aeroportuară, poliția sau altă autoritate cu responsabilități în domeniu.

Asanare

Ansamblu de lucrări și operațiuni executate pentru înlăturarea sau distrugerea muniției neexplodate și dezafectarea terenurilor, altele decât poligoanele de trageri ale structurilor de apărare, ordine publică și securitate națională.

Ascultarea telefoanelor

Legislația în vigoare consfințește dreptul la viață privată al oricărei persoane. Instituțiile statului pot dispune, cu respectarea strictă a legalității, utilizarea oricăror mijloace obișnuite sau electronice, pentru urmărirea vieții intime (avizele privind pătrunderea în domiciliu, percheziția, inclusiv ascultarea telefoanelor etc. sunt acordate *exclusiv* de către organele de justiție, respectiv de Parchet). Poliția și Serviciile secrete nu pot decide singure asemenea măsuri, iar tendința generală este de reducere, până la eliminare, a abuzurilor în domeniu.

Asigurare a ordinii publice

Ansamblul măsurilor, activităților și acțiunilor organizate și desfășurate de către forțele de ordine și siguranță publică, pentru funcționarea normală a instituțiilor statului, apărarea și respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, a normelor de conduită civică, a regulilor de conviețuire socială, a celorlalte valori supreme, precum și a avutului public și privat.

Asigurare contra dezastrelor

Polițe de asigurare private sau subvenționate de stat, vizând acoperirea pierderilor economice cauzate de dezastre.

Asigurare juridică

Activitatea prin care consilierul juridic asigură consultanță, asistență și reprezentarea autorității sau instituției publice ori a persoanei juridice în favoarea căreia exercită profesia, apără drepturile și interesele legitime ale acestora, în raporturile lor cu autoritățile publice, instituțiile de orice natură, precum și cu orice persoane fizice sau juridice; statuarea unei garanții din punct de vedere legislativ; sistem de ocrotire juridică.

Asistență de specialitate

Acordarea de sprijin și îndrumare unor state, persoane etc., într-un domeniu bine determinat.

Asistență medicală

Totalitatea măsurilor care se iau pentru păstrarea sănătății personalului, prevenirea apariției și/sau răspândirii bolilor, acordarea, la timp, a primului ajutor, a ajutorului medical calificat sau specializat, evacuarea răniților și bolnavilor, la formațiunile medicale, spitalizarea, tratamentul și recuperarea acestora, în scopul refacerii capacității complete, în cel mai scurt timp, precum și pentru protecția medicală a personalului împotriva armelor N.B.C.

Asistență sanitar-veterinară

Ansamblul măsurilor luate pentru menținerea sănătății animalelor și prevenirea transmiterii bolilor de la animale la om, tratarea și evacuarea animalelor rănite sau bolnave, cunoașterea stării epizootice din zonă, controlul sanitar al alimentelor de origine animală, protecția sanitar-veterinară împotriva armelor N.B.C.

Asistență umanitară

a) acțiunile direcționate în special spre oferirea de sprijin pentru a ameliora sau a reduce rezultatele unor dezastre naturale sau provocate de om, epidemii, foamete sau alte situații care prezintă o amenințare serioasă la adresa vieții sau pot provoca pierderea ori deteriorarea gravă a proprietății. De obicei, este limitată ca scop și durată. În funcție de durată și scop, aceste acțiuni pot fi transformate în programe.

b) întreprinse în timp de conflict armat, sunt măsurile de protecție a răniților, bolnavilor, refugiaților de război și populației civile din teritoriile ocupate, precum și a personalului sanitar, incluzând ajutoarele care li se dau, cu acordul părților în conflict; aceste măsuri se desfășoară prin intermediul autorităților centrale ale statelor sau prin societățile naționale de Cruce Roșie.

Atac

Totalitatea actelor de violență îndreptate împotriva adversarului, fie ofensive, fie defensive, oricare ar fi teritoriul pe care au loc.

Atac electronic

Acțiune de luptă ofensivă, realizată cu diverse dispozitive și aparate care funcționează pe baza mișcării particulelor încărcate electronic, în scopul neutralizării sau distrugerii obiectivelor sau comunicațiilor inamicului; atac cu mijloace electronice, prin care se urmărește neutralizarea unui sistem de comunicații.

Atac informațional

Acțiune de luptă ofensivă, realizată prin utilizarea unor știri și comunicate, în urma cărora inamicul este „intoxicat” cu informații false; atac împotriva informațiilor confidențiale ale unor instituții; acces neautorizat la informații; lansare de zvonuri, în scopul calomnierii cuiva.

Atac N.B.C.

Întrebuințarea munițiilor N.B.C., cu mijloace convenționale (artilerie, rachete, aviație) sau neconvenționale (teroriste).

Atentat

Faptă îndreptată împotriva vieții sau integrității corporale a unei persoane sau a unei colectivități; acțiune criminală, îndreptată, de obicei, împotriva vieții unui șef de stat sau de guvern; încălcarea unui drept, distrugerea unor stări de lucruri, concepții, răsturnarea ordinii sociale sau politice într-o țară; (*fig.*) încercare de încălcare a unui drept, de distrugere a unei stări de lucruri, a unei concepții, de răsturnare a ordinii sociale sau politice a unui stat.

Atitudine

(1) fel de a fi, de a se comporta față de o persoană, de un lucru, de un eveniment; coordonată morală, reper de conduită etică și element de comunicare; poziționare conceptuală a unei persoane sau a unui grup față de o problemă dată; modalitate relativ constantă de raportare a individului sau grupului față de anumite laturi ale vieții sociale și față de propria persoană; structură orientativ – reglatorie, proprie sistemului

persoanei, care presupune combativitate, intransigență și acțiune permanent pusă în folosul impunerii, în viața publică și privată, a unor norme de drept, universal acceptate și presupune sinceritate, camaraderie, respect reciproc, iar aplicarea acestei norme presupune respectul deplin al drepturilor omului, exprimarea liberă a personalității umane, fără a împiedica, prin nimic, exercitarea drepturilor fundamentale ale persoanei; invariant vectorial al conduitei, exercitând o funcție direcțională și evaluatoare;

(2) ținută a corpului.

Atributele fundamentale ale statului

Înșușirile de bază ale unei țări, privitoare la suveranitate, independență, formă de guvernământ, apărarea democrației, a drepturilor fundamentale ale omului, garanția pluralismului politic etc.

Atribuții în domeniul securității naționale

Totalitatea competențelor din sfera siguranței statului, care revin instituțiilor abilitate prin lege (servicii secrete, armată, poliție, jandarmi etc.).

Autentificare

Dovadă prin care se confirmă veridicitatea unui atac, document, înscris.

Autoritate

Organ al puterii de stat, competent să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu; reprezentant al unui asemenea organ al puterii de stat; putere legitimă, drept de a da dispoziții cu caracter obligatoriu; prestigiu, vază; persoană care se impune prin prestigiul său; impunere, de către un subiect, a unei influențe asupra altuia, cu scopul ca acesta din urmă să se conformeze și să asculte; puterea care este recunoscută, acceptată și ascultată, urmată – în spațiul social, lipsa de autoritate poate determina stări de neliniște și apariția sentimentului de

insecuritate; îmbinarea autorității formale cu cea informală reprezintă, pentru șefi, o condiție a formării, la subordonați, a disciplinei conștiente. Autoritatea este de două feluri:

- *a funcției*
- *a competenței*

În orice colectiv organizat ierarhic există cel puțin doi lideri – cel formal (de drept, numit sau investit) și cel informal (lider de opinie, recunoscut ca atare de membrii colectivului). Autoritatea nu se acordă, ci se dobândește, iar respectul pentru autoritate este respectul pentru persoană, ca sumă de calități, iar nu pentru funcția deținută.

Autoritate administrativă autonomă

Concept desemnând influența unei persoane, a unui grup, a unei organizații, instituții, în gospodărirea unui patrimoniu independent; autoritate administrativă a unei regiuni sau a unei minorități naționale, subordonată, în cadrul unui stat condus de o putere centrală, acesteia, având dreptul de a administra (o regiune).

Autoritate asumată legal

Dreptul de a da ordine, pe care un militar și-l asumă potrivit actelor normative în vigoare, ierarhizării gradelor, funcțiilor și competențelor în domeniu.

Autoritate civilă

Reprezentant al puterii de stat, care are dreptul și este împuternicit, în acest sens, să emită și să pună în aplicare reglementările care se referă la raporturile juridice dintre cetățeni, precum și la raporturile economice ale acestora, cu organele, organizațiile și instituțiile statului.

Autoritatea competentă să analizeze și să hotărască asupra unei cereri de azil

Oficiul Național pentru Refugiați.

Autoritate coordonatoare

Competența acordată unui comandant sau unei persoane, de a coordona activități specifice care presupun utilizarea a două sau mai multe structuri ori a două sau mai multe forțe ale aceluiași serviciu.

Autoritatea pentru Străini

Structura specializată, organizată în subordinea Ministerului Administrației și Internelor, care exercită atribuțiile ce îi sunt date în competență prin lege cu privire la regimul străinilor în România, combaterea șederii ilegale, precum și cu privire la gestionarea evidenței străinilor cărora li s-a acordat dreptul de ședere în România.

Autoritate națională de securitate

Instituție învestită pentru protejarea siguranței unui stat, care emite, în exercitarea atribuțiilor, dispoziții cu caracter obligatoriu privind securitatea națională, la nivelul întregii țări; ministerele, autoritățile și instituțiile publice reunite în cadrul unei organizații care acționează pentru prevenirea și combaterea oricăror acte care ar afecta siguranța națională, ordinea și siguranța publică.

Autoritate (sau instituție) publică

Orice regie autonomă care utilizează resurse financiare publice și care își desfășoară activitatea pe teritoriul României, potrivit Constituției (Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public).

Autoritatea de Stat pentru Securitate Aeronautică

Autoritatea de stat desemnată și competentă, potrivit legii, pentru a răspunde de întocmirea, aplicarea și supravegherea modului de aplicare a prevederilor Programului Național de Securitate Aeronautică (PNSA) ¹¹.

¹¹ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Autoritatea/administrația poștală regulată

Ase vedea **agent regulat** ¹².

Autoritatea Teritorială de Ordine Publică (ATOP)

Organism cu rol consultativ, fără personalitate juridică, care se constituie și funcționează pe lângă Consiliul General al Municipiului București, respectiv pe lângă fiecare consiliu județean, și care își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Legii nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române și a Regulamentului de organizare și funcționare a autorității teritoriale de ordine publică, aprobat prin Hotărârea nr. 787/2002, în scopul asigurării bunei desfășurări și sporirii eficienței serviciului polițienesc din unitatea administrativ-teritorială în care funcționează și care, prin activitatea sa, reprezintă și promovează interesele comunității, în scopul asigurării unui climat de siguranță și securitate publică.

Autorități ale administrației publice locale și județene

Consiliile locale ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București, ca autorități deliberative, respectiv primării, primarul general al municipiului București și președinții consiliilor județene, ca autorități executive¹³.

Autoritățile competente să primească cererile de azil

Oficiul Național pentru Refugiați, organele teritoriale ale acestuia sau organele teritoriale ale MA.I.

Autoritatea competentă să analizeze și să hotărască asupra unei cereri de azil

Oficiul Național pentru Refugiați.

¹² idem.

¹³ Conform Legii nr. 340 din 12 iulie 2004 privind instituția prefectului.

Autorizare prealabilă

Împuternicirea unei persoane fizice și/sau juridice în exercitarea unui drept sau săvârșirea unui act, înainte de începerea activității propriu-zise; autorizație de survol sau aterizare, acordată de o autoritate abilitată.

Autorizație de acces

Eliberarea unui permis în baza căruia o persoană poate intra, în mod legal, într-un obiectiv, instituție, perimetru etc.

Autorizație de acces la informații clasificate

Document eliberat cu avizul instituțiilor abilitate, de către conducătorul persoanei juridice deținătoare de astfel de informații, prin care se confirmă că, în exercitarea atribuțiilor profesionale, posesorul acestuia poate avea acces la informații secrete de stat de un anumit nivel de secretizare, potrivit principiului necesității de a cunoaște.

Autorizație de transfer fără acord prealabil

Document eliberat de autoritățile române competente, prin care se permite unui armurier să efectueze, pentru o anumită perioadă de timp, operațiuni de transfer al armelor și munițiilor de pe teritoriul României, către un armurier stabilit într-un stat membru al Uniunii Europene, în care nu este necesar un acord prealabil al autorităților competente pentru fiecare operațiune în parte sau, după caz, pentru tipurile de arme care fac obiectul transferului.

Autorizație specială

Document eliberat de ORNISS, prin care se atestă verificarea și acreditarea unei persoane de a desfășura activități de fotografiere, filmare, cartografiere și lucrări de arte plastice, pe teritoriul României, în obiective, zone sau locuri care prezintă importanță deosebită pentru protecția informațiilor secrete de stat.

Autostradă

Drumul conceput și construit special pentru circulația autovehiculelor cu sau fără remorci, care nu deservește proprietăți alăturate și care:

- are, pentru cele două sensuri de circulație, părți carosabile distincte, separate între ele printr-un spațiu care nu este destinat circulației sau, excepțional, prin alte modalități, cu excepția locurilor speciale sau cu caracter temporar;
- nu intersectează la nivel drumuri, căi ferate sau linii de tramvai;
- este prevăzută cu semnalizare specială¹⁴.

Aval (în locuțiune adverbială)

În aval – (în legătură cu poziția unui punct de pe cursul unei ape) mai aproape de vărsare, în comparație cu un alt punct.

Avalanșă

Masă de zăpadă (sau rocă) ce se desprinde de pe coasta unui munte și se rostogolește la vale, ducând cu sine și pietrele, copacii întâlniți în cale; lavină.

Avanpost

Subunitate militară de siguranță, instalată în fața forțelor principale proprii aflate în staționare sau în apărare; poziția în care se află o asemenea subunitate.

Avarie

Defectarea unui element al infrastructurii economice – instalații, comunicații etc. – într-un procent mai mic de 100%.

¹⁴ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

Avarii majore la rețelele de instalații și telecomunicații

Distrugerea parțială a rețelilor de instalații și telecomunicații, din cauze naturale sau care țin de acțiunea umană.

Avertisment polițienesc

Metodă aplicată persoanelor ce au săvârșit fapte care, deși nu constituie infracțiuni, pot degenera, datorită frecvenței, naturii acestora, împrejurărilor în care au fost săvârșite.

Avertizare

(1) difuzarea unui mesaj către populație, care semnalează un potențial pericol, putând conține măsuri de protecție adaptate la specificul pericolului (ex.: *meteo*);

(2) activitatea de înștiințare privind apariția unor riscuri de producere a unei crize, precum și despre evoluția acesteia;

(3) acțiunea cu scop preventiv, ce constă în atenționarea unei persoane asupra modului de comportare în cazul în care este pe punctul de a comite o faptă antisocială de competența forțelor de ordine publică; se execută după interceptarea și legitimarea persoanei, pe un ton politic, prezentând fapta pe care a comis-o ori pe care este pe cale de a o comite, precum și consecințele acesteia pe plan social și personal.

Avertizare de securitate

Activitatea sau actul prin care se atrage atenția sau se previne o persoană, un grup etc., cu privire la necesitatea respectării anumitor norme legate de siguranța obiectivului, instituției etc. sau că va suferi consecințele acțiunii pe care intenționează să o săvârșască și prin care încalcă anumite reguli de securitate.

Aviația generală

Toate zborurile aviației civile, altele decât cele ale serviciilor aeriene regulate, și zborurile de transport aerian neregulate, efectuate contra cost sau în baza unui contract de închiriere¹⁵.

¹⁵ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Aviz de conformitate

Document prin care se certifică, se atestă existența concordanței dintre datele înscrise în prospectul unui obiect de utilitate și caracteristicile reale ale acestuia; înștiințarea scrisă, cu caracter oficial, prin care se confirmă exactitatea, confruntarea unor date; atestare a identității părților, a consimțământului, a conținutului și a datelor actelor încheiate, care privesc persoana juridică în favoarea căreia consilierul juridic exercită profesia.

Aviz de legalitate

Document prin care se certifică respectarea prevederilor legale în vigoare, cu ocazia desfășurării unei activități, de către o persoană, organizație, instituție.

Aviz de oportunitate

Document prin care se certifică faptul că o activitate se desfășoară adecvat situației, la momentul și locul cele mai favorabile.

Aviz de specialitate

Document prin care se atestă existența concordanței dintre calitățile produsului, înscrise în prospect, și cele reale, conforme cu rețeta, respectiv metodele de fabricație folosite.

B

Bac

Navă auxiliară destinată transportului de persoane și al unor cantități reduse de materiale, pe distanțe scurte¹⁶.

Bagaj

Bunuri care sunt proprietatea pasagerilor sau echipajului, transportate cu o aeronavă, cu acordul companiei aeriene¹⁷.

Bagaj de cabină

Bagajul destinat a fi transportat în cabina de pasageri a unei aeronave¹⁸.

Bagaj de cală

Bagajul destinat a fi transportat în cala de bagaje a unei aeronave¹⁹.

Bagaj de cală însoțit

Bagajul acceptat pentru transport în cala unei aeronave și înregistrat de un pasager care se află la bordul aeronavei²⁰.

¹⁶ Cf. O.M.I. nr. S/1072 din 24.01.2000 pentru aprobarea normativului tehnic privind înzestrarea unităților Ministerului de Interne cu nave, exploatarea și repararea acestora

¹⁷ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

¹⁸ idem

¹⁹ idem

Bagaj de cală neînsoțit

Bagajul acceptat pentru transport în cala unei aeronave și înregistrat de un pasager care nu se află la bordul aeronavei²¹.

Bagaj nereclamat

Bagaj care sosește la aeroport și nu este recuperat sau revendicat de un pasager²².

Bagaj securizat

Acel bagaj de cală ce urmează a fi transportat pe calea aerului, care a fost supus controlului de securitate și care este protejat fizic împotriva introducerii oricăror obiecte²³.

Bagaje rătăcite (RUSH)

Bagaje separate, în mod involuntar, de pasageri sau de echipaje²⁴.

Bagaje transferate

Bagajele pasagerilor transferați, pe timpul călătoriei, de la o aeronavă la altă aeronavă²⁵.

Bancă de date

Ansamblu de date organizate, arhivate, stocate în scopul optimizării procesului de căutare și modificare a datelor sau a relațiilor dintre ele, independent de o anumită aplicație, precum și modificarea sau efectuarea de operații între ele; date care pot fi arhivate/stocate în

²⁰ idem

²¹ idem

²² idem

²³ idem

²⁴ idem

²⁵ idem

memoria calculatorului; ansamblu/colecția de date, împreună cu dicționarul de date, care descrie structura acestor colecții și relațiile dintre ele.

Banda de circulație

Spațiu longitudinal al părții carosabile, materializat sau nu prin marcaje rutiere, dacă are o lățime corespunzătoare pentru circulația, cu ușurință, a unui șir de vehicule, altele decât vehiculele care se deplasează pe două roți²⁶.

Banda pentru staționarea de urgență

Subdiviziunea longitudinală suplimentară situată la extremitatea dreaptă a autostrăzii, destinată exclusiv staționării, în cazuri de forță majoră, a autovehiculelor²⁷.

Banda reversibilă

Subdiviziunea longitudinală a părții carosabile, situată lângă axul drumului, destinată circulației autovehiculelor într-un sens sau în altul, în funcție de intensitatea traficului²⁸.

Barajele ca sursă de risc la inundații

Prezintă un pericol major pentru localitățile situate în aval; există peste 150 de baraje diferite ca mărime și tehnică de construcție, care pot provoca pagube și distrugeri, precum și victime omenești, prin unda de viitură cu evoluție foarte rapidă.

Baze de date documentare

Mulțime centralizată de date, organizată în scopul obținerii unor informații, cunoștințe, știri etc.

²⁶ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

²⁷ idem

²⁸ idem

Bază de date operative

Mulțime centralizată de date, organizată în scopul structurării, prelucrării și valorificării acestora, operațiuni necesare luării actului de decizie.

Bază juridică

Ceea ce formează temeiul legal, totalitatea normelor juridice dintr-un sistem

Beligerant

Stat sau armată aflat(ă) în stare de război.

„Birou curat”

Măsură de securitate luată în scopul prevenirii accesului neautorizat la informații. Între măsurile luate semnalăm: protejarea documentelor în containere încuiate, conectarea sistemului de securitate, parolarea calculatorului etc.

Buget

Balanța veniturilor și cheltuielilor într-o anumită perioadă, (de obicei un an) a unui stat, a unei instituții, organizații, familii etc.

Bracona

A vâna sau a pescui ilegal.

Bravură

Calitate morală ce înseamnă curaj, neînfricare, eroism Nu orice acțiune curajoasă presupune bravură, la fel cum o ieșire necontrolată este echivalată cu un act de huliganism, de lașitate sau de slăbiciune, iar nu cu o formă de bravură.

Brizantă

Capacitatea explozivului de a distruge, pe baza presiunii de detonație, mediul înconjurător.

Bunuri periculoase

Materiale sau substanțe capabile să pună în pericol sănătatea și siguranța pasagerilor, echipajelor sau mărfurilor, în timpul transportului lor pe calea aerului²⁹.

²⁹ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

C

Caduc

(Despre acte cu valoare juridică) care nu (mai) are putere legală, ca urmare a survenirii unui eveniment ulterior încheierii lui.

Calamitate

Nenorocire mare, dezastru care lovește o colectivitate, o comunitate.

Calități ale informației (*noutate, actualitate, relevanță, pertinență, oportunitate, utilitate etc.*)

Totalitatea însușirilor pe care trebuie să le aibă o informație, pentru a fi folosită, în mod optim, în obținerea unor rezultate maxime.

Noutate

Calitate de informație care se bazează pe faptul că aceasta este apărută recent, deci este de curând obținută.

Actualitate

Calitate a informației relevată de faptul că evenimentul se petrece în prezent, este în derulare sau abia s-a încheiat.

Relevanță

Informația pune în lumină, scoate în evidență, presupune observarea, remarcarea și poate sublinia evenimentul, fenomenul etc.

Pertinență

Calitate a informației ce presupune că aceasta se potrivește exact fenomenului despre care este vorba, este alocată pentru ceea ce dorește să argumenteze, denotă profunzime și competență.

Concludență

Calitate a informației prin care se poate trage o concluzie, este convingătoare, poate fi crezută.

Oportunitate

Informația se referă la fapte care se întâmplă la momentul potrivit, este adecvată situației, împrejurărilor.

Utilitate

Informația poate fi folosită cu maximă eficiență, ajută la înțelegerea și explicarea diferitelor probleme, fapte etc.

Calomnia

Încălcarea onoarei, demnității sau reputației unei persoane, prin afirmarea sau imputarea, în public, de fapte care, dacă ar fi adevărate, ar expune respectiva persoană la o sancțiune penală, administrativă, disciplinară sau disprețului public. Se consideră *calomnie* situația când sunt indicate precis numele, calitatea persoanei și faptele incriminate. Nu intră sub incidența calomniei procesele psihice, intențiile, simplele sentimente sau dorințe. *Calomnia de presă* presupune condiția publicității, altfel, simpla afirmare a unor fapte defăimătoare reprezintă o insultă.

Campanie de presă

Mobilizarea opiniei publice, prin articole publicate în mass-media, în favoarea sau împotriva unei instituții, persoane, situații, cauze.

Campanie informațională

Acțiune organizată după un anumit plan, având la bază date și informații, în scopul realizării unor sarcini politice, economice sau sociale, într-o perioadă de timp determinată.

Canal de comunicare

Modalitate de a informa, de a aduce la cunoștință, de a da de știre despre fapte, evenimente etc.; cale, medii și mijloace de transmitere/recepționare a unor informații de interes general sau care privesc un număr restrâns de persoane. Categori de canale de comunicare: comunicare directă, relee de opinie, mass-media.

Capacitate

Resurse necesare, militare sau civile pentru realizarea sarcinilor sau subsarcinilor în operațiuni, altele decât cele de conflict armat (ex.: situații de urgență). Resursele includ personal și echipament grupat în pachete și/sau module, respectiv forțe de sprijin, materiale, servicii, asistență financiară și timp necesare realizării sarcinilor sau subsarcinilor specifice.

Capacitate de răspuns

Resursele umane, abilitatea și resursele materiale cerute de o organizație, pentru a-și îndeplini obiectivele, sau de o națiune – pentru a-și susține populația.

Capacitate de autoapărare

Calitatea unei persoane, organism, stat de a se apăra prin mijloace proprii, fără ajutor din exterior.

Capacitate operațională

Calitate specifică unei armate, prin care aceasta se poate deplasa și poate desfășura activități de amploare, în scopul realizării sarcinilor propuse, pe baza unui plan bine definit; metodele și mijloacele

unei instituții de a răspunde la cerințele unei situații și de a îndeplini, în mod eficient, obiectivele pentru care a fost creată.

Carantină

Izolare preventivă a unei persoane/unui animal, a unei colectivități umane/animale, care a fost în contact cu o persoană/un animal bolnav, contagios, sau care vine dintr-o regiune unde există o epidemie/epizootie.

Cargo

Bunuri transportate cu aeronavele, altele decât poșta, produsele și proviziile de catering, precum și bagajele însoțite sau rătăcite³⁰.

Cartare

Urmărire pe teren și transpunere, prin semne și culori convenționale, pe hărți topografice, a răspândirii și a caracterelor diferitelor elemente din natură sau de infrastructură (localități, construcții de amenajare, ape, soluri, roci, formații geologice, animale etc.)

Carte de identitate a armei

Documentul emis de Registrul Național al Armelor, prin organele de poliție competente potrivit *Legii nr. 295 din 28 iunie 2004 privind regimul armelor și al munițiilor*, în care sunt prevăzute toate datele de identificare ale armei, proveniența acesteia, precum și datele de identitate ale proprietarului.

Carte de imobil

Document prin care se realizează ținerea evidenței persoanelor fizice din imobilele care servesc, total sau parțial, ca locuințe, situate în mediul rural sau urban, aparținând cetățenilor români sau străini.

³⁰ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Catalogul Schengen

Catalogul celor mai bune practici și recomandări în vederea aplicării acquis-ului Schengen – conceput de **Grupul de Lucru asupra Evaluării Schengen**, la inițiativa Belgiei, pe baza mandatului stabilit de Consiliu (8881/01 – SCH-EVAL 17, COMIX 371), cu ajutorul mai multor experți internaționali. Se referă, deocamdată, numai la controlul frontierelor, la procedurile de expulzare și readmisie.

Cavas – (înv.)

Agent de poliție; jandarm

Caz – (polițienesc)

Speță, întâmplare, situație, eveniment, în urma căreia/căruia făptuitorul a încălcat una sau mai multe prevederi legale, fapta sa constituind fie contravenție, fie infracțiune, fiind sancționat în consecință³¹.

Cazuistică

Totalitatea spețelor care se bazează pe elemente date, ce pot explica, prin argumente ingenioase și logice, anumite fapte cu moduri de operare asemănătoare; sistem de investigații, analize și practici centrate pe cazuri particulare, individuale; ansamblul datelor și învățămintelor extrase din studiul cazurilor, servind pentru înțelegerea și rezolvarea unor noi cazuri.

Căderi radioactive

Depuneri de particule radioactive din atmosferă, pe o anumită suprafață, cauzate de emisia naturală, exploziile nucleare, radioactivitatea indusă, accidentele survenite la reactoarele nucleare sau dezintegrarea unor obiecte cosmice în spațiul atmosferic.

³¹ idem.

Căsătorie de conveniență

Căsătoria încheiată cu singurul scop de a eluda condițiile de intrare și ședere a străinilor și de a obține dreptul de ședere pe teritoriul României.

Căutarea informațiilor

Activitate laborioasă, organizată, permanentă, prin care persoanele abilitate procedează la obținerea, din diverse surse, a datelor necesare îndeplinirii atribuțiilor, misiunilor, având valoare operativă ridicată.

Căutare-salvare

Ansamblul operațiunilor de cercetare, descoperire, localizare, recuperare și acordare a primului ajutor victimelor unui dezastru sau accident.

Cele mai bune practici

Set de metode de lucru specifice sau model de măsuri care trebuie considerate ca mod de aplicare optim al acquis-ului Schengen, înțelegându-se faptul că sunt posibile câteva din cele mai bune practici pentru fiecare specific al cooperării Schengen.

Celeritate

Luțea, rezeziune, operativitate.

Celeritatea actului decizional

Capacitatea de anticipare a evoluției unei situații și de adoptare oportună a hotărârilor în procesul de management al crizelor.

Celulă de criză

Grup de persoane care au cunoștințe temeinice în domeniul lor de activitate, reunit pentru rezolvarea problemelor rezultate în urma

aparitiei unor situatii neprevăzute care pot avea/au avut un puternic impact psihologic sau urmări catastrofale.

Centru de criză

Organism creat din specialiști și responsabili din diverse domenii, cu scopul de a contracara tensiunile, dificultățile economice, sociale, politice ce se manifestă în societate, la un moment dat.

Centru de analiză a informațiilor

Loc bine stabilit, dotat corespunzător, în care se examinează, cu deosebită atenție, toate datele, în scopul stabilirii valorii operative a fiecăreia.

Centru de comunicații

Loc prestabilit, în care sunt concentrate categorii de tehnică de comunicații și în care se află și personalul care le deservește; în acest loc se adună informațiile, se analizează și se transmit diferitelor structuri interesate, pentru a asigura, sub comandă unică, acele căi de legătură necesare conducerii, cooperării.

Centrul de Monitorizare a Situației Operative (C.M.S.O.)

Structura de specialitate cu competență generală de monitorizare a situației operative specifice Ministerului Administrației și Internelor, a activităților desfășurate și misiunilor executate de structurile specializate în sistemul de ordine și siguranță publică, a evenimentelor și situațiilor deosebite, precum și asigurare a serviciului operativ și de zi, la nivelul instituției.

Centru operativ

Loc bine stabilit, în care se află diverse structuri de comandă, de unde pleacă, în mod rapid și eficient, dispozițiile cu privire la misiuni și unde se centralizează rezultatele activităților desfășurate.

Centru operativ pentru situații de urgență

Structură ce se constituie la nivelul ministerelor, instituțiilor publice centrale cu atribuții în gestionarea situațiilor de urgență, al municipiilor – cu excepția municipiului București, al orașelor și comunelor.

Centru operațional

Îndeplinește permanent funcțiile de monitorizare, evaluare, înștiințare, avertizare, pre-alarmare, alertare și coordonare tehnică operațională, la nivel național, a situațiilor de urgență.

Centru operațional pentru situații de criză

Structura specializată a Statului Major General, destinată aspectelor de ordin militar ale crizelor, reprezentând principalul instrument al șefului S.M.G., pentru cunoașterea, monitorizarea și evaluarea situației, promovarea deciziilor adoptate și aducerea operațională a marilor unități și unităților disponibilizate pentru acțiuni umanitare și de suport al păcii, a celor nominalizate în planurile de intervenție, pentru situații de criză, în conformitate cu legislația în vigoare, precum și a altor forțe, pe timpul trecerii de la starea de pace la starea de război, până la constituirea Marelui Cartier General.

Centrul Național de Criză

Locație desemnată, care asigură facilitățile necesare, cum ar fi centru de comunicații, sală operațională, sală de negociere, săli de odihnă, pentru managementul situațiilor de criză³².

Cercetare de siguranță națională

Verificarea unor aspecte legate de securitatea unei țări, care se realizează de personal autorizat; efectuarea unui studiu amănunțit, pe baza evaluării investigațiilor, informațiilor și a altor date referitoare la

³² Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

posibile amenințări la adresa ordinii sociale și politice; acțiunea efectuată pentru a culege date despre forțele inamice.

Cercetare informativă – (polițienesc)

Ansamblul activităților desfășurate în vederea obținerii, la timp, a datelor și informațiilor cu privire la săvârșirea de infracțiuni în zona de competență, precum și verificarea unor fenomene, evenimente, aspecte legate de persoane, situații etc., din punct de vedere al datelor pe care le deține poliția, la un moment dat; activitate desfășurată de organele în drept, pentru a stabili anumite fapte, de a lămuri; totalitatea materialului de informare și de documentare asupra unei probleme.

Cercetare penală specială

(1) activitate specifică, desfășurată de organele de urmărire penală (ale poliției și cele de cercetare specială), în scopul strângerii probelor necesare pentru dovedirea existenței infracțiunilor, identificarea făptuitorilor, tragerea lor la răspundere penală, în următoarele condiții cumulative:

- infracțiunea să fie flagrantă;
- infracțiunea să fie pedepsită cu închisoare între 3 luni și 5 ani;
- infracțiunea să fie săvârșită în municipii, orașe, mijloace de transport în comun, bălciuri, târguri, porturi, aeroporturi, gări, precum și în orice loc aglomerat;

(2) cercetarea normelor penale speciale, sub aspectul evoluției lor istorice, precum și în corelație cu cauzele și condițiile care le explică apariția, existența, modificarea; ea trebuie să studieze partea specială a dreptului penal, ca ramură de drept, în conexiunea sa cu celelalte fenomene și procese din cadrul societății, îndeosebi cu fenomenul criminalității.

Ceremonial

Totalitatea regulilor sau formulelor de etichetă întrebuințate la un anumit eveniment sau festivitate.

Cerere de sprijin

Cerere publică de ajutor într-un dezastru, formulată atunci când amploarea acestuia necesită resurse de la comunitatea națională sau internațională, pentru a asigura canalele și mijloacele pentru a procura aceste resurse.

Certificat de deținător

Document emis, în condițiile legii, de autoritatea competentă, prin care se dovedește faptul că titularul acestuia a îndeplinit procedura legală de înregistrare a armelor neletale, la această autoritate.

Certificat digital

Reprezentare virtuală a unei valori unice, care verifică informațiile incluse într-un fișier și pe autorul acestuia, printr-un sistem de verificare și scanare efectuate de un terț.

Certificat de securitate

Document, act oficial eliberat de organele în drept, care-i permit posesorului să aibă acces la date și informații cu un grad mai înalt de clasificare sau prin care o persoană este abilitată, de organele competente, să desfășoare activități ce implică protejarea, din punct de vedere informativ, și accesul la informații clasificate, care au un anumit nivel de secretizare.

Cetățenia UE – prevăzută în art. 17 TCE

Cetățenii dintr-un stat UE au cetățenia UE, dacă și numai dacă au și cetățenia unui stat UE.; art. 18 TCE garantează tuturor cetățenilor UE dreptul de intrare și ședere în toate statele UE, indiferent de scop. Acest drept este garantat cetățenilor UE/SEE, elvețienilor și membrilor de familie ai acestora, dacă dispun de mijloace suficiente de întreținere și au asigurări de sănătate (Regulamentul 90/364), astfel încât, pe timpul șederii, să nu apeleze la ajutor social în statul UE care îi primește. În raport cu drepturile speciale la liberă circulație (pentru forța de muncă,

servicii, dreptul de stabilire), dreptul general la libera circulație are valabilitate numai în subsidiar.

Cheltuieli operative

Totalitatea banilor alocați pentru acoperirea sumelor folosite în diversele activități de primă urgență; întrebuințarea fondurilor avute la dispoziție, pentru rezolvarea misiunilor urgente.

Cyberspațiu

Cuvânt utilizat pentru prima dată de scriitorul britanic William Gibson, în anul 1984, pentru a desemna spațiul virtual, fără frontiere și constrângeri, în care datele circulă prin intermediul Internetului.

Circuit informațional

Cale parcursă de o informație, din momentul producerii, până la cel al clasării (sau al distrugerii – în cazul unui sistem informațional); traseul parcurs de informație de la emitent la destinatar.

Circuit integrat de asistență a consumatorilor și a consumatorilor dependenți de droguri

Totalitatea programelor integrate de asistență asigurate consumatorilor și consumatorilor dependenți, în vederea ameliorării stării de sănătate, în sensul bunăstării fizice, psihice și sociale a individului.

Civism

Atitudine bazată pe calitatea de bun cetățean, caracterizată de devotamentul unei persoane față de un anumit set de valori unanim recunoscute de societate, de morală, de etică. Se dezvoltă exclusiv în sistemul de relații interumane și are la bază calități morale incontestabile: educația și nivelul cultural. Se manifestă atât ca relație socială, cât și ca atitudine familială.

Clase de secretizare

Încadrarea informațiilor clasificate pe niveluri de importanță, de exemplu – secrete de stat, secrete de serviciu etc.

Climat de liniște și siguranță civică

Stare de normalitate socială, morală și politică, favorabilă funcționării, la parametri optimi, a instituțiilor statului și unei dezvoltări armonioase și multivalente a societății, în care cetățenii sunt/se simt protejați.

Climat de securitate

Stare de normalitate, de liniște și siguranță pentru stat, comunitate, zonă, obiectiv etc., unde nu se face resimțit pericolul producerii nici unui eveniment de natură a tulbura această stare.

Climat psiho-social

Concept utilizat în psihosociologie, pentru a desemna starea de spirit a unui grup social; reprezintă o rezultantă a interacțiunilor funcționale și preferențiale dintre membrii unui grup, a atitudinii acestora față de ceilalți, față de activitatea depusă, a profilului motivațional, a coeziunii, a performanțelor obținute.

Cluster

Grup de persoane sau de obiecte care au ceva în comun, fac parte din aceeași comunitate, clasă, categorie, gen etc.

CME

Contramăsuri electronice.

Coaliție de voință

Grup de state, bazat pe deciziile și preferințele individuale, care constituie o coaliție, în scopul de a participa, efectiv, la anumite operațiuni și/sau de a asigura sprijin politic, logistic și de altă natură, acestora.

Cocaină

Alcaloid extras din frunzele de coca, întrebuințat ca anesteziec local și ca stupefiant.

Codificare

Reunire, sistematizare, transpunere a unor legi, documente, comunicări, într-un sistem de semne sau de semnale convenționale ori într-un limbaj secret, prin folosirea unui cod prestabilit, care servește la transmiterea acestora, prin mijloace obișnuite (radio, radioreleu, telefon); transformarea unui mesaj scris, a unei informații, cu ajutorul unui cod, într-un sistem numeric convenit între expeditor și destinatar, în scopul transmiterii sale în siguranță; sistematizarea și stabilirea unui algoritm care să creeze posibilitatea disimulării unor informații cu caracter confidențial, într-un mesaj general; alcătuirea unui cod pentru transmiterea spre prelucrare automată a datelor, folosind combinații de semne, de regulă binare, sau pentru transmiterea prin fax.

Coeziune

Proprietate esențială a grupurilor umane, cuprinzând raporturile de solidaritate și unitate dintre membrii acestora, relații în virtutea cărora funcționează ca entitate coerentă și de sine stătătoare, este rezultanta funcționării și interacțiunii (optime sau deficitare) a tuturor fenomenelor și proceselor de grup; „spargerea” coeziunii subunităților adversarului constituie un domeniu prioritar al acțiunilor psihologice.

Colaborare

Formă de participare a unor persoane, corporații, state, la realizarea unor activități comune, în vederea soluționării unor probleme de interes comun.

Colaționare

Operație de transfer a unor informații stocate pe un sistem de operare (fișier, bază de date etc.), în alte forme și structuri indexate (cuvinte cheie).

Colecționar de arme

Persoana care a dobândit, în condițiile legii, un atestat de colecționar și care deține ori intenționează să dețină arme în/de colecție.

Coloană oficială

Autovehicul sau grup de autovehicule însoțit de cel puțin un vehicul al poliției, ce are în funcțiune mijloacele speciale sonore și luminoase³³.

Comandament

Elementul de structură al unității militare (structurii militare), organizat pentru exercitarea actului de comandă și investit, prin acte normative, cu competențe specifice în domeniul acțiunilor militare. Acesta exercită actul de comandă a tuturor elementelor structurii unității, desfășurând activități de prevedere (prognoză, planificare, programare), organizare, coordonare și control.

- organ de conducere specific organizării militare, înglobând personal și mijloace tehnice stabilite prin statele de organizare sau prin ordinele speciale. De regulă, un comandament cuprinde: comandantul cu locțiitorii săi, statul major, comandanții (șefii) de arme și de servicii, împreună cu statele lor majore, șefii grupelor operative (în situațiile în care acestea se constituie), unități (subunități) de pază și logistice. Există: *comandament suprem*, cel mai înalt organ militar pe timp de război, care asigură conducerea centralizată a operațiilor și toate celelalte activități necesare pentru desfășurarea războiului; *comandament de armă*, destinat a conduce, în limitele competențelor stabilite prin regulamente și instrucțiuni, trupele din arma respectivă, a rezolva problemele specifice armei, care interesează atât genul de armă propriu, cât și celelalte trupe; *comandamentul de mare unitate (unitate)*,

³³ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

destinat a conduce toate activitățile desfășurate de trupele din compunerea mării unități (unității) respective (de exemplu: comandamentul armatei, comandamentul diviziei, comandamentul brigăzii, comandamentul regimentului); *comandamentul militar teritorial*, destinat a conduce activitatea comandamentelor militare județene, precum și a forțelor teritoriale în zona sa de responsabilitate.

Comandant

Autoritatea, învestită sau asumată legal, care exercită actul de comandă asupra personalului structurilor subordonate, precum și asupra celui avut temporar în subordine.

- persoană aparținând unei structuri militare sau desemnată legal, învestită cu autoritatea de a exercita, asistată de statul major, comanda și controlul structurilor subordonate și a celor avute temporar în subordine;
- militar numit prin ordin să conducă o subunitate, unitate, mare unitate, o grupare de trupe constituită pentru executarea unei misiuni (detașament tactic, grupare operativă), o formațiune teritorială sau un obiectiv cu caracter militar (garnizoană, tabără etc.).

Comandantul este șeful întregului personal din subordine. Prin legi și regulamente, este învestit cu atribuții funcționale precise, cu răspunderi și drepturi deosebite. El poartă răspunderea pentru pregătirea de luptă a eșalonului pe care îl comandă, pentru ordinea și disciplina militară a subordonaților, pentru starea armamentului, tehnicii de luptă și a celorlalte mijloace din dotare, pentru hotărârile adoptate și ordinele pe care le dă.

Comandă operațională

Autoritatea învestită într-un comandament/punct de conducere/centru de conducere, pentru stabilirea (desemnarea) de misiuni sau sarcini comandanților/șefilor din subordine, pentru dislocarea unităților, repartizarea forțelor și reținerea sau autorizarea controlului operațional și/sau tactic, în funcție de necesități.

Comandă unificată

Modalitate de organizare a comenzii unui organism constituit în scopul soluționării unui incident, prin care se reunesc – în relații de cooperare – structurile de comandă independente, pentru fiecare jurisdicție/agenție.

Co-Mail

Abreviere desemnând corespondența companiei aeriene, transportată în interiorul propriei rețele de stații³⁴.

Co-Mat

Abreviere desemnând materialele companiei aeriene, transportate în interiorul propriei rețele de stații³⁵.

Combatant

Persoană aparținând unei unități militare, care, în timpul unui conflict armat, ia sau poate lua parte la lupte, în virtutea normelor dreptului internațional. Există două categorii:

- **combatanți legali** – (membri ai forțelor armate regulate, ai forțelor de ordine publică militarizată, poliției de frontieră, inspectoratelor pentru situații de urgență, ai corpurilor de voluntari etc.).
- **combatanți nelegali** – (persoane care aparțin forțelor armate regulate, dar care participă la război fără a purta uniformă sau poartă uniformă falsă; spioni; sabotori etc.). Mercenarilor nu li se recunoaște statutul de combatanți.

Combaterea (sau contracararea) terorismului

Termen generic (o „umbrelă”) folosit pentru a descrie totalitatea măsurilor antiteroriste și contrateroriste. Acestea sunt măsurile întreprinse de guverne, pentru a contracara pericolul, incluzând măsurile

³⁴ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

³⁵ idem

speciale inițiate de structurile militare, de organele de ordine și de profesioniștii pe linie de pază și protecție, pentru reducerea probabilității unui atac împotriva unui obiectiv. Asemenea măsuri mai cuprind și acțiunile întreprinse ca ripostă la un eveniment, mergând de la folosirea unei echipe tactice într-o situație de luare de ostatici, până la bombardarea teritoriului unei țări care patronează o anumită acțiune sau un anumit grup.

Combinăția informativ-operativă

Metodă folosită în activitatea informativă, prin care se creează, pe cale artificială, condiții favorabile necesare în rezolvarea unor sarcini cu grad sporit de dificultate, în cauza lucrată informativ.

Comitet de criză

Organ de conducere colectivă, anume constituit pentru contracararea manifestărilor de tensiune, a dificultăților economice, politice, sociale ce se resimt în societate, la un moment dat, sau pentru rezolvarea momentelor critice din desfășurarea unui eveniment.

Comitete locale

Organisme înființate la nivelul municipiilor, orașelor, sectoarelor municipiului București, precum și al comunelor, sub conducerea primarului și cu avizul prefectului.

Comitet național de criză

Organism colectiv, cu competență națională, constituit în scopul gestionării manifestărilor de tensiune, generate de dificultățile de orice natură, pe care le resimte societatea la un moment dat, sau care are ca scop rezolvarea momentelor critice din desfășurarea unui eveniment.

Comitetul Național pentru Situații de Urgență

Organism interministerial format din persoane cu putere de decizie, experți și specialiști desemnați de ministerele ce au atribuții complexe în gestionarea situațiilor de urgență.

Compatibilitate

Însușire care exprimă posibilitatea ca un lucru, o persoană, o funcție să poată coexista cu altceva/altcineva, completându-se reciproc, fără a se crea disfuncționalități; potrivire.

Competență funcțională – (*juridic*)

Formă fundamentală a competenței, oferă organelor cu atribuții în desfășurarea procesului dreptul și obligația de a îndeplini anumite activități; este determinată de atribuțiile specifice conferite de lege, în desfășurarea procesului (penal, civil, contencios administrativ, comercial etc.) și de modul particular în care se realizează activitatea procedurală, în diferitele faze sau etape ale cauzei ori în raport de caracterul deosebit al unor instituții.

Competența materială – (*juridic*)

Formă fundamentală a competenței, determină organul competent să soluționeze o cauză (penală, civilă, comercială etc.), dintre organele de grade deosebite; este determinată de obiectul cauzei, adică de faptul juridic care a produs conflictul de drept (penal, civil, comercial etc.) și în legătură cu care se desfășoară activitatea.

Competența teritorială – (*juridic*)

Formă fundamentală a competenței, determină organul competent să soluționeze o cauză (penală, civilă, comercială etc.), dintre organele de același grad; este competența în a cărei determinare s-a ținut seama de elementele generale de ordin spațial (teritorial) arătate în lege, locul săvârșirii infracțiunii, locul prinderii infractorului, locul unde locuiește infractorul sau persoana vătămată sau de unele localizări speciale (infracțiuni la care determinările generale nu se cunosc, infracțiuni săvârșite în străinătate ori la bordul unor nave sau aeronave).

Complot

Activitate subversivă (conspirație, înțelegere secretă) desfășurată de persoane, instituții, state, împotriva unei persoane, a unui stat, a ordinii publice, în scopuri, de regulă, distructive, destabilizatoare.

Comportament

Ansamblul reacțiilor adaptative, obiectiv-observabile ale unei persoane, ca răspuns la stimulii din ambianță.

Comunicare a informațiilor

Activitate bine organizată, prin care se realizează transmiterea datelor de la o structură la alta, în dublu sens, atât pe orizontală, cât și pe verticală, folosind orice canal de comunicație aflat la dispoziție.

Comunicare de criză

Modalitate de transmitere/prezentare a datelor și informațiilor despre evenimente, manifestări, dificultăți economice, politice, sociale, între emitent și receptor, pe perioada în care societatea se confruntă cu respectivele tipuri de dificultăți.

Comunicare publică

Acțiune (în scris, video, audio) prin care se realizează difuzarea, către publicul larg, a datelor de interes, a comentariilor referitoare la unele lucrări sau emisiuni sau despre activitatea instituției, referitoare la unele măsuri luate, lucrări sau acțiuni de larg interes.

Comunicat de presă

Document transmis oficial de către o organizație sau o persoană, redactat special pentru a fi transmis mediilor de informare, în vederea publicării sau difuzării, cu referire la evenimente și activități desfășurate sau aflate în curs de derulare.

Comunicativitate

Însușirea de a fi comunicativ, de a intra în legătură cu alte persoane, instituții, colectivități. Este o calitate umană, dar și o însușire morală. Suportul material al comunicativității este cuvântul, iar comunicativitatea prin dialog prezintă și unele restricții ce țin de conspirativitate, auto-tăcere impusă sau respectarea rigorii regulamentare. Plăcerea dialogului, a „șuetei” este specific umană, dar puțini sunt cei care dețin arta dialogului, ca bază a comunicativității reciproce între persoane.

Comunitate

(1) unitate spațială sau teritorială de organizare socială, în care indivizii au un sens al identității și apartenenței, exprimat de relațiile sociale continue. Ea servește la studierea tipului de model de societate, în care se pot reliefa dimensiuni ale structurii sociale și ale proceselor sociale, model dificil de sesizat la nivelul întregii societăți. Comunitatea prezintă un anumit mod de constituire a solidarității între oameni, tipuri specifice de conviețuire și anumite nevoi comune pentru toți membrii comunității. În cadrul comunității, aceste nevoi sunt, de regulă, asigurate. Relațiile frecvente cu ceilalți membrii, susținerea reciprocă, crearea unor identități sociale comune și sentimentul apartenenței la comunitate asigură nevoile de bază ale individului, astfel încât acesta să se dezvolte armonios, să aibă un trai liniștit și să își poată valorifica potențialul socio-psiho-intelectual. **Comunitatea are un scop principal: supraviețuirea.** Scopul derivat îl reprezintă dezvoltarea capacității de adaptare la schimbare. Ele nu pot fi realizate decât printr-un susținut efort de grup, rezultat din interacțiunea și coordonarea acțiunilor oamenilor din colectivitatea respectivă;

(2) grupare de state, unite de interese socio-politice, economice sau militar-strategice, în cadrul căreia sunt stabilite standarde și principii comune, însă avându-se în vedere respectarea specificului național al fiecărui stat.

Conceptul de operații

Afirmarea clară și concisă a liniei de acțiune alese de un comandant/șef, în vederea îndeplinirii misiunii sale.

Concepție de acțiune

(1) ansamblu de activități planificate, specifice domeniului în care se va desfășura acțiunea, destinat realizării unui scop prestabilit, ținând cont de factorii implicați și de informațiile avute la dispoziție;

(2) document de stat major, care rezultă din decizia comandantului (poate fi în formă grafică sau de text).

Condominiu

Regim potrivit căruia un anumit teritoriu este supus autorității politice a două sau mai multor state.

Conducerea unei entități teroriste

Îndrumarea, supravegherea, controlul sau coordonarea activităților unui grup structurat, ale unei grupări sau organizații teroriste.

Conducere operativă

Totalitatea activităților și măsurilor întreprinse de către organele de conducere, în scopul organizării și desfășurării misiunilor operative; activitate de îndrumare și coordonare a persoanelor, structurilor, instituțiilor, realizată în mod expeditiv, cu celeritate.

Conflict

(1) neînțelegere, ciocnire de interese, antagonism, ceartă, diferend, discuție (violentă) sau dezacord între persoane, instituții, state, generate de diferite cauze;

(2) ciocnire / luptă între motive, tendințe, interese, atitudini opuse și de forță relativ egale și greu de conciliat, care produce o stare de tensiune și frământări ce pot căpăta un aspect dramatic.

Conflict social

Dezacord, neînțelegere, antagonism generat de disfuncționalități economice ori de altă natură, care produce ciocniri între reprezentanții vieții sociale (protestatari) și autoritățile statului (forțele de ordine), între reprezentanți ai unor curente de opinie antagonice, între angajați și angajatori etc.

Conjunctură politico-militară

Ansamblu de împrejurări și condiții politico-militare, care exercită o influență asupra evoluției statelor, într-un spațiu geo-strategic dat.

Conjunctură social-economică

Ansamblul factorilor sociali și economici, de ordin obiectiv și subiectiv, de condiții și de împrejurări care exercită o influență asupra evoluției unui fenomen sau asupra unei situații din sfera social-economicului, la un moment dat; totalitatea trăsăturilor ce caracterizează un anumit moment al procesului dezvoltării economice, cu reflectare în sfera socialului.

Conlucrare

Realizarea unei colaborări, a unei unități de acțiune între persoane, organizații, state; aportul adus de părți la realizarea scopului propus.

Consemn

Totalitatea îndatoririlor specifice personalului unei gărzi militare, conforme cu misiunea acesteia. Santinela are, pentru postul său, un *Consemn general* (îndatoririle permanente ale unei santinele) și un *Consemn particular* (îndatoririle speciale care decurg din specificul postului respectiv).

Consens

Înțelegere, acord, identitate de păreri.

Consiliere

(1) – (*psihologie*) relație guvernată de principii, caracterizată de aplicarea uneia sau mai multor teorii psihologice și a unui set recognoscibil de deprinderi de comunicare, la preocupările intime ale subiectului, la problemele și aspirațiile sale. Scopul consilierii constă în a-l pune pe individ în situația de a utiliza, în modul cel mai eficient, resursele sale actuale, pentru a-și rezolva problemele;

(2) activitate specifică, desfășurată de o persoană fizică sau juridică, constând în acordarea de sfaturi, îndrumări, caracterizate de profesionalism sau venind din partea unei autorități sau a unei persoane autorizate (sau a cărei experiență o recomandă pentru a sfătui pe cineva) din domeniul de referință.

Consiliul Suprem de Apărare al Țării

Autoritate abilitată să organizeze și să coordoneze unitar activitățile care privesc securitatea și apărarea națională, să analizeze și să aprobe hotărâri cu privire la aceste domenii, pe care le propune spre aprobare, după caz și potrivit legii, Parlamentului României.

Consolidarea păcii

Acțiunile care acoperă măsuri cu caracter politic, economic, social și militar, precum și structurile ce vizează întărirea și consolidarea instituțiilor politice, în scopul eliminării cauzelor unui conflict, pentru realizarea tranziției spre autoritatea civilă, prin acordarea de sprijin în negocierea armistițiului sau tratatului de pace, acordarea de suport logistic; include mecanismele de identificare și structurile de sprijin care tind la consolidarea păcii, promovează sentimentul de încredere și de bunăstare și sprijină reconstrucția economică și civilă a regiunii, țării, zonei.

Consum ilicit de droguri

Consumul, fără prescripție medicală, de droguri aflate sub control național³⁶.

³⁶ Legea nr. 143 din 26 iulie 2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (actualizată până la data de 7 martie 2005)

Consumator

Persoană care își administrează sau permite să i se administreze droguri, în mod ilicit, prin înghițire, fumat, injectare, prizare, inhalare sau alte căi prin care drogul poate ajunge în organism³⁷.

Consumator dependent

Consumatorul care, ca urmare a administrării drogului în mod repetat și sub necesitate ori nevoie, prezintă consecințe fizice și psihice, conform criteriilor medicale și sociale³⁸.

Consumptibil – adj. (*juridic – despre bunuri*)

Care dispare sau care își schimbă substanța de la prima întrebuințare.

Container de bagaje

Container în care se încarcă bagajele pentru transportul în aeronave³⁹.

Contaminare nucleară, biologică și chimică

Depunere de fragmente, particule sau fascicule de materiale radioactive, de pulberi, pelicule/picături, agenți patogeni, microorganisme etc. pe sol, vegetație, pe diferite materiale sau obiecte, în apă, prezența acestora în aer, de natură să producă sau producând dereglări grave ale funcționării organismelor sau, în anumite concentrații, chiar decesul acestora.

Context strategic

Conjunctură, circumstanță care prezintă însemnătate pentru pregătirea, planificarea și conducerea unor diferite tipuri de acțiuni

³⁷ idem

³⁸ idem

³⁹ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

(politice, economice, militare etc.), care favorizează desfășurarea activităților și atingerea obiectivelor propuse.

Contiguitate

Vecinătate spațială și temporală.

Contiguu

Care se leagă, se înrudește, se unește cu ceva, care are elemente apropiate, comune cu altceva.

Contondent – adj. (*despre obiecte, corpuri*)

Tare, ale cărui lovituri provoacă contuzii, fără a tăia sau a sângera.

Contraordin

Ordin prin care se revocă un ordin dat anterior.

Contracarare

Neutralizare, anihilare; acțiune desfășurată de persoane, organizații, state, grupări de state, în scopul împiedicării, zădărnirii planurilor sau acțiunilor celeilalte părți.

Contra-propagandă

Totalitatea acțiunilor desfășurate de structuri specializate ale unor partide politice, în scopul anulării, combaterii efectelor răspândirii de idei, teorii concepții specifice altor partide politice, pentru a diminua sau anula impactul acestora asupra eventualilor adepți, asupra persoanelor care nu au, la momentul respectiv, convingeri politice ferme, pentru atragerea cărora este declanșată propaganda.

Contrasemna

A pune semnătura pe un act semnat, în prealabil, de un organ ierarhic superior.

Contraterorism

Reprezintă răspunsul la o acțiune teroristă care a avut loc; cuprinde riposta tactică, investigarea crimei și structura de conducere a acțiunilor de urgență, care dirijează riposta la o acțiune teroristă aflată în desfășurare (ex. – luarea de ostateci sau răpirea).

Contravenție

Fapta săvârșită cu vinovăție, stabilită și sancționată ca atare prin lege, ordonanță, prin hotărâre a Guvernului sau, după caz, prin hotărâre a consiliului local al comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București, a consiliului județean ori a Consiliului General al Municipiului București⁴⁰. Se caracterizează printr-un grad de pericol social mai redus decât al infracțiunii și se sancționează cu avertisment, amendă sau obligarea persoanei de a presta o activitate în folosul societății.

Control acces

Totalitatea activităților specifice pe care le desfășoară o persoană anume desemnată în acest scop, la intrarea în obiective (instituții de stat și particulare), aceasta fiind autorizată să permită/interzică, în funcție de criterii stabilite prin dispoziții ale conducerii unității/instituției, intrarea/ieșirea în/din instituții, clădiri, obiective, perimetre unde se realizează o formă de pază prevăzută de lege, a persoanelor, mijloacelor de transport, bunurilor; această persoană execută legitimarea persoanelor, controlul acestora și al mijloacelor de transport.

Control acces în zonele de securitate

Verificarea permisului de acces, pentru prevenirea pătrunderii neautorizate în obiectivele, sectoarele și locurile unde sunt gestionate informații clasificate.

⁴⁰ Ordonanța nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor (actualizată până la data de 9 decembrie 2004)

Control de fond

(1) totalitatea activităților desfășurate de persoane abilitate, pentru verificarea modului de respectare a prevederilor legale, într-un anumit domeniu;

(2) mijlocul prin care șefii (managerii) urmăresc modul în care structurile subordonate își îndeplinesc atribuțiunile specifice.

Control de securitate

(1) activitățile desfășurate permanent sau periodic, de persoane abilitate/factori de decizie, pentru verificarea modului de respectare a prevederilor legale privind siguranța/securitatea unei instituții, a obiectivului, perimetrului, instalației etc.; desfășurarea unor activități care au rolul de a descoperi și/sau anihila factorii umani sau materiali care ar putea pune în pericol persoanele sau bunurile aflate într-un spațiu bine determinat.

(2)⁴¹ *Screening* – utilizarea de mijloace tehnice sau de altă natură, care sunt destinate identificării și/sau detecției articolelor interzise.

Control de securitate al aeronavei

Inspecția interiorului unei aeronave la care au avut acces pasagerii, precum și inspecția calei, cu scopul de a descoperi articole interzise⁴².

Control la frontieră

Activitate desfășurată de personalul autorităților competente, în scopul asigurării condițiilor prevăzute de lege, pentru trecerea frontierei de stat, a persoanelor, mijloacelor de transport, mărfurilor și a altor bunuri (OUG nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, aprobată prin Legea nr. 243/2002, cu modificările și completările ulterioare). Controlul frontierei (potrivit Catalogului Schengen) cuprinde controalele conduse în

⁴¹ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

⁴² idem

punctele stabilite de trecere. Controlul persoanelor va include nu numai verificarea documentelor de călătorie și a altor documente referitor la intrare, rezidență, muncă și părăsire, dar și controale pentru descoperirea și prevenirea amenințărilor la adresa securității naționale și politicii publice a Statelor Schengen. Aceste controale vor fi aplicate, de asemenea, vehiculelor și obiectelor aflate asupra persoanelor care trec frontiera.

Control narcotice

Măsurile pentru prevenirea transportului ilicit cu aeronave a narcoticelor și a substanțelor psihotrope⁴³.

Control operativ

(1) activitate desfășurată, cu rapiditate, de personal abilitat, privind modul de respectare a prevederilor legale;

(2) autoritatea delegată unui șef/manager, pentru conducerea forțelor care îi sunt repartizate în scopul: executării unor misiuni/sarcini specifice, limitate ca timp, localizare, rol; desfășurării unităților implicate; păstrării (delegării) controlului tactic al acestora.

Control parlamentar

Analiza permanentă sau periodică/activitățile specifice pe care o/le desfășoară o comisie sau un grup de senatori sau deputați, pentru verificarea unor aspecte ale activității dintr-un anumit domeniu sau a unei instituții.

Control polițienesc

Metodă polițienească cu mare eficiență preventivă, executată, de regulă, în locurile unde se gestionează bunuri sau valori sau care sunt frecventate de elemente pretabile să încalce dispozițiile legale; este metoda prin care se verifică depozitarea, conservarea, manipularea și folosirea materiilor prime, regulile de comerț, legalitatea transporturilor de persoane și

⁴³ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

bunuri, circulația rutieră, evidența populației, regimul armelor și munițiilor, materialelor, substanțelor toxice și stupefiantelor, angajarea și menținerea persoanelor în funcții de gestionare sau de pază a bunurilor etc.

Control polițienesc de frontieră

Acțiune specifică, ce se execută în localități, pe comunicații sau în puncte de trecere obligatorii, pentru a descoperi eventuale pregătiri referitoare la fapte de încălcare a regimului frontierei de stat, de verificare a identității persoanelor care se deplasează în zona de frontieră sau trec frontiera de stat cu documente de călătorie.

Control tactic

Controlul și dirijarea precisă, de obicei locală, ale deplasărilor sau ale manevrelor necesare îndeplinirii misiunilor sau sarcinilor stabilite (desemnate).

Control tematic

Activitățile desfășurate de o persoană ori de un grup, pentru a verifica unele aspecte specifice unui singur domeniu (linie de muncă); stabilirea modului de îndeplinire a atribuțiilor specifice dintr-un compartiment de muncă, cum se cunosc și se aplică prevederile legilor și ordinelor în vigoare, într-o anumită perioadă de timp.

Controlul accesului

Verificare a documentelor de acces, realizată în scopul identificării persoanei/vehiculului supus controlului, verificării dreptului de acces în zona supusă controlului sau într-o zonă cu acces limitat, respectiv a valabilității documentului de acces⁴⁴.

Controlul informațiilor clasificate

Orice activitate de verificare a modului în care sunt gestionate documentele clasificate.

⁴⁴ idem

Controlul spațiului aerian

Activitățile desfășurate pentru coordonarea utilizatorilor spațiului aerian, care concură la îndeplinirea misiunilor repartizate.

Controlul spațiului electromagnetic

Ansamblul operațiilor și măsurilor destinate verificării modului în care se asigură securitatea semnalelor emise de mijloacele radio-electronice proprii și/sau aliate.

Controlul zonei

Măsurile luate înainte, pe timpul sau după o acțiune ostilă sau calamitate naturală ori dezastru, pentru a reduce posibilitatea lovirii și/sau pentru reducerea efectelor.

Convingere

Însoșire datorită căreia o persoană sau o grupare se dedică unei activități, cu fermitate, hotărâre, determinare.

Cooperare

(1) formă de interacțiune socială care presupune acțiuni conjugate ale mai multor persoane, grupuri, organizații, state, pentru realizarea scopurilor, țelurilor comune propuse, a unor rezultate de care să beneficieze toate părțile implicate;

(2) (*mil.*) coordonarea în timp și spațiu, într-o concepție unitară, a eforturilor și acțiunilor marilor unități, unităților și subunităților și a celorlalte forțe destinate să execute misiuni într-o zonă (raion), pentru îndeplinirea aceluiași scop, precum și ajutorul reciproc între unități (subunități) și organele participante.

Coordonare

A pune de acord, în timp și spațiu, părțile unui tot, a îndruma, în sens unitar, o serie de activități desfășurate în vederea atingerii aceluiași scop; sincronizarea acțiunilor și activităților diferitelor elemente

(substructuri) ale unei structuri, ca și a acțiunilor individuale, în scopul realizării obiectivelor stabilite, cu eforturi minime.

Coordonare operativă

Corelarea cu rapiditate și eficiență a diverselor părți componente ale unui întreg; (*mil.*) a îndruma, în sens unitar, o serie de activități desfășurate de forțe, la nivel operativ.

Coordonare operațională

Ansamblul activităților desfășurate pentru luarea deciziei, controlul și coordonarea măsurilor de executare a acesteia.

Coordonate ale informațiilor

Limite acceptabile de volum și importanță în care trebuie să se înscrie datele, documentele și comunicările, astfel:

- *cantitatea* – proprietate a informațiilor, care se referă la aspectele legate de numărul și întinderea acestora;
- *calitatea* – proprietate a informațiilor, ce se referă numai la valoarea lor operativă.

Coordonate ale misiunilor

Elementele principale ale sarcinilor primite, de care ține seama comandantul / șeful în planificarea, organizarea, pregătirea și desfășurarea unei acțiuni, astfel:

- *scop* – obiectivul, ținta ce urmează să fie atinsă în executarea misiunilor;
- *forțe* – numărul total și categoriile de personal participant la misiune;
- *mijloace* – fondurile, resursele umane, materiale și financiare necesare pentru îndeplinirea obiectivelor misiunii;
- *spațiu* – locul în care se desfășoară misiunea;
- *timp* – perioada de desfășurare, respectiv momentul începerii și al încheierii misiunii.

Corupție

(1) devierea sistematică de la principiile de imparțialitate și echitate care trebuie să stea la baza funcționării administrației publice, principii care presupun ca bunurile publice să fie distribuite în mod universal, echitabil și egal, și substituirea lor cu practici care conduc la însușirea, de către unii indivizi sau unele grupuri, a unei părți disproporționate, în raport cu contribuția lor, a bunurilor publice. **Actele de corupție** sunt acele demersuri care lezează această distribuție universală și echitabilă, cu scopul de a aduce profit unor persoane sau grupuri⁴⁵;

(2) *esența fenomenului corupției* constă în abuzul de putere săvârșit în scopul obținerii unui profit personal, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, în sectorul public sau în sectorul privat⁴⁶.

Cortegiu

Șir de persoane care însoțesc o ceremonie, o personalitate marcantă.

Crearea imaginii (instituționale)

A întemeia, a produce, a înființa, a organiza o reflectare de tip senzorial, cu privire la o instituție, ce este organizată potrivit normelor juridice stabilite pe domenii de activitate (modul în care este percepută o instituție); proces care implică două componente:

- crearea propriei identități, prin folosirea unor instrumente ca: nume, (image de marcă), embleme, simboluri, evenimente;
- comunicarea identității – prin mesaje unitare, care să sugereze principala calitate a instituției, punctele ei tari etc., mesaje coerente, distincte și care să aibă forța (emoțională) de a suscita interesul publicului țintă.

⁴⁵ Hotărârea nr. 231 din 30 martie 2005 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2005-2007 și a Planului de acțiune pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2005-2007.

⁴⁶ Programul Global împotriva corupției derulat de ONU.

Crimă organizată

Infracțiune sau concurs de infracțiuni care prezintă un grad ridicat de pericol social și pe care legea o/îl sancționează cu pedepsele cele mai mari, al cărei/căru rezultat este minuțios planificat, săvârșită/săvârșit de grupuri infracționale cu o structură ierarhică bine definită și cu atribuții stabilite pentru fiecare membru, în scopul obținerii unor foloase (politice, economice etc.).

Criminalitate

Totalitatea infracțiunilor săvârșite pe un anumit teritoriu, într-o anumită perioadă.

Criză

a) situație națională sau internațională, caracterizată prin existența unei amenințări la adresa valorilor fundamentale, intereselor și obiectivelor celor mai importante ale părților implicate;

b) manifestare a unor dificultăți (economice, politice, sociale etc.);

c) schimbare situațională caracterizată prin creșterea intensității „interacțiunilor ostile” între doi sau mai mulți adversari, cu o mare probabilitate de a se transforma din „interacțiuni ostile” în ostilități militare;

d) perioadă de tensiune, de tulburare, de încercări (adesea decisive) care se manifestă în societate;

e) moment critic care intervine în evoluția vieții internaționale, a raporturilor dintre state, a unui sistem, regim sau guvern.

Criză de ordine publică

Componentă a crizei de securitate, determinată de acțiunile care amenință sau periclitează starea de echilibru și legalitate existentă la nivelul societății, afectând desfășurarea în condiții de normalitate a vieții politice, sociale și economice și/sau funcționarea instituțiilor statului.

Criză de securitate

Cuprinde criza determinată de acțiunile sociale violente îndreptate împotriva democrației constituționale, respectiv criza teroristă și cea militară.

Criză teroristă

Situația de fapt creată anterior sau în urma săvârșirii unui atac terorist, prin care:

a) sunt întrerupte sau afectate grav o serie de activități economice, sociale, politice sau de altă natură;

b) sunt puși în pericol factori umani, specifici și nespecifici, sau factori materiali importanți;

c) siguranța populației sau a unei colectivități este expusă la riscuri majore;

d) este necesar a se acționa prin măsuri defensive ori ofensive, pentru înlăturarea amenințărilor generate de situația de fapt creată⁴⁷.

Culegerea informațiilor

A aduna (vb. intrat în uz - a *strânge*), a se documenta cu privire la o situație, în vederea elucidării anumitor aspecte referitoare la o persoană sau la un lucru; reprezintă metoda principală de dobândire, din surse oficiale sau proprii, a datelor și informațiilor necesare pentru prevenirea și combaterea faptelor infracționale.

Culoar de frontieră

Fâșia de teren situată de o parte și de alta a frontierei de stat, stabilită în baza tratatelor, acordurilor și convențiilor de frontieră încheiate de România cu statele vecine, în scopul evidențierii și protejării semnelor de frontieră. **Culoarul de frontieră** nu se stabilește în relațiile cu toate statele vecine, ci numai acolo unde actul normativ internațional prevede, în mod expres, acest lucru. Culoarul de frontieră are un regim special cu privire la circulația persoanelor, desfășurarea unor activități de către alte persoane, în afara celor abilitate prin lege etc. Culoarul de frontieră se amenajează de către autoritățile administrației publice locale și este supravegheat de polițiștii de frontieră, potrivit legii române. Întreținerea culoarului de frontieră este o obligație a fiecărui stat în parte, menținerea acestuia în deplină stare de funcționare făcând obiectul analizelor periodice comune ale organelor de frontieră din statele vecine.

⁴⁷ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Potrivit Tratatului între România și Ucraina privind regimul frontierei de stat româno-ucrainene, colaborarea și asistența mutuală în probleme de frontieră, semnat la 17 iunie 2003, publicat în M.Of. nr. 348 din 21 aprilie 2004, culoarul de frontieră stabilit va avea o lățime de 10 m, câte 5 m de o parte și de cealaltă a frontierei, care trebuie să fie curățat de vegetație, unde sunt interzise realizarea de instalații și construcții, în afara celor care sunt destinate pazei frontierei de stat. În sectoarele apelor de frontieră, locurile din jurul stâlpilor de frontieră se vor curăța pe o rază de 2 m și se va asigura vizibilitatea directă între stâlpii de frontieră care au același număr.

Potrivit prevederilor Convenției între Guvernul României și Guvernul Republicii Socialiste Federative Iugoslavia privind reconstituirea, marcarea și întreținerea liniei de frontieră și a semnelor de frontieră, la frontiera de stat româno-iugoslavă, semnată la 15 decembrie 1976, în scopul asigurării vizibilității liniei de frontieră, părțile contractante se obligă a curăța – de pomi și boschete, fiecare pe teritoriul propriu, o fâșie lată de 3 m, de-a lungul liniei de frontieră, precum și terenul – e o rază de 1 m în jurul fiecărui semn de frontieră, în porțiunile de frontieră pe care linia de frontieră este marcată prin semne de frontieră situate pe două rânduri. În acest spațiu sunt interzise construcțiile de orice fel. Dacă se permit construcții, acestea nu trebuie să afecteze vizibilitatea liniei de frontieră și poziția semnelor de frontieră.

Cunoașterea situației operative

Cunoașterea sintezei datelor referitoare la modul de organizare, desfășurare și rezultatele obținute în misiunile specifice.

Cutremur

Ruptură brutală a rocilor din scoarța terestră, cauzată de mișcarea plăcilor tectonice, care generează o mișcare vibratorie a solului, a cărei intensitate, măsurată pe scara Richter sau Mercalli, este direct proporțională cu numărul victimelor și valoarea pagubelor materiale pe care le poate produce prin distrugerea infrastructurii.

Cutumă

Normă de drept consfințită printr-o practică îndelungată; consuetudine, obicei; obiceiul pământului.

D

Date personale

Date în baza cărora se poate realiza identificarea, cu exactitate, a unei persoane (caracteristice numai acesteia).

Date personale speciale

(1) informații despre o persoană, care să reflecte activitatea acesteia în trecut și/sau nivelul abilităților și capacității de care dispune;

(2) date ce au legătură cu anumite activități ilegale, săvârșite de o persoană.

Datorie

Însoțire morală desemnând obligațiile individului, izvorâte din calitatea sa de membru al unui grup social, normele și deprinderile ce decurg din asumarea acestora; obligație asumată conștient și îndeplinită cu dăruire, răspundere și devotament; se manifestă, cu prioritate, pe plan social.

Debit maxim (de culminație)

Volumul maxim de apă care trece printr-o secțiune a râului, într-o secundă.

Deblocare-salvare

Ansamblul operațiunilor întreprinse pentru eliberarea căilor de acces, înlăturarea unor dărâmături sau obstacole sub care se găsesc victime, concomitent cu asigurarea unui minim suficient de condiții de

supraviețuire (aer, apă, medicamente, alimente, energie electrică); scoaterea victimelor de sub dărâmături sau din spațiile în care au fost blocate și acordarea primului ajutor medical.

Decizie

(1) hotărâre, rezoluție, soluție dintre mai multe posibile; hotărâre obligatorie luată de o persoană/e competentă/e / autoritate; moment al unei acțiuni în care, în fața unei situații de rezolvat, managerul alege, din mai multe variante posibile, pe aceea care asigură realizarea, cu eficiență maximă, a scopului urmărit;

(2) modalitate de depășire a unui conflict cognitiv sau afectiv, hotărâre sau opțiune ce survine ori de câte ori, în desfășurarea unei activități, apar evenimente care împiedică anticiparea cu certitudine a evoluției situației, respectiv atunci când asupra evoluției situației, în care este angrenat individul, acesta nu poate face decât supoziții;

(3) (*mil.*) opțiunea comandantului privind executarea unei acțiuni militare, care se materializează în concepția acțiunii.

Decizie strategică

Hotărâre luată de o autoritate, soluție importantă găsită de aceasta; (*mil.*) hotărâre luată, cu privire la pregătirea, planificarea și ducerea războiului și operațiunilor militare.

Declanșarea stării de dezastru

Proclamarea oficială a unei stări de urgență, după o catastrofă la scară mare, înainte de a pune în aplicare măsurile de limitare a efectelor acesteia.

Declarație de presă

Comunicare verbală sau scrisă, adresată/destinată mass-media, având drept scop exprimarea deschisă a unor opinii/atitudini, a unui punct de vedere ori pentru clarificarea unor aspecte cu privire la o problemă de interes general sau importantă pentru imaginea persoanei fizice/instituției care face obiectul acestei declarații; poate fi făcută de către o persoană,

în nume propriu, de către purtătorul de cuvânt al instituției sau de către o persoană din conducerea acesteia.

Declinare de competență

Trimiterea unei cauze către o altă instituție sau instanță considerată competentă.

Declivitate

Înclinare a unui teren, a unei șosele sau a unei căi ferate pe o porțiune uniformă.

Decodificare

Acțiunea de a descifra un cod, un mesaj, folosind un cod prestabilit între expeditor și destinatar; extragerea unor informații confidențiale dintr-un text, pe baza unui algoritm prestabilit.

Decongestionare

Rezultatul acțiunii de defluire; eliberarea unei regiuni sau a unei localități de surplusul de populație; a face ca o cale de comunicație să nu mai fie aglomerată.

Decontaminare

a) activitate care se desfășoară în scopul neutralizării (al înlăturării) substanțelor toxice industriale sau de luptă, de pe alimente, echipament, materiale, tehnică de luptă, teren etc., folosind soluții și suspensii de decontaminare sau solvenți corespunzători;

b) luarea unor măsuri specifice pentru îndepărtarea sau neutralizarea agenților contaminatori ai apei, alimentelor, echipamentului, mijloacelor tehnice, aerului sau solului.

Defensiv –(adj.)

Făcut pentru apărare, de apărare, de apărare, care apără.

Defensivă

Stare sau poziție de apărare.

Deferență

Respect, stimă, considerație deosebită; condescendență.

Defluire – (este inversul acțiunii de afluire)

Acțiune controlată, organizată și executată, printr-un complex de măsuri specifice, de către forțele de ordine, prin care acestea asigură modul în care o mulțime de persoane părăsește spațiul în care s-a aflat temporar; (*mil.*) acțiune prin care trupele (militari individuali), grupate într-un spațiu/într-o zonă relativ restrânsă se răspândesc către alte puncte (zone), în direcții, de regulă, divergente.

Degaja

A elibera un teren, un spațiu, de obstacole sau de diverse lucruri care împiedică sau stânjenesc utilizarea lui, fie în scopul desfășurării unor acțiuni/activități ulterioare, fie numai pentru a obține o suprafață curată.

Degajament

Încăpere care servește ca spațiu de comunicație între încăperile unui apartament ori ale unei clădiri publice sau între interiorul unei clădiri și exteriorul ei.

Delabora

A demonta dintr-un loc instalațiile, mașinile și munițiile devenite inutilizabile sau periculoase.

Delegare de competență

Transmiterea/atribuirea temporară a unor atribuții și sarcini specifice, însoțite de competențele și responsabilitățile corespunzătoare, respectiv a dreptului de a acționa, ca reprezentant al unei

persoane/instituții, pe timpul cât titularul nu are capacitatea de a-și îndeplini atribuțiile.

Delict

Fapt nepermis de legea penală; infracțiune de mai mică gravitate, care se sancționează cu amendă penală sau cu închisoare corecțională.

Delincvență

Fenomen social care constă în săvârșirea de delict; totalitatea delictelor săvârșite, la un moment dat, într-un anumit mediu, de persoane de o anumită vârstă.

Demarcație

Delimitare, despărțire, separare; operație prin care se stabilește frontiera dintre două state sau linia despărțitoare dintre două suprafețe de teren.

Demers anticonstituțional

Acțiune întreprinsă cu scopul încălcării Constituției sau împotriva prevederilor ei.

Demilitariza

A desființa total sau parțial, în urma încheierii unei convenții internaționale, forțele armate, alte structuri militare ale unui stat, armamentul, instalațiile și orice activitate cu caracter militar, într-o regiune, o țară etc.; a reda caracterul civil unor instituții, întreprinderi etc. militarizate.

Demnitar

Înalt funcționar al statului.

Demnitate

- (1) drept fundamental al omului, care reprezintă conștiința propriei valori, a răspunderilor, sarcinilor și îndatoririlor individuale;
- (2) funcție sau însărcinare înaltă în stat;
- (3) atitudine care impune respect, autoritate morală, prestigiu;
- (4) însușirea de a fi vrednic, capabil, destoinic, respectabil, rezervat, sobru.

Demobiliza

- (1) a lăsa la vatră trupele mobilizate, a trece armata la starea de pace;
- (2) (*fig.*) a face să slăbească forța combativă, vigilență, tenacitatea cuiva în îndeplinirea unei sarcini în urmărirea unui scop; a descuraja.

Democrație

(1) *etimologic* - „*conducerea poporului*” - concept politic apărut în antichitate și aplicat în comunism sub forma, pleonastic exprimată, de „democrație populară”; pluralism politic, alegeri libere, prevalența libertăților și drepturilor omului, funcționarea statului de drept, prin separația puterilor *legislativă* – Parlamentul, *executivă* – Guvernul și *judecătorească* – Justiția.

(2) formă politică de organizare a societății, în care puterea este exercitată, în diferite moduri, de masele largi ale poporului.

Democrație constituțională

Formă de organizare și conducere a unei societăți, pe baza prevederilor Constituției.

Demonstrant

Persoană care participă la o demonstrație; manifestant.

Demonstrație

Manifestație la care participă un număr relativ mare de persoane (de la câteva sute la câteva mii), în scopul exprimării dezacordului,

nemulțumirii sau protestului lor referitor la o anumită problemă (de natură socială, politică, economică, juridică etc.).

Demonstrație de forță

Complex de acțiuni militare, de regulă de amploare tactică, ce se desfășoară în scopul inducerii unei imagini supradimensionate despre capacitatea de luptă, caracteristicile tehnicii din dotare, gradul de pregătire a trupelor proprii.

Denigra

A ponegri, a defăima, a calomnia, a discredita.

Denunța

(1) a aduce la cunoștința unei autorități săvârșirea unei infracțiuni, a face un denunț;

(2) a comunica oficial că un contract, un act încetează de a mai fi în vigoare; a rezilia unilateral un contract.

Dependență de droguri (fizică și psihică)

Nevoia imperioasă sau persistentă de a continua consumul drogului, în scopul obținerii unei stări de bine sau pentru a evita starea de rău generată de întreruperea consumului⁴⁸, relevată de starea psihică sau/și fizică, de obișnuință (dependență – supunere) față de unele substanțe care inhibă/excită centrii nervoși, provocând o stare de inerție/agitație fizică și psihică, conducând la obișnuința/necesitatea de a folosi astfel de substanțe; această stare rezultă din interacțiunea organismului viu cu acea substanță sau medicament și se caracterizează prin modificări de comportament și/sau alte reacții ale acestuia, însoțite întotdeauna de nevoia de necontrolat de a lua acea substanță (acel medicament) în mod continuu sau periodic, pentru a resimți efectele pe

⁴⁸ Hotărârea nr. 860 din 28 iulie 2005 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare.

care substanța respectivă (medicamentul) le-a produs inițial și, uneori, pentru a evita suferința organismului, respectiv reacția acestuia la neadministrarea produsului, cunoscută sub denumirea de *sevrăj*. **Dependența fizică** reprezintă totalitatea modificărilor suferite de organism în momentul întreruperii, la un moment dat, a administrării unui drog sau după reducerea severă a dozelor acestuia. **Dependența psihică** reprezintă starea mentală particulară, ce se manifestă prin dorința irezistibilă de a continua utilizarea unui drog, pentru a înlătura disconfortul psihic, stare însoțită sau nu de dependență fizică și toleranță.

Depista

A da de urma unui lucru ascuns, tănuuit, necunoscut.

Depoluare

Luarea unor măsuri specifice pentru identificarea și eliminarea surselor poluante, limitarea, îndepărtarea sau neutralizarea agenților poluatori ai apei, aerului sau solului.

Depoziție

Declarație a unui martor în fața unui organ de jurisdicție sau de urmărire penală, cu privire la fapte ce-i sunt cunoscute prin propriile simțuri (văz, auz etc.) și de natură să aducă lămuriri în situația respectivă; mărturie.

Derivație

Ramificație secundară temporară sau permanentă a unei căi de comunicație.

Descinde

A se deplasa, a sosi la fața locului, în vederea efectuării unei investigații sau unei percheziții.

Descindere

Deplasare a unui organ de urmărire penală la locul săvârșirii infracțiunii, pentru a face constatări și a strânge probe de natură a conduce la lămurirea situației.

Descongestionare

A elibera un spațiu de un surplus de oameni; a face ca o cale de comunicație să nu mai fie aglomerată.

Desfășurare a forțelor

(Re)poziționarea forțelor în zonele de operațiuni dorite.

Detașament

Grup de subunități sau de unități militare reunite temporar sub comandă unică, pentru a îndeplini o misiune cu caracter independent.

Deteriorarea mediului

Alterarea caracteristicilor fizico-chimice și structurale ale componentelor naturale ale mediului, reducerea diversității și productivității biologice a ecosistemelor naturale și antropice, afectarea echilibrului ecologic și a calității vieții, cauzată de poluarea apei, atmosferei și a solului, supraexploatarea resurselor, gospodărirea și valorificarea lor deficitară.

Detona

A declanșa o explozie, a exploda.

Devotament

Atașament sincer, total, credință nestrămutată față de o cauză, o idee sau față de o persoană și hotărârea de a o servi cu abnegație - dusă până la sacrificiu, în orice împrejurare; superlativul abnegației și al punerii interesului comun mai presus de cel individual.

Dezangajare

(1) acțiune, măsură menită să separe forțele armate angrenate în incidente sau în ciocniri;

(2) ansamblul de acțiuni și măsurile pe care le presupune încetarea misiunilor forțelor angajate, indiferent de tipul misiunii – de luptă, umanitare, menținerea păcii ș.a.

Dezastru (sinonim catastrofă)

Gravă întrerupere a funcționării unei societăți, generând pierderi umane, materiale și/sau modificări nefaste ale mediului, asupra căreia nu se poate interveni prin resursele aflate, în mod curent, la dispoziție. Dezastrurile se pot clasifica fie după modul de manifestare - brutale sau progresive –, fie după cauză (naturale sau antropice); detaliat:

a) eveniment datorat declanșării unor tipuri de riscuri, din cauze naturale sau provocate de om, generator de pierderi umane, materiale sau modificări ale mediului și care, prin amploare, intensitate și consecințe, atinge ori depășește nivelurile specifice de gravitate stabilite prin regulamentele privind gestionarea situațiilor de urgență, elaborate și aprobate potrivit legii;

b) fenomene naturale distructive, de origine geologică sau meteorologică, îmbolnăvirea unui mare număr de persoane sau animale – produsă brusc sau progresiv, cutremure, alunecări de teren, inundații, fenomene meteo periculoase, epidemii, epizootii;

c) evenimente cu urmări deosebit de grave asupra mediului înconjurător, provocate de accidente chimice, biologice, nucleare, în subteran, avarii la construcții hidrotehnice sau la conducte magistrale, incendii de masă, explozii, accidente majore pe căi de comunicații, accidente majore la utilaje și instalații tehnologice periculoase, la rețelele de instalații și telecomunicații, căderi de obiecte cosmice etc.

Deziderat

Ceea ce ar fi de dorit să se întâmple, să se realizeze; cerință, dorință.

Dezinformare

(1) orice intervenție asupra elementelor de bază ale unui proces comunicațional, care modifică deliberat mesajele vehiculate, cu scopul de a determina la receptori anumite atitudini, reacții, acțiuni dorite de un anumit agent social. Constă în activitatea de „producere” și difuzare către adversar a unor informații, știri, date false;

(2) (*mil.*) Ca parte componentă a mascării, care folosește procedee și mijloace proprii, cum ar fi difuzarea unor date privind situații sau planuri false, înscenarea etc., dezinformarea se realizează la nivel strategic, uneori și la nivel operațional, pe baza unei concepții și a unui plan special, cunoscute de un număr foarte mic de persoane, de regulă cele din conducerea strategică a acțiunilor militare;

(3) utilizarea mass-media pentru o falsă informare, dând o imagine deformată, mincinoasă a realității.

Dezintoxicare

(1) acțiunea de a (se) vindeca de o intoxicație; înlăturarea efectelor unei intoxicații; aplicarea de tratamente medicale, alopate și psihiatrice, toxicomanilor și alcoolicilor, pentru a-i dezobișnui de drog și alcool, pentru a-i vindeca de dependență;

(2) acțiunea de contracarare a efectelor acțiunii de intoxicare cu informații false sau premeditat denaturate, practică de adversar/inamic, în scopul zădărnirii sau influențării, într-un anumit sens, a cursului unor acțiuni sau misiuni.

Devianță

Toate tipurile de comportament ce depășesc (încalcă) normele admise de o anumită societate.

Dezordine

Lipsă de organizare, de disciplină; debandadă; tulburare socială; revoltă, răscoală.

Dilauden

Derivat puternic al morfinei, folosit ca analgezic.

Dictatură

Regim politic cu autoritate nelimitată, caracterizat prin concentrarea puterii în mâinile unei persoane sau unui grup restrâns și exercitarea acesteia în mod arbitrar, fiind, adesea, bazată pe violență; putere despotică, tiranică.

Directivă

(1) cale de comunicare militară, în care este stabilită metoda de acțiune sau se ordonă o acțiune specifică;

(2) plan pregătit din timp, pentru a fi executat când se ordonă acest lucru sau în eventualitatea apariției situației de criză;

(3) orice comunicare care inițiază sau conduce operații pe baza unor proceduri specifice.

Directivă de informații

Instrucțiunea generală elaborată la nivel național, cu scopul de a îndruma și a determina activitatea pe linia procurării, prelucrării și difuzării informațiilor; instrucțiune generală dată, de un organ superior, organelor din subordine, cu scopul de a îndruma, orienta sau coordona activitatea, atitudinea, conduita acestora, în activitatea de culegere a informațiilor sau de date necesare cu privire la o situație.

Directivă de planificare

Instrucțiune elaborată la nivel național, pentru instituirea unui algoritm al activităților într-un anumit domeniu; instrucțiune generală dată, de un organ superior, structurilor subordonate, în vederea programării activităților, pentru a îndruma și determina atitudinea și conduita acestora.

Directivă operativă

(1) instrucțiune generală pe care o dă organul ierarhic superior, structurilor subordonate, pentru a stabili modul de acțiune al acestora, în diverse situații, precum și intervenția forțelor angajate;

(2) comunicare militară imperativă în care se stabilește politica/strategia de urmat, sau se ordonă o acțiune specifică.

Direcție de activitate

Orientarea în timp și spațiu a ansamblului de acte fizice, morale și intelectuale, desfășurate pentru obținerea, realizarea obiectivelor stabilite; strategie ce trebuie urmărită pentru desfășurarea de acțiuni eficiente.

Direcție de acțiune

Sensul în care sunt orientate eforturile pentru îndeplinirea unei sarcini; strategie ce trebuie utilizată în vederea atingerii unor obiective.

Disciplină

(1) supunere liber consimțită a membrilor unei colectivități față de dispozițiile stabilite prin legi și acte normative specifice, în scopul asigurării unei comportări și unei ordini corespunzătoare în acea colectivitate; totalitatea regulilor de comportament și de ordine, obligatorii pentru membrii unei colectivități, a căror respectare contribuie la obținerea unui climat de normalitate;

(2) modalitate de depășire a unui conflict cognitiv sau afectiv, hotărâre sau opțiune ce survine ori de câte ori, în desfășurarea unei activități, apar evenimente care împiedică anticiparea, cu certitudine, a evoluției situației, respectiv atunci când individul nu poate face decât supoziții asupra evoluției situației în care este angrenat;

(3) ramură a unei științe.

Discredita

A face să-și piardă sau a-și pierde creditul, considerația, încrederea altora; a (se) compromite.

Dislocare

A (se) mișca din locul unde se află; a deplasa trupele dintr-un loc în altul, dintr-o garnizoană în alta; dispunerea (amplasarea) trupelor în

teren, într-un anumit raion, în anumite situații (de regulă, în afara luptei) – de exemplu: *dislocarea trupelor în staționare* (care poate fi în corturi, tabere etc.); *dislocarea trupelor pe teritoriu*, în timp de pace, care se poate face în cazărmi sau în afara acestora.

Dispersa

A (se) deplasa în mod organizat (populația, instituțiile etc.) din centrele aglomerate, care pot constitui un obiectiv de atac inamic, în regiuni mai ferite.

Dispozitiv

Disponerea pe teren a trupelor, în vederea unei acțiuni de luptă sau a unei deplasări.; trupele astfel dispuse pe teren (împreună cu zona în care se află).

Dispozitiv de protecție

Subdiviziune a sistemului de protecție, organizat local, cu misiuni precise, compus din personal de protecție, având mijloace tehnice specifice.

Dispozitiv operativ

Ansamblul folosirii forțelor și mijloacelor structurilor de ordine publică, într-o concepție unitară, pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege.

Dispozitiv specific

Disponerea pe teren a trupelor, în vederea unei acțiuni de luptă sau a unei deplasări (care se referă la o unitate); plasarea elementelor unei forțe în cadrul unei zone (fâșii, raion), de regulă, locul exact de dispunerea fiecărei unități și a forțelor subordonate acesteia.

Dispoziție

(1) prevedere obligatorie cuprinsă într-o lege sau într-un regulament, măsură sau hotărâre luată de un organ ierarhic superior și obligatorie pentru organul din subordine;

(2) (sinonim – dispunere) așezare a unor obiecte, a unor elemente într-o anumită ordine.

Dispune

A hotărî, a decide, a ordona; a avea la dispoziție, a avea posibilitatea de a utiliza ceva sau pe cineva pentru atingerea obiectivelor stabilite.

Distres

Stres intens, negativ, stare de tensiune ridicată, care apare ca o consecință a unei suprasolicitări și care amenință echilibrul psiho-fizic al individului, afectând semnificativ toate performanțele acestuia.

Diversiune

(1) încercarea de a schimba cursul unei acțiuni, de a abate (prin crearea unor false probleme) intențiile, gândurile, acțiunile sau planurile cuiva;

(2) (*mil.*) acțiune executată cu scopul de a atrage atenția inamicului în anumite zone (sectoare, direcții), pentru a-l induce în eroare asupra unei acțiuni de luptă executate în altă parte a frontului; acțiune executată cu scopul de a induce în eroare inamicul, asupra direcției principale de atac (direcției loviturii principale) sau a zonei (raionului) în care se pregătesc anumite acțiuni de luptă; acțiune executată de grupări specializate, pe teritoriul părții adverse, cu scopul de a slăbi capacitatea de rezistență și moralul populației și al militarilor, folosind procedee specifice (sabotaje, răspândirea de zvonuri, manifeste etc.).

Doctrina informațiilor pentru securitate

Concepția unitară, adoptată de către stat, în problemele fundamentale ale informațiilor pentru securitate, reprezentând ansamblul principiilor, formelor și procedeele de realizare a siguranței statului și pe care acesta le aplică în domeniul culegerii și în valorificarea eficientă a datelor și informațiilor deținute de organele abilitate, în raport cu nevoile, interesele, scopurile și specificul său.

Document

Orice bază (suport) utilizat pentru fixarea cunoștințelor, identificabil natural și susceptibil de a fi utilizat pentru cercetare, studiu sau probă. Documentul reprezintă principalul mijloc de transmitere a informațiilor și poate fi, după caz, un text, înscris, hartă, desen, fotografie, microfilm, bandă magnetică, film, C.D.-rom, disc sau orice alt produs al unei activități intelectuale.

După natura lor, documentele pot fi: *primare* (provin direct de la autor și reprezintă produsul unei activități (acțiuni originale); *secundare* (rezultă în urma prelucrării, restructurării sau rescrierii unui document primar; exemple de documente secundare sunt: enciclopediile, revistele de referate, ghidurile, bibliografiile etc.); *terțiare* (provin din prelucrarea și contopirea unor documente primare și secundare, rezultatul fiind constituit din materiale de sinteză, ghiduri tematice etc.).

Document autentic

Document semnat și/sau ștampilat, atestat, astfel, că este original.

Documentar al problemei

Înscrisuri sau materiale audio-video, care prezintă sau se referă la fapte absolut autentice despre evenimentul, faptul, subiectul aflat în dezbateră.

Documentare

Activitate de identificare, culegere, stocare, clasificare, prelucrare și punere la dispoziția publicului a unor documente. *Documentarea* presupune obligatoriu studiul bibliografiei, al surselor, analiza și prelucrarea de date și informații, crearea de referate, adnotări, rezumate privind conținutul documentelor. *Documentarea* nu se poate realiza în lipsa unei bibliografii și a informării bibliografice.

Document clasificat

Orice suport material care conține informații clasificate, în original sau copie.

Document de cooperare

Act prin care sunt prevăzute principiile, modalitățile și mijloacele realizării, în comun, a sarcinilor structurilor care colaborează pentru atingerea aceluiași scop.

Document de identitate

Act care cuprinde totalitatea datelor de identitate ale unei persoane.

Document de legitimare

Act care dovedește/atestă apartenența unei persoane la o anumită structură.

Document intern

Act care este elaborat, care poate fi consultat și care are valabilitate numai în interiorul instituției emitente.

Document operativ

Act întocmit de o structură, cu scopul de a crea cadrul necesar organizării și desfășurării unor acțiuni și activități specifice.

Document de planificare

Act prin care se întocmește un plan, se organizează o activitate, cuprinzând, de altfel, pentru diferitele sale faze, desfășurarea acesteia.

Domeniu de activitate

Sector (sferă) în care o persoană își exercită ocupația, în care acționează, îndeplinind sarcini și atribuții specifice.

Domeniu public

Spații, zone de interes general, care aparțin comunităților locale sau instituțiilor statului, în care publicul are acces fără restricții, cu respectarea normelor legale în vigoare.

Domiciliu

Privește persoana fizică și reprezintă adresa din localitatea în care aceasta își are locuința statornică.

Drept

Totalitatea normelor juridice care reglementează relațiile sociale; putere, prerogativă legală, recunoscută unei persoane, de a avea o anumită conduită, de a se bucura de anumite privilegii etc.

Dreptate

Principiul moral și juridic care cere să se dea fiecăruia ceea ce i se cuvine și să i se respecte drepturile, cu respectarea unor principii și unor norme universal acceptate de societate și reglementate prin legislația în vigoare; (*sinonim* - echitate – faptul de a recunoaște drepturile fiecăruia și de a se acorda fiecăruia ceea ce i se cuvine); valoare etico-juridică, în funcție de care se judecă și se aprobă/dezaproabă relațiile sociale și raporturile juridice. Dreptatea asigură ființei umane demnitate și se stabilește prin sistemul existent la nivel social, legislativ și normativ. În afara justiției nu există dreptate, iar lipsa legii transformă acțiunea socială într-un eșec.

Drept de ședere

Dreptul acordat străinului de către autoritățile competente, de a rămâne pe teritoriul României pentru o perioadă determinată, în condițiile legii.

Dreptul de publicitate – asupra imaginii sau numelui

Deși utilizarea numelui și a imaginii este un subiect ce aparține vieții private, ele pot fi servi și unui scop comercial, în aceste cazuri, numelui și imaginii alăturându-li-se unele produse sau servicii destinate comercializării. Acest lucru se poate produce *cu* sau *fără* acordul persoanei. Creșterea importanței reclamei, în toate sectoarele economiei, a condus la ideea, că printr-o legislație adecvată, persoanele trebuie

protejate la riscul utilizării, fără propriul acord, a imaginii sau numelui, în scopuri comerciale sau propagandistice, de către agenți privați, instituții publice, alte instituții sau chiar simpli cetățeni.

Dreptul la replică

Răspunsul dat unui ziar, post de radio sau televiziune în urma prezentării unui aspect defavorabil unei persoane sau instituții. De regulă, *dreptul la replică* trebuie să reflecte adevărul și să fie precedat de o analiză temeinică a faptelor incriminate. Fără a se abuza de acest drept, este recomandabil a nu lăsa acuzații grave, nefondate, fără răspuns, altfel se poate lăsa impresia că lucrurile stau într-adevăr așa și că celui lezat îi este teamă că atacurile vor continua.

Dreptul la viață personală (privată)

Este un drept fundamental, prevăzut de legislația europeană și prevede că persoanele care dețin funcții publice au dreptul ca propria lor viață privată să le fie apărută, cu excepția cazurilor când viața particulară are efect asupra vieții publice. Situația în care o persoană deține o funcție publică nu exclude dreptul acesteia la viață personală. În lipsa unei legislații românești în domeniu, se pot semnală patru situații ce privesc violarea dreptului la viață personală, așa cum sunt prevăzute în legislația americană: intruziunea, dezvăluirea de fapte jenante, punerea într-o lumină falsă și publicarea numelui, și, în sfârșit, editarea de imagini fără acordul persoanei.

Publicarea de informații false intră și sub incidența altor articole de lege – penală sau civilă, cel mai adesea fiind considerate drept *calomnie*.

Drepturi fundamentale

(1) totalitatea drepturilor și libertăților cetățenilor, stabilite prin Constituție și garantate prin aceasta și prin sistemul de legi al unui stat - sunt acele drepturi subiective, aparținând cetățenilor, esențiale pentru viața, libertatea și demnitatea acestora, indispensabile pentru libera dezvoltare a personalității umane;

(2) ansamblul privilegiilor inalienabile de care se bucură o persoană, prevăzute în legislația internațională la care este parte și România.

Drepturile nederogabile ale omului

Drepturi ale omului care nu pot fi restricționate sub nici un motiv (dreptul la viață, dreptul de a nu fi pedepsit sau învinuit pe baza unei legi retroactive, dreptul de a fi recunoscut, ca ființă umană, în fața legii, dreptul la libertatea conștiinței, credinței și religiei, dreptul de a nu fi supus torturii sau tratamentelor inumane).

Drog

Substanță de origine vegetală, animală sau minerală, întrebuințată la prepararea unor medicamente și ca stupefiant. Această substanță, după ce se metabolizează într-un organism viu, îi modifică acestuia una sau mai multe funcții; folosirea acesteia în afara unor indicații medicale și în mod abuziv poate induce starea de dependență, poate produce tulburări ireversibile asupra sistemului nervos central, asupra percepției senzoriale și a comportamentului uman.

Drum public

Orice cale de comunicație terestră, destinată traficului rutier, dacă este deschisă circulației publice. Drumurile care sunt închise circulației publice sunt semnalizate la intrare cu inscripții vizibile⁴⁹.

⁴⁹ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

E

Ebrietate

Stare de beție, consecință a consumului (excesiv) de băuturi alcoolice.

Ecartament

Distanța dintre urmele lăsate pe teren de roțile aceleiași osii ale unui vehicul; distanța dintre fețele interioare ale celor două șine de cale ferată.

Echidistanță

(1) termen din domeniul moralei sociale, care delimitează mediul politic considerat fluid, dinamic, versatil – de cel social, în special cel judecătoresc, cultural și jurnalistic. Echidistanța nu înseamnă lipsa afinităților și simpatiilor personale, a opiniilor și a opțiunilor politice și culturale. Echidistanța nu neagă și nu ofensează personalitatea, verticalitatea și mândria, ci pune la adăpost individul, de eventuale persecuții, manipulări, răzbunări survenite ca urmare a jocului politic; atitudine a unei persoane, caracterizată prin însușirea de a se manifesta/plasa egal față de părțile aflate în conflict, față de tendințe, forțe, orientări politice, persoane etc.; principiu obligatoriu de respectat de către instituțiile statului care nu au dreptul de a se implica politic, economic, religios etc.;

(2) (*tehn.*) diferența constantă de înălțime dintre cotele a două puncte situate pe două curbe de nivel.

Echipa de cercetare

Echipă de intervenție desfășurată în zona afectată de un dezastru, pentru a constata măsurile adecvate necesare limitării pierderilor.

Echipa de protecție

Este alcătuită din luptători înarmați, dispuși în imediata apropiere a persoanelor cărora li se asigură protecția, în scopul protejării vieții, integrității corporale și libertății de mișcare; amplasarea ofițerilor și agenților de poliție în perimetrul apropiat persoanelor aflate sub protecție se va face astfel încât să ofere posibilitatea unei riposte oportune și eficiente, în situația existenței unei acțiuni ostile ce vizează pe cei protejați. Echipa de protecție se poate deplasa pe jos sau cu mijloace de transport.

Echipa de verificare

Este compusă din ofițeri sau agenți de poliție specializați în a cerceta o zonă, o încăpere, un vehicul, un aparat de zbor etc., pentru a depista, înainte de sosirea persoanelor cărora li se asigură protecția, bombe artizanale, mine surpriză sau alte dispozitive explozive, ascunse sau disimulate în obiecte cu aspect inofensiv.

Echipaj

Totalitatea personalului de conducere și de deservire a unei nave, aeronave, mașini de luptă, stații (de radiolocație) etc.; grup de 2-4 militari care, sub comandă, îndeplinește sau execută în același timp o misiune sau o acțiune comună. Echipajul are un comandant (șef) și este constituit dintr-un număr de persoane, fiecare având bine precizate rolul, misiunile și modul de acțiune. **Echipament de detecție a urmelor de explozibil (TDE- Trace Detection Equipement)** – sistem sau combinație de diferite tehnologii capabile să detecteze cantități foarte mici de substanțe explozibile (1/miliard dintr-un gram) și să indice, prin intermediul unei alarme, prezența materialelor explozive în bagaje sau alte articole supuse examinării⁵⁰.

⁵⁰ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Echipament de securitate

Aparatură special proiectată, care se poate folosi independent sau în cadrul unui sistem pentru prevenirea actelor de intervenție ilicită împotriva aviației civile și a facilităților acesteia, prin detectarea dispozitivelor explozive, substanțelor explozive sau a armelor ce ar putea fi introduse la bordul aeronavelor care desfășoară activități de transport aerian civil de pasageri și/sau de mărfuri sau în zonele cu acces limitat, securizate, ale aeroporturilor⁵¹.

Edicul

Construcție mică și ușoară ridicată într-un loc public; construcție sau învelitoare de protecție care ferește de intemperii o lucrare de artă.

Edificiu

Clădire mare, construcție impunătoare (adăpostind o instituție).

Educație

Ansamblu de măsuri aplicate în mod sistematic, în vederea formării și dezvoltării însușirilor intelectuale, morale sau fizice ale oamenilor, ale societății; totalitatea metodelor folosite în acest scop; rezultatul acestei activități pedagogice, buna creștere, comportarea civilizată în familie și societate.

Educația patriotică

Formarea de trăsături morale, de gândire, înțelegere, comportament, manifestare, menite să asigure un răspuns coerent la cerințele pe care le impune patriotismul. Prin educație patriotică se pot transmite tinerei generații valorile morale și spirituale create de înaintași, urmărindu-se, cu prioritate, formarea personalității tinerilor, dar și educarea lor ca buni cetățeni. Educația patriotică impune responsabilitate și discernământ, în sensul cultivării acelor valori care slujesc, deopotrivă, țara și pe cetățenii ei.

⁵¹ idem.

Egidă

Ocrotire, sprijin, protecție; îndrumare, îngrijire.

Element antisocial

Persoană dintr-o colectivitate, care se abate de la regulile de bună conviețuire în societate, putând constitui o primejdie pentru societate.

Embargo

(1) interdicere de către un stat a exportului sau importului de mărfuri într-o sau dintr-o țară, ca sancțiune pentru încălcarea unor reguli sau principii de drept internațional sau ca mijloc de presiune politică;

(2) reținere de către un stat a navelor comerciale sau a mărfurilor altui stat aflate pe teritoriul său (în condițiile în care a survenit un conflict între statele respective).

Emigrant

Persoană care pleacă din patrie și se stabilește (definitiv sau temporar) în altă țară; persoană care se expatriază.

Emigrație

Situația în care se găsește o persoană emigrată; timpul cât cineva este emigrat; totalitatea persoanelor emigrate din aceeași țară, în același loc, într-o unitate de timp dată.

Entitate teroristă

Persoană, grupare, grup structurat sau organizație care:

- a) comite sau participă la acte teroriste;
- b) se pregătește să comită acte teroriste;
- c) promovează sau încurajează terorismul;
- d) sprijină, sub orice formă, terorismul.

Epidemie

Extinderea, într-un timp scurt, a unei boli contagioase prin contaminare, la un număr mare de persoane dintr-o localitate, comunitate, regiune etc., inclusiv din comunități militare.

Epizootie

Extinderea, într-un timp scurt, a unei boli contagioase, prin contaminare, la un număr mare de animale dintr-o localitate, regiune etc. Atât epidemiile, cât și epizootiile nu au avut, până în prezent, amploare și nu au cuprins suprafețe/colectivități/șepteluri mari, însă nu trebuie neglijată posibilitatea apariției acestora; pot fi surse de risc, reflectate în subdezvoltarea unor zone, unii factori climatici și de mediu (în special aglomerările urbane sau zonale permanente sau sezoniere, căldura excesivă ș.a.).

Eroism

Comportament uman, manifestare supremă a calităților morale, prin fapte deosebite, săvârșite în împrejurări deosebite, în situații grele sau cu totul excepționale, când actele obișnuite de curaj nu sunt suficiente pentru depășirea acestora. Eroismul reprezintă frumusețea morală a celui care se sacrifică pentru un țel superior. Există un eroism al luptei, dar și un eroism cotidian, manifestat prin fapte deosebite; capacitate de a săvârși fapte mari; vitejie; fel de a acționa specific unui erou; spirit eroic; bravură; Eroismul este generat de o cauză cu profundă semnificație patriotică, pentru înfăptuirea căreia, în mod voluntar și constant, eroii își asumă răspunderea, chiar dacă aceasta presupune sacrificiul suprem. Eroismul se manifestă atât în timp de pace, cât și, mai ales, în timp de război, când lupta pentru apărarea patriei cere numeroase acte de eroism individual și colectiv.

Escorta

(1) a însoți un deținut pentru a-l împiedica să fugă; oamenii care alcătuiesc această pază;

(2) grup de oameni care însoțesc pe înalții demnitari pentru a le asigura protecție;

(3) grup de nave sau de avioane militare care însoțesc (în timp de pace) o navă sau un avion în care călătoresc persoane oficiale importante sau (în timp de război) vapoarele, avioanele etc. de transport sau de comerț (pentru a le apăra contra atacurilor inamice).

Escortare

Conducerea sub pază înarmată, de către cel puțin doi lucrători de poliție, a unor arestați (reținuți), pentru cercetări, în incinta organului de poliție sau de la sediul organului de poliție la sediul altor organe în drept.

Esplanadă

Suprafață (plantată cu arbori, iarbă și flori) aflată, de obicei, în fața unei clădiri importante sau a unui ansamblu arhitectural; (2) stradă largă având pe mijloc alei bogat plantate cu arbori, iarbă și flori.

Estacadă

Platformă așezată pe picioare înalte, pentru a realiza comunicația între două puncte situate deasupra solului sau între un punct de pe sol și altul situat la înălțime.

Estimare

Procesul de determinare a impactului pe care un dezastru l-ar putea avea asupra societății, nevoile urgente pentru salvarea de vieți umane, respectiv posibilitățile existente pentru reabilitare și dezvoltare.

Estimare informativă de interes național

Evaluarea a informațiilor din domeniul economic, diplomatic, militar și de altă natură, aflate la dispoziția factorilor decizionali, la un moment dat, cu referire la situația operativă, la nivelul întregii țări, în scopul identificării posibilelor amenințări la adresa unor obiective social-politice și adoptării celor mai eficiente decizii pentru statul respectiv.

Estimare informativă națională de securitate

Evaluarea informațiilor disponibile în scopul identificării amenințărilor la adresa unor obiective economice sau sociale de importanță deosebită.

Estorca

A obține ceva cu orice preț, prin mijloace nepermise; a stoarce pe cineva de bani.

Estropia

A schilodi, a mutila.

Eșalon

(1) fiecare dintre elementele componente ale dispozitivului unei unități militare, destinate să îndeplinească o misiune de luptă; parte a unei coloane militare aflate în marș;

(2) unitate de transport (tren coloană de mașini etc.).

Etilism

Alcoolism

Etnic

Referitor la apartenența unui popor, privitor la formele de cultură și de civilizație specifice unui popor.

Etos

Ansamblu de trăsături specifice unui grup social sau unei epoci; fizionomie morală, moralitate; specific cultural al unei colectivități.

Evacuare

(1) ansamblul măsurilor de îndepărtare, de scoatere dintr-un loc, în mod organizat, a unei persoane, unui grup, unor bunuri ori a personalului și patrimoniului unor instituții publice, agenți economici etc., în cazul amenințării iminente, stării de alertă ori a producerii unei situații

de urgență, pentru a o/îl/le duce în altul respectiv zone sau localități care asigură condiții de protecție, de funcționare a instituțiilor publice și agenților economici altul, precum și rezultatul acestei măsuri;

(2) ansamblul activităților de protecție civilă prin care, în situație de război sau în caz de dezastre, anumite categorii de populație sau personal al instituțiilor publice și al agenților economici, bunuri materiale și valori culturale, sunt scoase din zona de risc, deplasate și dispuse în alte zone care le asigură protecție, condiții de cazare, hrănire, asistență medicală și continuarea activităților social-economice, de învățământ, respectiv depozitarea și păstrarea/conservarea bunurilor;

(3) formă de acțiune și protecție, care constă în scoaterea din anumite zone (raion, loc, punct)), în perioadă/e de tensiune și în timp de război, dacă situația strategică (operativă) impune, a armatei (personalului), cu toate bunurile din dotare (mașini de luptă, instalații), precum și a altor instituții publice și ale administrației de stat, a unor agenți economici cu rol hotărâtor în efortul de apărare a țării, a anumitor categorii de populație, bunuri materiale ce se constituie în resurse necesare continuării războiului, cât și a valorilor de patrimoniu ce pot fi capturate de către agresor sau ar putea fi distruse, pentru transportarea lor în alt/alte loc/locuri, impusă/e de cerințele situației militare. Se disting: *evacuarea materialelor din depozite* (de intendență, tehnice), transportul spre interior, în caz de retragere, a materialelor situate în depozitele din zonele ce urmează a fi părăsite temporar de trupele proprii, a materialelor din raioanele infectate radioactiv, precum și a materialelor deteriorate (declasate), care urmează a fi reparate, recondiționate sau destinate altor scopuri, *evacuarea autovehiculelor* (mașinilor de luptă), strângerea și transportul spre înapoi al autovehiculelor de orice fel, deteriorate în urma luptelor, în scopul reparării lor, precum și al celor capturate; *evacuare medicală*, transportul către formațiile medicale al militarilor care și-au pierdut capacitatea de luptă, pentru a li se acorda ajutorul medical; *evacuarea populației (instituțiilor)*, deplasarea din unele localități (raioane) în altele, anume stabilite și pregătite, a populației, instituțiilor, întreprinderilor, impusă de necesitatea scoaterii de sub amenințarea pericolului bombardamentelor aeriene, ocupării de către inamic, contaminării chimice (radioactive, biologice).

Evaluare

Element cheie din fluxul informației; trebuie făcută rapid și exclusiv în contextul în care a fost obținută informația; sursele și informația se evaluează independent una de cealaltă.

Evaluare integrată a informațiilor

Stabilirea, în mod unitar, a valorii operative a datelor obținute; estimarea tuturor datelor și informațiilor culese din surse și domenii de activitate diferite.

Evaluarea resurselor de securitate

Apreciere efectuată de către factorii de decizie din stat, pentru stabilirea capacității de reacție a structurilor care compun sistemul de securitate național și a valorii reale a elementelor ce constituie siguranța obiectivului, statului etc.; estimarea forțelor și mijloacelor avute la dispoziție pentru contracararea unor posibile amenințări.

Evaluarea resurselor umane

A estima, a determina, a stabili rezerva, totalitatea persoanelor care sunt capabile de muncă într-o anumită specialitate, funcție, direcție, respectiv estimarea calitativă și cantitativă a activității personalului și încadrarea rezultatelor obținute în categorii de apreciere.

Eveniment

Întâmplare importantă, fapt de mare însemnătate, care iese din comun, neobișnuit, special, care are sau ar putea avea repercusiuni deosebite pentru comunitate sau societate/stat, regiune etc.

Eveniment grav

Faptă săvârșită, care, prin natura ei, constituie o încălcare gravă a prevederilor actelor normative specifice, lezează onoarea și demnitatea individuală și colectivă, iar prin urmările ei afectează proprietatea unei persoane fizice/juridice sau integritatea sa corporală, capacitatea de

apărare a țării sau siguranța statului. De asemenea, se consideră eveniment grav distrugerea, avarierea tehnicii de luptă din înzestrare, precum și incendiile și inundațiile ce au ca urmări pierderi umane sau pagube materiale importante.

Evenimente deosebite

Fapte, cazuri sau situații cu un grad de risc deosebit de grav sau grav, înregistrate în situația operativă specifică Ministerului Administrației și Internelor, care prin natura și producerea lor constituie încălcări grave ale prevederilor actelor normative interne și internaționale la care România este parte, afectează securitatea statului, integritatea corporală sau proprietatea unei persoane, capacitatea operațională a unei unități ori activitatea acesteia și lezează drepturile legitime ale personalului propriu.

Examinarea de securitate a aeronavei

Inspekția amănunțită a interiorului aeronavei, cu scopul de a descoperi articole interzise la transport aerian⁵².

Executare silită

Procedura prin intermediul căreia autoritățile administrației publice locale, prin compartimentele de specialitate ale acestora, în temeiul unui titlu executoriu, constrâng cu ajutorul autorităților/instituțiilor publice competente pe contribuabilul care nu a executat obligația înscrisă în titlu, asigurându-se în acest fel încasarea creanțelor bugetului local; modalitate de încasare de către compartimentele de specialitate a creanțelor bugetare datorate de contribuabili.

Exerciții de simulare

Exerciții de luare a deciziilor și de coordonare a acțiunilor, simulând situațiile ce pot fi generate de o catastrofă, având drept scop mărirea eficienței acțiunilor autorităților competente și ale populației, într-un caz real.

⁵² Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Expeditor cunoscut

(a) – *pentru marfă*: persoana juridică ce se află la originea transportului unui bun ce urmează a fi transportat pe calea aerului, în interes propriu, și care are stabilite relații de afaceri (comerciale) cu un agent regulat sau operator aerian;

(b) – *pentru poștă*: persoana juridică ce se află la originea transportului unei trimeri poștale ce urmează a fi transportată pe calea aerului, în interes propriu, și care are stabilite relații de afaceri (comerciale) cu o autoritate/administrație poștală reglementată (regulată)⁵³.

Expertiză de specialitate

Cercetarea cu caracter tehnic, ce rezidă dintr-o lucrare, calcul, analiză, apreciere efectuată de un specialist, în temeiul unei dispoziții date, la cererea unui organ de jurisdicție, de urmărire penală ori a părților, asupra unei situații, probleme etc., a cărei elucidare interesează soluționarea cauzei, constituind mijloc de probă; operație diagnostică și estimativă asupra unui caz sau situații concrete, efectuate la intervale scurte, de profesioniști, care dispun de dotări tehnico-materiale specifice. Prin expertiză se constată și explică o situație, se realizează un consult și se formulează o recomandare

Exploziv

Substanță sau amestec de substanțe chimice care, sub acțiunea unui impuls inițial (lovire, încălzire, frecare), suferă transformări bruște, cu dezvoltare abundentă de căldură și de gaze, producând o creștere foarte mare a presiunii, în stare să efectueze un lucru mecanic (fenomen complex, denumit explozie).

Extinctor

Care are proprietatea de a stinge; aparat care servește la stingerea incendiilor; stingător.

⁵³ idem.

Extorca

A obține un lucru de la cineva cu forța, prin amenințări, violență, șantaj etc.

Extraneitate

Caracter străin al unui element cuprins într-un raport juridic, necesitând aplicarea unei legi nenaționale; situația juridică a unei persoane care se află într-o țară străină.

Extrateritorial

Care este în afară teritoriului unui stat.

Extrateritorialitate

Faptul de a considera spațiul unei ambasade într-o țară străină detașat de acea țară.

Extraurban

Care se află în afara orașului.

Extravilan

Caracteristic teritoriului aflat în afara spațiului construit sau pe cale de construire al unei localități.

Extrăda

A preda altui stat, la cerere, în condițiile prevăzute de convențiile internaționale, pe cineva urmărit sau condamnat, spre a fi judecat sau spre a-și executa pedeapsa.

Extremism

Atitudine/doctrină proprie unor curente, organizații, grupuri politice, pe care acestea, pe baza unor convingeri de diverse naturi, opinii, idei, păreri exagerate, unilaterale, extreme, radicale, urmăresc să le impună, prin măsuri violente sau radicale, unei părți sau unei entități cu care, de regulă ideologic, nu sunt sau nu doresc să fie compatibile.

F

Facilități de infrastructură

Utilitate publică sau privată care asigură sau distribuie servicii în beneficiul populației, respectiv apă și canalizare, energie, combustibil, comunicații, servicii bancare și servicii medicale, rețele de telecomunicații și informaționale.

Facilități de înregistrare în afara aeroportului

Terminal (amenajări) pentru pasageri și mărfuri, situat într-un centru urban, în care sunt asigurate condiții de procesare a pasagerilor și mărfurilor ce urmează a fi transportate pe calea aerului⁵⁴.

Facilități de stat și guvernamentale

Mijloace de transport permanente sau temporare, folosite de reprezentanți ai unui stat, membri ai guvernului, ai autorității legislative sau judecătorești, funcționari, angajați ai unui stat sau ai oricărei alte autorități publice ori ai unei organizații inter-guvernamentale, în legătura cu actele lor oficiale.

Factori de risc

Fenomene, procese, situații sau condiții, interne sau externe, care, prin acțiune sau inacțiune, pot influența manifestarea unei crize.

⁵⁴ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Factori de risc la adresa securității României

Elemente, situații sau condiții, interne sau externe, care pot afecta, prin natura lor, securitatea țării, generând efecte contrare sau de atingere a intereselor fundamentale ale statului.

Factori generatori de situații de criză

Elemente, condiții, împrejurări (stări tensionate) care produc, determină, generează, la un moment dat, dificultăți (economice, politice, sociale etc.) ori a unor perioade de tensiune, de tulburare, de încercări ce se manifestă în societate; acțiuni ale unor forțe ce pot genera criza.

Factori materiali

Factorii de mediu, culturile agricole și șeptelul, alimentele și alte produse de consum curent, obiectivele de importanță strategică, militare sau cu utilitate militară, facilitățile de infrastructură ale vieții sociale, facilitățile de stat și guvernamentale, sistemele de transport, telecomunicații și informaționale, simbolurile și valorile naționale, precum și bunurile mobile sau imobile ale organizațiilor internaționale.

Factori umani nespecfici

Persoanele incluse indirect în mecanismele, în politomia entității-țintă, în general cu referire la populația civilă.

Factori umani specifici

Persoanele incluse direct în mecanismele funcționale, în politomia entității-țintă, respectiv demnitari, militari, funcționari, precum și reprezentanți ai unor organizații internaționale.

Fazele ripostei contrateroriste:

- stabilirea naturii incidentului terorist – forțele de intervenție trebuie să stabilească dispozitivul de ripostă inițială, în vederea păstrării sub control a desfășurării incidentului terorist;
- stabilirea jurisdicției asupra atacului;

- trecerea la rezolvarea, cu mijloace specifice, a atacului terorist.

Făptuitor

Persoană care a săvârșit, a comis o faptă condamnată, de obicei un delict, o infracțiune.

Fâșie de protecție a frontierei de stat

Fâșia de teren constituită de-a lungul frontierei de stat, în scopul protejării semnelor de frontieră și asigurării controlului accesului în apropierea liniei frontiere - art. (1) lit. (c) din O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, cu modificările și completările ulterioare. Fâșia de protecție a frontierei de stat se stabilește de la linia de frontieră - către interior și are o lățime de 20 metri. La frontiera de apă sau în locurile din imediata apropiere a frontierei de stat, în care terenurile sunt mlăștinoase, supuse erodărilor sau avalanșelor, fâșia de protecție a frontierei de stat se constituie mai în adâncime.

Nu se constituie fâșie de protecție a frontierei de stat la frontierele interne, la țărmul Mării Negre, la Dunăre, pe căile de comunicație și în zonele cu lucrări hidrotehnice situate la frontieră. Regimul accesului și desfășurării activităților în fâșia de protecție a frontierei de stat se stabilește prin lege.

Fenomen infracțional

V. criminalitate.

Fenomen militar

Proces, transformare, evoluție specifică armatei; definește, sintetic, formele de manifestare, activitățile și relațiile ce compun sfera domeniului militar: războiul, armata, tehnica de luptă, știința și arta militară etc. Fenomenul militar aparține fenomenelor sociale, apariția, existența și esența sa fiind legate de relațiile sociale cu caracter conflictual, iar evoluția sa, determinată de condițiile materiale și spirituale ale fiecărei epoci istorice. Trăsăturile specifice ale fenomenului militar

sunt: manifestarea sa ca luptă armată între două părți adverse, caracterul său violent și distructiv, reglementarea precisă și riguroasă a activităților militare.

Fermitate

Calitatea, însușirea umană specifică celor puternici, stăpâni pe situație, curajoși, neșovăitori, neclintii, hotărâți, care știu ce vor. Ea exprimă statornicie, stabilitate, hotărâre neclintită, tărie morală. Fermitatea nu oferă loc de nuanțe, dubii, jumătăți de măsură. Cei fermi sunt curajoși, puternici, entuziaști. Nimic din ce e omenesc nu-i descurajează.

Festivitate

Serbare cu caracter solemn, organizată, de obicei, pentru celebrarea unui eveniment de seamă.

F.I.E.P.

Asociația Forțelor de Poliție și a Jandarmeriilor Europene și Mediteraneene, cu statut militar – denumirea asociației este realizată prin alăturarea inițialelor statelor fondatoare, respectiv Franța, Italia, Spania și Portugalia.

Filtru

Metodă de acțiune specifică poliției, jandarmeriei, poliției de frontieră, prin care se exercită controlul, parțial sau total, asupra persoanelor și/sau mijloacelor de transport, pe o perioadă de timp determinată de existența unor informații, de desfășurarea (sau de existența premiselor producerii) unor evenimente, în scopul prevenirii sau descoperirii încălcărilor legislației în vigoare.

Finanțarea actelor de terorism

Punerea la dispoziția unei entități teroriste a unor bunuri mobile sau imobile, cunoscând că acestea sunt folosite pentru sprijinirea sau

săvârșirea actelor de terorism, precum și realizarea ori colectarea de fonduri, direct sau indirect, ori efectuarea de orice operațiuni financiar-bancare, în scopul asigurării de resurse financiare pentru săvârșirea actelor de terorism.

Flogistic – (adj.)

De ardere, provenind din ardere.

Flotant – (despre oameni)

Care este în trecere printr-o localitate sau se stabilește în acea localitate, pentru o perioadă determinată; care nu locuiește permanent acolo.

Flux de informație

Raportul dintre cantitatea de informație și timpul în care ea este transmisă; ansamblul canalelor, legăturilor, conexiunilor prin care circulă informația în cadrul unei structuri.

Focar (sinonim hipocentru)

Punct teoretic, din interiorul pământului, de declanșare a unui cutremur tectonic.

Fond operativ

Totalitatea datelor și informațiilor stocate, procesate, accesate în mod eficient, prezentând interes pentru activitatea unei structuri (instituții).

Fort

Lucrare de fortificație construită din zidărie, cu contur poligonal, care face parte dintr-un sistem de întărituri, menită să apere un centru important sau o linie strategică.

Fortuit

Venit pe neașteptate, neprevăzut, inopinat, întâmplător.

Forța de Poliție Europeană

Structură de poliție a Uniunii Europene, formată din reprezentanți ai forțelor de poliție cu statut militar și civil din statele membre ale U.E. și în curs de aderare la U.E., concepută a fi întrebuințată pentru:

- întărirea capacităților locale de poliție prin intermediul misiunilor de formare-pregătire, de antrenament, de asistență, de control și de consiliere;
- înlocuirea polițiilor locale deficitare, prin executarea de misiuni care să ducă la restabilirea ordinii publice.

Forțele complementare

Sunt constituite din structuri ale Ministerului Apărării Naționale, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Protecție și Pază, precum și din Ministerul Justiției, Garda Financiară, Poliția Comunitară și Locală, serviciile de pompieri civili, formațiunile de protecție civilă de la autoritățile administrației publice, Agenția Națională Sanitar - Veterinară, Garda Națională de Mediu, societăți specializate de protecție și pază, instituții și agenți economici și alte categorii de forțe stabilite prin lege, care participă la efortul forțelor principale și de sprijin, potrivit competențelor.

Forțele de excepție

Sunt constituite din structuri specializate ale Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Protecție și Pază și Ministerului Apărării Naționale și acționează numai în situațiile și în condițiile prevăzute de lege, pentru restabilirea ordinii constituționale, atunci când instituțiile democratice sunt în pericol și toate celelalte măsuri de restabilire a ordinii publice au fost epuizate, iar posibilitățile forțelor principale și de sprijin, precum și complementare de ordine și siguranță publică au fost depășite.

Forțe de intervenție (unități sau subunități)

Structuri mobile, antrenate și dotate în mod corespunzător, specializate pentru rezolvarea anumitor situații de criză și care au în competență restabilirea ordinii de drept.

Forțele de sprijin

Sunt constituite potrivit competențelor și atribuțiilor, din structuri speciale de protecție și intervenție, poliție de frontieră, protecție civilă, pompieri și aviație aparținând Ministerului Administrației și Internelor.

Forțe principale de ordine publică ale Ministerului Administrației și Internelor

Sunt abilitate prin lege să exercite dreptul de poliție al statului, reprezentând componenta de bază a structurilor destinate să gestioneze întreaga problematică din domeniul ordinii publice pe timp de pace sau pe timpul stării de urgență, fiind constituite în structuri de poliție și jandarmi.

Forțe speciale

Subunitățile, unitățile și formațiunile Sistemului Național de Apărare, care acționează, în situații de criză, pentru reținerea, neutralizarea sau eliminarea unor elemente infracționale, acțiunile având un potențial de risc ridicat, sau în teatre de operațiuni militare (terestru, maritim, fluvial, aerian) care implică un nivel special de pregătire și dotare; categorii aparte de trupe care intervin numai în anumite cazuri (luare de oștaci, terorism, amenințare cu explozivi etc.).

Frontiera de stat

Linia reală sau imaginară care trece, în linie dreaptă, de la un semn de frontieră la altul ori, acolo unde frontiera nu este marcată în teren, cu semne de frontieră, de la un punct de coordonate la altul; la fluviul Dunărea și la celelalte ape curgătoare, frontiera de stat este cea stabilită prin acordurile, convențiile și înțelegerile dintre România și

statele vecine, cu luarea în considerare a faptului că principiul general acceptat de dreptul internațional fluvial este acela că frontiera trece pe mijlocul șenalului navigabil principal, iar la apele curgătoare nenavigabile, pe la mijlocul pânzei de apă; la Marea Neagră, frontiera de stat trece pe la limita exterioară și limitele laterale ale mării teritoriale a României (O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, cu modificările și completările ulterioare).

În tratatele sau acordurile de frontieră, definirea frontierei de stat poate diferi de cea din actul normativ intern, în funcție de consensul la care s-a ajuns pe timpul negocierilor. Scopul definirii, în tratatele de frontieră, a frontierei de stat este cel al separării, în plan vertical (atât a spațiului aerian, a solului și subsolului), a teritoriului unui stat de teritoriul altui stat. În această definire, scopul este de a arăta, într-o accepție cât mai precisă, limitele suveranității statelor. De exemplu, în Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Ungare privind regimul frontierei de stat româno-ungare, colaborarea și asistența mutuală în problemele de frontieră, semnat la 28 octombrie 1983, *frontiera de stat este definită ca o succesiune de planuri verticale, care pornesc de la linia ce desparte, la suprafața pământului, Republica Socialistă România de teritoriul Republicii Populare Ungare, iar, în continuare, delimitează spațiul aerian și subsolul teritoriilor celor două state.*

Schimbarea traseului frontierei de stat diferă de la convenție la convenție. Dacă se admite, în general, că traseul frontierei de stat se poate schimba datorită unor schimbări naturale ale terenului, cursurilor de apă etc., în cazuri speciale, de exemplu - la frontiera cu Serbia, frontiera de stat rămâne continuă și nemodificată, indiferent de schimbările naturale sau artificiale ce pot surveni la frontieră.

În dreptul internațional, frontiera de stat este definită ca fiind limita juridică în cadrul căreia statul își exercită suveranitatea sa deplină și exclusivă, iar națiunea – dreptul său la autodeterminare. Excepții de la limitele juridice ale statelor prin frontiera de stat sunt admise în dreptul mării, prin Convenția de la Montego Bay, 1982, prin care statelor riverane li se recunosc drepturi de jurisdicție în zona contiguă și zona economică exclusivă a mărilor la care sunt riverane, în convențiile internaționale adoptate sub egida O.N.U., care conțin cel puțin un element de

extraneitate (ex.: Convenția pentru combaterea traficului ilicit de droguri pe mare), în dreptul penal național, unde sunt aplicabile principiile de aplicare a legii penale, cum ar fi principiul universalității legii penale, principiul personalității legii penale sau principiul realității legii penale.

Frontiere externe

Conform Convenției din 1990 de aplicare a acordului de la Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea graduală a controalelor la frontierele comune, Schengen, 19 iunie 1990 – frontiera terestră și maritimă, precum și aeroporturile și porturile maritime ale Părților Contractante, dacă nu sunt frontiere interne.

În dreptul românesc, **frontiere externe** sunt frontiera terestră și maritimă, precum și aeroporturile și porturile maritime și fluviale, dacă acestea nu reprezintă frontiere interne (art. 1 lit. e) din O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, aprobată prin Legea nr. 243/2002, cu modificările aduse prin Legea nr. 39/2003)

Frontiere interne

Conform Convenției din 1990 de aplicare a acordului de la Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea graduală a controalelor la frontierele comune, Schengen, 19 iunie 1990 - frontierele comune terestre ale Părților Contractante, precum și aeroporturile pentru zborurile interne și porturile maritime pentru liniile de pasageri regulate, care au ca punct de plecare sau destinație exclusivă alte porturi de pe teritoriile Părților Contractante, fără escale în porturi din afara acestui teritoriu.

În dreptul românesc, **frontierele interne** sunt definite ca fiind frontierele comune terestre ale României cu fiecare dintre statele vecine cu care s-au încheiat acorduri, convenții sau alte înțelegeri internaționale privind eliminarea controlului la frontiera comună, precum și aeroporturile pentru zborurile externe, curse regulate și neregulate, porturile maritime și fluviale pentru liniile de pasageri regulate și mărfuri care au ca punct de plecare sau ca destinație exclusivă alte aeroporturi sau porturi de pe teritoriile statelor sau comunităților de state cu care România a încheiat acorduri, convenții sau alte înțelegeri internaționale privind eliminarea controalelor la frontieră, fără escale în aeroporturi sau porturi din afară

teritoriului acestora (art. 1 lit. d) din O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, aprobată prin Legea nr. 243/2002, cu modificările aduse prin Legea nr. 39/2003).

Fumizare

Emiterea de fum de mascare, cu ajutorul unui generator de fum (autospecială de fumizare, lumânări fumigene etc.); în cazul obiectivelor, se maschează o suprafață mai mare decât aceea a obiectivului, pentru a nu oferi adversarului posibilitatea să cunoască exact locul de dispunere a acestuia.

Funcție

Activitate administrativă pe care o prestează cineva, în mod regulat și organizat, într-o instituție, în schimbul unei retribuiții; situație ierarhică a cuiva în organizarea unei instituții; rolul îndeplinit de o anumită instituție socială; sarcină, rol, destinație.

Funcționar de securitate

Persoană care îndeplinește atribuțiile de protecție a informațiilor clasificate, în cadrul autorităților, instituțiilor publice, agenților economici cu capital integral sau parțial de stat și al altor persoane juridice de drept public sau privat.

Funcționar public

Persoana numită, în condițiile legii, într-o funcție publică. Persoana care i-a încetat raportul de serviciu din motive neimputabile ei își păstrează calitatea de funcționar public, continuând să facă parte din corpul de rezervă al funcționarilor publici⁵⁵.

⁵⁵ Legea nr. 188 din 8 decembrie 1999 privind Statutul funcționarilor publici (actualizată și republicată până la data de 20 mai 2005).

Funcționar public cu statut special

Orice persoană care exercită, permanent sau temporar, cu orice titlu, o însărcinare într-un anumit domeniu de activitate, în folosul comunității și poartă, de regulă, uniformă și armament (polițist).

Fundamentarea deciziei

Activitatea prin care se evaluează consecințele care impun introducerea conceptului de utilitate a variantei de acțiune alese.

Fundamentarea deciziei de securitate națională

Ansamblul elementelor decizionale ale statului, în domeniul securității naționale, care au la bază prevederile Constituției, normele dreptului internațional și prevederile tratatelor.

Fundamentarea deciziei strategice

Demonstrarea, argumentarea unei hotărâri de importanță națională, luată de o autoritate.

Furtună

Perturbație atmosferică care implică variații mari ale presiunii și vitezei vântului, pe zone cu raza de la 1 km (tornado) și până la 3000 km (ciclon).

G

Gabară

Navă auxiliară, fluvială, destinată transportului de materiale în zone greu accesibile⁵⁶.

Gardă de onoare

Subunitate militară destinată să dea onorul unor persoane oficiale sau drapelului, în anumite ocazii.

Gardă la monument

Pază instituită temporar, în semn de respect, cu ocazia anumitor solemnități.

Gestionarea informațiilor clasificate

Orice activitate de elaborare, luare în evidență, accesare, procesare, multiplicare, manipulare, transport, transmitere, inventariere, păstrare, arhivare sau distrugere a informațiilor clasificate.

Gestionare crize

Ansamblul măsurilor și acțiunilor de administrare a unor manifestărilor unor dificultăți (economice, politice, sociale etc.), a unor momente critice în evoluția care precede rezolvarea unor probleme, ale

⁵⁶ Cf. O.M.I nr. S/1072 din 24.01.2000 pentru aprobarea normativului tehnic privind înzestrarea unităților Ministerului de Interne cu nave, exploatarea și repararea acestora.

unor perioade de tensiune constând în izolarea, blocarea și stingerea (soluționarea) conflictelor care alimentează criza (conflictul), este un proces care implică organizare, planuri și măsuri menite să aducă sub control situația, să oprească evoluția negativă a acesteia și să proiecteze o soluție acceptabilă, căci principalul scop îl reprezintă găsirea căilor de menținere a stării de normalitate în societate.

Gestionare resurse

Administrarea unor rezerve sau surse de mijloace potențial valorificabile într-o împrejurare dată.

Gestionare resurse materiale

Fază a logisticii militare, care cuprinde stabilirea nevoilor, achiziționarea, gestionarea, clasarea, trecerea în revistă și repararea materialelor.

Gestionare situații de urgență

Identificarea, înregistrarea și evaluarea tipurilor de risc și a factorilor determinanți ai acestora, înștiințarea factorilor interesați, avertizarea populației, limitarea, înlăturarea sau contracararea factorilor de risc, precum și a efectelor negative și a impactului produs de evenimentele excepționale respective.

Geopolitică

Teoria care susține că politica unui stat ar fi determinată de situarea sa geografică, fiind fundamentată de studierea hărții politice dinamice a lumii, a jocului politic dintre state, condiționat și explicat pe temei geografic.

Geostrategie

Studiul raporturilor dintre datele geografice naturale și strategiile statului; parte componentă a artei militare, care se ocupă cu problemele legate de pregătirea, planificarea și ducerea războiului, a operațiilor militare la nivel planetar.

Ghid al carierei

Document care stabilește regulile (un cod de norme) ce reglementează și stau la baza managementului succesiunii la ocuparea posturilor în Ministerul Administrației și Internelor și vizează ocuparea unor funcții, promovarea, avansarea în grade profesionale/militare/clase și categorii, schimbarea unor domenii de activitate, specializarea personalului, trecerea pe anumite niveluri ierarhice, nivelul minim al programelor de pregătire continuă și ieșirea din sistem

Ghișeu de înregistrare (*check-in*)

Locul unde un operator aerian efectuează înregistrarea pasagerilor și a bagajelor acestora, în vederea îmbarcării pe o anumită cursă⁵⁷.

Globalizare – (*sinonim-mondializare*)

Rezultatul unor acțiuni ce se desfășoară într-o regiune a lumii și se resimt în alte zone ale pământului, într-un timp scurt. (ex. fenomene sociale, economico-financiare, politice, naturale etc.); întrepătrunderea tot mai accentuată a economiilor naționale, a politicilor etc., reflectată în creșterea, în cadrul fiecărei țări, a rolului schimburilor comerciale, a investițiilor, a capitalurilor străine, în formarea produsului intern brut.

Grad de amenințare

Totalitatea riscurilor la care este expusă persoana, în funcție de informații, amenințări reale și factori sociali.

Grafic de activitate

Document ce reflectă, prin desene și diagrame, acțiunile desfășurate, rezultatele lor precum și tendințele în domeniu; calendarul etapelor unui proiect, delimitate în timp; instrument de planificare a muncii, pentru o perioadă de timp.

⁵⁷ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Grup

O pluralitate de persoane între care se stabilesc legături integrative, normative, comunicative, afective, funcționale, în vederea îndeplinirii anumitor scopuri.

Grup central de analiză

Grup alcătuit din reprezentanți ai două sau mai multor comandamente (națiuni), care răspund de analiza detaliată a misiunilor (activităților) ce se desfășoară.

Grup central de planificare

Grup alcătuit din reprezentanți ai două sau mai multor comandamente (națiuni), care răspund de emiterea unor ordine, în cadrul exercițiilor de luptă, care trebuie să respecte specificațiile și directivele de planificare.

Grup decizional

Reunirea mai multor persoane specializate, între care se stabilesc legături inter-operative, normative, comunicative, funcționale și care, în urma evaluării unei stări de fapt, examinării unor aspecte ale unei situații, ajung la o concluzie și iau o decizie care va fi pusă în aplicare de către executanți.

Grup operativ

Grup formal instituționalizat numit, alcătuit dintr-un ansamblu (o echipă) de persoane însărcinate să pună în aplicare o decizie, caracterizat printr-o anumită structură profesională și care se constituie pentru a acționa rapid, activ, eficace, conform ordinelor primite, pentru rezolvarea unei anumite sarcini sau obiective imediate, după care se dizolvă.

Grupare de asigurare a intervenției

Compusă din personal propriu, provenit din structurile cu care se cooperează, având următoarele misiuni:

- blocarea zonei prin formarea unui perimetru de siguranță;
- identificarea persoanelor care ar putea sprijini teroriștii;
- evacuarea persoanelor, autovehiculelor și identificarea surselor ce ar putea genera explozii;
- supravegherea zonei, culegerea datelor de interes operativ informativ, pentru executarea intervenției;
- asigurarea suportului logistic și a comunicațiilor.

Grupare de pătrundere și evacuare (asalt)

Se compune din:

a) grupuri de intervenție contra-teroristă, care au misiunea de a executa acțiunea directă pentru capturare sau anihilarea teroriștilor și eliberarea ostaticilor;

b) echipă de intervenție pirotehnică;

Rezerve – destinate întăririi dispozitivelor funcție de evoluția evenimentelor;

Punctul de comandă – este componenta dispozitivului de intervenție, care coordonează și conduce forțele angajate, asigurând, totodată, centralizarea tuturor datelor referitoare la intervenție.

Grupare de sprijin a intervenției

Se compune din:

a) echipe de sprijin destinate să susțină cu foc pătrunderea echipelor de asalt;

b) echipe de blocare apropiată, care au rolul de a captura sau anihila teroriștii ce încearcă să părăsească obiectivul ocupat;

c) echipă de negociatori;

d) echipă tehnică, constituită din specialiști în domeniul înregistrării imaginilor video, interceptării convorbirilor, bruiajului radio, controlului asupra instalațiilor telefonice electrice, de apă și gaze;

e) echipă medicală;

- f) echipă de salvare-evacuare;
- g) echipă de pompieri.

Grupare teroristă

Grup structurat, având în componență mai mult de două persoane, înființat de o anumită perioadă de timp și care acționează concertat pentru comiterea de acte teroriste.

Grup structurat

Un grup format nu în mod aleatoriu, destinat săvârșirii imediate a unui act terorist, nepresupunând un număr constant de membri și nefiind necesară stabilirea, în prealabil, a rolului acestora sau a unei structuri ierarhice.

H

Habitaclu

Spațiu amenajat într-o/un aeronavă/autoturism, destinat echipajului/pasagerilor, bagajelor, poștei etc.

Habitus

Aspect fizic exterior al unui individ, de natură să prezinte indicații asupra stării de sănătate a acestuia, a existenței unei boli, a unei predispoziții etc.

Hașiș

Substanță narcotică extrasă din vârfurile înflorite ale unei specii de cânepă exotică (*cannabis indica*), folosită ca excitant psihic, care, consumată sistematic, dă toxicomanii grave.

Heroină

Medicament derivat din morfină, cu acțiune analgezică și stupefiantă, mai toxic decât morfina.

Hotărâre

Fermitate în conduită, în atitudinea cuiva; ceea ce hotărăște cineva, decizie; denumire dată actelor unor organe oficiale; act al unei instanțe judecătorești, dat în soluționarea unui litigiu.

Huliganism

Tulburare a ordinii și moralei publice, prin manifestări care arată lipsa de cuviință, lipsa de respect față de regulile de conviețuite socială, ultraj contra bunelor moravuri și tulburare a liniștii publice.

Imagine publică – dreptul individual la imagine

Acest drept pornește de la premiza că orice persoană publică, fie politician, actor, sportiv, inclusiv polițist beneficiază de propria imagine publică. Persoana care și-a asumat conștient această condiție își asumă, implicit, și riscul de a trăi „transparent”. Mai mult chiar, se apreciază că omul politic, fiind investit cu încredere, prin votul cetățenilor, dispune de propria sa imagine publică, în măsura în care aceasta reprezintă un capital investit de votant.

În lipsa unei legislații adecvate, imaginea publică include următoarele drepturi individuale; dreptul persoanei de a dispune de propria intimitate; dreptul cetățeanului de a avea acces la conținutul dosarelor care îl implică; dreptul persoanei de a refuza publicarea de date cuprinse în dosarele personale (cu excepția celor ce privesc hotărâri judecătorești definitive).

Iminența amenințării

Parametrii de stare și timp, care determină declanșarea inevitabilă a unei situații de urgență.

Implementare măsuri informative

Acțiunea de a pune în practică măsuri cu caracter informativ, prin recrutarea unor persoane care sunt apte să furnizeze informații în jurul unei cauze (ex. în cazul unei crime cu A.N., se recrutează un cerc de suspecti din anturajul victimei, care ar putea furniza informații cu privire la victimă).

Impact psihologic (efect psihologic)

Rezultatul concret, obținut în plan psiho-comportamental, ca urmare a desfășurării unor acțiuni psihologice.

Impunerea păcii

Operațiunile desfășurate potrivit prevederilor cap. VII din Carta O.N.U. Ele sunt de natură coercitivă și se desfășoară atunci când nu s-a obținut consensul tuturor părților aflate în conflict, pentru încetarea ostilităților sau când realizarea unui acord de încetare a focului este incertă. Ele sunt destinate să mențină sau să restabilească pacea ori să impună condițiile prevăzute în mandat, efortul fiind direcționat spre stoparea violențelor și revenirea la metode politice și diplomatice de soluționare a diferendelor; aceste acțiuni implică în cel mai înalt grad o decizie și un mandat politic.

Incident de securitate

Orice acțiune sau inacțiune contrară reglementărilor de securitate, a cărei consecință a determinat sau este de natură să determine compromiterea informațiilor clasificate.

Incintă

Spațiu (mare) închis, strict delimitat (închis în interiorul unei construcții sau suprafață de teren înconjurată din toate părțile de construcții, de amenajări, împrejmuită sau convențional delimitată), afectată unei anume activități, intrarea/ieșirea fiind sub control.

Incinta

Spațiu (mare) închis în interiorul unei clădiri sau suprafața de teren.

Independență

(1) starea, situația unui stat sau a unui popor a cărei suveranitate națională este recunoscută de celelalte state; dreptul unui stat de a

rezolva liber (cu respectarea drepturilor altor state și a principiilor dreptului internațional) problemele sale interne și externe, fără amestec din afară; stare de neatănare economică și socială (a unei persoane sau a unei clase sociale);

(2) situație a unei persoane care judecă lucrurile și acționează neinfluențată de interesele altor persoane.

Indicator de interdicție

Text sau simbol care semnalează interzicerea accesului sau derulării unor activități în zone, obiective, sectoare sau locuri care prezintă importanță deosebită pentru protecția informațiilor clasificate.

Indicatori de pază

Numărul de posturi și valoarea numerică a personalului care execută misiuni de pază și protecție, stabilite prin statele de funcțiuni ale unităților sau prin protocoale încheiate cu beneficiarii pe pază, în limita efectivelor aprobate de Ministerul Administrației și Internelor, prin Hotărâre de Guvern.

Influență socială

Acțiune exercitată de o entitate socială (persoană, grup, organizație), orientată spre modificarea opțiunilor și manifestărilor alteia.

Informare

A furniza cuiva informații despre cineva sau ceva; material scris, destinat aducerii la cunoștință celor interesați – prin flux informațional, în cadrul unei instituții; prin mass-media – pentru public - cuprinzând date relevante despre cauza care se dezbate sau care se impune a fi rezolvată; activitate de luare la cunoștință, cu privire la scopul, obiectivele și funcțiile unui obiect, persoană, activitate sau acțiune, cuprinzând inclusiv informarea orală. Informarea poate fi *simplă*, atunci când nu se sprijină pe documente, având, în aceste condiții, un caracter aproximativ, inexact, fluid, și *completă*, când are la bază date și documente identificabile și de regăsit în baza documentară a unei structuri organizate.

Informare de securitate

Evaluarea și expunerea informațiilor și/sau datelor privitoare la siguranța unor persoane sau referitoare la intențiile sau acțiunile care pot reprezenta o amenințare la adresa unor obiective economice sau sociale de importanță deosebită.

Informare generală

(1) activitatea de a aduce la cunoștința publicului date și informații de interes general;

(2) activitatea informativă exercitată neîntrerupt, în baza unui program de supraveghere generală, pentru cunoașterea, controlul și prevenirea unor riscuri și amenințări.

Informație

Date de interes, percepute sub formă brută (primară); *informația de valoare* - date asupra cărora s-a intervenit, au fost modificate și au căpătat altă valoare sau semnificație.

Informație clasificată compromisă

Informație clasificată care a fost rătăcită, pierdută ori accesată, total sau parțial, de către persoane neautorizate.

Informație cu privire la datele personale

Orice informație privind o persoană fizică identificată sau identificabilă – cf. Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

Informație cu relevanță pentru identificarea și gestionarea amenințărilor la adresa securității naționale

Comunicat, știre sau ansamblu de date cu valoare operativă mare, ce sunt deținute, la un moment dat, cu privire la aspecte ce vizează siguranța unui obiectiv, persoană, stat etc.

Informație de cooperare

Știre care ajută la realizarea coordonării dintre diferitele componente ale unui sistem; transmiterea de date necesare colaborării între două sau mai multe structuri care participă la o acțiune.

Informație de interes național

Acea informație menită să depisteze acțiunile ostile îndreptate împotriva statului și care pot dezechilibra, în plan politic intern și internațional, fiind dirijate împotriva intereselor naționale.

Informație de interes public

Orice informație care privește activitățile care rezultă din acțiunile unei autorități sau instituții publice, indiferent de suportul, forma sau modul de exprimare a informației⁵⁸.

Informație de necesitate națională

Date care prezintă o importanță foarte mare, deosebită, pentru siguranța statului, care se referă la nevoile de absolută trebuință ale unui stat.

Informații clasificate

Potrivit legii, informațiile sunt clasificate *secret de stat* sau *secret de serviciu*, în raport de importanța pe care o au pentru securitatea națională și de consecințele ce s-ar produce ca urmare a dezvăluirii sau diseminării lor neautorizate; informațiile *secret de stat* sunt informațiile a căror divulgare poate prejudicia siguranța națională și apărarea țării și care, în funcție de importanța valorilor protejate, se includ în următoarele niveluri de secretizare prevăzute de lege:

- a) strict secret de importanță deosebită;
- b) strict secret;
- c) secret.

⁵⁸ Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

Informațiile a căror divulgare este de natură să determine prejudicii unei persoane juridice de drept public sau privat se clasifică *secret de serviciu*.

Infractor

Persoană care a săvârșit cu vinovăție vreuna din faptele pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, ori care a participat la săvârșirea unei asemenea fapte ca autor, instigator sau complice.

Infracțiune

Fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală. Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale⁵⁹.

Infracțiuni contra demnității

Respectarea demnității personale este un drept fundamental; orice atingere adusă onoarei, reputației unei persoane, prin cuvinte, gesturi sau orice alte mijloace, ori prin expunere la „batjocură”, constituie contravenție, potrivit art. 205 C.P. și se pedepsește cu amendă.

Infrastructură economică

Ansamblul elementelor existente în cadrul economiei naționale, menite să înlesnească legăturile dintre diferitele activități economice și dintre diferitele zone teritoriale; organizarea economică a societății, care constituie fundamentul ideologiei ei, elemente ale bazei materiale.

Infrastructură informațională

Ansamblul elementelor care susțin sistemul de comunicații; summa de măsuri ce asigură cunoașterea situației operative, pe o anumită perioadă, dintr-o unitate, din mai multe unități etc.

⁵⁹ Codul Penal din 21 iunie 1968 (actualizat și republicat până la data de 25 iulie 2005)

Ingerință

Amestec ilegal, nedorit, forțat, intervenție în treburile unei persoane sau în viața unui stat, tinzând la știrbirea libertății / independenței de acțiune și la impunerea arbitrară a unui anumit punct de vedere.

Inițiativă

Capacitatea de a începe ceva, o nouă acțiune; presupune spirit inventiv, voință, ingeniozitate și are la bază o motivație puternică, angajament, mobilizare, cunoștințe profesionale temeinice; poate fi spontană sau, dimpotrivă, temeinic plănuită și realizată.

Insignă de serviciu

Obiect de diverse forme, purtat pe piept, la șapcă, la bască etc., având însemne heraldice sau indicații grafice, purtat, ca semn distinctiv, de către membrii unei organizații, de către angajații unei instituții.

Inspector AVSEC

Persoană desemnată sau abilitată de către Direcția Generală Aviație Civilă din cadrul Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, pentru efectuarea activităților de control de calitate (inspecții, evaluări de securitate, teste și investigații) din domeniul securității aeronautice⁶⁰.

Instabilitate politică

Stare a societății, caracterizată de schimbări politice frecvente, anarhice, de succesiunea rapidă la putere a diverselor forțe politice, situație în care instituțiile statului nu funcționează corespunzător sau chiar își desfășoară haotic activitatea, iar legile în vigoare nu se mai respectă.

⁶⁰ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Instituție publică

Denumire generică ce include Parlamentul, Administrația Prezidențială, Guvernul, ministerele, celelalte organe de specialitate ale administrației publice, alte autorități publice, precum și instituțiile din subordinea acestora, indiferent de modul de finanțare a acestora.

Instrucțiuni

(1) indicație dată de un organ central unei structuri de execuție cu privire la modul de îndeplinire a unor sarcini; îndrumări date de către conducerea unui organ ierarhic superior, organelor administrative aflate în coordonare/subordine; indicație dată cuiva cu privire la îndeplinirea unui lucru;

(2) textul sau broșura care cuprinde aceste îndrumări.

Integritate

(1) însușirea de a fi integru; cinste; probitate morală; incoruptibilitate;

(2) însușirea de a fi sau a rămâne intact, întreg.

Intensitatea crizei

Gradul de perturbare a stării de normalitate și viteza de evoluție a crizei.

Intensitatea situației de urgență

Viteza de evoluție a fenomenelor distructive și gradul de perturbare a stării de normalitate.

Interceptarea comunicațiilor

Ascultarea, înregistrarea, surprinderea autorizată, de către structuri specializate, dotate corespunzător, aflate sub controlul strict al legii, a mijloacelor de legătură (radio, telefonică etc.), în scopul gestionării datelor și informațiilor astfel obținute, pentru soluționarea unei cauze.

Interceptarea (urmată de somație)

Acțiunea operativă de frontieră, cu rol preventiv, ce presupune solicitarea adresată unei persoane de a înceta o activitate în curs de desfășurare, în scopul lămuririi unei situații ivite; este condiționată de comportamentul persoanei interceptate sau de datele ce se dețin despre acea persoană, cu privire la respectarea reglementărilor în vigoare.

Interes general

De importanță socială, util colectivității.

Interes național

Țel fundamental și mobil hotărâtor, care călăuzește și animă conduita fiecărui stat, în viața internațională. Interesul național reprezintă un concept generalizat al elementelor ce alcătuiesc nevoile și năzuințele vitale ale unui stat, fiind expresia cea mai generală a acestora (existența și respectarea identității naționale, apărarea independenței, suveranității, securității, a integrității teritoriale, stabilitatea regimului politic, bunăstarea economică și statutul internațional – sunt elementele ce dau materialitate acestui concept).

Interesele naționale de securitate ale României

Stări și procese bazate pe valorile asumate și promovate de societatea românească, prin care se asigură prosperitatea, protecția și securitatea membrilor ei, stabilitatea statului și continuitatea existenței sale.

Interese patrimoniale

Interese ce se consemnează, în cazul moștenirii, în legătură cu un patrimoniu (*patrimoniu – totalitatea drepturilor și obligațiilor unor persoane fizice sau juridice, estimabile în bani și bunuri la care se referă acestea*); preocupare a unei persoane fizice sau juridice în legătură cu un ansamblu de drepturi și obligații cu conținut economic, estimabile în bani, aparținând unei persoane.

Internet

Sistem mondial de informare și documentare, alcătuit din rețele de calculatoare, interconectate între ele; oferă transfer de fișiere, poștă electronică (*e-mail*) și spațiu virtual de conversație (*chat*).

Inter-operabilitatea

Nivel al standardizării, ce constă în capacitatea sistemelor sau forțelor de a furniza și accepta servicii către și de la alte sisteme sau forțe cu care cooperează în mod eficient, în cadrul unor misiuni comune; concordanța dintre forțele și mijloacele avute la dispoziție, respectiv dintre acțiunile a două sau mai multe unități care cooperează pentru îndeplinirea unei misiuni.

Intersecție

Orice încrucișare, joncțiune sau bifurcare de drumuri, inclusiv spațiile formate de acestea⁶¹.

Intervenție

Acțiuni desfășurate în timpul sau după producerea unui dezastru, pentru a asigura supraviețuirea persoanelor afectate.

Intervenție antiteroristă

Ansamblul măsurilor defensive realizate anterior producerii unor atacuri teroriste iminente, folosite pentru reducerea vulnerabilității factorilor umani, specifici și nespecifici, și a factorilor materiali.

Intervenție contrateroristă

Ansamblul măsurilor ofensive realizate în scopul capturării sau anihilării teroriștilor, eliberării ostaticilor și restabilirii ordinii legale, în cazul desfășurării ori producerii unui atac terorist.

⁶¹ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

Intervenție operativă

Acțiunile desfășurate, în timp oportun, de către structurile specializate, în scopul evitării agravării situației de urgență, limitării sau înlăturării, după caz, a consecințelor acesteia.

Intervenție pirotehnică

Acțiunea de verificare, descoperire și neutralizare a oricăror materiale explozive, într-un perimetru bine stabilit sau pentru stingerea incendiilor, realizată de persoane calificate.

Interzicerea unei direcții

Acțiunea specifică care se adoptă temporar de către structuri ale Poliției de frontieră, în scopul descoperirii și reținerii infractorilor (contravenienților), pe timpul deplasării acestora spre frontieră și a nu le permite ieșirea din raionul acțiunii.

Intravilan

Zona care cuprinde suprafața unei așezări umane, cu construcțiile și cu spațiile plantate sau rezervate circulației.

Introducere pe piață

Orice punere la dispoziție, cu titlu oneros sau gratuit, a precursorilor sau stocarea, fabricarea, producerea, transformarea, comercializarea, distribuirea sau curtajul (*def. curtajului – remunerația acordată curtierului – persoana care are ca ocupație mijlocirea tranzacțiilor – de bursă – la încheierea unei tranzacții*), în scopul punerii la dispoziție a acestor substanțe.

Intruziune în viața privată

Sub acest concept larg se regăsesc numeroase fapte și abuzuri, care au ca punct comun spațiul privat al persoanei (locuința, cercul de prieteni, viața intimă). Intruziunea nu se referă, așadar, exclusiv la clasică

„violare de domiciliu”, ci cuprinde difuzarea de informații cu privire la universul personal, fără acordul persoanei implicate sau al unui organism abilitat (Parchet, Poliție etc.).

Inundație

Acoperirea unei localități, zone, regiuni cu un strat de apă în stagnare sau mișcare, strat care, prin mărimea și durata persistenței sale, poate provoca sau provoacă victime umane și distrugerii materiale, afectând grav starea de normalitate în comunitatea respectivă, respectiv în zona afectată.

Investigatori acoperiți

Polițiști special desemnați să efectueze, cu autorizarea procurorului, activități specifice, în vederea strângerii datelor privind existența infracțiunii și identificarea făptuitorilor, și acte premergătoare, sub o altă identitate decât cea reală, atribuită pentru o perioadă determinată.

Investigație informativă

(1) metodă a muncii informative, care constă în obținerea unor informații de către polițistul investigator, prin dialog nemijlocit cu persoane ce pot furniza date de interes operativ, prin observarea ori constatarea directă a unor situații sau fapte care interesează activitatea poliției, precum și prin studierea unor evidențe, altele decât cele ale poliției;

(2) sursă de informații tehnice secrete, atipice, prin care se obțin, în secret, date și informații necesare protecției acțiunilor militare și trupelor.

Inviolabilitate teritorială

Normă imperativă care desemnează protecția specială de care se bucură, potrivit normelor și principiilor drepturilor intern și internațional, suveranitatea de stat, supremația teritorială și, implicit, frontierele de stat, împotriva oricărei agresiuni.

Istoricul problemei

Expunerea cronologică amplă a evoluției, de la origini până în prezent, a stării de lucruri dintr-un domeniu, a elementelor ce concurează în rezolvarea teoretică sau practică a unei chestiuni.

Itinerar

Drum pe care se desfășoară o călătorie, cu indicarea localităților parcurse; indicator care cuprinde stațiile și orele de plecare și de sosire ale unui vehicul pe un parcurs; (*mil.*) traseu, rută prestabilit(ă) pentru deplasarea unui vehicul, a unei coloane etc., în scopul îndeplinirii unor misiuni specifice sau pentru antrenament; se stabilește de statul major (comandantul) care organizează deplasarea, în funcție de nevoi, iar respectarea lui este obligatorie pentru șeful autovehiculului (comandantul coloanei). În alegerea itinerarului pentru o coloană se au în vedere tipul mijloacelor de deplasare și al misiunii de executat, precum și starea drumurilor.

Încadrarea cu personal în operațiuni

Statul de organizare a personalului Comandamentului Forței, în condiții operaționale.

Încălcare de frontieră

Nerespectarea unei reguli a regimului frontierei de stat, prevăzută în tratatele, convențiile, acordurile de frontieră – ex. tragerea cu arma peste frontieră, trecerea frontierei din neatenție (greșeală) etc.

Încercuirea și scotocirea

Acțiunea specifică a muncii de poliție, care se adoptă în situația în care se cunoaște precis locul unde se găsesc persoanele și eventual, mijloacele de transport de care acestea s-au folosit în activitățile prin care au încălcat legislația în vigoare; Se poate realiza în urma unor acțiuni de urmărire, supraveghere sau cercetare operativă ori printr-o acțiune directă.

Închizător

Echipaj de poliție rutieră ce se deplasează în spatele unei coloane oficiale, având ca misiune protejarea acesteia de pătrunderea în coloană, respectiv depășirea de către un autovehicul care nu face parte din coloană.

Înregistrare

Procesul de acceptare a unui pasager pe o anumită cursă, de către un operator aerian⁶².

Înștiințare

Activitatea de transmitere a informațiilor autorizate, către autoritățile publice centrale sau locale, după caz, despre iminența producerii sau producerea dezastrelor și/sau a conflictelor armate, în scopul evitării surprinderii și al realizării măsurilor de protecție.

Înțelegere

Cu sensul de acord, învoială - act internațional de nivel inferior, la nivelul unor organisme de execuție, pentru executarea prevederilor unui tratat, convenții, acord. Se aprobă prin Hotărâre de Guvern.

Învesti

A acorda cuiva în mod oficial un drept, o autoritate, o atribuție; a da cuiva investiura (a se evita confuzia generată de paronimul său – a investi).

Înzăpeziri

Depuneri de zăpadă pe platforma drumului, cu grosimi de peste 0,3 m, pe sectoare de drum continue sau discontinue.

⁶² Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

J

Jaf

Furt săvârșit prin violență.

Jalonier

Militar destinat pentru a marca punctele unui traseu, ale unei alinieri.

Jandarm

Militar din corpul jandarmeriei (militar care aparține și își desfășoară activitatea în conformitate cu actele normative care reglementează activitatea instituției pe care o reprezintă); militar care face parte din această instituția specializată a statului și exercită, în condițiile legii, atribuțiile ce îi revin cu privire la apărarea ordinii și liniștii publice, a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a proprietății publice și private, la prevenirea și descoperirea infracțiunilor și a altor încălcări ale legilor în vigoare, precum și la protecția instituțiilor fundamentale ale statului și combaterea actelor de terorism

Jandarmerie

Instituția specializată a statului, cu statut militar, care exercită, în condițiile legii, atribuțiile ce îi revin cu privire la apărarea ordinii și liniștii publice, a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a proprietății publice și private, la prevenirea și descoperirea infracțiunilor și a altor încălcări ale legilor în vigoare, precum și la protecția instituțiilor

fundamentale ale statului și combaterea actelor de terorism; prin atribuții, organizare, pregătire și dispunere teritorială, contribuie la garantarea suveranității, independenței, autorității, unității și securității statului, democrației constituționale pe întregul teritoriu național, atât în timp de pace, cât și în situații de criză.

Joc operativ

Scenariu care se creează în jurul unei probleme, oferind variante de rezolvare; (*mil.*) simularea unei operațiuni militare printr-un procedeu oarecare, cu ajutorul regulilor, datelor, metodelor și procedurilor prestabilite.

Joc de rol

Metodă didactică prin care subiecții sunt puși în situații reale sau potențiale; punerea unei persoane, structuri, în situația de a îndeplini o sarcină, atribuție care îi revine în cadrul unei acțiuni, misiuni. Se folosește, de regulă, în pregătirea unei acțiuni – similar jocului de scenă al unui actor; metodă de instruire prin simulare, prin care cursantul (elevul) își formează deprinderile practice specifice unei anumite profesii.

Joncțiune (*mil.*)

Loc unde se realizează legătura dintre flancurile dispozitivelor de luptă a două unități militare.

Justiție

Totalitatea instanțelor judecătorești ale unui stat. Pe plan social, justiția presupune un summum de calități morale. Legea nu se poate aplica după bunul plac, ci cu respectarea spiritului de echitate și a adevărului.

L

Legal(itate)

Caracterul a ceea ce este legal, conform cu legea; principiu potrivit căruia toate organele și organizațiile de stat sau obștești și cetățenii sunt obligați să respecte, în activitatea lor, legea; organizarea unui stat pe bază de legi; ansamblul legilor unei țări.

Legendă informativă

Metodă a muncii de informații, care constă fie în manevrarea, în interesul acțiunii de investigare a cauzei, a unei împrejurări reale, fie în aplicarea unor procedee tactice de lansare, în condiții de deplină conspirare, a unor versiuni verosimile, care să poată fi susținute și să reziste unei verificări, metoda fiind folosită pentru executarea sau asigurarea conspirativității acțiunilor sau obiectivelor activității informativ-operative desfășurate de către organele de poliție.

Legitimarea și verificarea identității

Acțiunea operativă, cu rol preventiv, care constă în solicitarea documentului de identitate, pentru stabilirea veridicității datelor de identificare a persoanei. Verificarea identității se execută prin controlul documentelor de identitate, recunoscute de legislația română (carte/buletin de identitate, legitimație de ședere temporară, carnet de identitate provizoriu, pașaport etc.) de către reprezentantul organului de ordine publică

Legitimitate

Însușire a ceea ce este legitim; presupune susținerea sau acceptarea voluntară a acțiunilor drepte și legitime, având la bază prevederi ale legilor interne și ale tratatelor, acordurilor, înțelegerilor internaționale și naționale.

Libera circulație

Libertatea unui cetățean/cetățeni de a se deplasa pe teritoriul altor state, fără impunerea unor restricții, conform tratatelor încheiate între statele respective.

Primul document relevant în materie este Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 13: „1. *Orice persoană are dreptul să circule liber și să-și aleagă reședința în interiorul unui stat.* 2. *Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv țara sa, și de a reveni în țara sa.*”

Constituția României prevede și garantează, la art. 25, libera circulație în țară și străinătate a persoanelor, cu îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege de exercitare a acestui drept (alin. 1), precum și dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în oricare localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară (alin. 2). Condițiile pentru intrarea/ieșirea în/din țară a persoanelor sunt stabilite prin lege și urmărite, în aplicare, de către polițiștii de frontieră, cu ocazia controlului persoanelor la trecerea frontierei de stat. Condițiile pentru libera circulație a persoanelor în interiorul țării sunt urmărite, în aplicare, de către organele locale ale poliției, iar pentru străini, polițiștii Autorității pentru Străini. Libera circulație a străinilor în România este reglementată prin Legea privind regimul străinilor în România.

În dreptul UE, libera circulație a persoanelor cuprinde patru drepturi: libera circulație a forței de muncă (art. 39 TCE); libera circulație a serviciilor (art. 49 și urm TCE), care se referă la dreptul de a presta sau beneficia de servicii în regim transfrontalier, în cadrul UE; libertatea de stabilire (art. 43 TCE), care se referă la dreptul de a înființa o societate comercială în oricare stat UE/SEE sau de desfășurare a unei activități economice independente, de durată; dreptul general de liberă circulație în spațiul UE, prevăzut de art. 18 TCE. Acestea fac parte din dreptul primar

și garantează cetățenilor UE un drept nemijlocit la libera circulație. Acest drept nu este garantat în mod nelimitat. Sunt stabilite condiții, fie în dreptul primar (art. 39 alin. 3 TCE – care se referă la lucrătorii din alte state UE (forța de muncă), care au un drept la libera circulație *sub rezerva limitărilor justificate prin motive de ordine publică, securitate publică și sănătate publică*. Prevederile liberei circulații a lucrătorilor nu sunt aplicabile angajaților din administrația publică (alin. 4)), fie au fost detaliate în dreptul secundar (Regulamentul CE 64/221; Regulamentul CE 68/360) și concretizate prin jurisprudența Curții Europene de Justiție.

În Spațiul Schengen, dreptul la libera circulație reprezintă o libertate care necesită, în schimb, întărirea frontierelor externe ale acestei zone și adoptarea unei politici eficiente de contracarare, în ceea ce privește extrădarea străinilor rezidenți ilegal. Lupta împotriva imigrației ilegale reprezintă o activitate importantă a întregii Uniuni Europene. Măsurile adoptate în acest sens caută să întărească încadrarea europeană și, în special, să permită Uniunii Europene să devină, mai rapid, o zonă a libertății, securității și justiției.

Pentru polițiști, polițiști de frontieră, polițiști comunitari, polițiștii pentru străini, tema liberei circulații a persoanelor constituie una din marile provocări după aderarea României la UE. Dreptul intern în materie va fi acoperit, în ceea ce privește drepturile cetățenilor UE/SEE și elvețienilor și membrilor de familie a acestora, de dreptul comunitar. Între dreptul intern și dreptul comunitar se va face o atentă demarcație cu privire la șederea terților pe termen lung, unde este aplicabil dreptul intern, șederea terților pe termen scurt - unde este aplicabil dreptul comunitar, acordarea vizelor străinilor terți pentru întreg spațiul comunitar sau numai pentru teritoriul României, regimul străinilor căsătoriți sau rude cu cetățenii comunitari etc.

Libera circulație a serviciilor

Reglementată de art. 49 și următoarele din TCE, include dreptul de a presta servicii în regim transfrontalier, ca întreprinzător sau prin intermediul colaboratorilor, ori de a fi beneficiar al unor asemenea servicii, ca societate comercială sau persoană particulară. Acest drept este funcțional pentru România în relația cu celelalte state membre ale

Uniunii Europene, după aderarea la UE, în condițiile stabilite de Tratatul de aderare. Relevant, în acest sens, este art. 148 din Constituția României și TCE, în special Capitolul 3 – *Serviciile*.

Importantă pentru polițiștii M.A.I. este cunoașterea aprofundată a acestui drept. Astfel, de acest drept beneficiază întreprinzătorul care efectuează lucrări de construcții, reparații sau întreținere, achiziții sau vânzări de mărfuri (expediții) ori transport de persoane (în regim de taxi), iar aceste activități au regim transfrontalier. De acest drept beneficiază persoanele care trec frontiera în alt stat U.E., pentru a merge la medic, la o acțiune culturală, la un meci de fotbal, la cumpărături sau la benzinărie, ori care pot fi turiști într-un cadru organizat. Membrii de familie beneficiază de acest drept ca un drept derivat, atunci când călătoresc cu prestatorul de servicii sau îi urmează acestuia în statul U.E. în care prestează servicii sau beneficiază de servicii (Regulamentul CE 73/148).

Libera stabilire

Prevăzut de art. 43 TCE, potrivit căruia cetățenii U.E. au dreptul să înceapă și să desfășoare o activitate economică independentă, să înființeze și să conducă societăți comerciale în alt stat UE, în conformitate cu dispozițiile statului gazdă referitoare la cetățenii proprii. Societățile comerciale înființate după legea națională a unui stat membru și care își au reședința în acel stat se bucură de dreptul de a înființa o societate comercială (filială) în alt stat membru U.E.

Regulamentul CE 73/148 dezvoltă dreptul la libera alegere a sediului, înțelegând prin activitate economică orice activitate productivă, comercială, meșteșugărească sau de liber profesionist. Curtea Europeană de Justiție a recunoscut acest drept chiar și pentru practicarea prostituției în mod independent, în măsura în care este permisă sau tolerată practicarea prostituției de către cetățenii statului gazdă.

Libertate

Categorie filozofică, produs istoric având ca finalitate eliminarea asupririi, a inegalităților și îngrădirilor. Libertatea asigură în totalitate drepturile fundamentale ale omului, excluzând libertatea ce restrânge drepturile celorlalți. Libertatea se exprimă nestingherit, exclusiv în limitele legii.

Libertăți fundamentale

Posibilitățile de acțiune ale cetățenilor unui stat garantate prin constituție și care nu pot fi îngrădite; de obicei, se referă la drepturile cetățenești; libertatea individuală (dreptul care garantează inviolabilitatea persoanei); libertatea de conștiință (dreptul oricărui cetățean de a avea o opinie proprie, în orice domeniu de activitate).

Licențiere

Activitate prin care agenților economici li se aprobă să desfășoare activități reglementate de legi speciale.

Limitarea efectelor unui dezastru

Ansamblul acțiunilor desfășurate după declanșarea unui dezastru, vizând reducerea efectelor acestuia asupra populației și mediului înconjurător.

Limitrof

Care se află în limita, la hotarul unei țări, unui ținut, unei suprafețe etc.; vecin, învecinat, mărginaș.

Livrarea supravegheată

Metoda folosită de instituțiile legal abilitate, cu autorizarea și sub controlul procurorului, constând în permiterea trecerii sau circulației pe teritoriul țării de droguri ori precursori, suspectate de a fi fost expediate ilegal, sau de substanțe care au înlocuit drogurile ori precursorii, în scopul descoperirii activităților infracționale și al identificării persoanelor implicate în aceste activități.

Localitate

Spațiul ce cuprinde clădiri, ale cărui intrări și ieșiri sunt semnalizate ca atare⁶³.

⁶³ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

Locație

Închiriere, chirie plătită pentru anumite lucruri luate în folosință temporară (**nu este sinonim cu loc, amplasament**).

Loc de reținere și arest preventiv

Loc special amenajat în cadrul unităților de poliție, astfel încât să asigure condițiile necesare aplicării regimului de executare a măsurii reținerii și arestării preventive, cazării, hrănirii, igienei, asistenței medicale, executării pazei și supravegherii reținuților și arestaților preventiv.

Loc de utilitate publică

Acea parte a unei clădiri, a unui teren, a unei străzi, a unui loc comercial, de afaceri, cultural-sportiv, istoric, educațional, religios, de recreere, accesibil publicului, precum și orice alt loc care îndeplinește această caracteristică (ex. - căi navigabile).

Logistică

Ansamblu de metode operaționale, prin care se asigură hrană, echipament, materiale și transport (inclusiv de persoane), necesare și destinate desfășurării unei activități/acțiuni.

Loialitate

Însușirea de a fi loial; sinceritate; trăsătură morală și socială care presupune întemeierea raporturilor dintre indivizi pe cerințele fidelității, sincerității, cinstei, dreptății, corectitudinii, principialității.

Lovitură de stat

Acțiune rapidă, care vizează schimbarea formei de organizare a statului, răsturnarea regimului politic existent și preluarea, prin forță, a puterii politice de stat, de către un grup sau organizație, în mod

nedemocratic; lovitura de stat este folosită, de regulă, de persoane sau grupuri aparținând aceleiași clase sociale.

Lucrător (forță de muncă)

(1) persoană care lucrează, care muncește; activ, harnic;

(2) persoană care produce bunuri materiale; orice om care muncește (într-un anumit domeniu).

Pentru personalul MA.I., noțiunea de lucrător sau forța de muncă are o importanță deosebită, odată cu aderarea la Uniunea Europeană a țării noastre. Potrivit dreptului U.E., noțiunea de lucrător (forța de muncă) este stabilită la nivelul dreptului comunitar și nu la nivel național, pentru că aceasta beneficiază de o interpretare mai largă, întrucât reglementează domeniul de aplicare a uneia dintre libertățile fundamentale garantate prin Tratatul CE, detaliată prin jurisprudența Curții Europene de Justiție. Definițiile sau criteriile naționale nu mai constituie o bază în funcție de care se stabilește dacă o persoană reprezintă forță de muncă și dacă poate să beneficieze de dreptul la libera circulație a forței de muncă. Dacă pentru cetățenii români și rezidenții legal în România, alții decât cetățenii U.E., dreptul aplicabil pe teritoriul României este dreptul român, pentru cetățenii U.E./S.E.E. și elvețienilor dar și al străinilor terți, dreptul aplicabil este dreptul U.E.. La fel, cetățenii români sunt beneficiarii dreptului U.E. atunci când se hotărăsc să lucreze în alt stat U.E.

Pentru polițiștii de frontieră, polițiști, polițiștii comunitari, polițiștii pentru străini, este foarte important să cunoască aceste nuanțe ale denumirii de lucrător și regulile ce se aplică acestor persoane.

Luptă informațională

Formă de luptă pe frontul invizibil, care utilizează diverse știri și comunicate false, în urma cărora se produce intoxicarea informativă a inamicului; confruntarea dintre două structuri (sisteme), în care unul urmărește protecția informației, iar celălalt dorește obținerea acesteia, în scopul valorificării.

M

Maieutică

Metodă prin care se urmărește ajungerea la adevăr pe calea discuțiilor, a dialogului.

Magnitudine

Cantitatea de energie eliberată de cutremur, indicată pe o scară de 9 grade, elaborată de F. Richter, în anul 1935.

Management

- (1) activitatea și arta de a conduce;
- (2) ansamblul activităților de organizare și conducere, care are drept scop adoptarea deciziilor optime în proiectarea și reglarea proceselor microeconomice;
- (3) știința organizării și conducerii unei instituții sau componentelor acesteia;
- (4) (mil.) acțiunea complexă prin care comandanții (șefii) investiți cu autoritate oficială (formală) îi determină pe subordonați să acționeze, în timp de pace și la război, în conformitate cu misiunile încredințate, de către conducerea politică a statului, structurii militare.

Managementul activității de informații

Ansamblul activităților de organizare, conducere și gestionare a procesului de culegere, stocare și exploatare a datelor și informațiilor.

Managementul crizelor

Ansamblul mecanismelor, procedurilor și activităților prin care factorii de decizie, abilitați prin lege, stabilesc și pun în aplicare măsurile necesare pentru prevenirea și controlul crizelor, precum și pentru înlăturarea efectelor acestora, în scopul revenirii la starea de normalitate.

Managementul frontierei

Concept care cuprinde atât supravegherea, cât și controlul frontierei, ultimul fiind definit de art. 6 din Convenția Schengen.

Managementul resurselor informaționale

Activități de organizare, coordonare, planificare și control a/al tuturor surselor de informații, în vederea cunoașterii și exercitării lor eficiente.

Managementul resurselor material–financiare și al patrimoniului

Ansamblul procedurilor și a activităților menite să permită ordonatorilor de credite gestionarea și utilizarea în mod eficient a resurselor materiale, financiare și patrimoniale ale unității publice.

Managementul resurselor umane

Ansamblul activităților desfășurate în scopul utilizării eficiente a angajaților dintr-o colectivitate.

Managementul riscurilor

Proces sistematic și riguros de identificare, analiză, planificare, control și comunicare a riscurilor. Fiecare risc identificat trece, secvențial, prin celelalte funcțiuni, în mod continuu, concurent și iterativ. Riscurile sunt uzual urmărite, în paralel cu identificarea și analizarea unor noi, iar planurile de atenuare pentru un risc pot conduce la descoperirea altor riscuri.

Managementul situației de urgență

Ansamblul activităților executate și al procedurilor utilizate de factorii de decizie, instituțiile și serviciile publice abilitate pentru identificarea și monitorizarea surselor de risc, evaluarea informațiilor și analiza situației, elaborarea de prognoze, stabilirea variantelor de acțiune și implementarea acestora, în scopul restabilirii situației de normalitate.

Manifestant

Persoană care participă la o manifestație, ca militant pentru diferite cauze sau care, în cadrul unor astfel de acțiuni, cere anumite drepturi, pentru sine sau pentru colectivitatea socială/profesională din care face parte, sau se împotrivește unor decizii ale diferitelor foruri.

Manifestație

Demonstrație de masă (pe străzile unei localități/unui oraș), desfășurată ca dovadă a simpatiei sau a protestului/dezacordului față de un eveniment de interes general, de o cauză comună sau față de o persoană ori un grup de persoane.

Manipulare

Acțiunea de a determina un actor social (individ, grup, mulțime) să gândească și să acționeze într-un anumit mod, compatibil nu cu interesele proprii, ci cu interesele inițiatorului, prin utilizarea unor tehnici de persuasiune, care distorsionează intenționat adevărul, lăsând, însă, impresia libertății de gândire și decizie. Prin manipulare nu se urmărește înțelegerea mai corectă și mai profundă a situației, ci inculcarea unei înțelegeri convenabile, recurgându-se la inducerea în eroare, cu argumente falsificate, și la apelul la palierele emoționale, non-raționale. Intențiile reale ale celui care transmite mesajul sunt de nesesizat de către primitorul acestuia. Manipularea reprezintă un instrument mai puternic decât utilizarea forței brute, fizice.

Marcare (a unui document)

Activitatea de inscripționare a nivelului de secretizare a informației și de semnalare a cerințelor speciale de protecție a acesteia.

Marfă

A se vedea „Cargo”⁶⁴

Marijuana

Stupefiant asemănător cu hașișul, extras din frunzele unei specii de cânepă.

Mass-media

Termen generic, prin care sunt desemnate mijloace tehnice moderne de informare și influențare a ordinii publice – presa, radioul, televiziunea, cinematografia, discurile, colecțiile editoriale de mare tiraj, afișele ș.a., prin care se transmit maselor, foarte operativ, mesaje informative.

Mărfuri paletizate-containerizate

Încărcătură constituită din mai multe pachete, care a fost expedită de una sau mai multe persoane, fiecare dintre acestea având încheiat un acord de transport aerian cu o terță persoană, alta decât un transportator aerian care efectuează curse pe baza unui orar de zbor regulat⁶⁵.

Măsură (*utilizat preponderent la plural*)

Procedeu/mijloc întrebuițat, hotărâre luată, dispoziție dată - pentru realizarea unui scop precis.

Măsuri de ordine

Acțiuni speciale, limitate în timp și spațiu, determinate de evenimente ce prilejuiesc concentrarea unor mase mari de oameni, care

⁶⁴ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

⁶⁵ idem

sunt impuse de situații deosebite ce nu pot fi rezolvate numai prin activitatea curentă.

Măsuri de sprijin electronic

Ansamblul operațiilor executate de trupele proprii, pentru descoperirea, interceptarea, localizarea, identificarea, analiza și determinarea parametrilor, radiațiilor electromagnetice purtător de informații și a surselor acestora, având ca rezultat cunoașterea situației electronice și operative a adversarului, determinarea amenințărilor în spectrul electromagnetic și sprijinul nemijlocit al contramăsurilor electronice și a măsurilor de protecție electronică, executate de trupele proprii.

Măsuri de protecție electronică

Ansamblul activităților ce se execută pentru menținerea capacității de întrebuințare, în interesul trupelor proprii, a spectrului electromagnetic, în condițiile executării de către adversar a ms.e. și c.me.; se realizează prin :

- măsuri tactice (mp.e.ta.);
- măsuri tehnice (mp.e.th.);
- măsuri organizatorice (mp.e.o.)
- măsuri de antrenament (mp.e.a.).

Măsuri de securitate

Tehnici, metode și acțiuni prin care poate fi prevenită introducerea articolelor interzise⁶⁶.

Măsuri excepționale

Totalitatea activităților (dispoziții, procedee și mijloace) desfășurate/întrebuințate în vederea asigurării bunei funcționări a instituțiilor statului, în cazuri deosebite, respectiv într-o situație de o

⁶⁶ idem

complexitate și pericol crescut (calamități naturale, dezastre, război, revoluție).

Măsuri de protecție

Ansamblul activităților de pază și securitate a unei (unor) persoane sau a obiectivelor, destinată împiedicării producerii unei tulburări (ajutor acordat organizatorilor în pregătirea propriului serviciu de ordine, evitarea blocajului circulației, afișarea unei prezențe apropiate și în adâncime).

Măsuri tactice de protecție electronică - mp.e.ta. :

- organizarea și dispunerea judicioasă a sistemelor (mijloacelor) electronice având în vedere să se evite radiația electromagnetică în direcția adversarului;
- dislocarea elementelor de dispozitiv al marilor unități (unităților) pentru a reduce sau elimina radiațiile electromagnetice a mijloacelor;
- manevra "neregulată" și frecventă a mijloacelor electronice, complexelor de armament dirijat și punctelor de comandă.
- mascarea și protecția fizică a tehnicii electronice, a punctelor de comandă etc.

Măsuri tehnice de protecție electronică - mp.e.th.:

Se realizează, în principiu, prin proiectarea și realizarea sistemelor electronice. Acestea cuprind standarde operaționale și temporale de protecție (ex.- lobi laterali reduși); folosirea tehnicii non-impuls; adaptarea rapidă a parametrilor semnalului în funcție de condițiile de propagare; spectru dispersat; modulația complexă a semnalelor; compresia impulsurilor; comunicații cu distribuție în timp; emisii electromagnetice uniforme etc.). Un alt procedeu îl constituie criptarea tehnică a mesajelor.

Mediu de securitate

Totalitatea condițiilor existente în plan național, regional și global, care creează sau asigură un climat de securitate națională, de stabilitate

economică și politico-socială internă, precum și de cooperare cu organisme internaționale, în vederea evitării stărilor de tensiune internă sau internațională, ori pentru înlăturarea factorilor de risc. Se realizează prin găsirea unor forme de cooperare și solidaritate, de acțiune conjugată a statelor care împărtășesc interese și valori comune și care să permită gestionarea unui spectru larg de tensiuni și riscuri, concomitent cu apărarea intereselor și obiectivelor de securitate.

Membru al echipajului

Persoană desemnată de operator să îndeplinească atribuții de serviciu la bordului unei aeronave pe timpul zborului⁶⁷.

Menținerea ordinii publice

Ansamblul măsurilor, activităților și acțiunilor organizate și desfășurate cotidian de către forțele de ordine și siguranță publică, pentru funcționarea normală instituțiilor statului, protejarea și respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, a normelor de conduită civică, regulilor de conviețuire socială, a celorlalte valori supreme, precum și a avutului public și privat.

Menținerea păcii

Un ansamblu de acțiuni ce se desfășoară sub autoritatea capitolului VI al Cartei ONU, cu acordul tuturor părților aflate în conflict, cu scopul de a monitoriza desfășurarea activităților de încetare a focului și dezarmare/demobilizare din teatru și a facilita/sprijini implementarea acordurilor de pace.

Mesaje informative

Totalitatea datelor care circulă în flux informațional, pe relația emitent-receptor.

⁶⁷ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Mescalină

Alcaloid care se extrage dintr-o plantă din familia cactaceelor din Mexic, utilizat ca stupefiant.

Metis

Persoană ai cărei părinți sunt din rase diferite (animal sau plantă provenit/ă din încrucișarea a doi indivizi de rase diferite).

Metodologie

- (1) parte a filozofiei, care se ocupă cu analiza teoretică a metodelor de cunoaștere;
- (2) totalitatea metodelor de cercetare folosite într-o știință;
- (3) metodă de cunoaștere cu maximum de generalitate; metoda cea mai generală de cunoaștere;
- (4) metodă.

Metropolă

Nume dat marilor orașe ale lumii (de obicei marilor capitale).

Migrant

Persoană care își părăsește țara de origine, exclusiv din motive economice.

Mijloace extrabugetare

Totalitatea resurselor umane materiale și financiare care nu sunt prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli; potrivit prevederilor legale în vigoare instituțiile publice pot încasa și administra venituri extrabugetare care provin din taxe, chirii, valorificare de produse, prestări de servicii.

Mijloc de probă

Ansamblul elementelor de fapt, care servesc la stabilirea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea autorului victimei și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru soluționarea cauzei; obiecte/înscrișuri care conțin sau poartă urme ale săvârșirii unor fapte sau au legătură cu acestea.

Mijloc tehnic

Modalitate de supraveghere informativ - operativă de menținere a comunicării între membrii echipei; mijloace caracteristice unui domeniu de activitate.

Minor neînsoțit

Persoană care nu a împlinit încă vârsta la care își poate exercita toate drepturile, și care nu este însoțită de părinți, reprezentanți legali sau persoanele în grija cărora se află de obicei.

Misiune

(1) Însărcinare, împuternicire dată cuiva, sarcină de a face un anumit lucru;

(2) grup de persoane (oficiale), trimis într-o țară străină, cu un anumit scop (de obicei diplomatic); (*mil.*) expresie clară și concisă a acțiunii de executat și de urmat de către una sau mai multe subunități, pentru realizarea unui scop precis.

Miting

Adunare, manifestație publică cu caracter foarte larg, prilejuită de un eveniment politic sau social important, organizat în scopul susținerii sau exprimării dezacordului față de subiecte de larg interes pentru comunitate; manifestație publică prilejuită de un eveniment politic sau social important, față de care se ia atitudine; reuniune sportivă (ex. miting aviatic)

Mobilizare (*mil.*)

Activitate complexă desfășurată pe plan politic, economic, administrativ și militar, pentru trecerea națiunii de la starea de pace la starea de război și asigurarea resurselor (de tot felul) necesare războiului. În funcție de situație, mobilizarea poate fi parțială sau generală. Cele mai importante probleme pe care trebuie să le rezolve mobilizarea sunt: pregătirea și protecția resurselor umane și materiale necesare apărării țării; asigurarea mobilizării forțelor armate, potrivit

planurilor de mobilizare; realizarea unei mobilizări rapide, în ordine și siguranță. Planul de mobilizare a economiei naționale se întocmește pentru cel puțin primul an de război și cuprinde măsurile de adaptare a economiei la cerințele producției de război, modalitățile de asigurare a necesităților armatei, economiei și populației, precum și resursele ce vor fi folosite pentru satisfacerea acestor necesități. Mobilizarea forțelor armate cuprinde măsurile ce se iau pentru a asigura armatei efectivele umane și mijloacele materiale necesare ducerii războiului. Include două etape importante: pregătirea, care se face din timp de pace, și execuția, care cuprinde anunțarea mobilizării, afluirea rezerviștilor și a mijloacelor economice, îndeplinirea celorlalte sarcini din planul de mobilizare. Mobilizarea forțelor armate se poate desfășura concomitent cu executarea unor acțiuni de luptă, fapt ce impune ca în planificarea mobilizării să se prevadă și misiunile ce pot fi ordonate trupelor, imediat după declararea mobilizării. Realizarea unui sistem de transmitere rapidă și sigură a ordinelor este esențială pentru reușita mobilizării.

Modelul Integrat al Securității Frontierei

Numele sistemului care acoperă toate aspectele politicii de frontieră; cuprinde patru filtre complementare: activități în terțe țări, țările de origine și tranzit; cooperarea bilaterală și multilaterală internațională; măsurile la frontierele externe; activitățile din interiorul teritoriului.

Monitoriza

A supraveghea prin intermediul monitorului sau al altui aparat specializat; a controla și îndruma, simultan, activitatea cuiva; a orienta spre realizarea anumitor scopuri, a superviza permanent rezultatele activității unei persoane sau instituții.

Monitorizare

Ansamblul activităților desfășurate de structurile de specialitate, pentru supravegherea și evaluarea **situației operative**, amplitudinii și intensității evenimentelor produse, evoluției și implicațiilor acestora, a modului de îndeplinire a măsurilor dispuse și de întrebuințare a resurselor, în scopul cunoașterii și dispunerii, după caz, de măsuri specifice de către conducerea Ministerului Administrației și Internelor și cele ale structurilor centrale și teritoriale, potrivit competențelor.

Monitorizarea situației operative

Proces de supraveghere, necesar evaluării sistematice a dinamicii parametrilor situației create, cunoașterii tipului, amplitudinii și intensității evenimentelor, evoluției și implicațiilor sociale ale acestora, precum și a modului de îndeplinire a măsurilor dispuse pentru gestionarea situației operative.

Moralitate

Natura, caracterul, valoarea unui fapt, a conduitei unei persoane sau a unei colectivități, din punct de vedere moral; comportare, conduită, moravuri, în conformitate cu principiile morale; cinste, bună purtare; educația realizată în spiritul unor valori morale, cum sunt cinstea, curajul, dăruirea și devotamentul.

Moravuri

Totalitatea obiceiurilor și deprinderilor unui popor, ale unei clase, ale unui mediu social sau ale unei persoane; conduită morală, moralitate.

Morfină

Substanță alcaloidă extrasă din opiu, întrebuințată drept calmant, narcotic sau stupefiant.

Motivație

Totalitatea argumentelor sau scopurilor conduitei, fie că sunt înnăscute, fie că sunt dobândite, conștientizate sau nu, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte, care determină pe cineva să efectueze o anumită acțiune sau să tindă spre anumite scopuri. Gama motivațiilor umane poate fi descrisă în suite de noțiuni: trebuință, impuls sau propensiune, dorință, intenție, scop, aspirație, ideal. Pentru obținerea unor performanțe crescute este necesar un fond motivațional adecvat. Perspectiva umanistă în studiul motivației are câteva caracteristici: arată că există o condiționare socială și culturală a nevoilor și motivelor umane postulează o evoluție motivațională, face distincția între motivația de deficit și motivația de creștere, propune o nouă abordare a proceselor psihopatologice.

Motocicletă

Autovehicul cu două sau trei roți, al cărui motor are o capacitate cilindrică mai mare de 50 cmc, cu sau fără ataș și/sau o viteză maximă, prin construcție, mai mare de 50 km/h, a cărui masă proprie nu depășește 400 kg⁶⁸.

Mulțime

Grupare temporară de indivizi aflați în apropiere fizică, fie întâmplător, fie deliberat - pentru realizarea unui obiectiv sau interes comun.

Municipalitate

Administrația unui municipiu; totalitatea organelor de conducere ale unui municipiu; persoanele care alcătuiesc aceste organe.

Municipiu

Oraș mare, având un rol economic, social, politic și cultural însemnat.

Muniție

Ansamblu format din proiectil și, după caz, încărcătura de azvârlire, capsă de aprindere, precum și celelalte elemente de asamblare care îi asigură funcționarea și realizarea scopului urmărit.

Mustrare

Sanctiune disciplinară care constă în notificarea scrisă făcută unui angajat care nu și-a îndeplinit obligațiile de serviciu și căruia i se recomandă să ia măsuri de îndreptare.

⁶⁸ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

N

Naturaliza

A acorda unui străin cetățenia statului în care locuiește (*tranzitiv*);
A obține dreptul de cetățean al statului în care locuiește(*reflexiv - despre străini*).

Naționalism-extremism

Doctrină politică bazată pe apărarea exagerată a intereselor unei țări și pe exacerbarea ideii de patrie, popor, națiune.

N.A.T.O.

North Atlantic Treaty Organisation - Organizația Tratatului Atlanticului de Nord - organism internațional fondat, la data de 04.04.1949, la Washington, de către Belgia, Canada, Danemarca, S.U.A., Franța, M.Britanie, Islanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Țările de Jos și Portugalia. Din anul 1952 au devenit membre Grecia și Turcia, din 1955 - Germania Federală, iar în anul 1982 a semnat aderarea și Spania. În anul 1997 Tratatul s-a extins, prin aderarea Ungariei, Poloniei și Cehiei. România a aderat la data de 15.04.2004.

Narcotic

(*Substanță, medicament*) care provoacă narcoză, respectiv acea stare caracterizată prin pierderea cunoștinței, relaxare musculară, diminuarea sensibilității și a reflexelor; starea este provocată artificial prin acțiunea acestor substanțe asupra centrilor nervoși.

Navă armată

Navă cu echipaj, dotată cu tehnică, armament și muniție (dacă este cazul) și asigurată cu plinuri, în vederea îndeplinirii misiunilor specifice⁶⁹.

Navă auxiliară

Navă utilizată la îndeplinirea altor misiuni decât cele considerate operative⁷⁰.

Navă de comandament

Navă operativă destinată conducerii de la bord a operațiunilor navale⁷¹.

Navă de remorcat și salvare

Navă auxiliară destinată remorcării și salvării navelor avariate⁷².

Navă dezarmată

Nava a căreia i s-au debarcat echipajul, tehnica, plinurile, armamentul și muniția⁷³.

Navă pentru stingerea incendiilor

Navă operativă, destinată stingerii incendiilor la obiectivele aflate pe apă sau în imediata apropiere⁷⁴.

⁶⁹ Cf. OMI nr S/1072 din 24.01.2000 pentru aprobarea normativului tehnic privind înzestrarea unităților Ministerului de Interne cu nave, exploatarea și repararea acestora.

⁷⁰ idem

⁷¹ idem

⁷² idem

⁷³ idem

⁷⁴ idem

Navă fluvială

Navă ale cărei caracteristici constructive permit navigația, în condiții de siguranță, numai pe apele interioare⁷⁵.

Navă maritimă

Navă ale cărei caracteristici constructive permit navigația pe mare în condiții de siguranță⁷⁶.

Navă nepropulsată

Navă fără sistem propriu de propulsie mecanică⁷⁷.

Navă operativă

Navă propulsată, utilizată la îndeplinirea misiunilor considerate operative, în baza reglementărilor Ministerului Administrației și Internelor⁷⁸.

Navă propulsată

Navă echipată cu sistem propriu de propulsie mecanică⁷⁹.

Navă sanitară – Navă auxiliară destinată asigurării asistenței sanitare⁸⁰.

N.B.C.

Nuclear, biologic, chimic.

⁷⁵ idem

⁷⁶ idem

⁷⁷ idem

⁷⁸ idem

⁷⁹ idem

⁸⁰ idem

Necesitate națională

Ceea ce este stringent, de absolută trebuință, pentru întreaga țară, pentru poporul din acel stat, la un moment dat.

Nediscriminare (interdicția de discriminare)

Dispoziție esențială a dreptului primar al U.E., prevăzută în art. 12 TCE, laitmotiv al întregului Tratat C; are caracter similar celui constituțional (art. 16 din Constituție, *Egalitatea în drepturi*). În dreptul U.E., principiul privește cetățenii statelor membre U.E., rezidenții legal în statele membre și străinii care au un drept de ședere într-un stat membru U.E. Principiul se aplică, fără a aduce atingere unor dispoziții speciale, adică au întâietate interdicțiile de discriminare reglementate și concretizate în multe alte prevederi ale Tratatului CE (art. 39, 49, 54 TCE). Art. 12 TCE are caracterul unei dispoziții generale, valabil numai în dreptul de aplicare al Tratatului CE.

Reglementări importante pentru poliție (cum este dreptul la liberă circulație pentru cetățenii U.E./S.E.E. și elvețieni, precum și pentru membrii de familie a acestora), intră în domeniul de aplicare a art. 12, la fel ca domeniile *vize, imigrație, libera circulație a persoanelor, controlul frontierelor și trecerea frontierei*. De reținut caracterul transfrontalier al principiului prevăzut de art. 12 TCE, condiție de bază a aplicării lui.

Interdicției de discriminare i se supun atât discriminarea directă, de exemplu - după cetățenie, cât și discriminarea indirectă, când domiciliul este considerat un criteriu, deoarece produce aceleași efecte ca și discriminarea directă. În acest sens, Curtea Europeană de Justiție s-a exprimat în mai multe rânduri.

Negociator

Persoană care tratează cu o altă încheierea unei convenții sau care intermediază, mijlocește încheierea, perfectarea unei înțelegeri (în numele său sau al altuia).

Neutraliza

Punerea cuiva sau a ceva în imposibilitatea de a se manifesta; a face inofensiv, a reduce la pasivitate, a contracara, a anihila acțiunea

unei forțe prin altă forță contrară, a zădărnici; a suprima, în condiții determinate, controlate, o opoziție existentă între două unități.

Nivel de protecție

Ansamblul măsurilor și contra-măsurilor luate pentru fiecare misiune în parte, în raport cu gradul de amenințare, pentru prevenirea, diminuarea sau înlăturarea posibilelor pericole (III, II, I, 0).

Nivel de secretizare

Se atribuie informațiilor clasificate, în funcție de interes pentru securitatea națională, pentru care trebuie să fie protejate și sunt:

a) Strict secret de importanță deosebită	- <i>NATO top secret</i>
b) Strict secret	- <i>NATO secret</i>
c) Secret	- <i>NATO confidential</i>
d) Secret de serviciu	- <i>NATO restricted</i>

Nivel operativ

Stadiu atins de o unitate militară, ce permite îndeplinirea obiectivelor stabilite; nivelul războiului în care campaniile și operațiile majore sunt planificate, conduse și susținute pentru a realiza obiectivele strategice în teatrele sau zonele de operații; stadiu, treaptă în desfășurarea unei acțiuni.

Nivel tactic

Parte componentă a artei militare, ce se ocupă de studiul, organizarea, pregătirea și ducerea acțiunilor de luptă, pentru a îndeplini cu maximum de eficacitate scopurile fixate; nivelul războiului în care luptele (acțiunile de luptă) sunt planificate și executate pentru realizarea obiectivelor militare repartizate unităților și formațiunilor tactice; stadiu, treaptă de organizare, de pregătire pentru îndeplinirea unei acțiuni; nivelul războiului în care luptele (acțiunile de luptă) sunt planificate și executate pentru realizarea obiectivelor militare repartizate unităților și formațiunilor tactice.

Nivel strategic

Palier atins în știința conducerii războiului, capabil să ducă la coordonarea unor acțiuni militare de mare amploare; grad, stadiu de organizare care favorizează desfășurarea unei acțiuni; nivelul războiului în care o națiune sau un grup de națiuni determină (stabilesc) obiectivele (scopurile) naționale sau ale alianței, privind asigurarea securității și desfășurarea resurselor naționale.

Normă

Regulă, dispoziție obligatorie stabilită prin lege sau prin uz; ordine recunoscută ca obligatorie sau recomandabilă.

Notificare

Acțiunea de aducere la cunoștința autorităților sau populației, printr-o notă oficială, a unei situații sau hotărâri.

O

Obiectiv de importanță strategică

Termen generic, ce cuprinde obiectivele forțelor armate sau cele de importanță deosebită pentru apărarea țării, activitatea statului, economie, cultură și artă, localurile misiunilor diplomatice sau ale unor organizații internaționale, precum și facilitățile de infrastructură sau locurile de utilitate publică.

Obiectiv de pază

Sedii, instituții, reședințe, persoane fizice sau juridice, unități militare, societăți comerciale cu capital de stat sau privat, porturi, aeroporturi, mijloace de transport auto, aerian, feroviar și naval (maritim și fluvial), lucrări de artă, terenuri, păduri, plantații sau alte zone protejate, asigurate cu pază calificată.

Obiectiv informativ

În limbaj informațional – țară, zonă, clădire, instalație sau persoană supravegheată în mod calificat, prin culegerea de date și informații.

Obiectiv strategic

Stadiu de dezvoltare, nivel ce trebuie atins într-o perioadă medie sau lungă de timp; scop prioritar a cărui îndeplinire favorizează desfășurarea unei acțiuni sau a activității unei unități economice.

Obiectiv-țintă

Indicativ propus de conducerea unei instituții, pentru a fi atins într-o anumită perioadă de timp; scop, țel (finalitate) concret(ă), pentru a cărei (cărei) îndeplinire sunt canalizate eforturile, în timp și spațiu.

Obiectiv vulnerabil

Orice facilitate amplasată pe aeroport sau care are legătură cu funcționarea acestuia și care, dacă este distrusă sau avariată, ar putea afecta grav funcționarea aeroportului⁸¹.

Observare

Acțiunea de a observa și rezultatul ei; procedeu de bază al cercetării, care constă în supravegherea câmpului de luptă, cu ochiul liber sau cu aparate optice, pentru obținerea de informații despre inamic, teren și trupe proprii. Se execută în toate situațiile de luptă, de către comandanți și întregul personal. Există: *observare terestră*, executată permanent, la toate eşaloanele de comandă, din puncte de observare terestră, dar având un câmp limitat; *observare aeriană*, executată prin mijloace aeriene (avioane, elicoptere, mijloace de zbor fără pilot, sateliți); *observarea descoperirii țăntelor aeriene*; *observare navală*, constând din supravegherea spațiului maritim, de către observatorii de la posturile de pe litoral sau de la bordul navelor (avioanelor, elicopterelor, submarinelor); *observare de geniu*, executată în scopul descoperirii lucrărilor și activităților genistice; *observare chimică*, executată în scopul descoperirii începutului contaminării chimice (radioactive), de către observatorii de toate armele și de la posturile de observare chimică; *observare medicală*, supravegherea stării sanitare a trupelor și teritoriului, în scopul semnalării, la timp, a modificărilor care ar putea influența sănătatea personalului.

⁸¹ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Ochirea

Angajarea unei ținte în bătaia armei:

(1) *Foc precis ochit*. Această tehnică este cea mai precisă. Presupune luarea unei poziții stabile, fixarea privirii și atenției împrejur. Este folosită, normal, pentru angajamente mai mari de 25 m sau când nevoia de precizie cere viteză;

(2) *Foc rapid ochit*. Această tehnică presupune o fixare imperfectă a imaginii țintei, care este distorsionată, dar înălțarea este de mică importanță. Când privirea este fixată pe țintă, trăgătorul mânuie trăgaciul. Această tehnică este folosită pentru ținte aflate până în 15 m și este corectă, precisă și foarte rapidă;

(3) *Foc de ucidere rapidă*. Această tehnică constă în rezolvarea unei situații neprevăzute și plasează ochirea din față, de pe direcția de deplasare, cu ochirea unui pericol apărut din spate. Este folosită pentru focul de viteză, până în 12 m. Devierea este importantă, dar înălțarea traiectoriei nu este critică în raport cu ținta. Această tehnică este mai rapidă și mai precisă. Cu antrenament, luptătorii pot deveni, în spații înguste, trăgători mortali;

(4) *Foc instinctiv*. Aceasta tehnică este cea mai oportună. Trăgătorul focalizează și ocheste cu arma în direcția țintei, fără o ochire precisă, folosind forța memoriei, pentru a compensa lipsa ochirii precise. Aceasta tehnică poate fi folosită doar în situații-limită.

Ofițer de legătură

(1) persoană având grad profesional de ofițer, care este detașată într-o anumită țară, pentru rezolvarea operativă, pe teritoriul statului respectiv, a unor probleme de interes pentru ambele state; (*mil.*) ofițer din compunerea statului major, trimis la un stat major superior, vecin sau subordonat, cu misiunea de informare asupra situației și de transmitere a unor comunicări verbale sau scrise ale comandantului respectiv, asupra cărora este în măsură să dea relațiile suplimentare solicitate. La eşaloanele subordonate are și misiunea de a da indicațiile rezultate din cunoașterea temeinică a concepției comandantului său, pentru a ușura îndeplinirea ordinelor acestuia;

(2) polițist care ia contact nemijlocit cu informatorul sau cu polițistul sub acoperire.

Olograf—(*adj.*)

(Despre acte, scrisori etc.) scris de mâna autorului; autograf, semnătură.

Onoare

Integritate morală, probitate, corectitudine, cinste, considerație, prețuire.

Operator

(În domeniul traficului de droguri) orice persoană fizică sau juridică implicată în introducerea pe piață a precursorilor drogurilor.

Operație informațională

Activitatea desfășurată pentru afectarea informațiilor, a proceselor bazate și orientate pe informații și a sistemelor.

Operație specială

Activitate în care instrumentul militar al unei puteri naționale sau al unei grupări multinaționale este folosit pentru organizarea și desfășurarea operațiunilor militare, altele decât războiul, a operațiunilor psihologice și de război electronic.

Operații

Acțiuni militare de mare amploare, desfășurate în vederea realizării unui plan strategic sau a sarcinilor subordonate acestuia.

Operație de consolidare a păcii

Operație ce vizează realizarea tranziției spre autoritatea civilă, acordarea de sprijin în negocierea armistițiului sau tratatului de pace,

acordarea de suport logistic, identificarea și sprijinirea structurilor ce pot contribui la consolidarea păcii, la dezvoltarea încrederii în instituțiile statului și la reconstrucția economică.

Operațional

Ceva sau cineva pregătit să intre în acțiune (activitate, operație); capacitatea optimă a formațiunilor (grupurilor, colectivelor) de a putea fi angajate în operație.

Operaționalizare

(1) totalizarea și cuantificarea unor operații, precum și evaluarea lor în raport cu anumiți parametri care trebuie atinși pentru ca sistemele de conducere subordonate să devină operaționale;

(2) totalitatea activităților desfășurate în scopul atingerii obiectivelor operaționale propuse de către o anumită structură militară.

Operaționalizarea structurilor

Concept care asigură, prin aplicarea sa, instrumentele prin care factorii de decizie politico-militară pun în mișcare sistemul, pentru a atinge pragul de reacție într-un interval de timp cât mai scurt.

Operațiuni cu precursori ai drogurilor

Fabricarea, producerea, tratarea, sinteza, extracția, condiționarea, ambalarea, transportul, distribuirea, livrarea, punerea în vânzare, procurarea, folosirea, stocarea, depozitarea, manipularea, recuperarea, distrugerea, curtajul sau orice altă activitate legală de import, export, tranzit ori intermediere de precursori.

Operațiuni de menținere a păcii

Totalitatea activităților desfășurate cu acordul tuturor părților implicate, de către militari/poliție civilă ai/a statelor membre O.N.U., U.E. sau ale altei organizații internaționale de securitate, în scopul:

- restabilirii și menținerii ordinii de drept, în țările angrenate în conflicte (război, război civil, revoluții);

- monitorizării și implementării unui acord;
- instruirii reprezentanților forțelor de ordine locale;
- monitorizării activității acestora, până la desfășurarea, în statul respectiv, de alegeri democratice sau și după acest moment, până la instaurarea unui climat de securitate, de siguranță civică, a unei stabilități politice de perspectivă.

Operațiuni biologică

Atac de amploare, care constă în folosirea agenților biologici, cu ajutorul mijloacelor convenționale (artilerie, rachete, aviație) și neconvenționale (teroriste).

Operațiuni de frontieră

Ansamblul mai multor acțiuni operative întreprinse de către Inspectoratele Județene ale Poliției de Frontieră, Direcțiile Poliției de Frontieră și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, în scopul descoperirii și reținerii infractorilor/contravenienților la regimul frontierei. Operațiunile de frontieră sunt caracterizate prin organizarea acțiunilor operative, simultan sau succesiv, de mai multe structuri ale Poliției de Frontieră, pe spații mari și cu acțiunea forțelor și mijloacelor de nivelul a cel puțin două sectoare ale Poliției de Frontieră.

Operațiuni N.B.C.

Operațiuni care constă în folosirea combinată a armelor de distrugere în masă.

Operațiuni nucleară radiologică

Operație care constă în folosirea armei nucleare/radiologice, în atacuri de amploare.

Operațiuni specială

Activitate specifică, desfășurată de forțe antrenate într-un anumit domeniu (desant, intervenție pentru eliberarea ostaticilor etc.); acțiune desfășurată în vederea atingerii unui scop, care se deosebește de una curentă prin metodele folosite, precum și forțele și tehnica implicate.

Operațiuni cu arme și muniții

Producerea, confecționarea, modificarea, prelucrarea, repararea, experimentarea, vânzarea, cumpărarea, închirierea, schimbul, donația, importul, exportul, transportul, tranzitul, transferul, transbordarea, depozitarea, casarea și distrugerea armelor de foc și munițiilor.

Operațiuni umanitare

Ansamblul activităților desfășurate de organizații guvernamentale sau non-guvernamentale, pentru atenuarea suferinței umane și asigurarea mijloacelor minime de subzistență pentru populația aflată în zonele unde au avut loc calamități, catastrofe, dezastre naturale, conflicte armate, epidemii etc., respectiv distribuirea de alimente, medicamente ș.a.

Opiaceu

Care conține opiu sau provine din opiu.

Opinia publică

Fenomen psiho-social al cărui conținut este dat de un anumit punct de vedere, de o părere a publicului sau de aprecierea generalizată a unei colectivități umane (pornind de la dimensiunea unei societăți, până la grupa de muncă sau clasa școlară), exprimat(ă) în legătură cu o anumită problemă, de exemplu, cu privire la aspecte de conduită umană, viață socială, politică, economică, culturală.

Opinie

Enunț care dă expresie opțiunii cognitive și afective a unei persoane, a unei colectivități sau a unui grup social, cu privire la un fapt sau eveniment, o relație sau interacțiune socială etc.

Opinie publică

Ansamblu de cunoștințe, convingeri și trăiri afective manifestate de membrii unui grup sau ai unei comunități, cu o intensitate relativ mare, în legătură cu un domeniu de importanță socială majoră.

Opiomanie

Abuz de opiu; obișnuința de a consuma opiu.

Opis

Listă de acte, registru, indice, inventar.

Opiu

Substanță narcotică toxică obținută prin uscarea latexului extras, prin incizie, din capsulele necoapte ale unei specii de mac și folosită ca somnifer, calmant, analgezic, stupefiant.

Oprobriu (*public*)

Dispreț, dezaprobare prin care societatea condamnă fapte socotite nedemne sau persoane care săvârșesc astfel de fapte.

Optimizare

Alegerea și aplicarea soluției celei mai bune, optime, dintre mai multe posibile.

Ordin de acțiune

Directivă (de obicei) oficială, trimisă de comandant subordonaților săi, în scopul coordonării operațiilor desfășurate de aceștia, pentru îndeplinirea misiunii.

Ordin de serviciu

(În înțelesul Legii nr.295 din 28 iunie 2004 privind regimul armelor și munițiilor) - document eliberat de persoana juridică autorizată să dețină și să folosească arme, prin care se acordă persoanei angajate pe bază de contract de muncă, precum și studenților de la instituțiile de învățământ superior cu profil cinegetic, dreptul de a purta și folosi arma și muniția corespunzătoare - înscrise în acest document - în timpul și pentru executarea sarcinilor de serviciu.

Ordine

(1) dispoziție, succesiune regulată, cu caracter spațial, temporal, logic, moral, estetic, a unor lucruri, fapte etc.; organizare (socială, economică etc.), însușire, rând, rânduire, orânduială. *Ordine de bătaie* - dispozitiv de luptă; *Ordine de zi* - program care cuprinde totalitatea problemelor care urmează să fie discutate într-o ședință, într-o adunare; în expr. „a chema pe cineva la ordine” - a soma pe cineva să respecte anumite norme (de conduită) încălcate; a admonesta;

(2) Organizare, orânduire socială, politică, economică; stabilitate socială, respectul instituțiilor sociale învestite cu autoritate și prerogative ce țin de respectarea stării de legalitate.

Ordine constituțională

Starea de normalitate care asigură desfășurarea activităților și a acțiunilor politice, sociale, economice, militare etc., pe baza și spiritul legilor, sau modul în care sunt apărute drepturile și libertăților cetățenilor, libera dezvoltare a personalității și demnității umane. Definește funcționarea normală a organelor statului, create în conformitate cu prevederile Constituției, pentru elaborarea, punerea în aplicare și asigurarea respectării legilor în societate.

Ordine de drept

Stare a relațiilor sociale care se caracterizează prin desfășurarea, în condiții de normalitate, a raporturilor juridice, respectiv a activităților din domeniile politic, economic și social, în strictă conformitate cu prevederile Constituției și ale legilor țării.

Ordine juridică

Stare a relațiilor sociale, care se caracterizează prin desfășurarea, în strictă conformitate cu prescripțiile dreptului, a raporturilor juridice; totalitatea regulilor de conduită stabilite sau recunoscute de stat, în scopul reglementării relațiilor sociale, a căror respectare obligatorie este garantată de forța coercitivă a statului.

Ordine publică

Parte componentă a securității naționale, reprezintă starea de legalitate, de echilibru și de pace, corespunzătoare unui nivel socialmente acceptabil de respectare a normelor legale și de comportament civic, care permite exercitarea drepturilor și libertăților constituționale, precum și funcționarea structurilor specifice statului de drept și se caracterizează prin credibilitatea instituțiilor, sănătatea și morala publică, starea de normalitate în organizarea și desfășurarea vieții politice, sociale și economice, în concordanță cu normele juridice, etice, morale, religioase și de altă natură, general acceptate de societate. Asigurarea, menținerea și restabilirea ordinii publice se realizează potrivit principiilor și normelor statornicite prin Constituție, prin măsuri și acțiuni de convingere și constrângere, desfășurate de organele specializate ale statului.

Ordonator de credite

Conducător al unei instituții bugetare de stat, autorizat prin lege să gestioneze fonduri bugetare aprobate prin planul de venituri și cheltuieli al instituției.

Organism de execuție

Structură specializată, componentă a unui sistem, care funcționează în mod organizat și se ocupă de realizarea unor activități, programe etc., pentru realizarea unui scop bine definit.

Organiza

A face ca o instituție, o grupare de forțe să funcționeze, să-și desfășoare activitatea, să acționeze organic, ca un tot, prin repartizarea însărcinărilor și coordonându-le conform unui plan adecvat; a stabili și a coordona resursele umane, mijloacele tehnice și administrative, astfel încât să permită/asigure desfășurarea în condiții optime a activităților proprii, a misiunilor; a pregăti temeinic o acțiune, după un plan dinainte elaborat.

Organizație neguvernamentală (non-guvernamentală)

Grup de persoane cu concepții sau preocupări comune, care are un regulament sau un statut propriu, constituit în vederea executării unei

activități organizate, fără nici o legătură statutară cu sfera politicului, respectiv cu un guvern național.

Organizație polițienească

Instituție (agenție) care are atribuții în domeniul de referință, cum ar fi: prevenirea comiterii și investigarea ilegalităților care se află în competența autorităților judiciare; menținerea ordinii publice, sub coordonarea autorităților administrative locale sau naționale; poate primi și alte îndatoriri administrative.

Organizație teroristă

Structura constituită ierarhic, cu ideologie proprie de organizare și acțiune, având reprezentare atât la nivel național, cât și internațional și care, pentru realizarea scopurilor specifice, folosește modalități violente și/sau distructive.

Organ de decizie

Structura, forma organizatorică creată și investită, prin lege, cu competență în luarea de decizii, hotărâri, precum și pentru a ordona și controla modul de îndeplinire a unei sarcini, misiuni.

Organ tehnic

Parte componentă a unui organism, a unei structuri care se ocupă cu acordarea asistenței de strictă specialitate, într-un domeniu bine determinat.

Organ tehnic de execuție

Parte componentă a unei structuri, a unui organism, abilitată să desfășoare activități specifice într-un domeniu dat, care se ocupă de implementarea, în acel domeniu, a tuturor aspectelor de strictă specialitate.

P

Pace

(1) stare de bună înțelegere între popoare, situație în care nu există conflicte armate sau război între state, popoare, populații;

(2) acord al părților beligerante, asupra încetării războiului, tratat de încheiere a unui conflict armat;

(3) (*într-o comunitate*) – lipsă de tulburări, de conflicte, de vrajbă; armonie.

Pact

Denumire dată unor tratate internaționale, bilaterale sau multilaterale, cu caracter solemn, privind relațiile politice între state, încheiate în special în scopul menținerii păcii sau al colaborării strânse între semnatori, formă scrisă a unei înțelegeri încheiate între două părți; învoială; convenție.

Pandemie

Epidemie care se extinde pe un teritoriu foarte mare.

Panică

Formă de manifestare a fricii colective, exteriorizată în comportamente necontrolate și necorespunzătoare, inadaptative ale grupurilor sau maselor de oameni.

Paradă

Festivitate militară la care defilează trupele; defilare a trupelor cu prilejul acestei festivități.

Parametru

Mărime proprie unui obiect, unui mecanism, unui sistem, unui fenomen etc., care servește la caracterizarea unor proprietăți ale acestora.

Paramilitar–(adj.)

(Despre formații, detașamente, grupări, organizații etc.) - care este organizat și dotat după modelul unei armate; (despre acțiuni) care are un pronunțat caracter militar (agresiv).

Parte carosabilă

Porțiunea din platforma drumului, destinată circulației vehiculelor. Un drum poate cuprinde mai multe părți carosabile, complet separate una de cealaltă printr-o zonă despărțitoare sau prin diferența de nivel ⁸².

Parteneriat

Asociere a unor persoane fizice sau juridice, în scopul desfășurării, în comun, a unei activități, în același domeniu sau în domenii conexe sau compatibile, pentru obținerea unor performanțe superioare celor realizate anterior respectivei asocieri.

Pasageri în transfer

Pasagerii care, pentru continuarea călătoriei, realizează conexiuni directe între două zboruri diferite⁸³.

Pasageri în tranzit

Pasagerii care sosesc pe un aeroport de pe care pleacă cu același zbor cu care au sosit⁸⁴.

⁸² Ordonanța de urgență nr.195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice(actualizată până la data de 12 iulie 2004)

⁸³ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Pașaport european pentru arme de foc

Documentul emis la cerere, în condițiile legii, de autoritatea competentă, care atestă dreptul titularului de a călători pe teritoriile statelor membre ale Uniunii Europene, cu armele de foc și muniția înscrise în acesta.

Pașnic

(1) *ref. la persoane* - care iubește și susține pacea și lupta pentru pace, potrivnic războiului; care evită orice conflict, care este adept al relațiilor prietenești, armonioase și evită orice conflict;

(2) *ref. la atitudini* - lipsit de agresivitate;

(3) *ref. la acțiuni* - care se desfășoară fără violență.

Patrimoniu

Totalitatea drepturilor și obligațiilor cu valoare economică, precum și a bunurilor materiale la care se referă aceste drepturi, care aparțin unei persoane fizice sau juridice.

Patriotism

Sentiment de dragoste față de patrie și de propriul popor.

Patrulare

Activitate tactică polițienească organizată, prin care se realizează prezența în teren a polițiștilor, pe timp de noapte și/sau de zi, pe un itinerar prestabilit în raport cu cerințele situației operative - polițienești.

Patrulă

Element de dispozitiv compus din doi sau mai mulți polițiști sau militari (pe jos, călare, pe mașini de luptă sau pe nave izolate), care îndeplinesc o misiune de cercetare, de pază, de control sau de legătură,

⁸⁴ idem ⁵⁸

în mediul urban și rural, în locurile și mediile favorabile săvârșirii infracțiunilor sau în alte locuri unde se concentrează sau acționează elemente infractoare.

Pază și protecție instituțională

Forme de asigurare a desfășurării, în condiții de normalitate, a activității unei instituții; se realizează prin forțe și mijloace militare sau civile, de către instituțiile specializate ale statului, pentru obiectivele de interes național sau strategic.

Pândă

Metodă care se aplică pentru prevenirea comiterii unor infracțiuni în anumite locuri; supravegherea directă a mișcării unor elemente suspecte, surprinderea în flagrant a infractorilor sau capturarea persoanelor date în urmărire.

Pecuniar—(adj.)

Bănesc; material.

Pendinte

(1) care este subordonat cuiva, care depinde de...;

(2) care n-a fost încă soluționat, care urmează să fie rezolvat;
(despre probleme aflate în litigiu) care este în curs de cercetare, care așteaptă să fie judecat.

Percheziție

Cercetare făcută de către organele de urmărire penală sau de către procuror, asupra unei persoane bănuite a fi comis o infracțiune, respectiv asupra obiectelor de îmbrăcăminte și a bunurilor acesteia sau în locuința acesteia, pentru găsirea și ridicarea probelor materiale ale infracțiunii sau pentru descoperirea infractorului; cercetarea în scopul descoperirii de obiecte ascunse - produs al infracțiunii sau cu ajutorul cărora s-a săvârșit infracțiunea.

Perfecta

A duce la bun sfârșit, a desăvârși, a definitiva, a încheia (un acord, o tranzacție).

Pericol

Situație, întâmplare, circumstanță care (poate) pune în primejdie existența, integritatea cuiva sau a ceva; primejdie, amenințare.

Pericol social

Una din trăsăturile esențiale ale infracțiunii, prevăzută în capitolul I, titlul II, art. 18 C.P., partea generală. Fapta care prezintă pericol social, în înțelesul legii penale, este orice acțiune sau inacțiune prin care se aduce atingere valorilor sociale apărute și pentru sancționarea căreia este necesară aplicarea unei pedepse.

Perimetral

Care ține de perimetru, respectiv de limita teritoriului unei localități, a unei zone etc.

Perioadă de tensiune

Interval de timp în care se manifestă o stare premergătoare conflictului armat între două sau mai multe state dintr-o anumită regiune.

Permise

Legitimații sau alte documente eliberate persoanelor angajate la aeroporturi sau celor care au nevoie de autorizații de acces în aeroporturi ori în zone cu acces limitat, în scopul facilitării accesului și identificării, precum și documentele eliberate pentru vehicule, în scopuri similare⁸⁵.

⁸⁵ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005.

Permis de armă

Documentul emis, în condițiile legii, de autoritatea competentă, prin care o persoană fizică dovedește dreptul de a deține și, după caz, de a purta și folosi arme letale, ale căror tip, marcă, serie, calibru și, respectiv, caracteristici ale muniției aferente sunt înscrise în acest document.

Permis de transfer al armelor

Document eliberat de autoritățile române competente, prin care se permite efectuarea unei operațiuni de transfer de arme și muniții de pe teritoriul României către un stat membru al Uniunii Europene.

Peronină

Narcotic cu acțiune mai puternică decât morfina.

Persoană de legătură

Persoane credibile, selectate din rândul populației-țintă, în scopul facilitării transmiterii unor mesaje, precum și al creșterii eficienței acțiunilor psihologice.

Persoană inadmisibilă

Persoană care nu îndeplinește condițiile legale pentru trecerea frontierei de stat⁸⁶.

Persoană indezirabilă⁸⁷

Persoană căreia autoritățile competente ale unui stat îi interzic intrarea pe teritoriul statului respect.

Persoană împuternicită

Persoană autorizată (eventual printr-o procură) să acționeze în numele altcuiva, delegat, mandatar.

⁸⁶ idem

⁸⁷ idem

Persoană turbulentă

Orice persoană care comite, la bordul unei aeronave civile, din momentul în care ușa aeronavei este închisă, înainte de decolare, până în momentul în care aceasta este deschisă, după aterizare, precum și pe durata procesării acesteia, indiferent de fluxul ori terminalul în care se află, oricare dintre următoarele acte⁸⁸:

- agresiunea, intimidarea sau amenințarea care pot periclita ordinea și liniștea publică la bordul aeronavei sau siguranța persoanelor ori a bunurilor acestora;

- agresiunea, intimidarea sau amenințarea, fizică sau verbală, împotriva unui membru al echipajului, dacă acest act se suprapune cu îndeplinirea atribuțiilor de către membrul echipajului sau micșorează abilitatea acestuia de a-și îndeplini atribuțiile;

- imprudența deliberată sau deteriorarea aeronavei, a echipamentelor, a structurii și echipamentelor aferente, și care periclitează ordinea și liniștea publică la bordul aeronavei sau siguranța persoanelor ori a bunurilor acestora;

- comunicarea, cu intenție, de informații false, care pun în pericol siguranța aeronavei;

- refuzul de a respecta o instrucțiune legală dată de comandantul aeronavei sau, în numele acestuia, de către un membru al echipajului, cu scopul de a asigura siguranța aeronavei sau a persoanelor și bunurilor aflate la bord ori cu scopul de a menține ordinea sau disciplina.

Personal contractual

Personalul civil dintr-o unitate M.A.I., angajat cu contract de muncă, pe o perioadă nedeterminată de timp.

Personal sanitar

Orice persoană care a fost afectată exclusiv, temporar sau permanent, unor scopuri sanitare, respectiv administrării unităților sanitare, funcționării sau administrării mijloacelor de transport sanitar.

⁸⁸ idem

Persuasiune

Acțiunea, darul sau puterea de a convinge pe cineva să creadă, să gândească sau să facă un anumit lucru.

Perturba

A tulbura, a deranja ordinea, liniștea, mersul normal al unor fapte, fenomene etc.; a împiedica funcționarea normală a unui sistem, organism etc.

Pestă

(1) boală gravă, infecțioasă și epidemică, provocată de o bacterie și manifestată prin tumori, hemoragie, febră mare etc.; ciumă;

(2) (*med. vet.*) - denumire generică dată unui grup de boli, cu evoluție acută, provocate de virusuri, la taurine, porcine, cabaline și păsări.

Pestilențial

(1) (*adj.*) care are caracteristicile unei boli molipsitoare sau care răspândește o boală molipsitoare (ca pesta); contagios;

(2) (*fig.*) *despre mirosuri* – dezgustător, infect, de nesuportat.

Petardă

Mică încărcătură de exploziv, în înveliș de carton sau de hârtie cerată ori smolită, care produce, la explozie, zgomot și fum, fiind întrebuințată la semnalizări, pentru controlul mulțimilor, respectiv pentru dispersarea grupurilor turbulente sau pentru acoperirea înaintării forțelor de ordine care acționează pentru restabilirea ordinii publice.

Pichet de grevă

Grup de greviști care stau de gardă la poarta unei instituții, pentru a preveni pe angajații din afară despre declanșarea grevei și pentru a împiedica pătrunderea în respectiva instituție a spărgătorilor de grevă;

acțiunea de pichetare – instalarea salariaților sau a reprezentanților sindicali ai acestora în puncte-cheie (sediile președinției, legislativului și executivului, ale altor instituții ale statului cu responsabilități în domeniul în care își desfășoară greviștii), cu scopul de a exercita presiune asupra factorilor de decizie, pentru rezolvarea revendicărilor formulate.

Piromanie

Formă de tulburare psihică, în care bolnavul simte impulsul nestăpânit de a da foc, de a distruge prin foc.

Pirotehnie

Tehnica fabricării și utilizării unor dispozitive, a unor materiale care servesc la aprinderea munițiilor, a armelor de foc, a unor substanțe explozibile, a artificilor etc.

Pistă pentru biciclete

Una dintre subdiviziunile părții carosabile sau o porțiune din trotuar ori acostament, materializată prin marcaje rutiere și/sau semnalizată prin indicatoare, destinată numai circulației bicicletelor și ciclomotoarelor⁸⁹.

Plan

Proiect elaborat cu anticipare, cuprinzând o suită ordonată de operații, de activități etc. destinate să ducă la atingerea unui scop; program (de lucru); distribuție metodică a părților componente ale unei lucrări, în diverse domenii; (*mil.*) document organizatoric necesar unei activități militare importante și complexe, cuprinzând totalitatea măsurilor ce trebuie adoptate pentru atingerea obiectivelor fixate. Se întocmește de statul major, se aprobă de șef (uneori și de eșalonul superior) și se comunică subordonaților, în părțile care îi privesc. Există: **plan de război**,

⁸⁹ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

elaborat pe timp de pace, cuprinzând ansamblul măsurilor de ordin politic, militar, economic, destinat realizării scopurilor strategice ale războiului; **plan de mobilizare**, ansamblu de documente înglobând măsurile organizatorice, pentru trecerea unei unități (mari unități) de la starea de pace la starea de mobilizare; **plan de alarmă**, cuprinzând măsurile ce trebuie luate în cadrul unei unități (mari unități, instituții, formațiuni militare) pentru executarea alarmei; **planul cercetării**, cuprinzând nevoile de cercetare, măsurile luate pentru procurarea informațiilor, repartizarea acestora pe categorii de mijloace, timpul de realizare, raioane (fâșii, direcții) de cercetare; **planul pregătirii de foc a ofensivei**. În afară de acestea, se întocmesc **planuri de întrebuințare în luptă a armelor, de asigurare, de transport** ș.a.

Plan de acțiune

Document de organizare și conducere a activităților (misiunilor) specifice, care rezultă din concepția acțiunilor, elaborată de manager (șef), cuprinzând activități concrete, referitoare la domeniul din competență, coordonate exacte ale spațiului și timpului de desfășurare a acțiunii, incluzând necesarul de resurse umane (pe categorii de forțe participante) și materiale; proiect elaborat cu anticipare, destinat desfășurării unei activități.

Plan de intervenție

Document de planificare din care rezultă misiunile elementelor de dispozitiv în acțiunea de restabilire a ordinii publice, neutralizarea și anihilarea actelor teroriste, eliberarea ostaticilor, prinderea evadaților, dezertorilor care au asupra lor armament și muniție etc., respectiv în care sunt menționate forțele angajate în astfel de misiuni, și care prevede modul de acțiune și competențele forțelor de intervenție.

Plan de mobilizare

Document care cuprinde diverse activități în plan politic, economic, socio-administrativ și militar, în baza căruia se realizează trecerea națiunii de la starea de pace la starea de război (incluzând,

totodată, și resursele necesare ducerii conflictului armat); (*mil.*) documentul prin care șeful structurii militare stabilește, detaliază și eșalonează în timp, pe baza aprecierii forțelor și mijloacelor, metodelor și detaliilor organizatorice necesare, conducerea și desfășurarea procesului de mobilizare.

Planifica

A întocmi un plan, a programa, a organiza, a coordona și a conduce, pe baza unui plan.

Planificare

Atribut al conducerii, care reprezintă un ansamblu de acțiuni, de complexitate variabilă, întreprinse de organele de conducere în vederea determinării, cât mai clar posibil, a tuturor elementelor ce caracterizează procesul condus și anume: obiective, subiect, resurse, probleme de spațiu, timp, instrumente, metode și procedee utilizate; (*mil.*) activitate de elaborare a documentelor privind organizarea, desfășurarea, conducerea și asigurarea multilaterală a operației (luptei). Se execută de statul major, sub conducerea șefului unității și se concretizează în planul operației (luptei), pe harta cu hotărârea acestuia, în planurile de întrebuințare în luptă a armelor și în alte documente care se întocmesc pentru operație (luptă).

Planificarea resurselor

Programarea utilizării resurselor, pe criterii de eficiență; (*mil.*) ansamblul activităților prin care volumul, structura și modul de alocare a resurselor umane, materiale, financiare și de altă natură sunt determinate, reglate și alocate în raport cu obiectivele fundamentale de ordine și siguranță publică, securitate și apărare armată a statului.

Plan strategic anual

Document în care sunt fixate principalele obiective ce trebuie îndeplinite de poliție, pentru anul următor, pe baza concluziilor desprinse în urma consultării populației și a celor rezultate din analiza situației operative.

Plan unic de ordine și siguranță publică

Document de planificare prin care, în baza analizei situației operative, se organizează activitatea de asigurare și menținere a ordinii și siguranței publice la nivelul județelor și municipiului București, cu implicarea tuturor componentelor cu atribuții în acest domeniu, corelată, pentru Poliție, cu prevederile Planului strategic anual.

Planuri de operațiuni pentru situații neprevăzute

Planuri ce se elaborează pentru posibilele operațiuni în care factorii de planificare (*de exemplu*: scopul, forțele, destinația, riscurile, zona de operațiuni etc.) au fost identificați sau pot fi estimați. Aceste planuri se elaborează cât mai detaliat posibil, incluzând forțele necesare și variantele de dislocare, ca bază de planificare operațională ulterioară.

Platformă

Zonă definită, pe aeroport, destinată deservirii aeronavelor, pentru îmbarcarea-debarcarea pasagerilor, poștei sau mărfurilor, realimentării cu carburant, parcării sau întreținerilor tehnice⁹⁰.

Pluralism politic

Principiu al democrației, care preconizează menținerea mai multor forțe social-politice interpusse între individ și stat, ca o condiție și o garanție a limitării puterii acestuia, a funcționării democrației.

Pluvial adj. (despre ape)

Produs de ploaie.

Pluviometru

Aparat utilizat pentru determinarea cantității de precipitații atmosferice căzute într-un anumit interval de timp, pe o anumită suprafață.

⁹⁰ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005

Pod de gheață

Strat continuu de gheață, care acoperă, în întregime, suprafața unui râu sau a unui lac.

Politică națională

Ansamblul activităților și acțiunilor desfășurate, la un moment dat, de partidele politice, organismele statale și non-statale, cu reflectare la nivel național, cuprinzând organizarea și conducerea unei comunități umane, în limitele teritoriului național, potrivit unui program care reflectă ideologia, idealurile unei (sau unor) clase.

Poliție

Instituție specializată a statului, care exercită atribuții privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, respectarea ordinii și liniștii publice; organ al administrației de stat, având misiunea de a menține ordinea publică, de a asigura respectarea regulilor de conviețuire socială, de a apăra avutul public și cel privat.

Poliția comunitară

Serviciu public de interes local, specializat, care s-a înființat sau se poate înființa la nivelul municipiilor, orașelor și sectoarelor municipiului București, precum și la nivelul comunelor, în scopul asigurării ordinii și liniștii publice, precum și pentru creșterea eficienței pazei obiectivelor și a bunurilor aparținând domeniului public și privat al unităților administrativ-teritoriale; se poate constitui, după caz, prin reorganizarea corpurilor gardienilor publici existente la data intrării în vigoare a *Legii 371/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea Poliției Comunitare*, la nivelul unităților administrativ-teritoriale prevăzute la art. 1 alin. (1) și (2) din legea susmenționată.

Poliția de proximitate

Serviciu public în folosul societății, care, prin amplasarea teritorială și competență materială, are în vedere, cu prioritate,

cunoașterea intereselor și așteptărilor legitime ale cetățenilor și ale colectivității locale. PROXIMITATEA se realizează prin crearea unui parteneriat între poliție, pe de o parte, și cetățeni, unități școlare, biserică, medii de afaceri, O.N.G-uri, autorități publice locale etc., pe de altă parte.

Poliția locală (cf. proiectului de lege)

Serviciu public specializat al administrației publice locale, care exercită atribuții în domeniul apărării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății publice și private a unităților administrativ-teritoriale, precum și al asigurării ordinii, liniștii publice și siguranței persoanei, la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor.

Polițist

Funcționar public civil cu statut special, înarmat, ce poartă, de regulă, uniformă și exercită atribuțiile stabilite prin lege, pentru Poliția Română, ca instituție specializată a statului.

Poliția de Frontieră

Instituția specializată a statului care exercită atribuțiile ce îi revin cu privire la:

- supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat;
- prevenirea și combaterea migrației ilegale și a faptelor specifice criminalității transfrontaliere, săvârșite în zona de competență;
- respectarea regimului juridic al frontierei de stat, pașapoartelor și străinilor;
- asigurarea intereselor statului român pe Dunărea interioară și canalul Sulina, situate în afara zonei de frontieră, în zona contiguă și în zona economică exclusivă;
- respectarea ordinii și liniștii publice în zona de competență, în condițiile legii.

Activitatea Poliției de Frontieră Române constituie serviciu public și se desfășoară în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, exclusiv pe baza și în executarea legii. În toate

acțiunile pe care le desfășoară în zona de competență, personalul Poliției de Frontieră Române are obligația să prevină și să combată stările de pericol la adresa României, determinate de migrația ilegală și criminalitatea transfrontalieră.

Polițist de frontieră

Funcționarul public cu statut special, înarmat, care poartă, de regulă, uniformă și exercită atribuțiile stabilite, prin lege, în sarcina Poliției de Frontieră Române - cf. art. 2 lit. b) din *O.U.G. nr. 104/2001 privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române*, aprobată prin *Legea nr. 81/2002*.

Poluarea mediului

Complex de fenomene care au schimbat, tind sau pot să schimbe mediul ambiant, în detrimentul echilibrului ecologic natural, prin infectarea acestuia cu materii chimice reziduale, deșeuri industriale, gaze de eșapament ș.a.

Pompier

Persoană care face parte dintr-un grup militar sau civil, special instruit, organizat și utilat pentru a preveni și/sau stinge incendiile, pentru a salva vieți omenești, bunuri materiale, pentru a proteja mediul, precum și alte atribuții prevăzute de lege, drept pentru care activitatea este prevăzută în nomenclatorul ocupațional și al meseriilor.

Port

Suprafață delimitată din teritoriul național, situată la malul mării sau al unei căi navigabile, protejată natural sau artificial împotriva valurilor, vânturilor, curenților și ghețurilor, construită și echipată astfel încât să permită, în principal, primirea și adăpostirea navelor, încărcarea, descărcarea, transbordarea, depozitarea mărfurilor, primirea și expedierea acestora cu mijloace de transport, îmbarcarea și debarcarea pasagerilor.

Post de pază

Loc amenajat, în care un militar (santinelă) îndeplinește serviciu de pază la un obiectiv; loc amenajat în scopul executării unor misiuni (ex.: post de observare, post de comandă); loc unde își exercită prerogativele agentul de circulație; instalație înzestrată cu aparatele necesare efectuării unei operații tehnice.

Post de jandarmi

Subunitate de jandarmi înființată cu caracter permanent sau temporar, în scopul menținerii ordinii publice în localități urbane și rurale.

Post de poliție comunal

Structură polițienească al cărei teritoriu de competență corespunde cu limitele administrativ teritoriale ale unei comune, având atribuții complexe în soluționarea problemelor ce privesc activitatea M.A.I.

Potamologie

Ramură a hidrologiei care se ocupă cu studiul apelor curgătoare.

Potențial

Termen care definește îndeplinirea cumulativă a condițiilor pentru ca ceva să se realizeze, care există ca posibilitate, în mod virtual.

Potențial informativ

Existența posibilității culegerii și valorificării informațiilor din diverse domenii; capacitatea unei persoane de a deține ori de a intra în posesia unor informații; cuantificare calitativă a unei informații, raportată la efectele pe care le are sau le poate avea valorificarea acesteia.

Poziție izolată de parcare a aeronavei

O anumită zonă special destinată pentru parcare a unei aeronave aflate sub amenințare sau supusă unui act de deturnare, amplasată la o

distanță apreciabilă de platforma de staționare a aeronavelor, terminalele de pasageri/mărfuri și alte obiecte vulnerabile de pe aeroport⁹¹.

Pragmatic

Care ia în considerare eficacitatea, utilitatea practică; care judecă exclusiv în funcție de utilitatea practică (reală sau aparentă), prin sacrificarea factorului obiectiv.

Praxis

Pricepere dobândită printr-o practică îndelungată; experiență, rutină; obicei, datină, cutumă.

Pre-alarmare

Transmiterea mesajelor/semnalelor de avertizare, către autorități, despre probabilitatea producerii unor dezastre sau a unui atac aerian.

Preambul

Parte introductivă a unui discurs, a unei scrieri, convorbiri, în care sunt expuse rezumativ problemele ce vor fi dezvoltate ulterior; introducere, prefață, cuvânt înainte; (*fig.*) ceea ce constituie partea introductivă, premergătoare a unui act/document important, a unui tratat internațional, care lămurește utilitatea sau necesitatea lui sau care prezintă sumar dispozițiile lui generale; expunere de motive (de exemplu, la un proiect de lege).

Precept

Formulă, principiu, învățătură care stă la baza unei doctrine (mai ales morale); normă, regulă de conduită; recomandare, sfat, povață.

Preconiza

A proiecta, a prevedea, a emite o idee, o ipoteză; a propune, a indica, a recomanda ceva.

⁹¹ idem

Precursori ai drogurilor

Substanțe clasificate, respectiv substanțele chimice folosite la fabricarea ilicită a drogurilor, clasificate potrivit anexei nr. 1 la **Legea nr. 505 din 17 noiembrie 2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 300/2002 privind regimul juridic al precursorilor folosiți la fabricarea ilicită a drogurilor**; produsele naturale și amestecurile care le conțin, cu excepția medicamentelor, preparatelor farmaceutice, amestecurilor, produselor naturale și a altor preparate care conțin aceste substanțe și care au o astfel de compoziție încât nu permit recuperarea sau utilizarea substanțelor respective în acest scop, prin metode simple sau rentabile.

Predicție

Formulare de enunțuri ce descriu desfășurarea posibilă a unor fenomene și evenimente, în virtutea cunoașterii dinamicii comportamentelor acestora.

Prefect

Reprezentantul guvernului pe plan local; prefectul și subprefectul fac parte din categoria înalților funcționari publici.

Pregătirea economiei naționale și a teritoriului pentru apărare

(1) luarea în calcul, la efectuarea construcțiilor, a infrastructurii și a amenajărilor hidrotehnice, a necesității de a servi nevoile de apărare a teritoriului;

(2) ansamblul de măsuri și acțiuni care se stabilesc și se realizează din timp de pace, în vederea valorificării potențialului economic și uman al țării, pentru satisfacerea nevoilor de apărare a teritoriului și asigurarea continuității activităților economico – sociale în caz de mobilizare la război, destinate schimbării producției întreprinderilor, pentru a servi nevoilor de apărare.

Prejudicia

A cauza cuiva o pagubă, o dăuna; a știrbi onoarea, reputația, prestigiul, imaginea unei persoane.

Prelucrarea automată a datelor

Prelucrarea datelor cu ajutorul computerului.

Prerogativă

Împuternicire, privilegiu acordat în exclusivitate șefului unui stat sau unui demnitar.

Presiune informațională

Procedeu de bază, constând în influențarea psihologică a țințelor, prin prezentarea repetată a unui anumit conținut informațional, în scopul sensibilizării și, ulterior, al centrării atenției țintei pe anumite fapte, evenimente, date considerate de către sursă ca fiind importante.

Prestări de servicii în interes public

Totalitatea activităților desfășurate în domeniul administrativ, în folosul și pentru sprijinirea comunității.

Prevala

(1) a avea preponderență; a predomina;
(2) a se folosi de ceva, a face uz de ceva, în vederea realizării unui scop.

Prevedea

A deduce, din fapte care precedă, evoluția evenimentelor viitoare; a intui ceea ce urmează să se întâmple.

Prevenire

(1) acțiunea de a preîntâmpina săvârșirea de infracțiuni, pe mai multe căi (educație, cunoașterea legilor etc.). Un rol important îl are descoperirea la timp a infracțiunilor și tragerea la răspundere penală a celor vinovați de comiterea lor. Scopul pedepsei este și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni;

(2) ansamblu de acțiuni destinate a furniza o protecție permanentă împotriva dezastrelor.

Prevenirea conflictului

Ansamblu de acțiuni desfășurate potrivit prevederilor cap. VI din Carta O.N.U., cuprinse între inițiativele diplomatice și dislocarea preventivă de forțe în teatru, cu scopul de a preveni/evita escaladarea violențelor. Prevenirea conflictului poate include, de asemenea, misiuni de informare, constatare a faptelor, consultări, avertizări, inspecții și monitorizare.

Previziune

(1) prevedere întemeiată pe cunoașterea unor legi sau legități obiective, a unor fenomene existente sau a tendinței generale de dezvoltare a unui proces sau sistem;

(2) capacitatea, posibilitatea, facultatea de a prevedea apariția sau evoluția evenimentelor viitoare, din analiza anumitor date cunoscute în prezent;

(3) enunțarea unei judecăți, a unei teorii care se bazează pe previziune.

Prezerva

A apăra, a păzi de un rău, de un pericol.

Prezumtiv

Considerat ca probabil; ipotetic.

Prezumție

Păreră întemeiată pe aparențe, deducții, ipoteze; presupunere, supoziție; recunoaștere a unui fapt ca autentic din punct de vedere juridic, până la proba contrară.

Prim-ajutor

Asistență imediată - dar temporară - acordată victimelor unui accident/dezastru, pentru a le menține în viață până la acordarea unui tratament medical calificat și complex.

Principiul descentralizării

- (1) principiul acordării independenței administrative unor organe locale ale administrației de stat;
- (2) transformarea conducerii de la centru, în una locală.

Principiul non-refoulment (nereturnare)

Principiul fundamental al Convenției de la Geneva, din 1951, privind regimul și statutul refugiaților, care prevede că nici un refugiat nu va fi returnat spre frontierele teritoriilor unde viața sau libertatea sa ar fi amenințate pe motive de rasă, religie, cetățenie, apartenență la un anumit grup social sau opinie politică.

Probitate

Cinste, integritate, onestitate.

Problemă de securitate națională

Apariția oricărui risc sau pericol la adresa securității naționale poate constitui o problemă. **Riscuri și pericole la adresa securității naționale** pot fi:

- declinul economic, ce conduce la diminuarea considerabilă a resurselor apărării;
- marile costuri sociale generate de perioada de tranziție spre economia de piață;
- tendințe/încercări de înlocuire, în cultura națională, a unor valori autentice autohtone;
- exercitarea, asupra populației, de către grupuri de interese ce acționează în rândul mijloacelor de informare în masă, a unor acțiuni de manipulare;
- alimentarea, din interior și din exterior, a imaginii deformate și nefavorabile a României în străinătate;
- acțiunile segregacioniste, separatiste, de enclavizare a unor zone și de federalizare a României.

Proceduri informaționale

Ansamblul metodelor care utilizează știri, date și diverse izvoare documentare.

Proceduri operaționale standard

Document scris ce cuprinde descrierea modului în care trebuie îndeplinită o sarcină sau o activitate de rutină.

Produs informațional

Rezultatul procesării datelor, știrilor și izvoarelor documentare, activitate realizată în scopul documentării sau pentru instrumentarea unui caz.

Produse militare

Armamente, muniții, rachete, bombe, torpile, mine, vehicule terestre, aeriene și maritime și alte produse, echipamente și sisteme proiectate și realizate în scopuri militare, componente, părți și accesorii ale acestora, precum software și tehnologia aferentă pentru realizarea acestora (cf. *O.U.G. nr. 158/1999, aprobată prin Legea nr. 595/2004*).

Profil de activitate

(1) obiectivul de bază (și relativ stabil) al producției unei întreprinderi, al activității unei instituții, căruia îi corespunde un anumit mod de organizare, de înzestrare etc;

(2) structura organizatorică ce corespunde acestui obiectiv.

Profil psiho-moral

(1) aspect general caracteristic unei persoane, înfățișare;

(2) caracter predominant, propriu unei ființe, determinat de suma capacităților și aptitudinilor sale.

Profit al entității teroriste

Orice bun care reprezintă, parțial sau total, direct ori indirect, un beneficiu obținut în urma săvârșirii actelor teroriste sau a desfășurării unor activități conexe terorismului.

Proгноză

(1) ipoteză, estimare emisă în legătură cu posibilitatea apariției și a desfășurării, în timp, a unui fenomen, proces, a unor evenimente, acțiuni etc., bazată pe cunoașterea, prin studiu, a împrejurărilor care le generează, care le determină apariția și evoluția;

(2) (a) funcție a conducerii, având fundamentat științific sensul de prevedere asupra evoluției unor fenomene, a sistemului de conducere și a sistemului condus; (b) (*mil.*) prognoza militară urmărește să determine caracterul și particularitățile viitorului război, să anticipeze cât mai corect condițiile în care acesta ar putea izbucni, forțele și mijloacele cu care s-ar purta, evoluția armamentelor și influența lor asupra științei și artei militare, să prevadă scopurile urmărite într-un posibil conflict armat, amploarea, durata și intensitatea sa;

(3) (*meteo*) prognoza timpului, urmărește să determine evoluția stării timpului într-o perioadă dată (o zi, câteva zile) și într-o anumită zonă geografică. Acest tip de prognoză prezintă o mare însemnătate pentru navigația aeriană și maritimă, precum și pentru desfășurarea, în condiții de normalitate, a activităților într-o comunitate, la nivelul unei regiuni sau la nivel național.

Program de securitate aeronautică

Ansamblu de măsuri adoptate pentru protecția aviației civile împotriva actelor de intervenție ilicită⁹².

Program integrat de asistență a consumatorilor și a consumatorilor dependenți de droguri

Totalitatea serviciilor de sănătate și a serviciilor de asistență psihologică și socială asigurate în mod integrat și coordonat persoanelor consumatoare de droguri, prin unitățile medicale, psihologice și sociale, publice, private și mixte.

⁹² Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005

Program sectorial

Document care descrie scopurile naționale și planurile pentru un sector, pe un număr de ani, și modul în care aceste scopuri și planuri vor fi atinse. Programul sectorial elaborează Strategia sectorială, prin definirea detaliată a fiecărei acțiuni ce urmează a fi întreprinsă.

Program terapeutic

Totalitatea serviciilor și a măsurilor medicale și psihologice integrate, individualizate prin evaluare, planificare, monitorizare și adaptare continuă pentru fiecare consumator dependent, în vederea întreruperii consumului, a înlăturării dependenței psihice și/sau fizice și/sau a reducerii riscurilor asociate consumului de droguri.

Propagandă

(1) acțiune organizată, desfășurată sistematic, de răspândire a unor idei, doctrine care prezintă și susțin un partid politic, a unei teorii, concepții, opinii politice sau religioase, cu scopul de a convinge, de a le face cunoscute și acceptate, de a câștiga adepți etc.; se materializează în efortul - mai mult sau mai puțin sistematizat - de a manipula credințele, atitudinile sau acțiunile cuiva prin intermediul simbolurilor (cuvinte, gesturi, lozinci, monumente, insigne etc.);

(2) sub raport psiho-social, propaganda este o formă de comunicare care urmărește, prin chiar mijloacele comunicării, să transmită receptorilor idei și atitudini sau să provoace modificări în sfera ideilor și convingerilor, în conformitate cu scopuri și intenții bine determinate.

Proroga

A amâna (din oficiu) pentru o dată ulterioară activitatea unui corp constituit, a unei adunări legislative, a unui termen scadent etc.

Prosectură

Clădire sau încăpere într-un spital, în care se depun cadavrele și se efectuează autopsiile; morgă.

Protecția surselor generatoare de informații

Ansamblul măsurilor destinate protecției informațiilor elaborate, stocate sau transmise prin sisteme ori rețele de prelucrare automată a datelor și/sau de comunicații.

Protecție

Totalitatea măsurilor, contramăsurilor și acțiunilor desfășurate continuu și într-o concepție unitară, prin personal specializat, din toate structurile destinate, sau de către toate forțele coparticipante, pentru apărarea vieții, integrității fizice și sănătății unei/unor persoane, concomitent cu crearea condițiilor de securitate a personalului, tehnicii și sistemelor, precum și, în cazul acțiunii unor factori perturbatori, pentru prevenirea producerii unor dezastre, acest tip de acțiuni fiind desfășurate în scopul menținerii, la nivel ridicat, a capacității de intervenție și protecție.

Protecție antiteroristă

Totalitatea măsurilor luate anterior producerii unor atacuri teroriste, pentru prevenirea producerii acestui tip de atacuri - îndreptate împotriva unor personalități ori a unor obiective; ansamblu de măsuri luate pentru protejarea sau reducerea vulnerabilității persoanelor sau obiectivelor potențial vizate; se concretizează în realizarea dispozitivelor adoptate și în mijloacele folosite de către organele abilitate de lege, în scopul suprimării, limitării sau semnalării acțiunilor organizate și desfășurate de persoane care comit acte teroriste.

Protecție civilă

Componentă a sistemului securității naționale, reprezintă un ansamblu integrat de activități specifice, măsuri și sarcini organizatorice și tehnice, realizate în scopul prevenirii și reducerii riscurilor de producere a dezastrelor, protejării populației, bunurilor și mediului împotriva efectelor negative ale situațiilor de urgență, conflictelor armate și înlăturării operative a urmărilor acestora, precum și asigurării condițiilor necesare supraviețuirii persoanelor afectate.

Protecție contrainformativă

Ansamblu de măsuri menite să protejeze cadrele și misiunile M.A.I. împotriva eventualelor acțiuni întreprinse de persoane neautorizate, în scopul obținerii de date și informații; ansamblul activităților desfășurate de serviciile de stat însărcinate cu urmărirea și combaterea spionajului.

Protecție contrateroristă

Ansamblul măsurilor luate pe timpul desfășurării unor activități, pentru protejarea sau reducerea vulnerabilității factorilor umani sau materiali angrenați în activitate.

Protecție individuală N.B.C.

Activitatea desfășurată de fiecare persoană în parte, cu ajutorul echipamentelor și al materialelor de protecție individuală sau folosind mijloacele, soluțiile și suspensiile de decontaminare N.B.C. din dotare.

Protecție îmbarcată

Aceasta se realizează în situația în care persoana protejată se deplasează cu mijloace de transport.

Protecție umanitară condiționată

Formă de protecție ce se poate acorda străinului care nu îndeplinește condițiile de acordare a statutului de refugiat și cu privire la care există motive serioase să se creadă că, dacă va fi returnat în țara de origine, riscă să sufere o vătămare a drepturilor sale, respectiv: condamnarea la pedeapsa cu moartea sau executarea unei astfel de pedepse - în cazul în care s-a pronunțat această pedeapsă în contumacie, tortură, tratamente sau pedepse inumane ori degradante sau o amenințare individuală serioasă, la adresa vieții sau integrității, urmare a violenței generalizate, în situație de conflict armat, intern sau internațional, dacă solicitantul face parte din populația civilă.

Protecție umanitară temporară

Se acordă persoanelor care provin din zonele de conflict armat, în care România nu este angajată, în caz de aflux masiv și spontan de persoane. Guvernul stabilește măsurile și perioada pentru acordarea acestei forme de protecție.

Protejarea numelui și imaginii delincventului minor

Legislația românească prevede expres că, delincvenții minori trebuie să se bucure de un tratament preferențial privind difuzarea numelui și al chipului, pe motiv că aceștia trebuie ajutați să se îndrepte. Realitatea ultimilor ani contrazice, însă, aceste prevederi. Totuși, mass-media are obligația, cel puțin morală, de a reduce, dacă nu chiar stopa, difuzarea de imagini cu delincvenți minori, cu excepția omorurilor deosebit de grave sau a altor delikte de importanță majoră.

Protocol

Totalitatea formelor și practicilor de ceremonial care se aplică la festivități oficiale și în relațiile diplomatice; serviciu însărcinat cu organizarea oficială a ceremonialului.

Protocol de cooperare

Act, document în care se consemnează reguli de conlucrare între părțile semnatare, în conformitate cu rezoluțiile unei adunări, conferințe, reuniuni, ale unor dezbateri; are valoarea unui acord, constituind baza legală a desfășurării, în viitor, a unei activități în comun, în beneficiul uneia sau al ambelor părți, având drept scop atingerea obiectivelor comune.

Provocare neconvențională

Ansamblul acțiunilor de natură neconvențională înfăptuite de un stat împotriva altui stat, având drept scop încălcarea înțelegerilor semnate, fără a se ajunge la un conflict armat.

Psihologia mulțimilor

Ramură a psihologiei, care studiază, pe de o parte, comportamentul și manifestările indivizilor, în condițiile oferite de protecția anonimatului și a unei mulțimi, precum și structura motivațiilor care îi animă, iar pe de altă parte, trăsăturile psihologice ale mulțimii, modul în care aceasta acționează, ca întreg, în diferite condiții și sub influența anumitor factori.

Public

Masă de persoane, grupe informale reunite ca spectator, colectivitate mare de oameni, totalitatea persoanelor care asistă la un spectacol, la o conferință, reuniune, un eveniment etc.; (*adj.*) care aparține tuturor, care privește pe toți, care provine de la o colectivitate; care are loc în fața unei colectivități, a unei adunări; de stat, al statului, al întregului popor, care este pus la dispoziția tuturor, care poate fi folosit de toată lumea.

Public țintă

(1) o parte a publicului de referință, căruia i se adresează mesaje cuprinse în acțiunile de relații publice;

(2) colectivitate de oameni caracterizată printr-un ansamblu de trăsături comune, căreia îi este destinată un segment anume al mass-media sau un segment al producției bunurilor de consum, respectiv căreia îi este destinat un anumit produs și pentru vânzarea căruia se folosesc diferite metode persuasive.

Puci

Încercare a unui grup politic militar de a răsturna, prin violență, un regim politic, o ordine statală.

Punctaj

Însemnare, notă care conține punctele mai importante ale unei relatări, ale unui plan de activitate.

Punct al poliției de frontieră

Structură teritorială a Poliției de Frontieră, care se organizează în localitățile din interiorul țării în care funcționează puncte de trecere a

frontierei de stat aeroportuare sau portuare – cf. art. 15 alin. (1) din O.U.G. nr. 104/2001 privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române, aprobată prin Legea nr. 81/2002.

Punct critic

Moment de criză premergător unei schimbări bruște înspre o anumită stare, de regulă negativă.

Punct de comandă

Centru operativ, fix sau mobil, de la care se monitorizează și coordonează activitățile din cadrul misiunii de protecție și unde se centralizează și analizează toate informațiile în legătură cu aceasta.

Punct vulnerabil

Parte slabă a fizicului sau psihicului unei ființe, expusă sau care poate ceda sub presiunea unor factori de natură fizică și/sau psihică; element al unei structuri, care poate releva incertitudini, nesiguranță, îndoială cu privire la eficiența, aplicabilitatea sau reușita preconizată la elaborarea sa.

Punibil

Pasibil de pedeapsă

Punitiv

Care pedepsește; destinat să pedepsească.

Purtător de cuvânt

Persoană fizică împuternicită ori acreditată de o altă persoană fizică sau de o instituție să exprime punctul de vedere oficial al acesteia, cu privire la o anumită situație sau stare de fapt.

R

Radar

Aparat care emite unde electromagnetice și apoi le recepționează, după ce au fost reflectate de un obiect; este folosit pentru a detecta și a localiza un obiect, prin măsurarea timpului trecut între emisia și recepția undelor.

Raid

Incursiune rapidă de nave sau de avioane, realizată (individual sau în grup) în spațiul unei țări străine, în scopuri militare; deplasare de avioane, de nave sau de trupe, în scopul unor recunoașteri, al unor cercetări etc.; anchetă pe o anumită temă/acțiune polițienească, efectuată în diferite unități economice, localități, spații ale domeniului public, cu scopul de a preveni fapte antisociale (sau de a realiza flagrantul acestora).

Rapel

(1) revaccinarea, cu o cantitate mai mică de vaccin, a unei persoane (a unui animal) care a mai fost vaccinată (vaccinat) în trecut, pentru a-i prelungi imunitatea dată de vaccinarea inițială;

(2) (*alpinism*) – în sintagma „**coborâre în rapel**” - coborâre a unui perete abrupt, printr-un sistem de coardă dublă.

Raport

(1) relații între două sau mai multe persoane, obiecte, fenomene etc., legătură între două sau mai multe persoane, instituții etc. (ex. raport de forțe - ponderea atinsă de fiecare dintre două sau mai multe forțe opuse);

(2) dare de seamă, comunicare scrisă sau orală pe care o prezintă cineva în fața unei adunări, a unei autorități etc., cuprinzând o relatare oficială asupra unei activități personale sau colective; textul acestei comunicări; (*mil.*) document utilizat în activitatea statului major, a unităților și formațiunilor militare, de regulă în relațiile cu eșaloanele superioare, pentru prezentarea unei situații, cereri, propuneri etc.; scurtă expunere orală privind activitatea trupei, prezentată de un militar în fața superiorului său; **a se prezenta (a fi scos la raport)** - a se prezenta (sau a fi chemat) în fața unui superior, pentru a susține o doleanță sau a răspunde pentru o greșeală săvârșită.

Raport operativ de informare

Comunicare scrisă sau orală, destinată eșalonului superior, care cuprinde o relatare a unei situații de fapt, cu respectarea unor dispoziții generale; (*mil.*) scurtă expunere orală privind situația subordonaților, prezentată de un militar în fața superiorului său, cu referire la evenimente petrecute anterior.

Rapt

- (1) răpire a unei persoane;
- (2) furt săvârșit prin violență; jaf, hoție.

Rată a criminalității

Totalitatea/procentul infracțiunilor săvârșite pe un anumit teritoriu, într-o anumită perioadă.

Ravenă

Vale strâmtă cu versanți abrupti, instabili.

Razie

Acțiune polițienească executată pe un anumit teritoriu, atunci când există indicii temeinice cu privire la pregătirea săvârșirii unei

infracțiuni, ascunderea unor evadați, dezertori, altor infractori sau persoane suspecte, precum și în situații operative.

Razmot

Zbor orizontal al unor aeronave la înălțime foarte mică (1-2 metri deasupra solului).

Răsfug

Boală contagioasă a oilor și a caprelor; antrax.

Răspundere administrativă

Formă a răspunderii juridice, care constă în aplicarea unor sancțiuni administrative, în principal contravenționale, în cazul încălcării sau neîndeplinirii, de către un angajat, a unor dispoziții legale.

Răspundere civilă

Formă a răspunderii juridice, reprezentând obligația debitorului care nu a executat contractul sau a săvârșit, în afară de contract, o faptă păgubitoare, de a repara prejudiciul astfel cauzat; obligația de a repara o daună pricinuită unei persoane, prin săvârșirea unei infracțiuni, ori în cazul nerespectării unor reguli de drept sau de conduită.

Răspundere contravențională

Formă a răspunderii juridice, ce constă în obligația persoanei ce a comis o contravenție de a suporta sancțiunea pe care o prevede actul normativ încălcat.

Răspundere materială

Formă a răspunderii juridice, specifică dreptului muncii, care constă în obligația persoanei încadrate în muncă de a repara, în anumite condiții, prejudiciul material pe care l-a cauzat unității din vina sa și în legătură cu munca sa.

Răspundere penală

Cea mai gravă formă a răspunderii juridice, care constă în dreptul societății, exercitat prin organele de stat competente, de a lua măsuri de constrângere împotriva persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni și de a-i aplica o pedeapsă, precum și în obligația făptuitorului de a se supune acestor măsuri și de a executa pedeapsa pronunțată de instanța judecătorească.

Război civil

Conflict armat (formă de luptă) purtat(ă) cu ajutorul armelor, între două sau mai multe grupări politice de orientări diferite, aparținând aceluiași stat, în scopul schimbării ordinii politice, pentru preluarea puterii sau pentru menținerea ordinii politice existente; luptă armată, desfășurată între două sau mai multe grupări politice din interiorul aceluiași stat și care au orientări politice diferite, în vederea schimbării ordinii politice și de stat sau pentru menținerea celei existente.

Război de apărare

Luptă armată, purtată în scop de apărare împotriva unei agresiuni externe injuste; formă de luptă prin care se urmărește oprirea ofensivei inamicului.

Război de coaliție

Luptă armată la care participă, direct sau indirect, mai multe state care fac parte dintr-o structură militară comună.

Război de rețea

Acțiunile desfășurate pentru accesarea și afectarea sistemului informativ al adversarului, precum și activitățile desfășurate pentru apărarea, protejarea sistemului informativ propriu.

Război informațional

Luptă dusă de părțile beligerante, prin culegerea, distribuția, exploatarea informațiilor, care poate avea ca modalitate conexă de

realizare dezinformarea inamicului și se materializează în acțiunile întreprinse pentru a obține superioritatea informațională, prin afectarea informațiilor adversarului, a proceselor și sistemelor informaționale, în paralel cu acțiunile ce au ca scop apărarea propriilor informații, procese și sisteme informaționale. Este tipul de conflict specific erei informaționale, desfășurat, de către structuri specializate, cu ajutorul unor sisteme informaționale inteligente, împotriva unor ținte determinate, prin utilizarea informației ca armă ofensiv-defensivă, pe baza unor principii, norme, reguli, strategii și metodologii de luptă deliberate, în cadrul unor misiuni, atacuri, campanii sau operațiuni care urmăresc cunoașterea, influențarea, dominarea și controlul atitudinilor, comportamentelor, acțiunilor, voinței și deciziilor adversarului/inamicului. Principiul războiului informațional – *suficiența informativă* – analizează necesarul de informații în raport cu acțiunile de luptă preconizate; suficiența informativă este un principiu de echilibru între cantitatea și distribuția, pe domenii, a informațiilor și capacitatea de culegere, procesare și transmitere a datelor către eșaloanele interesate.

Reabilitare

Act juridic prin care cineva este repus în drepturile personale pierdute (în urma unei condamnări).

Realizare a păcii

Activitățile diplomatice (susținute de existența reală a unei forțe multinaționale pregătite să intervină în momentul în care primește un mandat în acest sens) care se desfășoară după declanșarea unui conflict, activități care au ca obiectiv încetarea focului și încheierea, cât mai curând posibil, a unui acord de pace. Pot include misiunile de bune oficii, medierea, concilierea, presiuni diplomatice, sancțiunile de diverse tipuri, embargoul, izolarea.

Recalcitrant

Care se opune, care nu se lasă convins; încăpățânat, îndărătnic, nesupus.

Rechiziție de bunuri

Măsură excepțională prin care organele autorității publice împuternicite prin lege obligă agenții economici, instituțiile publice, alte persoane juridice, precum și persoane fizice, la cedarea temporară a unor bunuri mobile sau imobile, în condițiile prevăzute de lege, cu obligația de restituire a celor neconsumabile (ex. - mijloace de transport, construcții, animale de serviciu) sau contra plată - a celor consumabile (ex. - alimente, furaje). Bunurile rechiziționate se pun la dispoziția forțelor destinate apărării naționale sau a autorităților publice, la declararea mobilizării generale sau parțiale ori a stării de război, la instituirea stării de asediu sau de urgență, precum și pentru prevenirea, localizarea, înlăturarea urmărilor unor dezastre.

Recognitiv–(despre un act)

Prin care se recunoaște o obligație.

Recolment

Verificare a legalității tăierii unei păduri.

Recomandări Schengen

Serie de măsuri specifice care permit stabilirea unei baze pentru corecta aplicare a acquis-ului Schengen.

Recrudescență–(fig.)

Reluare într-un ritm mai viu, mai accentuat și mai intens a unei activități, a unei stări; manifestări mai pregnante, până la violență, ale unor fenomene semnalate anterior.

Recunoaștere

(1) ansamblul activităților desfășurate în teren, pentru cercetarea terenului sau a zonei în care urmează să se desfășoare o acțiune, pentru

a clarifica detaliile necesare elaborării planului de acțiune și evaluării riscurilor posibile;

(2) (*mil.*) *a*) activitate desfășurată, în teren, de către comandant, însoțit de ofițeri din statul major, de către comandanții (șefii) de arme ai marii unități (unității) și de către alte persoane stabilite de comandant, în vederea precizării elementelor de bază ale hotărârii (ex.- organizarea cooperării); *b*) cercetare efectuată de către unul sau mai mulți militari, cu scopul de a cunoaște amănunțit o porțiune de teren sau un obiectiv, în vederea îndeplinirii unei misiuni de luptă. Recunoașterea urmărește, în principal: orientarea topografică și tactică; precizarea, pe hartă, a hotărârii luate și a misiunilor pentru subordonați; ascultarea și aprobarea hotărârilor luate de subordonați; organizarea cooperării. Organizarea recunoașterii revine statului major, care întocmește un plan de recunoaștere cuprinzând compunerea grupei (grupelor) de recunoaștere, itinerare de marș și puncte de oprire, probleme de rezolvat la fiecare punct, orarul, mijloacele de deplasare și de transmisiuni necesare, măsuri de siguranță și mascare ș.a. La marile unități operative și tactice se execută *recunoaștere de comandament*, ca în cazul de mai sus, *recunoașteri ale armelor*, executate de grupe de ofițeri aparținând fiecărei arme (serviciilor), pentru a preciza, în teren, modul de îndeplinire a misiunilor ce revin armelor (serviciilor) respective.

Recurent–(*fig.*)

Care revine, care recidivează.

Redislocare

Acțiune de continuare a deplasării trupelor, dintr-un loc în altul (după ce acestea au fost dislocate), în scopul îndeplinirii unor posibile misiuni specifice.

Referendum

Consultare directă a cetățenilor, chemați să se pronunțe, prin vot, asupra unui proiect de lege de o deosebită importanță pentru stat sau asupra unor probleme de interes general.

Reflectorizant

– *Placă reflectorizantă* – strat alcătuit din numeroase bile mici de sticlă, înglobate într-un material plastic transparent și colorat (sau vopsea produsă prin diverse tehnologii - care să îi confere proprietatea respectivă), care reflectă bine lumina incidentă, îndeosebi aceea care vine/cade normal, și care se utilizează în semnalizarea rutieră.

Refractar (*despre persoane, caractere*)

Care se împotrivește la ceva, care opune rezistență față de ceva, care nu este receptiv la ceva.

Refugiat

Persoană care dobândește acest statut îndeplinind, cumulativ, următoarele condiții:

- are o temere de persecuție, bine întemeiată, la care ar putea fi supus în țara de proveniență, din cauza rasei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniei politice;
- se află în afara țării sale de origine;
- nu poate primi sau, ca urmare a acestei temeri, nu dorește să revină în țara sa.

Refugiați sur-place

Persoane care nu au fost refugiate când și-au părăsit țara de origine, însă au devenit refugiate la o dată ulterioară, din cauza evenimentelor survenite, între timp, în țara de origine sau din cauza unor activități politice desfășurate în țara de refugiu.

Regim de frontieră internă în porturi

Reglementările cu privire la eliminarea controlului de frontieră în porturile deschise traficului internațional de persoane, pentru cetățenii români și persoanele aparținând statelor sau comunităților de state cu care România a încheiat acorduri, convenții sau alte înțelegeri internaționale privind eliminarea controalelor la frontieră.

Reglementa

A supune ceva unor norme sau unui regulament, a stabili raporturi legale, a legaliza; a pune în ordine, a aranja.

Reglementare internă

Ansamblu de norme juridice aplicabile într-un anumit domeniu, care acționează în interiorul unei instituții (structuri administrative).

Regulament de organizare și funcționare (ROF)

Regulament prin care stabilesc, în cadrul unei instituții, dispoziții privitoare la raporturile dintre aceasta și angajații săi.

Reiterativ

Refăcut, repetat.

Relații publice

Funcție a managementului, care permite definirea și menținerea identității unei organizații, prin ameliorarea comunicării externe și interne, prin activități profesionale vizând informarea opiniei publice în legătură cu realizările unei colectivități și promovarea lor.

Repercusiune

Urmare, consecință.

Replică seismică

Cutremur care se produce după cutremurul principal și care are, de regulă, o (mai) mică intensitate, dar aceeași origine.

Repliere

(1) acțiune a unei persoane sau a unui grup, de a se retrage în ordine, cu scopul de a ocupa o poziție mai favorabilă îndeplinirii obiectivului propus;

(2) (*mil.*) a se retrage în ordine, sub presiunea adversarului, pentru a muta apărarea de pe un aliniament pe altul, mai favorabil ducerii acțiunilor militare specifice, situat mai înapoi, la o distanță relativ mică.

Reprehensibil

Care merită să fie condamnat, care atrage reproșuri; blamabil, condamnable.

Represalii

(1) măsuri drastice, de pedepsire, luate de organele de stat cu atribuții, împotriva unor grupări sociale, ca urmare a săvârșirii, de către acestea, a unor acte antisociale, a unor acte de răzvrătire;

(2) măsuri de constrângere luate de un stat împotriva organelor sau cetățenilor altui stat, ca urmare a săvârșirii de către acel stat a unor acte ilicite, față de el sau față de cetățenii lui, pentru a-l determina să înceteze astfel de acte.

Represiune

(1) reprimare, înăbușire prin violență a unei acțiuni de opoziție, de revoltă, a unei demonstrații etc; acțiuni drastice întreprinse în acest scop;

(2) măsură de constrângere juridică, cu caracter penal, împotriva infractorilor, care constă în arestarea, trimiterea în judecată și condamnarea lor la executarea pedepselor prevăzute de lege.

Resortisant

Persoană fizică sau juridică aparținând unui stat, unui teritoriu aflat sub administrația altui stat.

Responsabilitate

(1) obligația de a efectua un lucru, de a răspunde, de a da socoteală de ceva, de a accepta și suporta consecințele; răspundere;

(2) însărcinare, funcție de responsabil; presupune răspunderea (morală, pecuniară, penală, individuală sau colectivă), însă ca atitudine morală conștientă, ca simț de răspundere; responsabilitatea înseamnă îndeplinirea conștiințioasă, riguroasă, fermă a îndatoririlor.

Restabilirea ordinii publice

Ansamblul măsurilor și acțiunilor întreprinse de către organele și forțele legale ale statului, destinate repunerii, cu mijloace pașnice ori prin folosirea exclusivă a forței, a acestora în drepturile ei firești, atunci când a fost tulburată grav; constă în aplicarea de măsuri de sancționare sau/și de coerciție, acestea din urmă bazate pe intervenția în forță și pe folosirea mijloacelor de imobilizare, constrângere și a armamentului, contra unei mulțimi (unui grup) care a produs o tulburare a ordinii publice, pentru a o obliga să revină la starea de normalitate.

Restricție

Măsură care limitează, îngreuează un drept, o libertate etc.

Resurse (mil.)

Totalitatea mijloacelor (posibilităților) existente, la un moment dat, pentru satisfacerea unor nevoi impuse de acțiunile militare (efective, materiale); sunt concretizate în rezervele sau sursele de mijloace susceptibile a fi valorificate într-o împrejurare dată și care sunt de natură umană, materială și financiară; se folosesc termenii: *resurse de aviație* - cantitatea de aviație pe categorii, exprimată în ieșiri unitate sau subunitate, de care dispune un eșalon operativ, pentru ducerea unei operații, într-o anumită perioadă de timp; *resurse de zbor* - durata de funcționare admisă pentru aparatura de zbor, cuprinsă între două reparații capitale, astfel ca timpul total să nu depășească resursa prescrisă de constructor; *resurse navale* - forțele și mijloacele de care dispune marina militară, pentru ducerea acțiunilor de luptă într-o anumită perioadă; *resursa de motoare* (motoresurse), numărul de motoare pe care îl poate realiza un autovehicul (agregat) până la prima reparație;

resurse de geniu - materialele și mijloacele tehnice care pot fi folosite pentru efectuarea lucrărilor genistice, existente într-un loc, raion sau zonă de teren; *resurse de mobilizare* - totalitatea rezervelor umane și a mijloacelor materiale ce pot fi folosite la efectuarea mobilizării; *resurse din zonă* (teritoriale) - materiale de diferite feluri (tehnice, agroalimentare, combustibili etc.) sau utilități economico-industriale (instalații de apă, mecano-energetice) care pot fi folosite pentru asigurarea tehnico-materială a trupelor.

Resurse financiare

În sensul Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului -fondurile colectate sau realizate, direct ori indirect, precum și conturile aparținând persoanelor fizice sau juridice ori depozitele bancare ale acestora.

Resurse informaționale

Totalitatea datelor și informațiilor pe care le deține o instituție, la un moment dat; ansamblul capacităților sistemului informațional al statului, de culegere, analiză, sinteză, interpretare și utilizare judicioasă a datelor și informațiilor necesare desfășurării unei activități.

Resurse internaționale

Componentă a războiului modern, incluzând: *informații* de natură politică, economică, socială și militară, necesare conducerii strategice și vizând capacitatea militară a inamicului, *informații* cu caracter general, doctrina, organizarea și strategia militară generală, pregătirea teritoriului, a populației și starea resurselor, sistemele de armament utilizate, activitatea de cercetare științifică dedicată apărării, atitudinea mass-media și opinia generală a populației, cu privire la eventualele conflicte militare.

Resurse logistice

În sensul Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului -bunuri mobile sau imobile, deținute cu orice titlu, mijloace de

telecomunicații, mijloace de comunicare în masă, standard sau speciale, societăți comerciale, mijloace de îndoctrinare, instruire și antrenament, documente de identitate contrafăcute sau eliberate în baza unor declarații false, elemente de deghizare și mascare, precum și orice alte bunuri.

Resurse materiale

Totalitatea materialelor și a bunurilor mobile și imobile disponibile, la un moment dat, pentru îndeplinirea unor obiective.

Resurse strategice

Rezervă sau sursă de mijloace susceptibile a fi valorificate, la un moment dat, în scopuri militare sau care au legătură cu domeniul apărării; totalitatea persoanelor care formează un sistem coerent și care desfășoară activități specifice unui domeniu special.

Resurse umane

Totalitatea persoanelor care pot lucra sau lucrează într-un anumit domeniu sau într-o anumită ramură a economiei, o anumită zonă etc.

Resurse vitale

Rezerve/resurse care sunt caracteristice sau esențiale pentru viață, în care rezidă viața; foarte importante, fundamentale, esențiale, de bază, indispensabile.

Reședință

Sediul unei autorități sau al unei persoane (oficiale); localitate sau clădire în care se află acest sediu; ... *de reședință* – care servește drept sediu unei autorități sau unei persoane.

Retragere

Acțiunea de cedare de poziții și de teren, determinată de superioritatea inamicului sau de imposibilitatea obiectivă a celui ce execută această manevră de a purta lupta;

(1) formă a acțiunilor de luptă, care se adoptă numai la ordinul eșalonului superior, în unele situații create în ducerea apărării, pentru:

- ocuparea unor alinamente de apărare situate mai înapoi, care creează condiții mai favorabile pentru ducerea luptei;

- scoaterea trupelor de sub loviturile forțelor mult superioare ale inamicului, pentru a evita încercuirea și distrugerea sigură a lor și a le crea posibilități mai bune de rezistență în adâncime;

(2) acțiune de luptă constând în cedarea unui alinament, pentru a scoate trupele proprii dintr-o situație nefavorabilă și dispunerea lor pe o poziție mai avantajoasă din punct de vedere tactic.

În desfășurarea retragerii se disting două momente importante:

- ruperea luptei, în care contactul cu inamicul se întrerupe;
- retragerea propriu-zisă, deplasarea spre înapoi a forțelor principale și apoi a elementelor care asigură retragerea.

De regulă, retragerea se execută sub presiunea puternică a inamicului.

Rețea de comunicații

Totalitatea mijloacelor tehnice și a căilor de legătură dintre acestea, necesare transmiterii și recepționării de mesaje, respectiv ansamblul liniilor, stațiilor de amplificare și al releelor care realizează comunicațiile pe un anumit teritoriu; concret, sisteme de transmisie și, acolo unde este cazul, echipamente de comutare, precum și orice alte resurse care realizează procesarea, transportul semnalelor pe suport fizic, electromagnetic sau prin orice alte mijloace, incluzând rețele de comunicații prin satelit, rețele de transmisiuni de date, rețele mobile terestre, rețele utilizate pentru comunicații audiovizuale, rețele de cablu coaxial, rețele de fibră optică și transmiterea de semnale pe liniile de transport al energiei electrice.

Rețea informativă

Ansamblul forțelor și mijloacelor folosite de către o structură specializată în culegerea de date și informații, respectiv organizarea de legături între persoane cu statut diferit, care culeg, prelucrează, stochează și transmit informații necesare într-un anumit domeniu de activitate.

Rețea de transmisii date

(1) ansamblu de rețele prin care se comunică informații, de la un emitent la unul sau mai mulți receptori, respectiv totalitatea legăturilor pentru transmiterea informațiilor, atât în interiorul unei structuri, cât și în afara acesteia;

(2) ansamblul de ramificații interumane, prin care se comunică informații, date, noutăți etc.

Rezervă

(1) element component al dispozitivului de luptă (operativ), destinat a face față unor situații neprevăzute sau unor necesități ivite în desfășurarea luptei (operațiunii); valoarea și compunerea rezervelor se stabilesc de comandantul mării unități (unității), care precizează locul în dispozitiv și misiunile, iar introducerea în luptă se face la ordinul său. În MA.I. se pot constitui, la dispoziția comandanților, rezerve care nu sunt elemente de dispozitiv, cum ar fi: rezerve de cercetare, forțe și mijloace de cercetare - pentru misiuni neprevăzute, care cer rezolvare imediată; rezerve de mijloace (tehnică de luptă, materiale), constituite pentru a completa, pe timpul misiunii, mijloacele distruse;

(2) parte din armată care nu se află sub arme, formată din persoane care au satisfăcut serviciul militar și care este solicitată numai în caz de război sau de concentrare.

Rezervă de intervenție

Efective neangajate în acțiune, păstrate la dispoziția comandantului misiunii, pentru a interveni la nevoie.

Rezident

(1) reprezentant diplomatic, inferior în grad unui ministru plenipotențiar sau unui ambasador;

(2) străinul titular al unui certificat de înregistrare sau al unui permis de ședere temporară pe teritoriul altui stat, acordat în condițiile legii; care are domiciliul în..., care locuiește în...

Rezidență–(*rar*)

Reședință, sediu, domiciliu.

Rezident al unui stat membru

Cetățean al unui stat membru al U.E., precum și persoana titulară a unui document de identitate eliberat de un stat membru, cum ar fi pașaportul sau cartea de identitate, prin care se atestă faptul că are domiciliul sau reședința în acel stat.

Rezident permanent

Cetățean al U.E., posesor al unei cărți de rezidență permanentă sau membrul de familie al acestuia, posesor al unui permis de rezidență permanentă.

Rețea de comunicații

Ansamblu de linii de telecomunicații interconectate.

Rețea de transmisii date

Rețea de comunicații prin care se vehiculează informații în format electronic.

Ripostă

Răspuns prompt și energic; replică; acțiune hotărâtă, prin care se respinge un atac.

Ripostă ofensivă

Acțiune ofensivă în cadrul apărării, imprimând acesteia un caracter activ. Se execută la toate eșaloanele și se urmărește nimicirea inamicului pătruns în interiorul apărării și refacerea acesteia pe aliniamentul inițial (riposta de răspuns) sau lovirea inamicului în fața limitei dinaintea a apărării (riposta de prevenire).

Risc

Estimarea matematică a pierderilor umane și materiale, pe o perioadă de referință și într-o zonă dată, cauzate de un dezastru; probabilitatea de a avea de înfruntat un pericol, un necaz, de a ajunge într-o primejdie sau de a avea de înfruntat sau de suportat o pagubă; potențial pericol.

Riscuri, constrângeri și premise

Influențe externe ce pot afecta desfășurarea sau contribui la reușita proiectului, însă asupra cărora managerul de proiect nu poate exercita un control direct.

Riscuri la adresa securității naționale

Elemente, situații sau condiții, interne sau externe, care pot afecta sau pune în pericol, prin natura lor, securitatea națională, generând efecte contrare sau de atingere a intereselor naționale fundamentale.

Riveran—(despre țări, locuri)

Situat pe malul unei ape sau străbătut de o apă curgătoare; *proprietar riveran – proprietar al unui loc situat pe malul unui râu.*

Rotondă

Sală mare, circulară, înglobată unei construcții, având acoperișul în formă de cupolă, folosită mai ales ca sală de expoziție, sală de sport etc.; construcție de zidărie în plan circular, având acoperișul în formă de cupolă.

S

Sabotaj

Împiedicarea intenționată a desfășurării normale a unei acțiuni (*D.Ex.*); infracțiune din spectrul terorismului, constând în distrugerea sau avarierea gravă a unor obiective industriale, instalații militare, lucrări de artă (poduri, tuneluri, viaducte), depozite de produse finite de primă necesitate, noduri de comunicații, stații TV sau radio, utilități ale aviației civile, urmărindu-se perturbarea activităților economice, îngreunarea, sub toate aspectele, a vieții populației, subminarea autorității statului, crearea de nemulțumiri și tensiuni în cercuri sociale cât mai largi.

Sanctiune

(1) măsură de constrângere (penală, administrativă, socială, economică, financiară, militară) cu caracter de pedeapsă, aplicată în cazul încălcării unei reguli de conduită, a neexecutării unei obligații etc.; orice fel de pedeapsă;

(2) aprobare dată unei legi de către șeful statului, pentru a o face executorie; (*prin extensiune*) confirmare, aprobare a unui act, de către o autoritate sau o instanță superioară celei care l-a emis, pentru a-i da valabilitate;

(3) (*mil.*) pedeapsă prevăzută de lege sau de regulamentele militare, care se aplică celor ce încalcă dispozițiile acestora.

Salvgarda

A apăra, a proteja, a lua sub ocrotire un bun moral, social etc.

Samavolnic

Care procedează după bunul plac, nesocotind și încălcând voința și drepturile altora; (*despre acțiunile persoanelor*) făcut după bunul plac personal; arbitrar, abuziv.

Santinelă

Soldat înarmat care face serviciul de pază a unui post, a unei instituții; *generic* – persoană care stă de pază.

Sarbacană

Tub lung și drept cu ajutorul căruia se pot aruncă, suflând în el, proiectile de mici dimensiuni.

Sărăriță

4

Utilaj, dispozitiv mecanic care împrăștie sare pe drumurile publice, pentru topirea zăpezii.

Scelerat

Persoană vinovată de nelegiuiri, de crime sau socotită capabilă să le săvârșească; om mârșav, criminal, ticălos.

Scur

Mică grădină publică aflată, de obicei, la o încrucișare de străzi sau în mijlocul unei piețe.

Sechestrare de persoane

Acțiunea de a reține o persoană (sau mai multe), în mod ilegal, cu forța și împotriva voinței sale (lor).

Sector

Porțiune de teren delimitată care, de regulă, cuprinde mai multe străzi din teritoriul de competență al unei unități de poliție și pe care se

găsesc amplasate sediile unor instituții, societăți comerciale, imobile de locuit, parcuri, piețe, târguri, unități de învățământ etc.

Securitatea informațiilor

Ansamblu de măsuri, acțiuni și metode utilizate pentru a pune la adăpost de orice pericol baze de date și sisteme informatice, precum și informații de mare valoare pentru un anumit sistem, respectiv procesul de securizare a datelor împotriva accesării neautorizate sau a modificării conținutului, pe timpul stocării, prelucrării și transmiterii, precum și împotriva refuzului serviciilor pentru utilizatorii autorizați. Securitatea informațiilor se realizează prin *servicii de securitate*, care asigură confidențialitatea, integritatea, disponibilitatea, autentificarea și nerepudierea datelor, și prin *mecanisme de securitate*, precum criptarea, semnătură digitală, autentificarea schimbului, umplerea traficului, controlul rutării, notarizare.

Securitatea națională

Ansamblu de măsuri luate în toate domeniile de activitate (politic, economic, social, militar, cultural, informațional, diplomatic, științific, sanitar etc.), de către organele abilitate ale statului, pentru apărarea intereselor fundamentale ale națiunii, împotriva pericolelor, amenințărilor și riscurilor de orice natură, pe timp de pace sau de criză, precum și în caz de război, în conformitate cu o concepție unitară și pentru promovarea, în raporturile cu alte state, a aceluiași interese; este starea în care trebuie să se găsească statul, națiunea, pentru a putea să se dezvolte liber și să acționeze neîngrădit, în deplină libertate și normalitate, pentru promovarea intereselor sale fundamentale.

Sedițios

Care se revoltă împotriva unei autorități, care îndeamnă la răzvrătire, înclinat către răzvrătire (*ex. strigăte sedițioase*).

Semnalment

Totalitatea datelor, caracteristicilor exterioare după care o persoană poate fi identificată.

Semnătura digitală

Este o valoare unică, realizată prin aplicarea, cu program special, a unei funcții matematice și a unei chei de criptare, care se atașează la un fișier și atestă autenticitatea autorului fișierului și faptul că fișierul nu a fost alterat pe timpul transmisiunii.

Serviciu de informații

(1) instituție - sau o subdiviziune în cadrul unei instituții, care are ca obiect de activitate strângerea de informații cu caracter general sau numai dintr-un anumit domeniu;

(2) structură din cadrul sistemului național de apărare a țării, specializată în obținerea de informații destinate a fundamenta deciziile conducerii de stat.

Servicii de urgență profesionale

Servicii publice deconcentrate, aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, care sunt înființate în fiecare județ și la nivelul municipiului București, în scopul exercitării managementului situațiilor de urgență, pe tipurile de risc din competență.

Serviciu public

Serviciu (subdiviziune în cadrul unei instituții) aflat(ă) în slujba cetățeanului, la dispoziția publicului larg, și care este finanțat(ă) de la bugetul statului.

Serviciu public descentralizat

Serviciu creat pentru a fi pus în slujba cetățeanului, particularizat de faptul că beneficiază de autonomie administrativă.

Serviciul de permanență

Denumire generică pentru categoriile de servicii ce se organizează periodic, se execută zilnic și, în majoritatea cazurilor, se

asigură, cu personal, 24 de ore din 24; componentele sale sunt *serviciul operativ, serviciul interior și serviciul de pază*; *serviciul operativ* este o misiune cu caracter permanent și obligatoriu și are ca scop asigurarea continuității îndeplinirii atribuțiilor specifice structurilor Ministerul Administrației și Internelor; *serviciul interior* constituie ansamblul regulilor instituite pentru organizarea și executarea activităților de menținere a ordinii interioare, asigurarea securității și pazei obiectivelor proprii din competență, specifice unităților Ministerului Administrației și Internelor⁹³.

Sevraj

Sindrom de abstenență, manifestat printr-o puternică suferință fizică și psihică, specifică perioadei de încetare, de către persoana aflată în această stare, a consumului de substanțe care i-au indus starea de dependență.

Siguranță publică

Sentimentul de liniște și încredere pe care-l conferă serviciul polițienesc, prin aplicarea măsurilor de menținere a ordinii și liniștii publice, a gradului de siguranță a persoanelor, colectivităților și bunurilor; de asemenea, realizarea parteneriatului societate civilă-poliție, având rolul de a soluționa problemele comunității, apărării drepturilor, libertăților și intereselor legale ale cetățenilor, este subsumată obținerii siguranței publice.

Simplon

Numele unui tren internațional rapid.

Sinistrat

Persoană care a suferit pagube însemnate, ca urmare a producerii unui dezastru, a unui sinistru, fiind nevoită a-și părăsi, temporar, bunurile proprii.

⁹³ Conform Regulamentului nr. 495 din 27.05.2003 privind serviciul de permanență și accesul în unitățile Ministerului de Interne

Sinopticul activităților

Reprezentare, algoritm care oferă o privire generală asupra părților componente, asupra ansamblului de acte fizice, intelectuale și morale care au ca obiect obținerea unui anumit rezultat.

Sintalitate

Totalitatea particularităților esențiale, edificatoare pentru profilul moral al unui grup; personalitatea unui colectiv.

Sistem de alarmare

Totalitatea măsurilor de alarmare, ordonate pe niveluri de ridicare a capacității de intervenție, precum și regulile și metodele de aprobare, declanșare și încetare a alarmei.

Sistem de comunicații

Ansamblul mijloacelor tehnice de comunicare a informațiilor (poștă, telegraf, telefon, radio, televiziune, cinema, publicații) și al centrelor și stațiilor de comunicații interconectate prin linii de transmisiuni, de toate categoriile, capabile să asigure toate nevoile de legătură ale corespondenților.

Sistem de conducere

Ansamblu de elemente (umane, materiale, conceptuale) prin care este condusă, coordonată, îndrumată o activitate, acțiune sau o instituție etc., reprezentată de structura decizională a instituției, având rolul de a asigura conducerea activităților și acțiunilor desfășurate pentru atingerea obiectivelor propuse.

Sistem de control

Ansamblu de elemente (materiale sau ideatice) care verifică permanent sau periodic un anumit domeniu, în scopul cunoașterii condițiilor, modului de desfășurare și rezultatelor unei activități.

Sistem de detecție a dispozitivelor explozive (EDDS - Explosive Device Detection System)

Sistem sau combinație de diferite tehnologii, care are posibilitatea de a detecta și indica, prin intermediul unei alarme, dispozitivele explozive, respectiv una sau mai multe componente ale unui astfel de dispozitiv aflat/e în bagaje, indiferent de materialul din care sunt confecționate acestea⁹⁴.

Sistem de informare

Totalitatea mijloacelor care permit captarea, identificarea, stocarea și regăsirea informației. Mijloacele de lucru utilizate sunt *intelectuale* (utilizarea de metode și procedee de indexare, codificare a informațiilor, utilizarea de limbaje sau tezaure de termeni specifici) și *materiale* (utilizarea de echipamente care să permită accesul la informații).

Sistem de informații

Ansamblu de procedee și de mijloace de colectare, prelucrare și transmitere a informațiilor.

Sistem de protecție

Totalitatea măsurilor directe și indirecte care se aplică pentru desfășurarea, în condiții de siguranță, a misiunii, și se compune din forțele și mijloacele angrenate, cu atribuții în domeniul protecției, ordinii și siguranței publice.

Sistem de protecție a informațiilor clasificate

Ansamblu de măsuri de natură juridică, procedurală, fizică - destinate asigurării protecției personalului, a surselor generatoare de informații, a securității materialelor și a documentelor clasificate.

⁹⁴ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005

Sistem de transport

Toate facilitățile, mijloacele de transport și instrumentele publice sau private, folosite în sau pentru serviciile publice, pentru transportul de persoane sau de mărfuri.

Sistem informatic integrat

Totalitatea procedeeelor și mijloacelor de culegere, prelucrare, stocare, transmitere - în mod unitar, a datelor și informațiilor.

Sistem Informatic și de Comunicații (SIC)

Prin SIC se înțelege atât Sistemul de Prelucrare Automată a Datelor (SPAD), izolat sau conectat la alte SPAD, cât și Rețeaua de Transmisii Date – RTD, în funcție de situație.

Sistem informațional și de comunicații al poliției de frontieră

Ansamblul relațional și al mijloacelor tehnico-electronice care asigură informațiile cu privire la criminalitatea transfrontalieră, circulația persoanelor și bunurilor peste frontieră. Acesta trebuie să asigure evidența, stocarea, prelucrarea și valorificarea informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor stabilite prin legea organică.

Sistem informațional pentru securitatea națională –

Ansamblu de procedee și de mijloace interdependente de colectare, prelucrare și transmitere a informației necesare protecției intereselor fundamentale ale unei națiuni.

Sistem național antiterorist

Sistem propriu unei națiuni, creat, adaptat și dezvoltat împotriva acțiunilor teroriste.

Sistem național de management al crizelor

Ansamblul măsurilor luate la nivelul unei țări, pentru gestionarea situațiilor de tensiune care ar putea provoca stări conflictuale.

Sistem național de management al mediului

Componentă a sistemului de management general, care include structura organizatorică, activitățile de planificare, responsabilitățile, practicile, procedurile, procedeele și resursele pentru elaborarea, implementarea, realizarea, analizarea și menținerea politicii de mediu.

Sistem național de management al situațiilor de urgență

Sistemul de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență, asigurarea și coordonarea resurselor umane, materiale, financiare și de altă natură, necesare restabilirii stării de normalitate.

Sistem național de securitate

Ansamblul de interese naționale, obiectivele și direcțiile de acțiune pentru protejarea acestora.

Sistem releu

Modalitate de însoțire a unei coloane oficiale, cu echipaj de poliție rutieră care utilizează mijloace de avertizare acustice și optice, cu preluare a coloanei oficiale în județul respectiv și predarea acesteia în județul limitrof, având rolul de a facilita deplasarea în trafic, pe raza județului de competență.

Sistemul mijloacelor de supraveghere și control al poliției de frontieră

Ansamblul mijloacelor tehnice destinate îndeplinirii atribuțiilor legale de către polițiștii de frontieră.

Sistemul securității naționale

Ansamblul mijloacelor, reglementărilor și instituțiilor statului român, care au rolul de a realiza, a proteja și a afirma interesele fundamentale ale statului.

Situație de protecție civilă

Situația generată de iminența producerii sau de producerea dezastrelor, a conflictelor militare și/sau a altor situații neconvenționale care, prin nivelul de gravitate, pun în pericol sau afectează viața, mediul, bunurile și valorile culturale și de patrimoniu.

Situație de urgență civilă

Eveniment excepțional cu caracter non-militar, care, prin amploare și intensitate, amenință viața și sănătatea populației, mediul înconjurător, valorile materiale și culturale importante, pentru restabilirea stării de normalitate fiind necesare adoptarea de măsuri și acțiuni urgente, alocarea de resurse suplimentare și gestionarea unitară a forțelor și mijloacelor implicate.

Situație excepțională

Situație aparent fără ieșire, care impune găsirea de urgență a unei soluții radicale.

Situații de criză

Stări de tensiune, de tulburare, de încercări, care se manifestă la un moment dat; ansamblu de împrejurări critice, care necesită decizii pertinente, în funcție de care situațiile apărute se pot rezolva sau agrava.

Situații de urgențe civile

Situații extraordinare, în care populația nu mai este capabilă să își asigure necesitățile de supraviețuire, din cauza unei calamități naturale sau a unui conflict armat intern și care determină necesitatea unei intervenții imediate a structurilor specializate ale statului, pentru limitarea și înlăturarea efectelor acestora.

Situații deosebite

Stări determinate de evenimente și/sau informații care, prin efectele sau amploarea lor, pun sau pot pune în pericol funcționarea

normală a activității instituțiilor publice, climatul economic și social, viața și sănătatea populației, mediul înconjurător, valorile materiale, spirituale și culturale din anumite zone sau comunități.

Situație operativă

Ansamblul elementelor de fapt și a împrejurărilor existente pe un anumit teritoriu și într-o perioadă dată, sub aspectul modificărilor și asigurării respectării legalității și normelor de conviețuire socială, precum și totalitatea activităților și acțiunilor organizate și desfășurate de structurile operative ale Ministerului Administrației și Internelor, pentru asigurarea climatului de normalitate civică, a faptelor, evenimentelor și situațiilor produse și înregistrate în domeniul de competență al acestora, privind siguranța persoanelor, protecția avutului public și privat, circulația persoanelor, regimul străinilor, situațiile de urgență, mediul înconjurător etc., de natură să afecteze funcționarea instituțiilor statului sau să îngreuneze drepturile și libertățile persoanelor ori care au produs consecințe asupra vieții, siguranței și bunurilor acestora.

Situații potențial generatoare de criză

Stări de fapt ce trebuie identificate în timp util, pentru a reduce sau anihila eventualele tensiuni și/sau tulburări; totalitatea evenimentelor care se pot produce și care pot avea consecințe negative asupra unei situații.

Solemnitate

Ceremonie publică pentru sărbătorirea sau comemorarea unei persoane sau a unui eveniment.

Solicitant de azil

Persoana care și-a exprimat, în scris sau oral, manifestarea de voință de a cere o formă de protecție, în fața autorităților competente din cadrul Ministerului Administrației și Internelor.

Solicitare

Cerere formulată în scris sau oral, în mod punctual, clar, care, în general, se adresează unei oficialități.

Solitudine

Comportament definit prin bunăvoință, atitudine caracterizată de atenție, amabilitate față de cineva.

Spălarea banilor – se definește prin:

a) schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei;

b) ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni;

c) dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

Specialist de ordine publică

Persoana care are cunoștințe temeinice și își desfășoară activitatea în domeniul ordinii publice (ordine publică – ordine politică, economică și socială care se asigură, într-un stat, printr-un ansamblu de norme și măsuri și care se concretizează în funcționarea normală a aparatului de stat, în respectarea drepturilor cetățenilor și a avutului public).

Specialist de relații publice

Persoană care are atât misiunea de a asigura circulația informațiilor de la organizație către public, cât și pe cea de a informa organizația, cu privire la atitudinea și reacțiile publicului, cu scopul de a crea un climat de înțelegere și încredere reciprocă.

Spirit de sacrificiu

Renunțarea voluntară la ceva considerat prețios pentru sine, în folosul cuiva sau a ceva.

Sprinkler

Instalație pentru stingerea incendiilor în hale industriale; stingător automat de incendii; extingtor automat, aflat în legătură cu un rezervor de apă sub presiune care, în caz de incendiu, declanșează o stropire abundentă.

S.P.U.

Special Police Unit - Unitatea de Poliție Specială – formațiune cu statut militar care acționează în cadrul Poliției Civile a O.N.U., în misiunile de menținere a păcii.

Stabilitate emoțională

Caracteristică a unei persoane a cărei stare emoțională nu variază brusc și necontrolat.

Standard

Valoare, unitate fizică sau noțiune abstractă, stabilită și definită ca autoritate, obiect sau acord comun, pentru a servi ca referință, model sau regulă în măsurile cantitative sau calitative, în stabilirea practicilor și procedurilor sau în evaluarea rezultatelor.

Standard operațional

Standard care face referință asupra practicilor, procedeelor, metodelor cu aplicabilitate imediată sau viitoare. Privește aspectele de natură conceptuală, doctrinară, tactică și tehnică; antrenamentele, pregătirea și perfecționarea, precizările organizatorice, rapoartele, schemele, hărțile ș.a.

Stare de alertă

Situație declarată de organele abilitate de lege, pe timpul căreia trebuie aplicate măsuri speciale de avertizare a populației, precum și pentru limitarea și înlăturarea efectelor crizei.

Stare de asediu

Regim instituit în împrejurări considerate drept excepționale, care constă în suspendarea libertăților democratice și în acordarea unor drepturi speciale poliției, armatei etc.

Stare de criză

Situația în care sistemul social/politic, în totalitate sau numai în parte, este marcat de convulsii, de amenințări interne, externe sau mixte, respectiv perturbarea vieții societății, valorile naționale și democrația constituțională fiind puse în pericol; manifestare a unor neconcordanțe, a unor contradicții, a unor dificultăți economice, politice, sociale, militare; perioadă de tensiune, de tulburare, care există, la un moment dat, într-o societate.

Stare de echilibru

Stare de repaus a unui corp, stare staționară a unui fenomen.

Stare de legalitate

Situație conformă legii.

Stare de mobilizare

Starea în care forțele armate trec de la starea de pace la starea de război - prin completarea efectivelor cu rezerviști și dotare cu tehnică de luptă.

Stare de necesitate

Situație/conjunctură în care acționează un număr mare de elemente, care afectează interesul de apărare a țării, a ordinii

constituționale și a siguranței statului; stare de impunere pentru rezolvarea unei situații.

Stare de normalitate

Stare conformă cu anumite norme.

Stare de pace

Cadru de normalitate relativă, în care viața socială, politică, economică, militară etc. își urmează cursul firesc; situație în care nu există conflicte armate sau războaie; stare de bună înțelegere între popoare.

Stare de război

Situație în care se găsesc statele beligerante, din momentul notificării declarației de război sau al începerii ostilităților, până la încheierea păcii; conflict armat între grupuri, categorii sociale sau state, pentru realizarea unor interese economice și politice.

Stare de stabilitate

Situație în care parametrii socialmente acceptați sau dați, la un anumit moment, sunt caracterizați de constanță.

Stare de urgență

(1) ansamblu de măsuri cu caracter politic, economic, social și de ordine publică instituite în întreaga țară sau în anumite zone ori în unele unități administrativ-teritoriale, în următoarele situații: existența unei amenințări la adresa siguranței naționale, având ca scop menținerea sau restabilirea stării de legalitate; iminența producerii ori producerea unor dezastre, având ca scop prevenirea și înlăturarea efectelor acestora. Se poate institui pe o perioadă de cel mult 30 de zile;

(2) punerea în aplicare a unui complex de măsuri, cu caracter politic și social, în scopul asigurării vitezei de reacție necesare și ridicării

nivelului forței combative a armatei și de pregătire a populației în vederea confruntării militare, astfel încât statul să fie în măsură să intre în război într-un timp foarte scurt;

(3) eveniment excepțional cu caracter non-militar care, prin amploare și intensitate, amenință viața și sănătatea populației, mediul înconjurător, valorile materiale și culturale importante, iar pentru restabilirea stării de normalitate sunt necesare adoptarea de măsuri și acțiuni urgente, alocarea de resurse suplimentare și aplicarea unui management unitar al forțelor și mijloacelor implicate.

Stare excepțională

(1) situație adoptată de un stat pe timpul stării de urgență, dacă se produc distrugeri și/sau calamități care ar putea perturba grav activitățile economice;

(2) situație în care este îngăduită abaterea de la anumite reguli.

Stare infracțională

Totalitatea infracțiunilor, contravențională și a altor fapte antisociale, săvârșite într-o anumită perioadă de timp, pe un anumit teritoriu.

Stare potențial generatoare de criză

Complex de factori de risc care, prin evoluția lor necontrolată și iminența amenințării, ar putea aduce atingere vieții, valorilor materiale și culturale importante și factorilor de mediu; situație probabilă care va determina apariția unei stări de tensionate.

Stat contractant

Stat sau comunitate de state cu care România a încheiat acorduri, convenții sau alte înțelegeri internaționale privind eliminarea controalelor la frontieră.

Stat terț

Orice alt stat decât statele cu care România a încheiat acorduri, convenții sau alte asemenea înțelegeri internaționale privind eliminarea

controlului la frontieră (art. 1 lit. g) din O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, aprobată prin Legea nr. 243/2002, cu modificările aduse prin Legea nr. 39/2003).

În Convenția din 1990 de aplicare a acordului de la Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea graduală a controalelor la frontierele comune, Schengen, 19 iunie 1990, **stat terț este orice alt stat decât Părțile Contractante.**

Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale

Document de planificare pe termen mediu, elaborat în baza „Strategiei de securitate națională a României”, a „Cartei albe a securității și apărării naționale” și a delimitărilor conceptuale instituționale în domeniu, care definește ordinea și siguranța publică și interesul național în acest domeniu, evaluează starea actuală de ordine publică și factorii de risc, formulează principiile și direcțiile prioritare de acțiune, prevede resursele necesare pentru menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice și stabilește responsabilitățile forțelor de ordine publică.

Strategie

Partea cea mai importantă a artei militare, care se ocupă cu pregătirea, organizarea, planificarea și conducerea (purtarea) războiului, campaniilor și operațiunilor militare.

Strategie de prevenire a crizelor

Totalitatea activităților - desfășurate de organele abilitate ale statului, pentru contracararea dificultăților și tensiunilor economice, sociale și politice care se manifestă în societate, la un moment dat.

Strategie națională/globală

Ansamblul acțiunilor dispuse și întreprinse în vederea atingerii unor scopuri la nivel național/global.

Strategie sectorială

Document guvernamental ce constituie baza pentru elaborarea Programelor Sectoriale. Acest document strategic definește obiectivele naționale, stabilește ordinea priorităților și identifică sursele de finanțare pentru aceste acțiuni.

Străin semnalat ca inadmisibil

Persoană care nu îndeplinește condițiile de intrare în țară, prevăzute de legislația în vigoare privind regimul străinilor, și persoana care nu îndeplinește condițiile pentru acordarea unei forme de protecție, conform dispozițiilor referitoare la statutul și regimul refugiaților, cf. art. 1 lit. (h) din O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, aprobată prin Legea nr. 243/2002, cu modificările aduse prin Legea nr. 39/2003.

În Convenția din 1990 de aplicare a acordului de la Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea graduală a controalelor la frontierele comune, Schengen, 19 iunie 1990, **străin semnalat ca inadmisibil** este orice străin semnalat ca inadmisibil în Sistemul de Informare Schengen (SIS), potrivit dispozițiilor art. 96.

Potrivit dispozițiilor art. 96 din Convenția din 1990, datele privind străinii semnalați ca inadmisibili sunt introduse în temeiul unei semnalări naționale care rezultă din deciziile luate de autoritățile administrative sau de instanțele competente, cu respectarea regulilor de procedură prevăzute de legislația națională. Deciziile pot fi întemeiate pe amenințarea pe care o poate constitui prezența unui străin pe teritoriul național, pentru ordinea publică sau pentru securitatea și siguranța națională, astfel: un străin condamnat pentru săvârșirea unei infracțiuni care poate atrage o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin un an; un străin cu privire la care există motive serioase să se creadă că a comis fapte grave sancționate prin lege, inclusiv cele prevăzute de art. 71 (*vânzarea directă sau indirectă a stupefiantelor și a substanțelor psihotrope de orice natură, inclusiv a canabisului, precum și deținerea acestor produse și substanțe în scopul vânzării sau al exportului; cele care exportă ilicit stupefiante sau substanțe psihotrope, inclusiv canabisul, precum și cele care vând, furnizează și dețin astfel de produse*) sau cu privire la care există indicii reale că intenționează să

săvârșească astfel de fapte pe teritoriul unei Părți Contractante; străinul împotriva căruia s-a luat măsura deportării, mutării sau expulzării care nu a fost revocată și nici suspendată și care cuprinde sau este însoțită de interdicția intrării sau, dacă este cazul, a șederii, întemeiată pe nerespectarea reglementărilor naționale privind intrarea sau șederea străinilor.

În art. 8 din O.U.G. nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, aprobată prin Legea nr. 357/2003, cu modificările și completările ulterioare, sunt stabilite condițiile de inadmisibilitate ale străinilor la trecerea frontierei române. Mai dezvoltate decât în Convenția din 1990, dar în cadrul general al acestora: nu îndeplinesc condițiile de intrare prevăzute în art. 6 alin. (1) din ordonanță; sunt semnați de organizații internaționale la care România este parte, precum și de instituții specializate în combaterea terorismului că finanțează, pregătesc, sprijină în orice mod sau comit acte de terorism; există indicii că fac parte din grupuri infracționale organizate, cu caracter transnațional, sau că sprijină în orice mod activitatea acestor grupuri; există motive serioase să se considere că au săvârșit sau au participat la săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii ori a unor crime de război sau crime contra umanității, prevăzute în convențiile internaționale la care România este parte; au săvârșit infracțiuni în perioada altor șederi în România ori în străinătate, împotriva statului sau a unui cetățean român; au introdus ori au încercat să introducă ilegal în România alți străini; au încălcat anterior, în mod nejustificat, scopul declarat la obținerea vizei sau, după caz, la intrarea pe teritoriul României.

Străinii semnați ca inadmisibili sunt introduși în baza de date a poliției de frontieră, care este consultată de fiecare dată când străinii trec frontiera de stat a României.

Stres

Stare de tensiune, încordare și disconfort determinată de agenții de influență cu semnificație negativă, de frustrare sau reprimarea unor stări de motivație (trebuințe, dorințe, aspirații), de dificultatea sau imposibilitatea rezolvării unor probleme; o modalitate de interacțiune între individ și mediu, concretizată într-o stare tensională.

Structura acțiunilor Poliției de Frontieră

Totalitatea acțiunilor desfășurate de Poliția de Frontieră, pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege; este formată din dispozitivul operativ, sistemul mijloacelor de supraveghere și control, sistemul informațional și de comunicații.

Structură clandestină

Mod de organizare, structură care are un caracter secret, care este organizată în ascuns și a cărei activitate este interzisă prin lege.

Structură de decizie

Structură care este îndrituită, de sistem, pentru a lua măsuri care să determine bunul mers al instituției.

Structură de securitate euroatlantică

Structură de tip alianță militară, încheiată între mai multe state, care are, ca principal obiectiv, pe lângă apărarea securității naționale a statelor membre, și apărarea/păstrarea/instruirea securității internaționale, prin acțiuni militare ce vizează prevenirea războiului, rezolvarea conflictului, promovarea/păstrarea păcii, în statele (zonele) ce nu fac parte din structura respectivă.

Structură informativă

Sistem care are în organica sa personal și mijloace care să asigure informații necesare structurii de decizie.

Structură ocultă

Structură, sistem ale cărei/cărui organizare, scop, obiective rămân ascunse, necunoscute, care are un caracter mistic, secret, ascuns cunoașterii obișnuite.

Structură organizatorică

Moduri, forme în care un stat, o organizație, o instituție sunt constituite; sistem realizat în vederea îndeplinirii unor atribuții specifice, în care este inclusă ierarhia și funcțiile persoanelor care compun sistemul.

Stupefiant

Substanță care inhibă centrii nervoși, provocând o stare de inerție sau agitație fizică și/sau psihică și care, folosită în mod sistematic, duce la o intoxicație lentă; drog.

Subliminal (*psih.*)

Care este inferior pragului conștiinței, care nu devine conștient.

Subminarea economiei naționale

Infrațiune care constă în fapta unei persoane, a unui grup care împiedică prin diferite mijloace desfășurarea activității normale a economiei; se materializează în crearea unei stări de fapt care poate duce la amenințarea bunului mers al economiei naționale, în ansamblul ei sau numai a unui element sau ramuri ale sale (industria, agricultura, transporturile, comerțul, sistemul monetar, sistemul monetar, sistemul fiscal etc.), dar care se repercutează negativ asupra întregii economii naționale.

Subminarea puterii de stat

Infrațiune care face parte din grupul infrațiunilor contra siguranței statului și poate consta în acțiunea armată de natură să slăbească puterea de stat, precum și în orice alte acțiuni violente, conspirative, săvârșite de un grup de persoane, împotriva ordinii sociale și politicii oficiale (puterii de stat), în vederea instaurării unui nou regim politic sau a slăbirii celui existent.

Substanță psihotropă, halucinogenă, ilariantă, euforică

Substanță naturală sau sintetică care, prin inhalare (ingerare), în anumite concentrații și condiții, este capabilă să producă dereglări la nivelul sistemului nervos central, să modifice activitatea mentală și conduita unui individ, creându-i persoanei (grupului de persoane) afectate diferite senzații amplificate, conducând la incapacitate temporară de comportare normală. Se disting trei grupe de psihotrope: sedativele (neuroleptice, tranchilizante etc.), stimulentele (antidepresive) și perturbatorii psihici (halucinogene, stupefiante etc.).

Substanțe fumigene

Prođuși chimici care, în contact cu aerul sau ca urmare a acțiunii unor stimuli externi, produc fum abundent sau ceață care, datorită stabilității lor, se utilizează pentru ascunderea/camuflarea unor obiective, pentru împrăștierea unei mase de manifestanți turbulenți sau pentru incapacitarea aparatelor de ochire ale mijloacelor de distrugere și sistemelor de lovire de înaltă precizie ale adversarului.

Substanțe neclasificate

Orice substanță care, deși nu este cuprinsă în anexa nr. 1 la *Legea nr. 505 din 17 noiembrie 2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 300/2002 privind regimul juridic al precursorilor folosiți la fabricarea ilicită a drogurilor*, este identificată ca fiind deja utilizată în obținerea ilicită a drogurilor. Lista acestor substanțe și modul de informare a autorităților cu privire la circuitul lor se stabilesc prin regulamentul de aplicare a dispozițiilor acestei legi.

Substanțe periculoase

Orice produs chimic care, aparent, nu prezintă pericol, dar care, prin folosirea în cantități sau concentrații suficient de mari, poate prezenta riscuri suficient de mari pentru om, mediu sau bunuri materiale; principalele tipuri de substanțe periculoase sunt: toxice, nocive, explozive, oxidante, inflamabile, corozive, neuro-paralitice, lacrimogene, sufocante, iritante, radiologice, mutante etc.

Substanțe toxice de luptă (STL)

Compuși chimici/substanțe chimice, în formă lichidă sau gazoasă - sub formă de aerosoli, cu o mare putere toxică, întrebuințate pe câmpul de luptă, pentru încărcarea mijloacelor de atac chimic, în scopul distrugerii forței vii a inamicului, intoxicând - o, prin pătrunderea în organism - prin piele sau prin aparatul respirator sau digestiv. Aceste substanțe conduc, în cazul în care se realizează o anumită concentrație și dacă sunt întrunite condițiile de mediu pentru producerea efectului scontat, la decesul personalului contaminat.

Substanțe toxice industriale

Produse chimice toxice folosite în procesele industriale; pot fi stocate, depozitate, transportate sau utilizate în procese chimice, iar prin eliberarea lor necontrolată, în mediu, ar putea provoca intoxicarea sau chiar decesul persoanelor aflate în zona de răspândire a acestora.

Subversiv

Caracter dat de actele prin care un stat urmărește periclitarea, subminarea sau răsturnarea ordinii publice, juridice sau sociale a altui stat, prin incitare la dezordini sau propagare de știri tendențioase. Are ca scop distrugerea regimului unui stat și înlocuirea acestuia cu altul, convenabil celui care propagă aceste acte/acțiuni.

Supradoză

Doză exagerată de medicamente sau de stupefiante; utilizarea de către o persoană a unei cantități de medicamente sau drog, care poate fi sau care este, de cele mai multe ori, fatală.

Supraveghere a frontierei

Supravegherea efectuată, de către polițiștii de frontieră, între punctele de trecere a frontierei.

Supraveghere operativă

Totalitatea activităților desfășurate și a mijloacelor prin care structurile specializate ale statului obțin date și informații de interes dintr-un anumit domeniu.

Surprinderea

Rezultat al unei acțiuni concepute, organizate și executate astfel încât să aibă un caracter neașteptat pentru inamic, găsindu-l nepregătit sau punându-l în situația de a lua cu greu măsuri de contracarare. Constituie un principiu important al artei militare, a cărei aplicare contribuie substanțial la obținerea succesului în acțiunile de luptă. Surprinderea poate fi tactică, operativă, strategică și se obține prin: păstrarea în secret a concepției acțiunilor planificate și a pregătirilor, în vederea executării acestora; inducerea în eroare a inamicului asupra

intențiilor proprii; declanșarea, pe neașteptate, a acțiunilor de luptă; executarea de manevre și lovituri acolo unde inamicul se așteaptă mai puțin; întrebuintarea unor mijloace și procedee noi de luptă, necunoscute de inamic; folosirea întunericului, a condițiilor meteorologice grele etc. Pentru a nu da posibilitate inamicului să realizeze surprinderea, sunt necesare: o vigoilență permanentă, menținerea, la un nivel ridicat, a capacității de luptă a trupelor, executarea unei cercetări neîntrerupte, zădărnicierea acțiunilor de cercetare ale inamicului, organizarea temeinică a asigurării de luptă (operative), conducerea fermă a trupelor și păstrarea unei înalte discipline. Acest principiu presupune executarea de acțiuni la momentul, în locul sau într-un mod neașteptate de inamic, pentru a produce cel puțin întârzierea conștientizării și a reacției eficiente a acestuia. Are rolul de a impune adversarului voința proprie, de a realiza superioritatea în punctul și la momentul hotărâtor.

Sursă de informare

(1) persoana, grupul de persoane sau instituția care oferă date sau informații despre un anumit domeniu de activitate;

(2) izvor public sau ascuns de procurare a informațiilor necesare în conducerea unui sistem

Sursă de informații

(Agent) persoana recrutată în scopul obținerii și furnizării de informații; mass-media sau sursele ocazionale care pun la dispoziția solicitanților, sub imperiul unei diversități de motive, date cu valoare operativă ridicată.

Sursă de risc de accident chimic

(1) agenți economici care stochează, prelucrează, transportă sau produc substanțe toxice periculoase; sunt inventariate și se cer monitorizate peste 30 de asemenea substanțe, cele mai importante și mai frecvent utilizate fiind amoniacul, fosgenul, clorul cu derivatele sale, acidul prusic, acidul fluorhidric, hidrogenul sulfurat, acidul sulfuric, oxidul de etilenă, dioxidul de sulf, acrilonitrilul și altele, situate în segmentul *peste 50 de puncte sursă de risc*; (2) transportul unor astfel de substanțe.

Sursă de risc nuclear

Obiectivele nucleare din teritoriul național - Cernavodă, ICN Colibași-Pitești, IFIN Măgurele și obiectivele nucleare din imediata vecinătate a granițelor, cum este CNE Kozlodui, care, în cazul unui accident major, pot genera o contaminare nucleară, fie ca efect direct, fie ca efect transfrontalier; contaminarea radioactivă poate surveni și prin prezența, controlată sau nu, a unor surse de radiații mobile, capabile să genereze acest tip de eveniment.

Sursă secretă de informații

Agentul sub acoperire, care furnizează serviciilor specializate, în mod conspirat, date utile pentru activitatea operativă.

Sursă secretă umană

Informatorul care pune la dispoziția organelor abilitate ale statului diverse date operative.

Suveranitate economică

Independența unui stat (dreptul unui stat de a decide) în domeniul producției și comercializării bunurilor și serviciilor; capacitatea unui stat de nu depinde din punct de vedere economic de un alt stat.

Suveranitate monetară

(1) segmentul din independența unui stat, referitor la reglementările legale privind moneda;

(2) situația unei persoane, instituții, de a nu depinde, din punct de vedere financiar, de alte persoane sau instituții bancare.

Suveranitate națională

Independența, libertatea unui stat de a se dezvolta liber, de a nu depinde, în nici un fel, de alte state.

Ș

Șalupă

Navă operativă, punctată parțial, cu o lungime de până la 25 de metri⁹⁵.

Șenal

Porțiune navigabilă în lungul unui râu, al unui canal sau al unui lac, destul de largă și de adâncă pentru a asigura/permite navigația la intrarea într-un port.

Șeptel

Totalitatea animalelor domestice crescute într-o gospodărie/comună/localitate/țară.

Șir de onoare

Disponerea militarilor într-o anumită ordine, pe traseul de deplasare a personalităților civile și militare.

Șlep

Navă auxiliară destinată transportului unor cantități mari de materiale, pe distanțe lungi⁹⁶.

⁹⁵ Cf. OMI nr S/1072 din 24.01.2000 pentru aprobarea normativului tehnic privind înzestrarea unităților Ministerului de Interne cu nave, exploatarea și repararea acestora.

Șoc psihic

Stare de blocare afectivă și emoțională, manifestată prin incapacitatea de a răspunde, într-un mod adaptat, la diverși stimuli, urmare a apariției brutale și neașteptate a unui eveniment ce a creat un traumatism psihic major; se produce o veritabilă disoluție a conștiinței, însoțită de obnubilare - (*stare de întunecare parțială a conștiinței*), care poate dura câteva minute, ore sau chiar zile, iar revenirea se poate produce într-un mod nevrotic sau chiar psihotic.

Știre

Veste, informație scurtă și operativă despre un eveniment; noutate; cunoaștere, cunoștință.

Știința comunicării

Ansamblu sistematic de cunoștințe veridice despre domeniul comunicării.

Știința informării

Studiază caracteristicile, structura și mijloacele de transmitere a informațiilor, precum și dezvoltarea metodelor de prelucrare, organizare și difuzare a acestora. Principalele activități circumscrise *științei informării* sunt: colectarea, prelucrarea, regăsirea și difuzarea informațiilor; dezvoltarea de proiecte privind adaptarea cunoștințelor la unele științe particulare (de pildă, stocarea informațiilor pe p.c.); cercetarea fundamentală privind explicarea fenomenelor și legilor care guvernează procesele de identificare, utilizare și comunicare a informațiilor.

⁹⁶ idem

T

Tablier

Totalitatea grinzilor care formează sistemul de rezistență al unui pod metalic și care susține calea de circulație a acestuia.

Tact

(1) simț al măsurii în comportare, care determină adoptarea unei atitudini convenabile într-o circumstanță dată; atitudine corectă, atentă și adecvată;

(2) *cadență ritmică în muzică; ritm de mișcare în mers, în dans etc.*

Tactica informativă

Studiul organizării pregătirii și ducerii acțiunilor pentru culegerea de informații cu maximum de eficacitate, în scopul îndeplinirii obiectivelor fixate; concepția și totalitatea mijloacelor întrebuintate pentru a informa sau pentru a fi informat cu aspecte de interes.

Tactică contra-informativă

Studiu, organizare, pregătire și ducere a acțiunilor, în scopul contracarării acțiunilor de culegere de informații desfășurate de inamic (adversar).

Tanc de carburant

Navă auxiliară destinată depozitării transportului și distribuirii carburanților⁹⁷.

⁹⁷ Cf. OMI nr. S/1072 din 24.01.2000 pentru aprobarea normativului tehnic privind înzestrarea unităților Ministerului de Interne cu nave, exploatarea și repararea acestora.

Tehnica UL I

Aparatura și instrumentele de navigație și radio-navigație, iar prin tehnica UL-IV se înțelege tehnica de comunicații de la bordul navelor. Prin tehnică de comunicații, în sensul prezentului act normativ, se înțelege stații radio US și UUS, radiotelefoane, instalații de legături interioare, stații de radiolocație, mijloace de legătură prin fir etc⁹⁸.

Tehnici informaționale

Metode și procedee de gestionare a informațiilor.

Telecomunicații aeronautice

Transmisii, emisii sau recepții de semne, semnale, scrieri, imagini, sunete sau informații de orice natură prin fir radio, optic sau prin alte sisteme electromagnetice aparținând autorităților aeronautice române și/sau străine, necesare atât pentru asigurarea securității, cât și a regularității și eficienței activităților aeronautice⁹⁹.

Telecomunicații speciale

Telecomunicații în țară sau în străinătate, cu un nivel corespunzător de protecție și disponibilitate, asigurate de către Serviciul de Telecomunicații Speciale, pentru autoritățile publice române și pentru alți utilizatori prevăzuți în anexa nr. 1 din Legea nr 92/1996 sau de către alți operatori, pentru celelalte organizații participante la realizarea securității aeronautice¹⁰⁰.

Telecomunicații perturbatorii

Telecomunicații care compromit, în orice fel, funcționarea serviciilor de radionavigație ale autorităților aeronautice române sau străine, a aeronavelor și a serviciilor de securitate aeronautică¹⁰¹.

⁹⁸ idem

⁹⁹ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005

¹⁰⁰ idem

¹⁰¹ idem

Tendențios

Care urmărește un anumit scop, care trădează o tendință ascunsă; care vrea să insinueze ceva; lipsit de obiectivitate, părtinitor.

Tensiuni sociale

Situație de criză în relațiile sociale din interiorul unei organizații sau al mai multora, generată, de regulă, de aceleași cauze.

Tentativă

Punerea în executare a hotărârii de a săvârși infracțiunea, executare care a fost, însă, întreruptă sau nu și-a produs efectul. Există tentativă și în cazul în care consumarea infracțiunii nu a fost posibilă datorită insuficienței sau defectuoșității mijloacelor folosite ori datorită împrejurării în care, în timpul când s-au săvârșit actele de executare, obiectul lipsea de la locul unde făptuitorul credea că se află¹⁰².

Teritoriul național

Suprafața cuprinsă între limitele frontierei naționale a unui stat, respectiv spațiul geografic, incluzând subsolul, solul, apele și spațiul aerian, asupra căruia statul își exercită suveranitatea, unitatea și independența.

Terorism

Reprezintă ansamblul de acțiuni și/sau amenințări care prezintă pericol public și afectează securitatea națională, având următoarele caracteristici:

a) sunt săvârșite, în mod premeditat, de entități teroriste, motivate de concepții și atitudini extremiste, ostile față de alte entități, împotriva cărora acționează prin modalități violente și/sau distructive;

b) au ca scop realizarea unor obiective specifice, de natura politică;

c) vizează factori umani și/sau factori materiali din cadrul autorităților și instituțiilor publice, populației civile sau al oricărui alt segment aparținând acestora;

¹⁰² Codul Penal din 21 iunie 1968 (actualizat și republicat până la data de 25 iulie 2005)

d) produc stări cu un puternic impact psihologic asupra populației, de natură să atragă atenția asupra scopurilor urmărite.

Terrorism-diversionism

Acțiune/acțiuni intenționată/intenționate de înfricoșare, de intimidare, destinate a crea panică, prin amenințări, presiuni fizice și psihologice exercitate asupra unor persoane sau grupuri de persoane a căror suprimare ar avea un impact deosebit asupra opiniei publice, instituțiilor, statelor (oameni politici, demnitari, jurnaliști, copii, femei, grupuri mari de civili, care nu au nici o legătură cu obiectivele organizației teroriste).

Terrorist

Persoană care a săvârșit o infracțiune prevăzută de Legea nr. 535/2004 *privind prevenirea și combaterea terorismului* ori intenționează să pregătească, să comită, să faciliteze sau să instige la acte de terorism.

Testimonial (adj.)

Care se face prin martori, care se bazează pe o mărturie.

Tipuri de risc

Incendii, cutremure, inundații, accidente, explozii, avarii, alunecări sau prăbușiri de teren, îmbolnăviri în masă, prăbușiri ale unor construcții, instalații ori amenajări, eșuarea sau scufundarea unor nave, căderi de obiecte din atmosferă ori din cosmos, tornade, avalanșe, eșecul serviciilor de utilități publice, alte calamități naturale, sinistre grave sau evenimente publice de amploare, determinate ori favorizate de factori de risc specifici.

Toleranță la drog

Capacitatea/dispoziția unei persoane de a rezista la o anumită cantitate de droguri, de a se adapta la cantitățile crescânde administrate; fenomen de acomodare la o astfel de situație.

Totalitarism

Regim sau concepție politică ce aplică sau preconizează să aplice dictatura unei minorități, majoritatea populației fiind lipsită de drepturi și de libertăți.

Toxicoman

Persoană care se află în stare de dependență fizică și/sau psihică, cauzată de consumul de droguri, stare ce a fost constatată la una dintre unitățile sanitare stabilite, în acest sens, de Ministerul Sănătății și Familiei.

Toxicomanie

Obişnuință morbidă de a folosi doze repetate și crescânde de droguri.

Trafic ilegal de arme și droguri

Vânzarea, cumpărarea, transportul, distribuirea - în afara cadrului legal, de armament și substanțe interzise.

Traină

Parâmb ale cărei capete sunt fixate pe două corpuri plutitoare și care este târâtă pe fundul apei, pentru a agăța un corp scufundat sau a-i determina poziția.

Transferare

Activitate organizată ce constă în conducerea, sub pază înarmată, a unor arestați sau condamnați la pedeapsa închisorii, de la un organ de poliție la altul, de la organul de poliție la penitenciar ori de la penitenciar la organul de poliție, pentru extinderea unor cercetări.

Transfrontalier

Referitor la trecerea unei frontiere, relațiile existente între statele situate de o parte și alta a unei frontiere; care depășește granițele naționale ale unui stat.

Transporturi speciale

Transporturile de arme, muniții, tehnică de luptă, materii explozive, stupefiante, substanțe toxice, materiale nucleare sau alte materii radioactive ori alte materii sau substanțe periculoase¹⁰³.

Tranzacție suspectă

Operațiunea care, prin natura ei și caracterul neobișnuit în raport cu activitățile clientului, trezește suspiciunea de spălare a banilor.

Trecere la nivel

Încrucișarea la nivel dintre un drum public și o cale ferată sau linie de tramvai, care dispune de o platformă independentă¹⁰⁴.

Trotuar

Spațiul din partea laterală a drumului, separat în mod vizibil de partea carosabilă, prin diferență sau fără diferență de nivel, destinat circulației pietonilor¹⁰⁵.

Twinning (*înfrățire instituțională*)

Instrument special de implementare a Programului Phare, accesibil, în principal, instituțiilor administrației publice - pentru dezvoltare instituțională, precum și suport în redactarea legislației necesare pentru adoptarea acquis-ului (oferindu-se acces la expertiza funcționarilor din statele membre UE).

¹⁰³ Legea nr. 333/2003 privind paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor.

¹⁰⁴ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

¹⁰⁵ idem

T

Țară terță sigură

Sunt considerate statele membre ale Uniunii Europene și alte state stabilite prin ordin al ministrului administrației și internelor, cu respectarea următoarelor condiții: pe teritoriul lor, străinul nu riscă să fie supus torturii sau tratamentelor inumane ori degradante; pe teritoriile lor, viața sau libertatea solicitantului nu este și nu va fi amenințată; în țările respective străinului i se asigură protecție efectivă împotriva returnării în țara de origine.

Țară unde nu există risc de persecuție serios

Sunt considerate statele membre ale Uniunii Europene și alte state, stabilite prin ordin al ministrului administrației și internelor, pe baza următoarelor criterii:

- numărul cererilor pentru acordarea statutului de refugiat formulate de cetățenii țării respective și coeficienții de acordare a acestui statut;
- situația respectării drepturilor fundamentale ale omului;
- funcționarea principiilor democratice, a pluralismului politic și a alegerilor libere, precum și existența unor instituții democratice funcționale, care să asigure garantarea și respectarea drepturilor fundamentale ale omului;
- existența unor factori de stabilitate.

U

U.N.Civ.Pol.

Structură polițienească din cadrul O.N.U., formată din personal aparținând instituțiilor polițienești ale statelor membre ale O.N.U., mandatat să execute, în subordinea acestei structuri, misiuni specifice, precum și din personal angajat (în mod direct) de către O.N.U.

Undă de viitură

Fenomen de creștere și descreștere rapidă și semnificativă a debitelor și a nivelurilor unui curs de apă.

U.N.H.C.R.

Înaltul Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite

Unitate

(1) (*sin. coeziune*) omogenitate, solidaritate, unire, tot unitar și indivizibil; forță care unește părțile componente ale unui sistem; legătură internă strânsă; caracter unitar; coerență; însușire a ceea ce constituie un întreg, coeziune;

(2) (*structural*) element, parte componentă a unui ansamblu; subdiviziune organizatorică în cadrul structurilor militare.

Unitate specială

Formațiune, organizație economică, administrativă, militară, sanitară etc. ce alcătuiește un întreg, aparține unei anumite specialități și

îndeplinește atribuții deosebite, complexe, într-un domeniu specific de activitate (ex. - paza unor obiective speciale, deservire ș.a.md.).

Urgență

O situație extraordinară, în care populația este incapabilă să-și asigure necesitățile de supraviețuire sau când există o amenințare severă și imediată pentru aceasta. După domeniul de manifestare, urgența poate fi civilă sau militară.

Urgență civilă

Criză de natura calamităților naturale, accidentelor tehnologice și/sau biologice sau rezultată în urma unor acțiuni sau manifestări violente, ale căror efecte amenință viața și sănătatea populației, mediul înconjurător, valorile materiale și culturale importante.

Urgență complexă

Criză umanitară într-o țară, regiune sau societate unde există o totală sau parțială lipsă de autoritate, cauzată de unele conflicte interne sau externe, care necesită un răspuns al comunității internaționale, deoarece depășește mandatul sau capacitatea oricărei agenții sau program ONU.

Urgență radiologică

Este determinată de deplasarea în spațiul aerian al țării noastre sau al unei zone din țara noastră a norului radioactiv rezultat în urma unui accident nuclear, produs pe teritoriul altui stat sau chiar pe alt continent. Pe tot parcursul deplasării unui asemenea nor radioactiv rezultă o urmă, o zonă contaminată, ca efect al depunerilor radioactive din nor, pe direcția de deplasare a vântului, contaminarea fiind mai puternică în zonele unde cad precipitații. Tot urgență radiologică este considerată situația căderilor de obiecte cosmice radioactive, a accidentelor pe timpul transportului și depozitării deșeurilor radioactive, acțiunilor teroriste sau a altor evenimente care duc la contaminarea radioactivă și iradierea personalului.

Urmărire

(1) acțiune desfășurată de poliție, cu mijloace specifice, în scopul reținerii infractorilor (contravenienților). Urmărirea începe cu descoperirea urmelor sau indiciilor și este continuată de patrulare de urmărire sau de forțe special destinate acestui scop;

(2) acțiune de luptă adoptată în ofensivă, împotriva unui inamic care se retrage; atacatorul caută să împiedice retragerea forțelor adverse, să le captureze sau să le nimicească și să nu le permită organizarea unor noi rezistențe în adâncime. Urmărirea reprezintă, de regulă, etapa finală a ofensivei, dar poate începe, uneori, destul de timpuriu, dacă inamicul a fost atât de puternic lovit pe pozițiile sale de apărare, încât nu mai este capabil să opună o rezistență încheiată, în adâncimea apărării. Urmărirea poate fi: **de front**, când se execută de-a lungul aceluiași comunicații pe care se retrage inamicul; **paralelă**, când se execută pe comunicații care permit devansarea în mișcare a inamicului și tăierea sau interceptarea căilor sale de retragere în anumite puncte (puncte obligatorii, treceri peste cursuri de apă, pasuri, defilee); **din aer**, executată cu ajutorul aviației, mai ales la înălțimi mici. La această formă se recurge în special atunci când inamicul împiedică, prin baraje și foc, apropierea trupelor proprii și menținerea permanentă a contactului; **combinată**, prin folosirea simultană a unităților de front, paralele și din aer. Urmărirea trebuie să se execute în ritm foarte viu și continuu, ziua și noaptea, pe coloane alcătuite în special din trupe foarte mobile (tancuri, infanterie moto, artilerie autopropulsată și rachete, subunități de geniu, pontonieri). O largă întrebuințare pot avea trupele de desant aerian, lansate în zone (puncte) aflate pe căile de retragere ale inamicului;

(3) procedeu al cercetării radioelectronice, prin care se supraveghează lucrul mijloacelor radioelectronice ale inamicului, în vederea determinării modului de organizare și desfășurare a lor în luptă (operație), a regulilor de exploatare la stații și a caracteristicilor tactico-tehnice ale acestora; (4) menținerea continuă a axelor geometrice ale antenelor, pe direcția unei ținte, prin suprapunerea liniilor de vizare cu semnalul reflectat de ea, în scopul determinării coordonatelor de poziție și a vitezei țintei. După mijloacele utilizate, deosebim: urmărirea manuală,

semiautomată, automată și combinată; (5) formă de acțiune adoptată împotriva unui adversar care rupe lupta și se retrage pe o direcție.

Urmărire informativă

Totalitatea activităților specifice organizate și desfășurate de către organele abilitate ale statului, pentru strângerea probelor, în vederea dovedirii vinovăției unei persoane sau ansamblul de acțiuni prin care se obțin date și informații de interes, despre situații, fapte, evenimente care au creat prejudicii intereselor unei persoane, unei instituții sau unui stat.

Utilizator de informații

Persoană/instituție abilitat/ă prin lege să folosească informațiile obținute de structurile specializate, în scopul luării deciziilor.

Uz de armă

Executarea tragerii cu o armă.

V

Valori de securitate

Însușire dată unor lucruri, fapte, idei, fenomene, pentru a corespunde unor necesități sociale majore.

Valori naționale

Însușire dată unor lucruri, fapte, idei, fenomene, pentru a corespunde unor necesități majore ale unei națiuni, ale unui stat.

Vătămare

Pagubă, prejudiciu, lezarea morală sau fizică a unei persoane.

Vânător

Persoana care posedă permis de vânătoare cu viză valabilă, în condițiile legii privind fondul cinegetic și protecția vânatului.

Vector purtător de amenințare

Direcția din care vin amenințările, respectiv direcția de acțiune care poate constitui o primejdie pentru cineva sau ceva.

Vedetă

Navă operativă, cu lungimea de până la 50 m, dotată cu armament puternic¹⁰⁶.

¹⁰⁶ Cf. OMI nr S/1072 din 24.01.2000 pentru aprobarea normativului tehnic privind înzestrarea unităților Ministerului de Interne cu nave, exploatarea și repararea acestora.

Vehicul

Un sistem mecanic care se deplasează pe drum, cu sau fără mijloace de autopropulsare, utilizat, în mod curent, pentru transportul de persoane și/sau bunuri ori pentru efectuarea de servicii sau lucrări¹⁰⁷.

Verificare de securitate

Totalitatea măsurilor întreprinse de autoritățile desemnate, conform competențelor, pentru stabilirea onestității și profesionalismului persoanelor, în scopul avizării eliberării certificatului de securitate sau autorizației de acces la informații clasificate; a constata dacă cineva sau ceva corespunde cerințelor de protecție, apărare, siguranță etc.

Verificare de securitate a personalului

Verificarea identității unei persoane și a activității sale anterioare, inclusiv a cazierului său judiciar, ca parte din procesul de acordare a permisiunii de acces, neînsoțit, în zonele cu acces limitat securizate¹⁰⁸.

Verificare informativă

A constata dacă datele, informațiile despre evenimentul sau fapta ce face obiectul acestei verificări corespund unor realități deja verificate.

Verificare preliminară

Acțiune de stabilire a veridicității unor date și informații, premergătoare unei mult mai ample activități de acest tip; introducere, preparative.

Vicinal (*despre drumuri și căi ferate*)

Care leagă localități (rurale) vecine.

¹⁰⁷ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

¹⁰⁸ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005

Victimă

Persoană care suferă fizic și/sau moral consecințele unei fapte, unui eveniment, unei întâmplări (boală, accident, jaf, crimă etc.); persoană care suferă din cauza greșelilor sale sau ale altora, care suferă un prejudiciu ori o atingere a vieții sau sănătății sale, ca urmare a unei fapte ilicite, săvârșite de altcineva.

Viitură

(1) creștere bruscă a nivelului apei într-un râu (care poate duce la revărsarea lui);

(2) mâl, bolovani, pietriș, crengi etc., aduse de apele curgătoare, când se revărsă.

Violență

Putere mare, intensitate, tărie, vehemență, furie, constrângere, violentare, siluire, forță, intensitate; faptă violentă, impulsivă; lipsă de stăpânire, în vorbe sau în fapte; faptul de a întrebuiți forța brutală; încălcare a ordinii legale.

Virulență

Înșușire de a fi distrugător, nimicitor, de o mare violență; care poate să producă pagube, distrugeri, neajunsuri; capacitate a unor microbi patogeni de a pătrunde într-un organism și de a se înmulți în țesuturi, provocând boli infecțioase.

Virtute

Înșușire morală pozitivă a omului, înșușire de caracter care urmărește, în mod constant, idealul etic, binele, integritatea morală; înclinație statornică specială, către un anumit fel de îndeletniciri sau acțiuni frumoase, spre fapte morale; înșușire constând în respectarea consecventă a idealurilor etice, a principiilor și a normelor morale.

Viscol

Vânt puternic, care depășește tăria 4 pe scara Beaufort, însoțit de ninsoare sau de lapoviță. Viscolele pot fi violente sau furtuni ($v > 17 \text{ m/s}$), tari ($16 \text{ m/s} > v > 11 \text{ m/s}$), moderate ($10 \text{ m/s} > v > 6 \text{ m/s}$).

Viză

Autorizație, materializată prin aplicarea unui colant sau a unei ștampile pe un document valabil de trecere a frontierei de stat, care permite străinului supus acestei obligativități să se prezinte la un punct de trecere a frontierei, pentru a solicita tranzitul sau șederea temporară, pentru o perioadă determinată, cu îndeplinirea condițiilor legii.

Viză de tranzit aeroportuar

Autorizație acordată de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale României, care permite străinului să treacă prin zona internațională de tranzit a unui aeroport român, fără a intra pe teritoriul statului român, cu ocazia unei escale sau a unui transfer între două tronsoane ale unui zbor internațional.

Vizibilitate

Distanță maximă până la care un obiect, luat ca reper, rămâne vizibil în condițiile atmosferice date. Se consideră vizibilitate bună pentru distanțe mai mari de 300 m, iar redusă, pentru distanțe sub 300 m

Vocație

Aptitudine deosebită pentru o anumită artă sau știință; chemare, talent, înclinație, predispoziție pentru o profesie.

Voiaj intern

Orice voiaj care are ca punct de plecare și/sau ca destinație teritoriul României, precum și orice voiaj care are ca punct de plecare sau ca destinație exclusivă teritoriile statelor sau comunităților de state cu care România a încheiat acorduri, convenții sau alte înțelegeri internaționale privind eliminarea controalelor la frontieră, fără a atinge un port de pe teritoriul unui stat terț.

Voluntar

Persoană care desfășoară, împreună cu poliția, activități specifice acesteia și care trebuie să îndeplinească, cumulativ, anumite cerințe obligatorii.

Vulnerabilitate

Caracteristică a unui sistem de a suferi pierderea sau reducerea capabilității de a-și îndeplini misiunea destinată, ca rezultat al supunerii sale la un anumit nivel de efect (definit), cauzat de acțiunea unui mediu (creat) artificial, ostil etc.

Vulnerabilități

Stări de lucruri, procese sau fenomene din viața internă, care diminuează capacitatea de reacție la riscurile existente ori potențiale sau care favorizează apariția și dezvoltarea acestora.

Z

Zăpor

Îngrămadire de bucăți de gheață, care se formează, primăvara, într-un punct al unui râu, îndeosebi la coturi sau pe secțiuni de scurgere mai înguste, ce pot produce creșteri de nivel și inundații.

Zbor intern

Orice zbor care are ca punct de plecare și de destinație teritoriul României, precum și orice zbor care are ca punct de plecare sau ca destinație exclusivă teritoriile statelor sau comunităților de state cu care România a încheiat acorduri, convenții sau alte înțelegeri internaționale privind eliminarea controlului la frontieră, fără escală pe teritoriul unui stat terț (art. 1 lit. f) din O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, aprobată prin Legea nr. 243/2002, cu modificările aduse prin Legea nr. 39/2003).

În Convenția din 1990 de aplicare a acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea graduală a controalelor la frontierele comune, zbor intern este orice zbor care are ca punct de plecare sau ca destinație exclusivă teritoriile Părților Contractante, fără aterizare pe teritoriul unui stat terț.

Zboruri speciale

Transportarea, pe calea aerului, a unor demnitari sau, în cazul mărfurilor, cele enumerate la definirea termenului „*transporturi speciale*”.

Zonă cu acces limitat

Zonă în care se desfășoară activități vitale pentru realizare în siguranță a operațiunilor aviației civile și în care accesul este permis pe baza controlului documentelor de acces¹⁰⁹.

Zonă cu acces limitat securizată

Zonele cuprinse în zona de operațiuni aeriene a unui aeroport, în care accesul este controlat pentru a se asigura securitatea operațiunilor aviației civile. Asemenea zone includ, printre altele: toate zonele *plecări pasageri*, cuprinse între punctul de control de securitate și aeronavă, magaziile de bagaje de cală, magaziile cargo, centrele poștale, facilitățile de catering și magaziile în care se păstrează materialele și produsele destinate curățeniei aeronavei¹¹⁰.

Zonă de acțiune

Porțiuni dintr-o întindere, dintr-un ansamblu, dintr-un tot, delimitată pe baza unor norme tactice, a unor caracteristici distinctive, a unor împrejurări speciale, a unei destinații determinate, unde se desfășoară unele evenimente, fenomene etc.

Zonă de competență

Locul unde sunt exercitate atribuțiile de serviciu funcționale; responsabilitate teritorială; spațiul în care o structură își manifestă autoritatea cu care este împuternicită legal.

Zonă de competență a poliției de frontieră

(1) suprafață din teritoriul național constituită din zona de frontieră, suprafața aeroporturilor și a porturilor situate în interiorul țării,

¹⁰⁹ Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005

¹¹⁰ idem

deschise traficului internațional, Dunărea interioară și canalul Sulina, situate în afara zonei de frontieră, apele maritime interioare și marea teritorială, precum și zona contiguă/zona economică exclusivă a României, în care Poliția de Frontieră își îndeplinește atribuțiile prevăzute de lege - art. 2 lit. a) din O.U.G. nr. 104/2001 privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române, aprobată prin Legea nr. 81/2002.

Pentru cercetarea infracțiunilor de frontieră, ofițerii poliției de frontieră au o competență specială, conferită de art. 208 alin. (1) lit. (d) din Codul de cercetare penală. În aceste cazuri, zona de competență teritorială se extinde la întreg teritoriul național.

Zona de competență a structurilor poliției de frontieră este stabilită prin O.U.G. nr. 104/2001 privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române, aprobată prin Legea nr. 81/2002: inspectoratul general are competență teritorială în întreaga zonă de competență a poliției de frontieră, direcțiile teritoriale au competență teritorială în zona acoperită de județele în care sunt formate inspectoratele județene subordonate, inspectoratele județene ale poliției de frontieră au competență teritorială în teritoriul județului în care s-au organizat, sectoarele și grupurile de nave ale poliției de frontieră au stabilită zona de competență, prin dispoziție a inspectorului general, dispoziție care stabilește locul de dispunere și zona de acoperire pentru această structură. În punctele de trecere a frontierei de stat, organizate în localitățile din interiorul țării, punctele poliției de frontieră au ca zonă de competență suprafața aeroportului sau portului, cu platformele, imobilele și instalațiile aferente.

Zonă de interes (*pol. fr.*)

Spațiul geografic al cărui mediu politico-social influențează promovarea intereselor naționale ale unui stat. Cuprinde, de regulă, teritoriul național, o zonă sau o regiune terestră, fluvială și maritimă din vecinătatea acestuia; ~ de importanță socială, utilă colectivității; (*mil.*) spațiul din afara zonei de responsabilitate, care cuprinde factori ce pot influența pregătirea și desfășurarea acțiunilor militare.

Zonă de influență

Spațiu din afara zonei de interes, care prezintă importanță pentru structura proprie, și asupra căreia aceasta își exercită puterea/atribuțiile.

Zonă denuclearizată

Teritoriu sau regiune geografică în care statele își asumă obligația de a nu produce, achiziționa sau experimenta arme nucleare, iar statele din exteriorul acestui spațiu - de a nu introduce sau experimenta arme nucleare în zona respectivă și de a nu ataca respectivul spațiu/teritoriu, cu astfel de arme.

Zonă de operații

Zonă delimitată, în care se desfășoară acțiuni militare; sector în care se desfășoară activități de amplasare, în vederea realizării unui plan; (*mil.*) spațiul în care se desfășoară sau urmează să se desfășoare acțiuni militare, respectiv o porțiune din teritoriu, având o delimitare geografică precisă, dispunând de anumite resurse umane și economice, în care se duc acțiuni militare cu caracter de omogenitate și relativă independență, de către o mare unitate strategică sau de către una ori mai multe mari unități operative. Zona de operații cuprinde, de regulă, două sau mai multe direcții operative.

Zonă de responsabilitate

Spațiul în care comandantul (șeful) unei structuri militare de nivel strategic sau operativ are responsabilitatea pentru organizarea și conducerea acțiunilor specifice ale forțelor subordonate; spațiul în care comandantul unei unități are responsabilitatea pentru amenajarea genistică, controlul deplasărilor și conducerea acțiunilor militare ale forței subordonate, precum și autoritatea necesară pentru dispunerea măsurilor de rezolvare a acestora.

Zonă de risc

Suprafața în care este posibil să se producă un dezastru sau în care populația și mediul pot fi grav afectate de efectele dezastrului.

Zonă de siguranță

Loc unde, datorită măsurilor specifice, dispuse de autoritățile competente, îi sunt insuflăte unui grup, unei comunități, unei nații sau

unui grup de națiuni sentimente de încredere, liniște, confort psihic, datorită cărora aceștia se simt la adăpost de orice pericol; (*mil.*) sector, zonă, spațiu bine delimitat(ă), lipsit(ă) de pericole sau primejdii, necesar(ă) pentru asigurarea acțiunilor și protecția trupelor.

Zonă liberă

Spațiul unde se poate acționa fără restricții, unde se poate face (sau nu) ceva, unde nu acționează nici o constrângere; spațiul, teritoriul eliberat sau declarat liber.

Zonă periculoasă

spațiul în care există posibilitatea producerii unor amenințări sau riscuri mărite, în raport cu alte spații.

Zona pietonală

Perimetru ce cuprinde una sau mai multe străzi rezervate circulației pietonilor, unde accesul vehiculelor este supus unor reguli speciale de circulație, având intrările și ieșirile semnalizate ca atare¹¹¹.

Zonă publică (*în sensul prevăzut în documentul menționat prin nota de subsol*)

Zona unui aeroport sau a unei aerogări la care pasagerii și publicul au acces fără restricții¹¹².

Zonă rezidențială

Într-o localitate - perimetrul unde se aplică reguli speciale de circulație, având intrările și ieșirile semnalizate ca atare¹¹³.

¹¹¹ Ordonanța de urgență nr. 195 din 12 decembrie 2002 privind circulația pe drumurile publice (actualizată până la data de 12 iulie 2004)

¹¹² Conform Programului Național de Securitate Aeronautică, aprobat prin H.G. nr. 443 din 12.05.2005

Zonă tampon (de separație)

Spațiul dintre două structuri aflate în conflict și în care se interzice desfășurarea de acțiuni; de regulă, acest spațiu este ocupat de o forță neutră; zonă de incidență între două sau mai multe acțiuni, fenomene etc.

Zonă vulnerabilă

Spațiul în care există riscuri și amenințări mai mari decât în alte zone, care poate fi cu ușurință atacat, care are părți slabe, defectuoase, sensibile; punct nevralgic.

Zvon

Știre, veste, informație neîntemeiată, neverificată, necontrolată (și uneori tendențioasă); afirmație prezentată drept adevărată, fără a exista posibilitatea să i se verifice corectitudinea, veridicitatea. Zvonul poate fi produs într-o acțiune de dezinformare, dar poate lua naștere și întâmplător, fără ca cineva să-și fi propus un anumit scop. Spre deosebire de dezinformare, zvonul nu are un neapărat caracter deliberat și nu presupune, în mod obligatoriu, circulația unor informații false, ci doar dificil de verificat - într-un interval de timp scurt. El apare, de obicei, pe fondul insuficienței sau lipsei informațiilor oficiale, a lipsei de credibilitate și relevanță a acestora. În funcție de scopul urmărit, zvonurile pot fi de mai multe tipuri: de provocare, de înfricoșare, de panică, de ascundere a unor evenimente contrare, de dezorganizare - pentru crearea unor stări confuze, tensionate.

¹¹³ idem

D I C Ţ I O N A R

Patriotism

Complex de trăiri, sentimente, fapte şi atitudini prin care se manifestă iubirea de patrie. Etimologic, cuvântul vine din latină : pater = strămoş. Alte înţelesuri asociate noţiunii de **p.** vizează componenta spaţială, respectiv locul naşterii, originea, cadrul natural de viaţă, toate la un loc definind omul drept o fiinţă unică şi irepetabilă, raportată la un anumit teritoriu (ţară) şi populaţie (apartenenţă etnică). Acestora se adaugă obligatoriu şi componentele temporală şi spirituală, care asigură atât continuitate dar şi „adâncime” unui ansamblu de trăsături comune manifestate prin limbă, datini, tradiţii, ritualuri, comportament, cultură şi civilizaţie.

Educaţia patriotică

Are ca obiect formarea de trăsături morale, de gândire, înţelegere, comportament, menite să asigure un răspuns coerent la cerinţele pe care le impune patriotismul. Prin **e.p.** se pot transmite tinerei generaţii valorile morale şi spirituale create de înaintaşi, urmărindu-se cu prioritate formarea personalităţii tinerilor ca şi educarea lor ca buni cetăţeni. Trebuie separate de veritabila **e.p.** manifestările cu scop propagandistic, înşiruirea de fraze admirative la adresa unor evenimente sau personalităţi. **E.p.** înseamnă responsabilitate şi discernământ în sensul cultivării acelor valori care slujesc deopotrivă ţara cât şi pe cetăţenii ei. În acest sens, **e.p.** este primul pas spre o educaţie cu adevărat eficientă.

Cultură

Pe plan social, cultura înseamnă educație, iar treapta ei superioară de manifestare este erudiția. Nevoia de **c.** este specific umană, ea nu are limite și nici nu se epuizează. Se manifestă prin acumularea de cunoștințe, adaptabilitate, grad înalt de inteligență, creativitate. **C.** reprezintă și învățătura ca formă de auto-educație. O **c.** solidă se bazează inclusiv pe asimilarea metodică de cunoștințe temeinice din varii domenii de activitate.

Educația moral-civică

Latura educației având ca obiectiv formarea profilului moral al personalității umane, dezvoltarea comportamentului civic al fiecărui membru al societății. Sistemul democratic conferă individului mai multe libertăți dar și responsabilități, impune noi reguli etice și comportamentale. Modelul educațional constituit într-un autentic spirit democratic presupune : dobândirea de noi cunoștințe moral-civice ; formarea de înalte sentimente și convingeri morale ; dezvoltarea la nivel social a unei stări afective de autentică ținută morală. În orice societate democratică, patriotismul reprezintă cea mai înaltă virtute moral-civică. El modelează atitudinea angajată, dă forță și iscusință individului și permite înfruntarea primejdiilor și a greutăților, atunci împrejurările o impun, mergând până la sacrificiul suprem.

Tradiții

Ansamblu de manifestări, acțiuni și simboluri, confirmate și îmbogățite permanent, având un profund specific național, puternic individualizat în raport cu celelalte valori civice. **T.** reprezintă datoria sacră a statului național și unitar dar și a fiecărui cetățean în parte. Se consideră că fac parte din **t.** specifice poporului nostru: cultul eroilor și al înaintașilor; ceremoniile publice și militare; ceremonialurile și sărbătorile importante din istoria națională.